

Faşizme, emperyalizme, feodalizme ve her türden gericiğe karşı

PARTİZAN

Sayı: Eylül 2013/82

Siyasi Dergi

Fiyatı: 7.50 TL

ISSN: 1303-0078

Siyasi Dergi

HİÇBİR ŞEY ESKİSİ GİBİ OLMAYACAK!

Sayı: Eylül 2013/82

- ✓ "Başıbozuklar"dan çapulculara Sf: 3
- ✓ İktidar-mekan/çevre-rant diyalektiği üzerine Sf: 15
- ✓ Geleceksizliğin ve güvencesizliğin patlaması Sf: 35
- ✓ Bu kez yazılı tarih kadını atlayamayacak Sf: 47
- ✓ Gençlik "Gezi"nin izini takip edecektir Sf: 55
- ✓ İsyarla sosyalleşen: Sosyal Medya Sf: 65
- ✓ Gezi'de devlet/polis terörü Sf: 77
- ✓ Soykırım üzerine inşa edilen devlet ve Gezi İsyanı Sf: 89
- ✓ Gezi Ayaklanması'nın sınıfsal kültürel görünümüne dair Sf: 93
- ✓ Gezi'de İstanbul Güncesi Sf: 99
- ✓ İsyanın en güzel sözlerini söyledi onlar Sf: 111
- ✓ Halkın kinetik enerjisi; DEVRİM İÇİN DEVİNİM VE MÜCADELE Sf:133
- ✓ Taksim'le Tahrir, Direnme ve Devirme Sf:143

DOSYA DIŞI:

İbrahim Kaypakkaya'nın ulusların kaderi üzerine teorisi Sf: 149

PARTİZAN

Mayıs ayının son günlerinde başlayan ve yaz aylarında çatışmaların ivmesi düşen ama yerini güç biriktirmek olarak da yorumlanabilecek forumlara bırakan, ardından Eylül’le birlikte tekrar ısınan isyan günlerinden geçiyoruz. Daha dün kadar kendilerinin bile düşünemeyeceği bir cüret ve cesaretle binlerce polislinin, TOMA’sının, biber gazının, copunun, şiddetinin karşısına dikilen kitlelerin korku duvarlarını altüst ettiği günler bunlar. Devletin bu kalkışma karşısında tek sığınağı olan şiddet ve daha fazla şiddet, kitleleri evine göndermeye elbette yetersiz kalmakta, “çözüm” ise hep daha da fazla şiddette görülmekte. Tıpkı başta Ortadoğu’dakiler olmak üzere tüm diktatörlerin çaresiz çırpınışları gibi...

İsyan, Eylül’ün ilk günlerinde (yaz boyunca ivmenin hemen hemen hiç düşmediği) Antakya’da Ahmet Atakan’ın yine polisin yakın mesafeden, hedef gözeterek attığı gaz bombası kapsülüyle yaşamını yitirmesiyle 6 şehit vermiş bulunuyor. İşte, hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını kanıtlarının en önemlilerinden biri de budur.

Yaz aylarının başlamasıyla birlikte, egemenler biraz nefes almış gibi görünse de, esasta “Eylül Sendromu” onları hep diken üstünde tutmuş, bu nedenle de her fırsatta Gezi Ayaklanmasını ve ayaklananları hedef almaktan çekinmemiştir. Tabii, paket paket, polisin yetkilerinin sınırlarını genişleten, yargı üzerinde tam hâkimiyeti amaçlayan vb. “demokrasi” atakları üzerinde çalışarak kendilerince hazırlık da yapmaktan da geri durmayarak.

Ve, daha Eylül ayının ilk günlerinde, (tıpkı “21. Yüzyıl ayaklanmalar yüzüylü olacak” tespitlerinde olduğu gibi) korkularının ne kadar gerçekçi olduğu ortaya çıkmış, ODTÜ’nün ortasından yol geçmesine ve Tuzluca’yır’da camicevi yapımına karşı gelişen hareketle birlikte, Antakya’daki çatışmalarda Ahmet Atakan’ın yaşamını yitirmesi isyanın zaten hiç sönmemiş olan fitilini alazlandırmış bulunuyor.

İşte isyanın sıcak günlerine döndüğümüz bu süreçte, isyanın birinci periyodu olarak adlandırabileceğimiz Mayıs-Haziran sürecinde isyana katılanların dilinden, isyanın yaratıcılarının çeşitli kesimleri üzerine yazılarla hazırladık Partizan’ın 82. sayısını. Yazıların hepsinin bu kesimleri birebir ve eksiksiz değerlendirdiği iddiası taşımamakla birlikte, bu yazıları isyanın kimyasını doğru analiz edebilmek için son derece değerli notlar olarak görmek gerekir.

“Gezi İsyanı Dosyası” dışında, “çözüm” süreci adı altında yürüyen Kürt Ulusal Sorunu çerçevesinde yararlı olacağını düşündüğümüz İbrahim Kaypakkaya’nın “Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Etme” hakkı üzerine fikirlerini inceleyen bir yazıya da yer veriyoruz.

Bir sonraki sayımızda görüşmek üzere...

BÜROLAR

Kartal:

İstasyon Cd. Dörtler Ap. No: 4/2

Tel: (0216) 306 16 02

Ankara:

Sağlık Mh. Sağlık I Sk. Torun Ap. 19/9

Sihhiye/Çankaya Tel: (0312) 433 10 23

İzmir:

1362 Sk. No: 18 Altan İşh. Kat: 5/509

Çankaya/Konak Tel: (0232) 445 16 15

Erzincan:

Ordu Cd. Ordu İşhanı Kat: 3

Tel: (0446) 555 11 44

Bursa:

Selçuk Hatun Mh. Ünlü Cd. Sönmez

İşsarayı Kat: 2 No: 185 Heykel

Tel: (0224) 224 09 98

Mersin:

Çankaya Mh. 4716 Sk. Güneş Çarşısı

No: 30 Kat: 2 Akdeniz

Tel: (0324) 232 10 60

Dersim:

Moğultay Mh. Sanat Sk.

Arıkanlar İşhanı Kat: 3 No: 203

Avrupa Büro:

Weseler Str 93 47169 Duisburg /

Almanya Tel: 0049 203 40 85 01

Fax: 0049 203 40 69 16

Yaygın
sürelî

Umut Yayımcılık ve Basım Sn. Ltd. Şti.

Yönetim yeri: Gureba Hüseyin Ağa Mh.

İmam Murat Sk. No: 8/1 Aksaray-Fatih/İstanbul Tel: (0212) 521 34 30

Faks: (0212) 621 61 33 Sahibi ve Yazışmaları Müdürü: Çilem İLASLAN

Baskı: Yön Matbaacılık Davutpaşa Cd. Güven San. Sit. B Blok, No: 366

Topkapı/İstanbul Tel: (0212) 544 66 34 e-posta: umutyayimcilik@ttmail.com

“Başıbozuklar”dan çapulculara: “Kahrolsun bağızı şeyler”e dair

►► Dünya üzerindeki gelişmeler, karmaşık; karmaşık olduğu kadar kitlelerin mevcuda karşı seslerini yükselttikleri bir dönemin ışığa çıkmaya başladığını göstermektedir. Bir karmaşadan söz ediyoruz. Karmaşa (...) sınıf savaşının yoğunlaşması olarak kavranmalıdır. ◀◀

*biz şimdi alçak sesle konuşuyoruz ya
sessizce birleşip sessizce ayrılıyoruz ya
anamız çay demliyor ya güzel günlere
sevgilimizse çiçekler koyuyor ya bardağa
sabahları işimize gidiyoruz ya sessiz sedasız
bu, böyle gidecek demek değil bu işler
biz şimdi yan yana geliyoruz ve çoğalıyoruz
ama bir ağızdan tutturduğumuz gün hürlüğü'n havasını
işte o gün sizi tanrılar bile kurtaramaz.*

(Cemal Süreyya)

Taksim Gezi Parkı Ayaklanması, Taksim ve çevresinin iki haftalık işgali, direnişin/halk muhalefetine -şu veya bu boyutta da olsa-, iki il hariç tüm Türkiye'ye yayılması tarihsel önemde bir gelişmeydi. Özellikle Türk devlet geleneğinin uzunca bir dönem sonunda şehirlerde bir bölgeyi kitlelerin inisiyatifine bırakıp kaçması -hele ki bu bölge Taksim gibi Türkiye sınıflar mücadelesi açısından simgesel önemde bir meydanı da içeriyorsa- kuşkusuz son derece önemlidir. Faşizmin çok değil bir ay önce 1 Mayıs kutlamalarına ve yine o bölgede yapılmak istenen irili ufaklı birçok etkinliğe ve en son 18 Mayıs yürüyüşüne yönelik azgın faşist terörüne -kitlelerin direnişçi tavrına rağmen- geri adım atırlanamıştı.

“Üç beş ağaç” meselesiyle başlayan direniş, başta faşist kolluk güçle-

rinin azgın saldırıları olmak üzere, faşizmin -protokolde olmasa bile- önde bir numaralı temsilcisi ve sözcüsü Tayyip Erdoğan'ın da katkısıyla bir halk hareketine dönüştü. Türkiye tarihi açısından, kitlelerin iktidara yönelik bu eylemli tepkisi, kendi içerisinde son derece önemli dersleri içinde barındırıyor. Bu içerikli değerlendirmeler, daha ayaklanma sürerken dahi yapılan açıklamalarda bulunuyordu. Tabii herkes kendi sınıfsal konumundan, ideolojik perspektifinden doğru yapıyordu bunu.

Egemenler cephesinde, onların sözcü ve kalemşörlarınca ifade edilen; *"masum bir gösteriyi marjinal sol örgütlerin devreye girmesiyle iktidara yönelik bir kalkışmaya"* çevirenler sözkonusuydu. Başta iktidarın savunucusu olmak üzere bir dizi akademik ünvanlı şahsiyetin ya da gazeteci-yazar kimliklilerin kanal kanal dolaşarak veya gazete sayfalarında verdikleri mülakatlarda, bir histeri nöbeti içinde "Erdoğan şakşakçılığı" ve halk düşmanlığı yaptıklarına tanık olduk. Bu tavır "penguen" medyası için yeni değildi elbette. Ama halk hareketi karşısında -tıpkı ateş karşısında eriyen buz kütleleri gibi- eridiler. Halk, her ağzılarını açtıklarında -Erdoğan'ın tabiriyle- "bunların" gerçek yüzünü gördü. İnanırlıklarını kaybettiler. Şimdi yaralarını sarıyorlar ve iktidarın kitleler nezdinde "rıza"sını yeni yeni yalanlarla ve çarpıtmalarla yeniden üretmekle meşguller.

Yaşanan gelişmelere şunu eklemek gerekir; Taksim Ayaklanması sonrasında genellikle kendisini "ulusalçı" adlandıran faşist parti ve örgütler halen bu halk hareketine güzelleme yapmak ve özellikle de kendi gerici politikalarına hayata geçirmek için olanca güçleriyle propaganda içindedir. Ama altını çizmek gerekir ki, iktidar kime yöneleceğini çok iyi biliyor. Ayaklanmanın ardından gözaltına alınan ve tutuklananların sayısı 100'leri aştı. Ve tutsakların önemli bir kısmı örgütlü, ilerici, devrimcilerden oluşuyor. Yani faşist zulme maruz kalan, gözaltı ve tutuklamalara muhattap olan yine ve yeniden halkın devrimcileri oluyor.

Bu durum aynı zamanda Gezi Ayaklanması'nda başta bizzat Erdoğan olmak üzere hakim sınıf temsilcilerinin dillerinden düşürmedikleri "darbe" propagandasının da büyük bir yalandan ibaret olduğunu gösteriyor. AKP'nin kendisine yönelik gerçek tehdidin nereden geldiğini gördüğünü, halkın en ileri örgütlü ve devrimci kesimlerine bu nedenle yöneldiğini açık ediyor. AKP'nin gerçekten darbe kaygısı olsaydı, bu özlemi en çok duyan, ya da şu veya bu şekilde dillendiren hakim sınıf partilerine yönelirdi tespiti yanlış değildir.

Çünkü AKP de çok iyi biliyor ki; bu ülkenin ilericileri, devrimci ve komünistleri dışındaki güçler, kendileri açısından esaslı bir tehlike oluşturmuyor. Başını CHP'nin çektiği hakim sınıf partilerinin Gezi Ayaklanması'ndan murat ettikleri kendi klik çıkarları için iktidar mücadelesinde ellerini güçlendirmektir. Onların sistemle bir sorunu yoktur. Asıl dertleri Gezi'de açığa çıkan halk muhalefetini kendi politikalarını güçlendirecek bir araç olarak yedeklemektir.

Aynı şekilde, varlıkları halk düşmanlığı üzerinden yükselen -özelde Kürt düşmanlığı çok açık olan- kimi faşist parti ve örgütlenmelerin Gezi Direnişi'nde yer alış amaçları da benzerdir. Ancak bu çevreler kısa bir süre içinde görmüşlerdir ki; Gezi Direnişi bir halk hareketidir ve halk düşmanı politikalarının hayata geçme şansı bulunmamaktadır. Direniş kendi öğreticiliğini ve bir itiraz temelinde yükselen, bu nedenle de özünde bulunan ilerici ve devrimci içeriğini bu çevrelere de kabul ettirmiştir. Edenler direniş içinde yer almış, etmekte zorlananlar da, -tıpkı CHP gibi- uzakta yer almış ve hariçten maval okumaya devam etmiştir.

Yaşanan bu sürecin, halk isyanının sadece Türk hakim sınıfları açısından değil Türkiye Devrimci Hareketi (TDH) açısından da önemli dersleri içerdiği açıktır. Daha uzunca bir süre, Gezi'de ortaya çıkan dinamikler/sonuçlar hem Türk hakim sınıfları hem de TDH açısından değerlendirilecek, bu sürece dair çalışmalar yapılacaktır. Yaşananları hakim sınıflar açısından "darbe" kalkışması olarak değerlendirenler olduğu gibi, ilericiler, devrimciler arasında "devrim" olarak propaganda edenler de vardır.

Bu değerlendirmelere katılmak mümkün değildir. Bizce Gezi İsyanında hem hakim sınıflar hem de TDH açısından ortak olan bazı hususlar vardır. Birinci nokta kendisini Gezi'de re dillendirilen bir sloganda ifadesini bulmaktadır: *"Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak"tır!* Diğer slogan ise, parantezine devrimcileri aldığından şüphe duymadığımız; *"Kahrolsun başlı şeyler"* sloganıdır! Bu nedenle daha şimdiden ülkemiz sınıf mücadelesi tarihinde müstesna bir yer edinmiş olan Gezi Ayaklanması üzerinde durmamız ve çuvaldızın sivri ucunu en çok da kendimize batırmamız gerekmektedir.

Her şey karıştı ile vardır!

Öncelikle bu süreçte -kendimiz de dahil- sıklıkla vurgulanan bir noktaya değinelim. Bu vurgu Gezi Direnişi'nin beklenmedik olduğu tespitidir. Bu bir genellemedir. Ve genel olarak doğru olmakla birlikte -her genellemede olduğu gibi- kendi içinde eksiklikleri barındırmaktadır.

“Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak” sloganından hareketle şunu ifade etmekten kaçınmayalım; Evet, genel olarak bizler de Gezi İsyanı'nın çıkışını öngöremedik. Ancak değinmemiz gereken bir yan da ülkemizin son on yılına yönelik değerlendirmelerimizde bu tarz isyanların/ayaklanma ve direnişlerin olabileceğinin altını çizdiğimizdir.

Diyalektik tarihsel materyalizm bize her şeyin karşıtıyla var olduğunu, zıtların birliği ve mücadelesini öğretir. Bu minvalde Türkiye toplumuna ve ülkemizin son on yıllık sürecine baktığımızda; uygulanan politikaların kendi karşıtını yaratması kaçınılmazdı. Örneğin uygulanan neo-liberal politikalarla Türkiye ekonomisinin ve devlet aygıtının emperyalizmin bölge politikalarına yönelik yeniden yapılandırılması beraberinde, hem ekonomik alanda özellikle eğitilmiş genç nüfusun istihdam sorununu getirmiş hem de devletin dönüşümünün eski ve yeni hakim sınıf klikleri arasında iktidar dalaşının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bunun da bir dizi simgesel olayla -“yaşam tarz”ından alkole, kürtajdan dini simgelerin kamuda kullanılması/görünür kılınmasına kadar bir dizi meselede-ortaya çıkan çelişkilerle birlikte politik alanda ve somut yaşamda kendi karşıtını üretmesi kaçınılmazdı.

Ya da Kürt ulusuna yönelik uygulanan politikaların ve savaşın sonucunda somut olarak zorla göç ettirmeler ve şehirlere yığılmaların olması beraberinde başka sorunları gündeme getirmesi veya neo-liberal politikaların ülke tarımını çökertmesi ve bunun sonucu olarak köyden kente göçün artması ve fakat ülkenin sosyo-ekonomik yapısı gereği, komprador kapitalizmin bu göçü soğuracak istihdam alanlarına sahip olmaması gibi bir dizi gelişmenin varlığı beraberinde hem ülke içinde hem de dışında yaşanan gelişmelerden etkilenmesi ve etkilemesi kaçınılmazdı.

Bu örnekler çoğaltılabilir ama toparlayacak olursak somutumuzda, Gezi İsyanı'nın yaşanmasının bir arka planı vardır. Hiçbir şey yoktan varolmaz. Yukarıda da ifade ettiğimiz üzere, somut olarak Gezi İsyanı'nı öngöremediğimiz ve özellikle de örgütsel olarak hazırlıksız yakalandığımız açıktır.

Proletarya Partisi'nin 2007 yılında gerçekleştirdiği Sekizinci Konferansının *“Dipten Gelecek Dalgayı Yüzeyde Büyütmek”* başlığıyla kararlaştırdığı 29. kararı bu konuda örnek verilebilir. Bu kararın girişi şöyledir: *“Dünya üzerindeki gelişmeler, karmaşık; karmaşık olduğu kadar kitlelerin mevcuda karşı seslerini yükselttikleri bir dönemin ışığa çıkmaya başladığını göstermektedir. İçinden geçmekte olduğumuz süreç zor-*

luklarla birlikte henüz yeterince aydınlatılmamış sorunları da içermektedir. Bir karmaşadan söz ediyoruz. Karmaşa dünya ölçeğindeki eşitsiz gelişmenin sürgit devamı, kapitalist krizin yaygınlaşıp derinleşmesi, uluslararası tekelci sermayenin saldırganlığının şiddetlenmesi, emperyalistler arası çatışmaların ve çelişkilerin artması, mevcut yönetimlerin zayıflamasına paralel sınıf savaşının yoğunlaşması olarak kavranmalıdır.”

Gezi İsyanı'ndan sonra -aralarında devrimcilerin de olduğu- özellikle de burjuva çevrelerde bir “bilinmezlik”, “kuşak” ve “gençler” vurgusu oldukça sık yapıldı. Bu bir yanıyla toplumlara ve tarihsel sürece idealist bakış açısının ürünüyken diğer yanıyla da sınıf mücadelesini inkar edip üzerini kapamaya çalışan yaklaşımlar nedeniyledir. Gezi Parkı'yla birlikte ortaya çıkan halk hareketi, bu topraklardaki sınıf mücadelesinin bir ürünü, parçası ve sonucudur ve eşyanın tabiatına uygundur.

Ancak tekrar vurgulayalım; açığa çıkan eksiklerimizi görmek, tartışmak ve üzerine gitmek olmazsa olmazımızdır. Yoksa “kahrolsun bağız şeyler” parantezinden kurtulmamız olanaksızdır.

Düşmanla barikat barikat çatışmak, Türkiye halkının hakim sınıflara yönelik bu muazzam kalkışmasında yer almak önemlidir. Ancak yeterli değildir. O nedenle komünist hareket yukarıda örneklerini verdiğimiz çizgisini güçlendirmeli ve sezgilerini somutlaştırmak için, bunun çeşitli biçim ve içeriklerde araçlarını yaratmalıdır. Bu çizgiyi hakim kıldığımız oranda önümüzdeki süreçte gelişmesi muhtemel yeni “Gezi Direnişleri”nde daha avantajlı olacağımız kesindir.

Tabii bir de Gezi süreciyle birlikte öncellerini daha önceden başka ülkelerde gördüğümüz hareketin ön plana çıkan öznelerini tanıma çabası içinde olmalıyız, bu türden direnişlerde ön planda olan ve -genel içinde- “farklı” kimi özelliklere sahip genç kuşaktan kitleler olduğunu görüp bunlardan “öğrenmeyi” esas almalıyız.

Militan bir gençlik hareketi için...

“Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak” parantezinde değerlendirmemiz gereken -ve hakim sınıfların da tartıştığı- “X kuşağı”/ “90 kuşağı” ya da “Gezi gençliği”ni tartışmamız gerekiyor. Özellikle de gençlik örgütlenmemizin Gezi İsyanı'ndaki rolü, katılımı ve çıkarması gereken dersleri. Gezi'de komsomolcuların oynadığı rol, içinde buldukları örgütsel durumla paralel bir seyir izlemiştir. Merkezi olarak, İstanbul Taksim'de komsomolcuların etki ve faaliyetleri oldukça sınırlı idi. Ama örneğin İzmir

başta olmak üzere (Ankara da buraya eklenebilir) kimi illerde gençlik direnişin bütün yükünü omuzlamıştır. Tam da bu nedenle İzmir, Ankara ve Erzurum'da tutuklamalara esas olarak gençlik hedef olmuştur. Gezi eylemlerinden önce hem merkezi olarak komsomolun başlatmış olduğu kampanya hem de İstanbul'da yapıldığı komisyon tarzı örgütlenme ve toplantıların merkezine Gezi sürecini de alacak şekilde ele alınıp gündemleştirilmesi bu açıdan faydalı olacaktır. Zira, eğer Gezi'den gereken dersleri çıkarabilirsek, kendimizi yenileyebilir, militan bir devrimci gençlik hareketi yaratabiliriz.

Gezi Direniş'iyle birlikte yapılan tartışmalarda, hakim sınıf ideologlarının yoğun olarak tartıştıkları meselelerden biri de, Türkiye'nin oldukça genç bir nüfusa sahip olduğuydu. Verilen rakamlara göre 30 milyonluk bir gençlik kitlesinin var olduğu ifade edilmektedir. Hata payını bir yana bıraksak bile bu rakam oldukça yüksektir. Başlı başına bu durum bile, politik iktidar mücadelesin dikkate alması gereken bir olguya işaret etmektedir.

Gezi'de ortaya çıkan bir diğer olgu da gençlik kitlesinin esas olarak internet medyasıyla ("sosyal medya") ilişkisidir. Bu tespitler üzerinden hakim sınıf medyası eleştirisi ve alternatif olarak yoğun kullanılan internet/"sosyal" medya kullanımı gündeme gelmiştir. Yaşanan bu gelişmeler ve tartışmalar hem gençlik alanı hem de genel olarak değerlendirilip somut adımlarla karşılanmalıdır.

Çapulcunun tarihi...

Aslında hakim sınıfların park ve meydanlara ilgisi yeni değil. Gezi Ayaklanması'ndan önce de devletin hem parklara hem de meydanlara yönelik sürekli bir denetim altında tutma kaygısı vardı. En merkezi meydanlardan tutun da, en ücra köşelerdeki parklara kadar yoğun bir denetim -bugünlerde bu işlev mobese kameralarıyla yerine getiriliyor- vardır.

Devletin park ve meydanlara ilgisinin kökenlerini, gerçekte sınıflı toplumun ortaya çıkışına değin uzatmak mümkün. Halkın şehir devletlerindeki meydanlarda buluşma ve tartışmasından, Pers devletlerindeki "cennet bahçeleri"ne ve en sonu İslamiyet'le birlikte bir "cem" yeri olan camilerin bahçeleri vb. hep denetim altında olmuştur. Osmanlı Devleti de bundan azade değildir. Bilinir, Osmanlı padişahları tütün ve nargile kullanımını yasakladıklarında ilk yaptıkları, kahvehaneleri kapatmak olmuştur. Bunun arkasındaki neden, insanların bu mekanlarda biraraya gelmesi

ve iktidarı sorgulayan fikirlere meyletmesidir. -Dönemin moda tabiri ile fitne.- Bugün iktidarın parklarda toplanan kalabalıklardan korkmasının arkasında böyle bir tarihsel geçmiş vardır. Korktukları parkın kendisi değil orada ortaya çıkan ve siyasal iktidarı sorgulayan düşüncelerdir.

Tabii bir de “meydan padişahı” belirlemesi vardır! Osmanlı tarihinde Lale Devri olarak tanımlanan ve Osmanlı hakim sınıflarının lüks ve şatafatlı yaşamına isyan ederek iktidarı sarsan Patrona Halil’in yaşadığı dönemdeki “meydan padişahı” ifadesi sebepsiz değildir. İsyarla biri sarayda diğeri At Meydanı’nda (Sultanahmet Meydanı) ikili bir iktidar ortaya çıkmıştır. Saraydaki iktidar malum Osmanlı hakim sınıflarını temsil eden iktidardır. Meydandaki iktidar ise ayaklanan ve düzeni sarsıp meydanı ele geçiren, ayak takımı yani halkın “padişahı” Patrona Halil’de somutlanır!

O zaman da ayaklanan ve meydanı ele geçirenlere yönelik, hakim sınıfların iktidarı çapulcular demiş, Patrona Halil’in “basit” bir hamam telağı olduğunu (oysa anlaşıldığı kadarıyla kendisi döneminin profesyonel devrimcisidir!) propaganda ederek üç-beş serserinin işi diye isyana kara çalmaya çalışmıştır. Anlaşılan o ki, yine o zaman da “üç beş çapulçu” iktidarı sarsmıştır!

Burada bir noktaya daha vurgu yapalım. Tayyip Erdoğan’ın Gezi direnişçilerini -kendince- aşağılamak için kullandığı çapulcular sıfatına. Erdoğan temsilcisi olduğu sınıfların sınıfsal refleksini gösterirken -elinde olmayarak- dünya halklarının mücadele tarihine bir kelime armağan etmiştir. Aslında Osmanlı-Türk hakim sınıflarının dünyaya armağan ettiği bir başka sıfat daha vardır. O da “başibozukur”. “Başibozuk” kelimesi, Osmanlıca’dan Fransızca’ya geçmiştir. Gezi Direnişi’yle birlikte birçok kişi oldukça sık bir şekilde eskiye gönderme yapmıştır. Bu bir yanıla doğaldır. Çünkü Gezi Parkı’yla mücadelesi “üç beş ağaç”tan çıkmış ve ülkemizdeki sınıf mücadelesinin yoğunlaştığı bir aşamaya sıçramıştır. Tam da bu nedenle her sınıf kendi geçmişinden, mücadele tarihinden bahsetmektedir. Örneğin bir TV kanalında Gezi Direnişi’ni ve meydanın işgalini tartışan akademisyenler, direnişi Celali İsyancıları’na kadar götürmüş, isyancıları 16. yüzyılın suhtelerine benzetmiş ve malum iftiralarını sıralamakta bir beis görmemiştir.

Ya da fazla uzağa gitmeye gerek yok, Gezi Direnişi’ndeki performansıyla diğer hakim sınıf temsilcilerine taş çıkaran ve örnek olan Erdoğan, direnişe ve direnişçilere saldırmak için ağızını her açtığı anda temsilcisi ol-

duğu sınıfların geçmişinden örnek vermekten vazgeçmemiştir. Örneğin Erdoğan, direnişin en demokratik taleplerinden biri olan halka saldıran ve suç işleyen sorumluların görevden alınması talebini; *"Siz kim oluyorsunuz?"*, *"ayaklar ne zaman baş oldu?"* diyerek Yenierilere benzetmiş ve *"kelle istiyorlar"* mantığıyla yaklaşmıştır. Ona göre direnişçiler, padişaha isyan eden yeniçeriler ve istemezklerdir! Taleplerini yerine getirmek ya da mesaj alındı demek bile iktidarının sorgulanmasına neden olacağından reddedilmeli ve isyancılar cezalandırılmalıdır. Tam anlamıyla Osmanlı hakim sınıf mantığıdır bu. Bu anlamıyla Erdoğan'a yöneltilen padişahlık sıfatı kabul edilebilir. Zira, kendisi temsilcisi olduğu sınıfların *"tarihsel birikimini"* layıkıyla temsil etmektedir.

Bir de bildiğimiz, Tayyip Erdoğan'ın çapulcular hnkrmesiyle birlikte *"majestelerinin kurumu"* Türk Dil Kurumu'nun çapulcular maddesini hiç de şaşırtıcı olmayan biçimde N. Fazıl Kısakürek'ten alıntıyla revize etmesidir.

Devrimci şiddet...

Aslında bugün Gezi Direnişi'yle ortaya çıkan isyan ve ardısına gelen tepkiler bir birikimin ürünüdür. Kendisini AKP'de temsil eden hakim sınıfların on yıllardır süregelen politikalarının sonucudur. AKP'nin politikaları sonucunda tüm ülke adeta bir F tipi hapishaneye çevrilmiştir. Meydanlarda en demokratik haklar için basın açıklaması yapmak, insanların parklarda düşüncelerini ifade etmeleri yasaklanmıştır. Kitlelerin meydanlarda ve parklarda toplanması devletin iznine tabi kılınmıştır.

Böylesi bir ortamda en demokratik bir tepkiye bile azgın bir faşist polis terörüyle saldıranlar, iktidarı hedefleyen bir harekete -nicel ve nitel olarak- daha fazla saldıracaklardır kuşkusuz.

"Yařadıklarımдан rendiğim bir şey var" desturuyla hareket etmek bizleri yanılmaz sanırız. Kaldı ki biz Tayyip'in -ve onun gibi sınıf temsilcilerinin- nasıl bir demokrasi ve hukuk anlayışında olduğunu fazlasıyla tecrübe etmiş olmalıyız. Her şey bir yana Gezi Parkı'na yönelik yargı kararını manidar bulanlar ya da *"duran insan"* eylemini bile sırf durdukları için *"görevli memura direniş"* olarak değerlendirip gözaltı uygulayanlar henüz hafızalarımızda. *"Ayaklar ne zaman baş oldu?"* deyip orduyu göreve çağıranlar da!

Gezi Direnişi bir kez daha gösterdi ki ülkemizde en kk demokratik haklar, vre mücadelesi de dahil olmak üzere, demokrasi ve devrim mücadelesi şiddete dayalı olmak zorundadır. Hakim sınıflar başta

olmak üzere, halk saflarında bulunan kimi reformist, bireyci anlayışların savundukları, pasif/sivil direniş örnekleri bir yere kadar anlaşılabilir, denenebilir, geliştirilebilir. Etkili de olabilir. Ancak görülmektedir ki, bu direniş örnekleri hakim sınıfların çıkarlarını esaslı bir şekilde tehdit ettiği zaman karşı-devrimci şiddet mutlaka devreye girmektedir. Bu durumda karşı devrimci şiddete yanıt olmak üzere, devrimci şiddetin devreye girmesi de kaçınılmazdır.

Gezi Parkı'nda çadır kurup direnenlere yönelik, kuşluk vakti baskınından, çadırların yakılmasından, insanlara böcek muamelesi yapıp gazlanmasından; duran insanlara bile şiddet uygulanıp gözaltına alınmasından, çırılçıplak soyup, üst araması yapan bir iktidar anlayışından ve karşı-devrimci şiddetten bahsediyoruz. Sadece bu olgu bile bize, ülkemizde bırakalım devrim mücadelesini, en küçük demokratik bir hakkın, bireyin kendisine ve ait olduğu sınıfa dair en ufak talebinin faşist bir zorla bastırıldığını, engellendiğini göstermeye yeter de artar bile.

Ülkemizde sistemin sınırlarını şu veya bu şekilde de olsa en ufak zorlayan herkes karşı-devrimci zorla yanıtlanmaktadır. Bu durum ülkemizdeki devrimci ve komünistleri şiddete ve onun teorik olarak formüle edilmiş biçimi olan silahlı mücadeleye yönelmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Ülkemizin realitesi budur. Kimse sınıftan, onun öncü gücünden İsavari bir tavır beklememelidir. Ülkemizin sınıfsal karakteri, hakim sınıfların sermaye birikim seviyeleri, emperyalizmle ilişkilerinin niteliği, toprak ağalarının varlığı ve bunların iktidardaki temsiliyetleri gibi bir dizi etken, ülkemizdeki devrimci şiddetin "gerekçeli mütaalası"nı oluşturur.

Ülkemizde karşı-devrimci şiddete karşı yönelik tek yol devrimci şiddetle yanıt olmaktır. Gözlerimizin önünde cereyan eden gelişmeler, kitelerin mücadelesi ve kafamızdan çıkarılan polis kurşunları, patlayan gaz bombaları, gözlerimizi kör eden plastik mermiler ve gaz fişekleri bize bu konuda fazlasıyla fikir vermektedir.

Duran insan...

"Duran İnsan" eylemi de sürecin tartışılan eylem biçimlerinden biri oldu. Eylemin ABD'de yayımlanan bir kitapta geçtiğini, bir sivil inisiyatif eylemi olduğunu yazan da oldu, "faiz lobisine hizmet edecek şekilde bir dış mihrak eylemi" olduğunu yazan da. Kimileri de bu eylemin Türkiye'de ilk kez gerçekleştirildiğini yazdı. Ülkemiz mücadele tarihinde çok kullanılan bir eylem biçim olmamakla birlikte özellikle F tiplerinin açılışyla birlikte eylemin ayakta ya da oturarak ve slogan atarak F tiplerinde ger-

çekteştiğini belirtmemiz gerekir. F Tipi hapishanelerde faşist teröre karşı devrimci tutsaklar, sürdürdükleri fiili direniş yöntemlerinden biri olarak bu pasif direniş biçimini hayata geçirdiler.

Zaten yaşananların bir nedeni de hayatın giderek daha fazla hapishaneleştirilmesinin sonucu değil miydi? Toplumun F tipleştirilmesi, uygulanan faşist zulüm ve teröre karşı tepkiyi ve karşı koyuşu da yaratıyor. Önce hapishanelerden başlayan teslim alma saldırısı, çeşitli biçim ve içeriklerde dışarıda da devam ediyor. Ve tıpkı bir hücrede en ufak şeye karışmak suç sayılıyorsa Gezi’de de ağaca, çiçeğe sahip çıkmak, polis şiddetine direnmek suç sayılıyor. Ve bu “suç”lardan dolayı Gezi direnişçilerini F tipi hapishanelere tıklıyor.

Farklı yaklaşımlar...

Taksim’de devrimciler, esas olarak faşizmin azgın polis terörü sırasında ve sonrasında devreye girdiler. Direnişin ivmesinin yükseltilmesinde, kolluk güçlerinin alandan kovulmasında, alanın özgürleştirilmesinde ve barikatların başında devrimciler yadsınamaz bir rol oynadılar. Ancak bunun tek başına direnişte ön plana çıkarılacak ya da övünülecek bir olgu olmadığı ifade edilmelidir. Ayaklanmada ortaya çıkan esas olgu, devrimcilerin bir bütün olarak oradaki kitleye uzaklığı ve yabancılığıdır.

Aslında uzunca bir süredir değerlendirdiğimiz ve “emekçi” mahallelerde ortaya çıkan “içe kapanma” ve bunun ürünü olarak dışındaki kitleyi dikkate almama/küçümseme/sekterleşme yaklaşımı kendisini net olarak ortaya koymuştur. Oysa ki, kitlelere uzaklık, kitle hareketini küçümseme ve sadece kendi dar çevre, politika ve yaklaşımını görme özellikle Maoist devrimciler açısından kendi karşıtına dönüşmektir. Maoist devrimcilerin kendisini var eden, kendi hareketini anlamlandıran her şeyin bir kitle hareketinin ürünü olduğunu, kendi başına “öncü”lüğün bir anlamı olmadığını, meselenin sadece anlık olarak kitlelerin öğrencisi olmakla sınırlı olmadığını, kitlelerin öğrencisi ve öğretmeni olma esprisinin diyaletik bir süreklilik arz ettiğini unutmamak gerekir.

Semtlerde ortaya çıkan durum bu açıdan daha çarpıcıdır. Kimi semtlerde kitlelerin bazı kurumların kendi pankart ve söylemlerini dayatmalarını tepkiyle karşıladıklarına da, kitlenin devrimcilerin inisiyatifini de aşarak örneğin karakol gibi hedeflere yürüdüğüne de tanık olundu. Gezi ile birlikte semtlerde ortaya çıkan ve bizlerin kitle faaliyetine, çalışma tarzımıza ve kitlelerle kurduğumuz ilişkilere ayna tutan bu pratiklere de-

ğınmemiz gerekir. Bu durum “Kahrolsun bağızı şeyler”in emekçi semt-lerde birebir yansımaya karşılık gelmektedir.

Kitlelerin bu tavrı, görölüp önümüzdeki süreç açısından değerlendirilmesi gerekir. Kitlelerin herhangi bir simge, flama, bayrak altında değil de bağımsız hareket etme eğiliminin olduğu son derece açıktır. Bunda esas etken kitlelerin taleplerini içermeyen, onlara üstten bakan ve yer yer kendini dayatan pratiklerdir. Bundan sonrası için ise önemli olan kitlelerin içinde olmak, onların her türlü istem ve talebine politik olarak yanıt olabilmek, bunun araçlarını yaratmaktır. Zaten bu gerçekleştirildiğinde ve başarılı olduğunda orada kendi flamamız ya da pankartımız dalgalanıyor olacaktır.

Bu daha başlangıç...

Bitirirken Gezi Direnişii’nde ortaya çıkan diğer ve önemli olduğunu düşündüğümüz bazı hususları da kısaca değinelim.

Örneğin **kadın** katılımı... Bu somut durum, -sadece AKP ile sınırlı olmayan- kadına yönelik şiddete, katliama, ayrımcılığa ve her türlü sömürüye karşı itirazının ürünü olarak okunmalıdır. Bu durum sadece ülkemizde kadınların maruz kaldıkları uygulamaların ve ayrımcılığın boyutlanmasıyla ortaya çıkan bir tepkinin ürünü değildir. Aynı zamanda örgütlü kadın hareketinin somut çalışmalarının ürünü olarak da değerlendirilmelidir.

Bir diğer nokta da harekete örgütlü işçi sınıfının, sendikaların katılımının sınırlı olmasıdır. Sonradan yapılan ve zevahiri kurtarmaya yetmeyen iş bırakma çağrıları vb. ülkemizdeki işçi sınıfının örgütsüzlüğünü bir kez daha açığa çıkarmış durumdadır. Ancak şunu ifade etmeden geçmeyelim. Gezi İsyanında işçi sınıfının katılımı hiç yok değildir. Direniş içinde orta ve küçük burjuvazinin kimi kesimlerinin ve en çok da öğrenci gençliğin katılımının yanısıra işçi ve işsiz gençliğin katılımı da söz konusudur. Direnişe katılan bu işçi gençlik güvencesiz, sigortasız ve çoğunlukla da örgütsüzdür. Hizmet, inşaat ve tekstil alanlarında yoğun bir sömürüye tabi tutulan işçi gençlik önümüzdeki süreçte sendikal faaliyetin hedefi olmak durumundadır.

Gezi direnişinde ve sonrasında görünür olan bir diğer kesim de **LGBT hareketidir**. Gezi’ye kadar adlarından genellikle taciz, tecavüz ve cinayet haberleriyle bahsedilen LGBT bireyler direnişin ilk anından itibaren meydanda, parkta, barikatlarda, çatışmalarda, forumlarda, “Onur Yürüyüşü”nde kendisini göstermiş ve taleplerini haykırmıştır.

Kamuoyuna malolan bir diğerkesim ise “**Anti-Kapitalist Müslümanlar**” olmuştur. Grubun dillendirdiğı söylemler ayrı bir çalışmanın konusu olmakla birlikte İslamiyet’e atfettikleri söylemlerin kendi içinde değerli olmakla birlikte anokronik (çağı geçmiş) yanlar taşıdığını söylemeliyiz. Oluşum en sade haliyle İslamiyet’in ilk oluşum dönemine ve bunun Kuran’da ifade edilen “eşitlikçi” söylemlerine gönderme yapmaktadır.

İslamiyet bir din olarak aynı zamanda Arap kabilelerinin ilkel kabile toplumundan feodal topluma sıçramalarının ideolojisini oluşturur. Bu anlamıyla dönemine göre ilerici-devrimci bir özellik göstermiş, Arap kabilelerini feodal topluma, devlete sıçratmasının ideolojisini oluşturmuştur. İşte bu eyleyiş içinde İslamiyet tek savaşçı peygamber olarak Muhammed, bir önceki Arap kabile toplumunun eşitlikçi, kabile demokrasisini içeren söylemleriyle mülkiyetçi, sınıflı toplumu kutsayan söylemleri birarada kullanmıştır. Bugünün kendilerine devrimci sıfatını veren İslamcıları kapitalizmin kötülüklerine, sınıflı toplumun ürünü olan yanlarına karşı olmak adına İslamiyet’in bu ilk dönem söylemlerine gönderme yapmaktadırlar.

Gezi İsyanında ön plana çıkan bir başka dini kimlik ise **Alevilerdir**. Kendisini Alevi olarak tanımlayan bu ezilen mezhebe sahip halkımız; son dönemde kendilerine yönelik dışlayıcı, ayrımcı faşist hakim sınıf politikalarına karşı kitlesel olarak alanlardaydı. Devrimci hareketin zaten yabancı olmadığı Aleviler, Gezi Direnişi’nin hemen ardından gelen 2 Temmuz Sivas ve 3 Temmuz Çorum anmalarında kitlesel olarak meydanlarda, sokaklarda tepkilerini gösterdiler. Gezi Direnişi’yle daha bir görünür olan Alevilerin, faşizme karşı öfkесinin yine ve yeniden bir başka hakim sınıf kliğinin ardına yedeklenmesi tehlikesi ise vardır.

Sözümüze Gezi’yle başladık Gezi’yle bitirelim: *“Bu daha başlangıç mücadeleye devam!”*

İktidar-mekan/çevre-rant diyalektiği üzerine

- Halkımızın yaşadığı mekanın sağlıklı, güvenilir, ulaşımı rahat, yeşili bol bir yer olması talebini sesli bir şekilde dile getirmesi, kapitalist sistem sahiplerince kabul edilemez görülmektedir. Sermayenin temsilcisi iktidar, kent-çevre üzerine karar vermede tek yetkilidir. Buna karşı geliştirilen itirazlar asla kabul edilemez ve şiddet uygulanarak etkisiz hale getirilmeye çalışılır. ◀◀

*Dizginlerinden boşanmış bir at
gibi soluk soluğayken doğa
soluğun yetiyorsa yaylanıp tut
yelesini ve katıl rüzgara*

*Unutma ki yalnız değilsin
yüreklendiriyor seni aşk
ve birdenbire boşanan
bu çılgın sağanak*

(Ahmet Telli)

Panapticon Planını hiç duydunuz mu? Liberal-faydacı Jeremy Bentham'ın 1791 yılında hazırladığı hapisane planını! Plana göre hücrelere bölünmüş halka şeklinde binaların merkezinde bir **gözetim kulesi** tasarlanmıştır. Kulenin tüm halkayı görebilecek şekilde geniş pencereleri vardır. Halka şeklindeki bina da hücrelerin içi görülecek şekilde büyük pencerelere sahiptir. Bu imar şekliyle merkezi kuledeki tek gözetmen, halka binanın tümünü denetleyebilecektir. Hücredeki kişi her an izlenebileceğini bilmekte ama bunun ne zaman olacağını kestirememektedir. Bu nedenle tutsak devamlı olarak kontrol altında olduğunu düşünecek ve istenen hareketleri sergileyecektir. Zaman içerisinde bu hareketler oto kontrolle süreklileşecek, böylece "mahkum ıslah olacaktır." (**Ayrıntı için, Foucault, 1992, sf. 295**)

Panapticon Planı, mimari ve iktidar arasındaki ilişkinin en sade halidir. Sınıflı toplumların hepsinde, mekan üzerindeki hakimiyet, toplum üzerindeki hakimiyet olarak görülmüştür. İktidarını sağlamlaştırmak, ömrünü uzatmak isteyen devletlerden, üretimde işçiden/çalışandan dolayı hiç fire vermek istemeyen patronlara kadar, egemenlik ilişkisinin olduğu mekanların özel olarak inşa edildiğini ve özel güvenlik önlemlerinin alındığını görürüz. Mimarisi aynı olmasa da gelişen teknolojilerin yardımıyla şu anda F tipleri de birer panapticon değil midir? En küçük sokakların dahi onlarca kamera ile gözetlenmesi bize neyi anlatıyor? Peki şu anda dünyanın dört bir yanında “dönüşüm” adı altında orada yaşayan halkların birakalım fikirlerinin alınmasını, tamamen sürülmelerini içeren şehirlerin yeniden inşa projeleri iktidar-mekan/çevre-rant üçgeninde gelişmiyor mu?

Geçtiğimiz yüzyılda halkların kanlı mücadelelerinin de önemli etkisiyle, kapitalist devletlerce kısmi de olsa kabul edilmesi sağlanan sağlıklı konut, yeşil çevre, iyi bir eğitim imkanına erişim, rahat ulaşım gibi “kentsel haklar” sermaye birikimini sağlamak için yok sayılmaktadır. Sermaye birikimi için savaşlar çıkarıp, milyonlarca insanın ölmesini göze alan bir sistemde, “uzlaşma;”, “yönetişim”, “îstişare” vb. ile insanca yaşam hakkının elde edilemeyeceği yüzlerce yıllık deneyimle sabittir. Bu apaçık gerçeğe rağmen, burjuvazi ve temsilcisi devletle insanca yaşam için istişare edilebileceğini savunmak, halkları oyalamak-kandırmak dışında bir şeyi ifade etmemektedir. Çünkü bu istişarenin tek anlamı, “*bu haklarınızı yok saymamız, sizi kent dışına sürüp, mekanlarınıza el koymamız şu şekilde mi olsun, bu şekilde mi olsun?*” şeklinde sonu belli seçenekli soru sormaktır! **Sermaye, kârını azaltacak, birikim hızını yavaşlatacak hiç-bir şeye tahammül edemez.** Bu nedenle iktidarını sağlamlaştırmak için sürekli daha fazla baskıya, otoriteye başvurur.

Taksim Ayaklanması, 3-5 ağaç meselesi değildi! Ve iktidarla hesaplaşmasında sadece somut olarak elde edilen Gezi Parkı’nın korunması, AVM ve Topçu Kışlası yapılmaması kazanımıyla değerlendirilemez. Halkın iktidarı karşısına alma ve hakkını mücadeleyle elde etme cüretiyle değerlendirilmek zorundadır. İşte tam da bu ekseninde bize düşen, ortaya çıkan cüreti daha örgütlü hale getirmek, daha sonuç alıcı olabilmesinin yollarından biri olarak kapitalist iktidar-mekan/çevre-rant ilişkisini daha çok deşifre etmektir. Böylece **birinci olarak**, iktidarın kendisinin en çok belirginleştirdiği alanlardan birine olan uzaklığımız kırılacaktır. **İkinci olarak da**, bu uzaklık kırıldığı oranda politika üretmede, örgütlenmede daha hızlı ve ihtiyaca yanıt olacak şekilde adımlar atabileceğiz.

“Devlet, iktisaden egemen sınıfın devletidir”

Berkeley’de Kaliforniya Üniversitesi’nin henüz ne için kullanılacağı bilinmeyen arazisine öğrenciler “park yapma” kararı almış ve araziye kamp kurup yerleşmişlerdir. Hemen ağaçlandırma ve başka işlere girilir. Ama o araziye daha farklı amaçlar için kullanmayı düşünen devlet, 15 Mayıs 1969 sabahı, erken saatlerde polisini parka gönderir. Öğrencilerin bütünü yaptıkları yıkılır, kamp alanında kalanlar dışarı atılır. 3000 polisin işgal ettiği parka öğrenciler geri dönmeye çalışıldığında açılan ateş sonucu 100’den fazla kişi yaralanır, bir öğrenci hayatını kaybeder. (Castells, 1997, sf. 191)

Türkiye’de yaşananlardan öz itibariyle hiçbir farkı olmayan bir uygulama. Üniversite arazisinde öğrencilerin söz hakkı yok. Kapitalist iktidar küçük bir alan üzerinde dahi egemenliğini koruma ihtiyacı duyuyor. Bunun için devletlerin ortaya çıktığı ilk andan itibaren kullanmaktan hiç çekinmedikleri şiddeti kullanıyor ve ölüme yol açıyor.

Vietnam halkının üstüne benzeri görülmemiş miktarda bomba yağdıran Richard Nixon, aynı dönemde hedeflerini anlatan konuşmalar yapıyordu:

“Yüzyılımızın son üçüncü bölümünde en önemli kaygının mutluluk arayışı olacağına inanıyorum... Gelecekte evrensel bir mutluluğa ulaşmak için gösterdiğimiz çabanın en önemli hedefi belki de çevremizi iyileştirmek olacaktır... Eğer çevremizi gelecekteki aylar ve yıllar içinde maddi olarak geliştireceksek, bütün insanlarımız bu çaba etrafında birleşmelidir.”(age, sf. 191)

Uygulamalar kadar konuşma da çok tanıdık değil mi? Nixon, bir taraftan Vietnam’a bombalar yağdırıp insanları katledip, doğada da geri dönülmez bir tahribat yaratırken, öğrencilere park istediği için saldıran diğer taraftan en önemli hedeflerinin çevreyi iyileştirmek olduğunu söylüyor. Erdoğan da HES’lere ilk itirazlar yükseldiğinde kendisinin “çevrecinin daniskası” olduğunu iddia etmişti. Taksim İsyanı sürerken de diktikleri milyonlarca(!) ağaç ile çevreyi ne kadar çok önemsediklerini anlatmıştı.

Emperyalist ülkelerin kent ve ekolojik sorunlara yaklaşımlarına başka örnekler de vereceğiz. Fakat konumuza neden “dünyanın en ileri ülkesi” ABD’den başladığımızı açıklayalım. Bizim iddiamız kentsel ve ekolojik sorunlara yaklaşımın kapitalist sistem içersinde, “gelişmiş-gelişmemiş ülke”, “A partisi veya B partisine” veya “a şahsı ile b şahsına” göre değişmeyeceğidir. Taksim İsyanı süresince ABD’deki Central Park başta

olmak üzere emperyalist devletlerin uygulamalarının farklı olduğunu göstermek için sayısız örnek verildi. Veya AKP değil de sanki CHP olsaydı hatta ve hatta Erdoğan değil de Gül veya Arınç olsaydı, bu projeler ortaya çıkmaz, çıksa da daha çok istişare edilir, isyan patlak verdiğinde de hızlı bir şekilde uzlaşılabilirdi gibi yansıtıldı.

Burada **ilk vurgu**; kentsel ve ekolojik konulara yaklaşımın üretim tarzıyla ilişkili olduğuna dair yapılmalıdır. Avrupa'da sermayenin ilkel birikiminin özellikle Amerika kıtasındaki yerlilerin kanıyla sağlandığını hatırlatmak sanırız şimdilik yeterlidir.

Yapılması gereken **ikinci vurgu** da devletlerin işlevine dairdir. Bu konuda ustalara danışmak önümüzü daha rahat görmemizi sağlayacaktır:

"Devlet, sınıf çelişkilerini dizginleme gereksiniminden doğduğu için; ama aynı zamanda bu sınıfların çatışmasının tam ortasında doğduğu için, o kural olarak en güçlü, iktisaden egemen sınıfın devletidir ve onun sayesinde siyaseten de egemen sınıf haline gelir ve böylece ezilen sınıfı bastırmak ve sömürmek için yeni araçlar elde eder." (**Engels, Aktaran Lenin, 1996, sf. 24**)

Devletlerin bu özellikleri yani 1- "sınıf çelişkilerini dizginleme gereksiniminden doğduğu için" sınıflar üstü görünmesi, 2- İktisaden ve dolayısıyla siyaseten egemen sınıfın devleti olması, 3- Ezilen sınıflara karşı baskı ve sömürü aracı olması; sadece kapitalist devletlere özgü değil, köleci-feodal devletlerin de ortak özellikleridir. Bu ortak özellikler başta sömürücü sınıflar olmak üzere, sistemin sürmesini isteyen tüm kesimler tarafından yok sayılmak-unutturulmak istenir. Oysa ki, aynı sistem içinde devletler veya hükümetler arasındaki farklar, sadece uygulamaların daha kaba veya daha inceltilmiş olmasıdır. Veya bazı ülkelerin yaptığı en büyük saldırılara, katliamlara kısa sürede alışılması, zaman geçince de unutulmasıdır. Tek tek pratiklere baktığımızda sayfalar dolusu yazacağımız kesindir ama yaklaşık 70 yıldır hem insanlarda kalıtsal hastalıklar ve kanser olarak hem de çevresel olarak otun bile yeşermediği binlerce kilometrekarelik alanı etkileyen atom bombasını kullananın ABD olduğunu hatırlatalım. Veya biraz da ironi olsun diye "soylulaştırma" olarak adlandırılan, yoksulların kent merkezlerinden topluca sürülmelerinin, kentin sosyal/kültürel dokusunu bozacak inşaatların ilk örneklerinin Londra'da görüldüğünü belirtelim.

Özcesi, **kentsel ve ekolojik sorunlara yaklaşım sistem sorunudur**. Sistemin en güçlü/örgütlü koruyucusu devlettir. "İktidar-mekan/çevre-rant" arasındaki ilişkinin kapitalist sistemde kopmaz olmasının sebebi de bu yalın gerçektir.

Kentlerin neo-liberal politikalara göre düzenlenmesinde devletin rolü

20. yüzyılda kapitalist ekonomi-politikalar açısından 1945 ve 1980 tarihleri birer dönüm noktasıdır. 1929 ekonomik krizinden çıkış yolu olarak Keynesçi politikalar, arada bazı farklar olsa da dünya genelinde benimsendi diyebiliriz. Buna göre; çalışanların ücretlerinin artırılarak tüketime canlandırılması, sağlık-egitim-konut gibi ihtiyaçların devlet tarafından ücretsiz veya düşük ücretle karşılanması, sigorta-emeklilik gibi hakların biraz daha gözetilmesi, az kârlı alanlarda özel sermaye yerine devletin yatırım yapması şeklinde özetlenebilecek politikalar devreye sokuldu. Bu uygulamalar aynı zamanda kapitalistlerin hemen yanibaşlarında olan sosyalist alternatifi çikiciliğini halklar nezdinde azaltmak için geliştirdikleri reflekslerdi. Sadece emperyalist-kapitalist ülkeler değil, ekonomik yapıları izin verdiği ölçüde yarı-feodal, yarı-sömürge ülkeler de benzer politikaları uyguladılar. Bu süreç 1970'lerin başlarında girilen yeni ekonomik krizle birlikte sonlanmaya başladı. Sovyetler Birliği'ndeki niteliksel değişimin kesinleşmesiyle birlikte 1980'den sonra öncülüğünü yine iki "gelişmiş devlet" ABD ve İngiltere'nin yaptığı, "neo-liberal" olarak isimlendirilen ekonomik politikalar uygulanmaya başlandı.

Burjuvazi, *"tek sözcükle, dinsel ve siyasal yanılsamalarla maskelenmiş sömürünün yerine, açık, utanmaz, dolaysız, kaba sömürüyü koydu."* (Marks-Engels, 2008, sf. 119) 1980'den sonra burjuvazi bu dizginsiz sömürüyü nasıl gerçekleştirdi? Keynesçi politikalar uygulanırken kullanım değerinin mecburen önemsendiği ve "sosyal devlet" konseptiyle devletin sorumluluğunda olan alanlar; egemen sermaye gruplarına devredilmeye başlandı. Keynesçi politikalarda bir ölçüde kullanım değeri önemli olduğundan işlettiği hastaneler, okullar, yollar tamamen değişim değeriyle ölçülen metalar haline geldiler. IMF ve DB üyesi olan tüm ülkelerde "özelleştirme" adı altında özel sermaye gruplarına peşkeş çekildiler. Böylece "ortak tüketim araçları" olarak isimlendirilen "konut, eğitim, sağlık, kültür, ticaret, ulaşım" (Castells, 1997, sf. 14) ile ilgili tüm kurumlar, kâr elde etmek için işletilen sektörler haline geldiler. İşçi ve emekçilerin güvencesi olarak görülen sigortalar da özel şirketlere bırakılmaya başlandı. Ormanlar, kıyıları, su havzaları denetimsiz bir şekilde sermayeye açıldı. Kapitalizmin içine girdiği kriz öyle büyüktü ki, devletin arabulucu, uzlaştırıcı, sosyal tepkiyi nötralize edici maskesi dahi rafa kaldırıldı.

Kapitalistler "kâr oranlarının azalma yasası" dolayısıyla sermaye grupları ayakta kalabilmek için sürekli olarak sömürülerini yoğunlaş-

tırmanın, birikimlerini hızlandırmanın yolunu bulma peşindedirler. Kapitalizmde rekabet, sermayenin değerleneceği alanların kokusunu almak, kendi yasalarına dahi uymamak sermaye gruplarının ayakta kalabilmesi için zorunludur. Her şeyin metalaştırılıp, üzerinden artı-değer elde edilip sermaye birikiminin sağlanması ayakta kalabilmenin tek yoludur.

“Neo-liberal” olarak adlandırılan politikalar sonucu sağlık, eğitim, konut, ulaşım, kültür gibi tüm alanlar ticaretin konusu oldu. Sigortasız, güvencesiz, sendikasıız çalışma koşulları sorgulanmaz oldu. Kentler, ülkeler, sermayeyi çekmek için diğerlerinden daha fazla yaşamın tüm alanlarını metalaştırdığını kanıtlamak zorunda olan “marka”lar haline geldiler.

Birer marka olarak tanımlanan kentlerde yönetim, halkın genel durumu, kentsel ve ekolojik sorunlar hızlı bir değişime uğramaya başladı. “*New York, London, Tokyo örnekleri verilerek 1991 yılında Sassen tarafından ‘küresel kentler’ tanımlaması yapıldı.*” (TMMOB vd. 2010, sf. 812) Küresel kentler, uluslararası sermayeyi çekecek, hizmet ve finans sektörlerinin gelişkin olduğu merkezler olarak tanımlandı. Zaten 1980’li yıllardan itibaren sanayi büyük kentlerden çevre şehirlere yayılmaya ve hatta işgücünün daha ucuz olduğu yarı-sömürge ülkelere kaymaya başlamıştı. Temmuz ayı içerisinde tüm gazete ve televizyonlarda verilen Detroit şehrinin “batış öyküsü” bu yanıyla karakteristiktir. Detroit, 1900’lü yılların başından itibaren büyük sanayi şirketlerinin (Ford, General Motors, Chrysler) burayı mesken tutmasıyla kısa sürede dünyanın sayılı büyük şehirleri arasına girmişti. 1980’li yıllardan sonra sanayi işletmelerinin farklı bölge ve ülkelere kaymasıyla Detroit üretim merkezi olmaktan çıktı. Kapitalizmin işleyişine uygun bir şekilde sermayeyi çekebilecek “yeni”, “farklı” imkanlar yaratılmayınca “çöküntü” bir kent haline geldi. Detroit, kentlerin kendilerine özgü diyalektiklerini göstermesi açısından önemli bir örnektir. Şehirlerin ortaya çıkışları, büyümeleri, gerilemelerinin (ve hatta tarih sahnesinden silinmelerinin) bir örneğidir.

Küresel kentler, aşırı finanslaşmanın sonuçlarından biri olarak ortaya çıktılar. Sermayeyi çekmek için farklılık yaratmaları, kendilerine özgü bir imaj oluşturmaları gereklidir. Kentin bütün mekanları, sektörleri, ortak tüketim araçları (sağlık, eğitim, konut, kültür) bu yeni imaja uygun düzenlenmelidir. Buna göre üst gelir gruplarına yönelik olarak turizm canlandırılmalı, çeşitli festivaller düzenlenmeli, rezidanslar, AVM’ler, kongre merkezleri inşa edilmeli, uluslararası spor müsabakaları yapılmalıdır. Şehirler arası rekabetin kuralı olarak “en özgün, en farklı olanı yaratma” adına yapılanlara bakıldığında aslında orijinalliği olmayan birbirinin ben-

zeri şehirlerin ortaya çıktığını görürüz. Yaratılan bu yeni şehirlerin, o bölgenin sosyal, ekonomik, kültürel, tarihsel dokusunu bozması, geri dönülemez çevresel tahribatlara yol açması, sermaye grupları açısından önemsiz ayrıntılardır.

Şehirlerin bu şekilde inşasından olumsuz etkilenecek olanlar düşük ve (aynı oranda olmasa da) orta gelirli kesimlerdir. Çünkü bahsi geçen projelerin büyük çoğunluğu yapılı mekanların yani yerleşimlerin olduğu yerde inşa edilmektedir. İşte tam bu aşamada 1980 öncesine göre farklılaşan rolü ile devletin ortaya çıktığını görüyoruz. Sermaye gruplarının temsilcisi olan devlet (mevcut hükümet hangi burjuva partiden olursa olsun), yerlerinden edilme işlemini yasal hale getirmek, halkın tepkisini bazen uzlaşmayla ama çoğu zaman zorla bastırmak ve o mekanları ne olursa olsun boşaltıp, burjuvazi için güvenli hale getirerek sermaye gruplarının önünü açmakla yükümlüdür. Sınıflı toplumlarda her türlü örgütlü ve sistematik zorun uygulayıcısı devlet, asli işlevine açıktan soyunur. Devletin otoriter, buyurgan, halka yönelik diktatoryal uygulamaları en açık haliyle görülmeye başlanır. Siyasal iktidar olarak varlığını sürdürebilmesi, iktisadi egemenliğini güçlendirdiği oranda olacağından halka saldıırır. Hak sahipleri oldukları halde yerlerinden eder, sermayenin önünü açar. Siyasal egemenliğin gerçekten halka dayandığı, gücünü halktan aldığı demokratik halk iktidarları ve sosyalist iktidarlar dışında tüm sistemlerde devletin bu özelliği ortaktır, değişmezdir. Bu nedenle kapitalist sistemdeki tüm rejimlerde polis-asker örgütlenmesine, özel güvenlik güçlerine bağlı olarak silahlandırılır, sayıları sürekli artırılır, toplum gitgide daha çok gözetim altına alınır, "özgürlük", "demokrasi" lafları arttığı oranda baskı katmerlenir vs. Azınlığın iktidarı olarak daha çok şiddet, daha çok gözetim ve kontrol süreklileşir. "Panapticon ruhu" gelişerek, güçlenerek bugünlere ulaşmıştır. **Bütün bu yaşananlar, egemen olanın mekanı kendi çıkarları doğrultusunda şekillendirmesi ve çıkarlarını korumak için baskı aygıtlarını kullanmasıdır.**

Dünyanın dört bir yanında bazen eş zamanlı olarak da görülen, bir gün içinde parlayıp sönebilen veya Taksim'de, Brezilya'da olduğu gibi haftalarca süren kentsel isyanlarda devletle halkın bu kadar açıktan karşı karşıya gelmesinin sebepleri bunlardır.

Devlet, neo-liberal stratejiler gereği sermaye gruplarının çıkarlarını korumak ve kentlerin değerini artırmak için "soylulaştırma"ya başvurmaktadır.

"Soylulaştırma, önceleri işçi sınıfının ikamet ettiği veya çok sayıda

grup tarafından paylaşılan 'alacakaranlık bölgelerinin' genellikle orta sınıflarca veya daha yüksek gelir sahibi gruplar tarafından, sakinlerinin sürülmesi veya yer değiştirmesiyle gerçekleştirilen fiziksel, ekonomik, kültürel ve sosyal bir işgaldir." [Planlama, 2006, sf. 80]

Soylulaştırma bir kavram olarak 1964 yılında Ruth Glass tarafından Londra'daki işçi mahallelerinin boşaltılıp, orta ve üst sınıfa satılması üzerine, iktidarların "kentsel yenileme" gibi adlandırmalarından ayırmak için ve biraz da alaya alan bir tavırla kullanılmıştır.

TMMOB'un ve ilgili kesimlerin kullandığı bu kavramı bizler de yukarıda aktardığımız anlamıyla kullanacağız. **Soylulaştırma, yeni bir sınıfsal ve mekansal ayrışmayı ifadelendirmektedir. Neo-liberal ekonomi politikalarının kentlerdeki somutlanmış hallerinden biridir.** Soylulaştırmanın nedeni, yukarıda açmaya çalıştığımız gibi, küresel sermayenin kent merkezlerinde tarihi, kültürel, coğrafi avantajları dolayısıyla rantı artırabileceğini hesapladığı yerlere devlet desteğiyle girmesidir. Çoğu zaman ya devletin tek başına (mesela Türkiye'de TOKİ bu işlevi görmektedir) ön açması, "yatırıma" hazır hale getirmesi şeklinde ya da devlet-özel sermaye birlikteliğiyle yapılan "yatırımlarla" belirli bir mahallenin, semtin değerinin artırılıp "gözde yer" durumuna getirilmesi şeklinde olmaktadır. Devlet eliyle altyapı çalışmaları da başlayınca üst gelir grupları buralara yönelmekte ve eski yerleşimciler yani yoksul, düşük gelirli kimseler yerlerinden edilmektedirler.

Soylulaştırmanın yaygınlaştırılmasının birçok boyutu vardır. New York City Üniversitesi'nden Prof. Dr. Neil Smith bu boyutların birbiriyle ilişkili beş özellik bağlamında anlaşılabilirliğini vurgulamıştır. *"Devletin dönüştürülmüş rolü, küresel sermayenin nüfuzu, siyasi muhalefetin değişen düzeyleri, coğrafi yayılma ve soylulaştırmanın sektörel yaygınlaştırılması."* [Smith, 2006, sf. 22]

Neil Smith'in bu beş başlık incelemesine burada yer verelim. Smith, **"Devletin dönüştürülmüş rolü"** başlığında, 1990'larla birlikte özel sermaye ve devlet arasındaki ortaklıkların yoğunlaştığını vurgulamıştır. Kent- sel politikanın artık, "piyasanın daha yüksek kâr arayışında yarattığı oyuklara doğrudan ya da vergi gelirleri yoluyla kendini geliştirmek kadar ekonomik büyümeyi düzenlemeyi arzulamadığını vurgulamıştır. Buna göre devlet; üretim yoluyla büyümeyi değil tüketim üzerinden büyümeyi hedeflemektedir. Keynesçi politikalarda ise sanayi ve tarımdaki üretim, bu sektörler üzerinde devletin "kamu çıkarını koruyan" bir rolü vardı.

"Küresel sermayenin nüfuzu" başlığı altında; küresel sermayenin ma-

hale ölçөгündeki gelişmelere sızma kapasitesine dikkat çekilmiş ve aynı şirketlerin dünyanın dört bir yanında benzer projelerde yer alması örneklenmiştir.

“Siyasi muhalefetin değişen düzeyleri” başlığı altında ise; soylulaştırmaya karşı gelişen muhalif hareketlere değinilmiştir. Evsizler, gecekonducular ve diğer soylulaştırma karşıtı hareketler ortaya çıkmış, aralarında çok sıkı bağ olmadan geliştirdikleri muhalefetle de Amsterdam’dan Sydney’e, Berlin’den Vancouver’a, San Francisco’dan Paris’e... polis gücünün, kent siyasetçilerinin hedefi olmuştur.

Neil Smith’in dikkat çektiği bir olgu da muhalefete uygulanan baskıcı otoriter taktiklerin kaynağıdır.

“Sao Paulo’da, kent sokaklarında yaşayan insanlara uygulanan baskıcı taktikler New York’tan dünyaya yayılan ‘bilimsel’, ‘sıfır tolerans’ doktrini ile rasyonelleştirilmektedir. Bu örneklerin hepsinde, yeni rövanşçılık açıkça kenti soylulaştırma için güvenli bir yer haline getirme bahanesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu yeni otoriterizm hem muhalefeti ortadan kaldırmakta hem de sokakları soylulaştırma için güvenli hale getirmektedir.” (abç)

“Coğrafi yayılma” olarak geçen dördüncü özellik ise, soylulaştırmanın kent merkezlerinden dışarı doğru yayılmasıdır. Merkezde arazi ve konut fiyatları yükseldikçe, daha dıştaki mahallelerde benzer süreçlerin yaşandığı gözlenmektedir.

“Soylulaştırmanın sektörel yaygınlaştırılması” ise, devletin önemli orandaki kamusal desteğiyle birlikte özel piyasa finansmanının ağırlıklı bir yer tutmasıdır.

Bahsi geçen bu beş özellik, dünyanın hemen her yerindeki soylulaştırma pratiklerini büyük oranda tanımlamaktadır. Soylulaştırmanın olduğu kentlerde konutlar; alışveriş merkezleri, restoranlar, kültürel aktiviteler, işyerleri ile birlikte tasarlanmaktadır. Gayrimenkullerle ilgili reklamlara biraz kulak kabartıldığında dahi, yapılan binalardan hiç dışarı çıkmadan bir ömür sürülebileceği görülmektedir. Her çeşit eğlence, tüketim, üretim imkanı sağlanmaktadır. Bu bölgeler şehrin içerisinde ayrı adacıklar gibi durmakta, kentin diğer sakinlerinden ekonomik imkanları kadar güvenlikleriyle de ayrılmaktadırlar.

Özcesi, neo-liberalizmin kent ideolojisi küresel kent, stratejisi ise soylulaştırmadır. Buna göre gayri menkul ekonomisinin gelişmesi kentler için yeterlidir. İnşaat aşamasında yaratılan istihdam, vergi ve turizm gelirleri bu yeterlilik için kanıt olarak sunulmaktadır. **Sermayenin yeni bi-**

rikim stratejisi, kentin üst sınıflar için yeniden inşasından yüksek rant elde etmektir. Sermayenin birikimi önünde hiçbir engelin tanınmıyacağı, yasal/yasadışı her yöntemin devletle birlikte kullanılacağı, söz konusu yerlerde yaşayan halkın yerlerinden edilmesi ve daha derin yoksulluklara sürüklenmesi pahasına bu stratejinin bir yerden patlayınca kadar devam ettirilmeye çalışılacağı örneklerle sabittir.

Bu ideolojiye göre, kentler satılmak üzere süslenen, paketlenen, pazarlanan mekanlardır. Ortak tüketim araçları, parklar, ormanlar, kıyıları, tarihsel-kültürel özellikler bu paketin içindedir. Bu durum aslında kapitalizmin, sosyalizmin etkisiyle de biraz dizginlemek zorunda kalınan vahşi, hiçbir sınır tanımayan, yok edici yanının daha azgın bir şekilde ortaya çıkışından başka bir şey değildir. Muhalefet olarak ise karşılarında geçmiş yüzyıla göre çok daha gevşek, kısmi amaçlar için bir araya gelip-dağılan ama yine de devleti ve sermaye gruplarını zorlayan hareketler durmaktadır.

Dünyanın bütün sokakları çok hareketli!

“Küresel kent” dediğimizde, sermayenin finansallaşmasına paralel olarak, yaşam alanlarının değişim değeri üzerinden planlandığı, sermayenin her alanda hegemonik güç olarak en açık haliyle devlet kılığında ortaya çıktığı bir durumdan bahsediyoruz.

Küresel kentler, birer marka olarak belli özellikleriyle tanınabilir hale geleceklerdir:

“Mantevideo ‘gelişen kafe sosyetesı’ ile meşhur; Tunus ‘Prag ve Viyana’yı andıran bir ihtişama sahip, Panama City kendini kanal bölgesine ‘kültürel olarak anlayışlı giriş kapısı’ olarak biçimlendiriyor. ‘Yerleşir yerleşmez çıkın ve alışveriş yapın’ ve ‘Cracow bir Rönesans geçiriyor’.” [Planlama, 2006, sf. 26]

Mekanların tanıtımı için her çeşit reklam düşünülüyor. Bir bakıyoruz ünlü bir Hollywood yıldızının bahsi geçen şehirlerden bir ev alması, Nobel ödüllü bir başkasının kahve içtiği yer, başka bir ünlünün evlenmek için seçtiği tatil merkezi, doğum yapılan hastaneler, ünlülerin yaz tatilini geçirdiği sahiller... Bu saydıklarımız mekanların ve beraberinde şehirlerin değerlendirilmesi için yapılan reklamlardan sadece bir kısmıdır. İlginin daimi kılınması için hep ilgi çekici etkinliklerin, farklı seçeneklerin, özgün mimarilerin yapılması ve gündemde tutulması gerekmektedir.

Emperyalist-kapitalist ülkelerde 1980’lerde yapılan ve neo-liberal kentsel stratejilerin öncüsü sayılan bazı projeler şöyle sıralanabilir:

"Birmingham'da Senfoni Sarayı ve Kültür Merkezi, Londra'da Canary Wharf [eski liman alanının dünyanın en önemli finans merkezlerinden birine dönüştürülmesi projesi], Liverpool'da Albert Docks [eski bir liman alanının yeni bir marina, çalışma parkı, konut, ticari ve eğlence kullanımının olduğu mekana dönüştürülmesi projesi], Rotterdam'da Rotterdam Waterstad [Bu proje, geleneksel limanın tekrar inşası ile birlikte bir deniz müzesi, astropikal havuz cenneti, lmax sineması, dört yıldızlı otel ve çeşitli lokantaları içermektedir] ve The Cultural Triangle [Bu proje, çağdaş sanat müzesi, yeni sergi sarayı, Ulusal Mimarlık Enstitüsü ve daha çok üst gelir gruplarına hitap edecek kafe ve lokantaları içermektedir], New York'ta Battery Park City [orta gelir grubuna yönelik kiralık konutları içeren süper blokların yanı sıra, 4 kuleden oluşan Dünya Ticaret Merkezi ve 1.2 mil uzunluğunda deniz kenarı boyunca uzanan yaya yolu ve açık alanlar] ve South Street Seaport [eski limanlardan olan South Street Seaport'un açık hava müzesine dönüştürülmesini içeriyor. Proje özel sektör tarafından kontrol edilen yüksek düzeyde ticarileşmiş kamusal mekanlardan oluşuyor.]" (Planlama, 2006, sf. 32) (Köşeli parantez içindeki açıklamalar aynı yerdeki dipnotlardan alındı.)

Bu projelerin hepsi yukarıda Neil Smith'in tanımladığı beş özelliği barındırmaktadır. Bunlar, devletin öncülüğünde yapılan soylulaştırmanın yaşandığı, kâr odaklı, yeni imajlarla ulusal ve uluslararası sermayeyi çekmeyi hedefleyen projelerdir.

Neo-liberal kentsel ideoloji ve stratejilerin daha rahat bir şekilde yaşama geçirilmesi için yerel yönetimlerde de buna uygun dönüşümler yapılmıştır. Yerel yönetimler, rekabetçi, girişimci, sürekli ihaleler peşinde koşan, belediyeleri bir şirket anlayışıyla yöneten kurumlar haline geldiler. Seçim kampanyaları, çeşitli sermaye gruplarını çekmeye yönelik projelerin yarıştırılması şeklinde olmaktadır. Demokrasi olarak yansıtılan da, bu projelerden birini seçme özgürlüğüdür. Sonuçta, o bölgede bir imaj projesinin olacağı kesindir.

Görüldüğü gibi, neo-liberal politikaların uygulanması devletlere ya da hükümetlere göre değişmiyor. Bütün projelerde devlet/özel sektör işbirliğini, devletin özel yasalar çıkarmasını, şiddete başvurarak hedef bölgeyi boşalttığını, "değerli alanlar" yaratıldıkça yoksulların yerlerinden edilip, kent dışına sürüldüğünü görüyoruz. Fakat emperyalist-kapitalist ülkeler açısından gerçekten de öne çıkan şu farklılığa vurgu yapılmalıdır. Gerçekleştirdikleri projelerde tarihi ve kültürel mirasları da iyi birer rant aracı yapmayı ustalıkla başarmaktadırlar. Bu konularda "özel bir duyarlı-

lık” mevcuttur. Hakikaten de “özel”dir, çünkü iyi planlandığı takdirde bu bölgeler rantın katlanmasına yol açmaktadırlar.

Bütün bu süreçlerde halk iki yerde hesaba katılmaktadır. Birincisi, inşaatlarda kullanılmak üzere ucuz işgücü olarak; ikincisi mekanlarından sürülecekler olarak. İster sadece kısmi olarak kentsel politikalara yönelik olsun, isterse daha bütünsel olarak sisteme karşı olsun halkın yarattığı muhalefet, sokağın mücadelesi de daha sık, daha güçlü ve etkili olarak gündeme gelmektedir. Dünya sokaklarının hepsinin hareketli olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Nitekim egemenler de buna bağlı olarak kendilerine yeni “güvenlikli” adacıklar yaratmak istemekte, kolluk güçlerini, istihbaratlarını güçlendirerek baskıcı, zorba yanlarını daha fazla ortaya koymaktadırlar.

Emperyalist-kapitalist ülkelerin çevre duyarlılığının fazla olduğu iddiası bir miktar daha fazla kârın elde edildiği anda tuzla buz olmaktadır. Sanırız ozon tabakasının delinmesinin nedeninin bu ülkeler olduğunu bilmeyen yoktur veya en fazla çöp sanayi atık üretenin bu ülkeler olduğunu... Emperyalist ülkelerin yarı-sömürgeleri kontrol altında tutmak için geliştirdikleri, ama özellikle emperyalist ülkelere yönelik hiçbir yaptırım gücü olmayan Kyoto Protokolü ABD tarafından imzalanmadığı gibi diğer emperyalistlerce de uygulanmamaktadır. Doğa katliamlarının en büyük müsebbipleri Shell, BP gibi petrol şirketleridir. Örnekler çoğaltılabilir. Gerçeklik böyle olmasına rağmen “Batı çevreye çok duyarlı” denilebilmektedir. Bu söylenceler, kapitalist sistemde amacın sermaye birikimi olduğunu ve bunun için her şeyin mubah olduğu gerçeğinin gölgelenmesini amaçlamaktadır. **Kapitalist sistem içinde çevrenin korunabileceği algısı oluşturulmak istenmektedir.** Oysa çok net tekrarlamalıyız ki; SORUN, KAPİTALİST SİSTEM SORUNUDUR! Son olarak da bu söylencelerin sahiplerine hatırlatmak isteriz ki, çevre katliamı yapılarak bizim gibi ülkelerde oluşturulan imaj projelerinin sermayedarları da, sonrasında bu mekanlara çekilmek istenen üst gelirli de “Batı” menşelidirler.

Darbeden günümüze değişmeyen politikalar

Kurulduğundan beri yarı-sömürge olan, dolayısıyla ekonomi-politikalarını hep emperyalist devletlere göre belirleyen Türkiye’de, 24 Ocak kararları neo-liberal politikaları kabul etmenin ilanı olmuştur. İthal ikameci modelin terk edilmesi, yabancı sermayenin önündeki engellerin hızlıca temizlenmesi, finansal sektörün derinleştirilip türev piyasaların yaygın-

laştırılması, özelleştirmeler, inşaat sektörünün hızlı yükselişi son 40 yılın öne çıkan uygulamalarıdır.

1980 sonrasında darbe yönetimi halk muhalefeti faşizan tedbirlerle bastırıp, yaptığı anayasa değişikliğiyle neo-liberal ekonomi politikalarına yolu açmıştır. Sonrasında “seçimle” başa gelen ANAP’tan DYH, SHP, CHP, DSP, DYP, RP ve AKP’ye kadar tüm hükümetler açılan bu yolda büyük bir hevesle yürümüşlerdir. Her partinin “merkez sağ”, “muhafazakar”, “sol” vb. şekilde kendini lanse etmesinden dolayı söylemlerde veya bazı uygulamalarda şekilsel değişikliklere gittilerse de hepsinin uyguladığı politika ve uluslararası sermaye ile kurdukları ilişki aynı olmuştur. Neo-liberal kent ideolojisinin en önemli projesi olan “küresel kent” vizyonu da bütün iktidarlarca benimsenmiştir.

1984 yılında İstanbul Belediyesini alan ANAP’ın sloganı, İstanbul’u Beyrut yerine Ortadoğu’nun Paris’i haline getirmektir.

“ANAP döneminde sanayinin desantralizasyonu, tarihi yarımadanın açık hava müzesi haline getirilmesi, Büyükdere-Maslak sanayi aksının uluslararası bir finans merkezine dönüşmesi, diğer bir merkezin Altunizade’de yaratılması, lüks oteller ve alışveriş merkezlerinin yapımı (Çırağan, Swiss Otel, Gök Kafes, Galeria, Akmerkez), Boğaziçi, ormanlar ve kentin çeperlerinin yeni tipte lüks konut alanlarına açılması vb. bu projelerden bazılarıdır.”[Planlama, 2006, sf. 57]

SHP, 1989’da ANAP’ın arsa spekülasyonunu körükleyen kentsel politikalarına, yolsuzluklara, adam kayırmaya olan tepki sonucu İstanbul Belediyesi’ni kazandı. Görünüşü kurtarmak için bazı projeleri iptal etmesine rağmen, aynı politikaları devam ettirince, diğer partilere göre “sosyal adalet”, “ulusallık”, “kalkınma” gibi kavramları daha çok kullanan Refah Partisi 1994 yılında seçildi. Fakat kısa bir süre içerisinde RP (ve devamcılar SP, AKP); darbe döneminde açılan yoldan yürüyerek küresel kent politikasını benimsemiş ve pratikte önceki tüm partileri aşan projelere imza atmıştır.

ANAP döneminde başlayan ihracata dayalı ekonomik modele bağlı olarak özellikle İstanbul’u sanayi merkezi olmaktan çıkarma projesi önemli aşamalar kaydetmiştir. İstanbul’da 2002 TÜİK verilerine göre 1.781.943 sanayi istihdamı varken, 2004’te 1.412.000, 2006’da 1.250.000 kişiye düşmüştür. Yani İstanbul’un nüfusu sürekli artmasına rağmen, sanayi istihdamı net olarak sürekli düşmektedir. Yatırım teşvik belgelerinin sektörel dağılımına bakıldığında ise 2005’te % 53.9 olan imalat sanayinin 2007’de % 33.0’a düştüğünü, aynı dönemde enerji yatırımlarının %

8'den % 22.9'a, hizmetlerin ise % 33.0'dan % 39.4'e yükseldiğini görüyoruz. [TMMOB, 2010, Sf 214]

1940'lardan sonra diğer büyükşehirlerde olduğu gibi İstanbul'da da gecekondu'lara göz yumulmasının nedeni duyulan işçi ihtiyacıydı. Ayrıca gecekondu yerleşimi konut için ek ücret talebini engellediğinden işçi ücretlerinin düşük tutulmasını da sağlıyordu. Bu yüzden devlet 1980 ve hatta 1990'lara kadar defalarca "af" adı altında gecekondu bölgelerini resmileştiren işlemler yapmıştır. Fakat şimdi İstanbul'un sanayi hedefinden uzaklaştırılmak istenmesine paralel işçi kaynağı olan gecekondu'lara müsamaha ortadan kalkmıştır.

Kentin gittikçe daha çok merkezinde kalan Zeytinburnu, İkitelli, Bayrampaşa ve Kartal'da arsa rantlarını artırıcı, "soylulaştırma projeleri" diyebileceğimiz projeler gündeme girmeye başladı; İkitelli'deki Olimpiyat Stadı, Kurtköy'deki F1 pisti, Kongre Vadisi, Zaha Hadid'in Kartal Sahil Projesi akla ilk gelenlerdir. Zincirlikuyu'da Zorlu Holding binası, Levent'te Dubaili bir sermaye grubuna satılan İETT arazisi, Galataport ve Haydarpaşa'da Kurvaziyer Liman projeleri, "küresel kent" vizyonuna uygun olarak "steril mekanlar" yaratmaya hizmet etmektedirler. Erdoğan'ın Çamlıca'da dünyanın en büyük camisini yapma, "çılgın proje" adı altında İstanbul'u üç parçaya bölme, 3. Köprü ve Gezi isyanının tetikleyicisi olan Topçu Kışlası hep aynı nitelikte projelerdir. Bunların hiçbirinde ne o bölgelerde yaşayan halk ne de ekolojik denge gözetilmektedir. Belediye Başkanlığı sırasında kuzeyde yapılabilecek olası 3. Köprüye "katliam" diyen Erdoğan, şimdi bu katliamı yapan durumdadır. Gezi isyanından sonra "çılgın proje" yaşama geçirilebilir mi bilinmez ama bahsi geçen kanalın yapımının tüm bölgeye özellikle su havzaları ve ormanlık alan açısından geri dönülmez tahribatlar yaratacağı ortaklaşılın bir konudur. Galataport Haydarpaşa projeleriyle ise anayasadaki kıyı kavramına aykırı yapılaşmalara izin verilmektedir.

Gezi isyanının dumanı üzerindeyken Haliç Tersaneler bölgesinin yat limanına dönüştürülmesi için yapılan ihale sonuçlandı. İhaleyi AKP döneminin parlayan yıldızı Rixos otellerinin sahibi Fettah Tamince ve ortakları (Sembol-Ekopark Turizm-Fine Otel) kazandı. Haliçport olarak geçen projede düşünülen ve bölgeyi değiştireceği iddia edilen yapılar çok tanıdık. Hemen her seferinde "yaratıcı" "sembol projeler" diye sunulan; alışveriş merkezleri, otopark, 5 yıldızlı otel, 1000 kişilik cami ve 70'er yat kapasiteli iki yat limanı Haliçport'ta düşünülenlerdir. Konumu nedeniyle yat yapılamaması hariç Gezi-Taksim için düşünülen "yaratıcı projeler" de bunlardır. [Milliyet, 25.07.2013]

Birbirinden içerik olarak fark bulunmayan projeler, sanki ilk defa yapılmış gibi sunuluyor. En önemli özellikleri ise fiyatların fazlasıyla şişmesi, bahsi geçen bölgelerden halkımızın sömürülmesi ve şimdilik (evet, sadece şimdilik) yoğun bir sermaye gelmesidir.

Projelerde dikkat çekici olan bir unsur da, bütün şehri kapsayan bütüncül bir planlamadan ziyade, parçacıl yaklaşımlar göz konulan mekanlara, rantı en çok artıracığı hesaplanan, o dönem revaçta olan yapıların düşünülmesidir. **Çevresel uyum, kentin tarihi ve kültürel özellikleri, ihtiyaç olup olmaması tamamen gündem dışı konulardır.** Dünyanın en eski yerleşim yerlerinden biri olan, doğal haliyle "cennetten bir parça", Mimar Sinan eserleriyle süslenmiş İstanbul, gözlerimizin önünde gereksiz, işlevsiz betonlarla yok ediliyor. Yeşil alanlar, tarım arazileri, su havzaları katledilerek inşaatlar yapılıyor.

Planlama ve mimarlık okullarında "kentin nüfusu 500 bine bölününce, o şehirde gerekli AVM sayısı ortaya çıkacaktır" diye öğretilir. Dolayısıyla bu sayı İstanbul'da en fazla 30-40 arası olmalıdır. İnşa edilenler, yeni projeler bir yana bırakıldığında dahi şu anda 91 AVM mevcuttur.[08.07.2013, Milliyet, Mimar A.T. Köksal] Benzer durum diğer büyükşehirler için de geçerlidir. Ankara'da 2000 yılından sonra mağazalar zinciri sayısı 123'ten 520'ye, AVM sayısı 8'den 28'e çıkmıştır. [TMMOB, 2010, sf. 37] Erdoğan, farklı sermaye grupları ile çatışmasında halkı yanına çekmek için ve popülizm yaptığını bilerek "kredi kartı kullanmayın" derken, uyguladığı ekonomi-politikanın tamamen tüketimi özendirmek üzerine kurulu olduğunu görüyoruz. Üstelik bu tüketimin büyük bir oranı borçla olmaktadır.

Neo-liberal kentsel stratejilerle ekolojik dengenin bozulduğunu belirttik. Hayati bir önem arz eden su havzalarının durumu daha yakından incelendiğinde oluşan tahribatın büyüklüğü daha net görülmektedir. Alibey Havzasının % 76'sı orman, 2B ve tarım alanlarından oluşmaktadır. En önemli su havzalarından biri olan Alibey havzasının orman sınırları belediyeler tarafından yapılan imar planları ile ihlal edilmiş ve yapılaşmaya gidilmiştir. Alibey havzasında 2000-2006 arası nüfus artış hızı % 61.01'dir. Ömerli, nüfus artış hızında ikinci sıradadır. Şu anda Alibey, Ömerli, Darlık, Elmalı, Terkos, Büyükçekmece, Sazlıdere gibi bütün su kaynakları tehdit altındadır. 3. Köprü ile birlikte kuzey ormanları, bitki örtüsü, tarım alanları ve su havzaları üstündeki yok olma tehdidi boyutlanacaktır. [TMMOB, 2010, sf. 734]

Benzer yaklaşımları Anadolu'nun her yerinde görmek mümkündür. Bir devlet kurumu olarak TOKİ, şehirlerin özgünlüklerini, çevreyi, ihti-

yaçları hiç hesaba katmadan inşaatla ilgili çeşitli sermaye gruplarının çıkarını koruyacak şekilde inşaat yapmaktadır. Dünyanın hiçbir ülkesinde benzeri olmayan yetkilerle donatılan TOKİ, ekonomik gücü olmayanlara konut yapma iddiası ile kurulmuştur. Fakat şu anda dünyanın sayılı “hükümet şirketlerinden” biri olmuştur. Hem de önünde hiçbir yasal engel olmayan bir şirket! Hazine arazisi olarak geçen her yere –kıyılarından, ormanlara ve tarım arazilerine kadar- istediği her çeşit inşaat kondurma yetkisine sahiptir.

Bursa’da 2008 yılında TMMOB’a bağlı şubelerin yaptığı açıklama bu anlamda kayda değerdir: *“Açıklamada TOKİ’nin herhangi bir plan bütünlüğü içerisinde geliştirmedeği projelerin pek çok kentte olduğu gibi Bursa’da da mevcut kentsel doku ile uyumsuz ve kentle ilişkisi zayıf apartman bölgeleri yapmaktan başka bir işlev taşımadığının altı çizilmektedir.”* [TMMOB, 2010, sf. 102]

Hasanağa ve Kayapa bölgelerindeki iki toplu konut alanı da birinci sınıf tarım toprakları olan Bursa Ovasında yapılmıştır. İzmir ili Torbalı ilçesindeki toplu konutlar da Küçük Menderes havzasındaki tarım alanlarından yapılmıştır. Trabzon Bahçecik, Rize Çamlıhemşin orman alanlarının ortasına yapılan toplu konut örneklerinden sadece ikisidir.

TOKİ, “kamu kurumu” olarak daha çok lüks binalar, AVM, rezidanslar, ofis projeleri gerçekleştirmektedir. Bu projelerini dünyadan ve Türkiye’de büyüklükleri itibariyle sıralamaya girmiş şirketlerle yapmaktadır. Sadece 2003-2008 arasında TOKİ, 50 bin lüks konut üretimine ortak olmuştur. TOKİ’nin önümüzdeki yıllar için hedeflerinden biri de İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Diyarbakır gibi büyük şehirlerde “uydu kentler” kurulmasıdır. “Uydu kentler”in tamamıyla bir soylulaştırma projesi olduğu TOKİ genel başkanırken Erdoğan Bayraktar’ın yaptığı açıklamalarda görülmektedir:

“İstanbul, Ankara, Bursa, Adana, Diyarbakır gibi büyük şehirlerde uydu kentler kurup şehirlerin içindeki stresi, yoğunluğu azaltmayı planlıyoruz. Zengin insanları kentin stresinden uzaklaştırıp, akşam ayağı top-rağa, çimene basan yeşili bol mekanlarda oturmaları için hızlı ulaşım imkanlarıyla, otobanlarla, metroyla, hızlı trenle desteklemek suretiyle şehrin dışına taşıyacağız. Tıpkı Paris’te, Londra’da olduğu gibi.” [Aktaran, Aydın S., 2008, sf 69] (abç)

Halkımızın vergileriyle oluşturulan bu kurum, diğer tüm devlet/hükümet kurumları gibi halkımıza karşı faaliyet yürütmektedir. “Zengin insanlara” “Londra, Paris’te olduğu gibi” “yeşili bol, stressiz mekanlar”

tasarlarken, emekçi halkımıza onlarca yıldır oturdukları bölgeden sürülmeleri, kutu gibi olan, daha yerleşmeden önce nemden boyası dökülen, ulaşım imkanı olmayan konutlar uygun görülmektedir.

Bütün bu projelere daha doğrusu neo-liberal ekonomik politikalara eleştiri getirilince Erdoğan'ın yanıtı, "bunları hayal bile edemezsiniz" şeklinde olmaktadır. Getirilen eleştirileri, mevcut karşı çıkışları "yeniliğe karşı olan kesimlerin itirazı" olarak afişe ediyor. Deprem riskinin varlığı nedeniyle, çürük binaların yıkılmasının, depreme dayanıklı konutların yapılmasının neden rahatsızlık verdiğini anlamadığını belirtebiliyor. Yıkımları ve halkın sürgününü haklı göstermek için gecekondu mahalleleri "terör ve uyuşturucu merkezleri" olarak gösteriliyor, "ucube" diye nitelendiriliyor. Sermayenin devlet eliyle gerçekleşen, halkımıza ve çevreye yönelik bu boyutlu saldırının meşrulaştırılması için her yol deniyor. Hedeflenen bölgelerde yaşayanların aşağılanması, küçümsenmesi, dışlanmasıyla amaçlanan; gerçekleşebilecek direnişlerin lokal kalmasını sağlamak, devletin saldırılarını halkın diğer kesimlerinin gözünde meşrulaştırmaktır. Sulukule olarak bilinen Hatice Sultan ve Neslişah Mahalleleri Erdoğan tarafından "ucube" olarak değerlendirilmiş, oradaki halkımızın yıkımlara karşı mücadelesini de "ahlaksız yollarla" projeyi engellemek olarak nitelendirmiştir.

İstanbul'un küresel kent yapıma projesi, sanki ezelden beri var olan ve tartışılmaz bir doğruymuş gibi yansıtılarak halkın yoksul kesiminin sürülmesi, yaşam koşullarının devlet eliyle kötüleştirilmesi ve uygulanan baskı, şiddet meşrulaştırılmaya ve zorunlulukmuş gibi gösterilmeye çalışılmaktadır. Sağlık, eğitim, konut, ulaşım gibi hakların yok sayılıp, tek amaçları kâr elde etmek olan özel sektöre devirleri kanıksattırılıyor. Diyelim ki, organ bağışının artmasının daha fazla yaşam kurtaracağından değil de "sağlık turizmi"ne katkısından bahsedilmesi garipsenmiyor. Parası olanın okuması, okulların ticarethaneye çevrilmesi, otobüslerde balık istifi gibi yolculuk etmek, sağlıksız konutlarda veya sokakta yaşamak, yerinden edilmek... bunların hepsi yaşamın doğal, değişmez gerçekleri gibi gösteriliyor, böyle kabul edilsin isteniyor. Tıpkı ekonomi deyince üretimin yok sayılıp tüketimden bahsedilmesi, "büyüme" rakamı olarak borsa değerlerinin, giren sermaye oranının verilmesi gibi. Hal böyle olunca küresel kent vizyonunda her yere AVM dikip bununla övünmenin garip bir yanı olmaz.

Rantlar ve devletin baskıcı yöntemleri bu ideolojik manipülasyonlarla meşrulaştırılmaya çalışılıyor. Tıpkı demokrasiyi sandığa indirgemek gibi. Kapitalist demokrasinin bu özünü Marks çok net açıklamıştır:

"ezilenlere birkaç yılda bir, ezen sınıfın hangi temsilcisinin onları parlamentoda temsil edeceğine ve ezeceğine karar verme imkanı verilir."
[Marks'tan aktaran Lenin, 1996, sf. 94]

Türkiye'de bulunan % 10 seçim barajı, medyanın çeşitli sermaye grupları arasında paylaşılması ve muhalefetin yaygın medyada sesini duyuramaması, resmi ideolojiye aykırı hiçbir maddenin parti tüzüklerinde yer alamaması, aday adayı olmak için dahi partilere ödenmesi gereken büyük meblağlar, kadınlara, gençlere getirilen sınırlamalar... gibi bir sürü kısıtlama ortadayken "demokrasi" diye sandığın gösterilmesi yukarıda sıraladığımız sayısız manipülasyonlardan biridir. Bütün bu yazdıklarımızı yoksullara, düşük gelirliyle yönetimde hiçbir söz hakkı tanınmadığını göstermektedir. Ki söz hakkı verilse bile sermayenin iktidar olduğu bir sistemde yoksulların iyi bir yaşam hakkının pratikleşmeyeceği ortadadır.

Halkımızın yaşadığı mekanın sağlıklı, güvenilir, ulaşımı rahat, yeşili bol bir yer olması talebini sesli bir şekilde dile getirmesi, kapitalist sistem sahiplerince kabul edilemez görülmektedir. Sermayenin temsilcisi iktidar, kent-çevre üzerine karar vermede tek yetkilidir. Buna karşı geliştirilen itirazlar asla kabul edilemez ve şiddet uygulanarak etkisiz hale getirilmeye çalışılır.

Türkiye devleti 90 yıla ulaşan tarihinde halka yönelik 3 darbe yapmış, başta Kürt ve Alevi halkımız olmak üzere birçok katliam gerçekleştirmiş, sistem içi sayılabilecek hak taleplerini dahi şiddet yoluyla bastırmıştır. 40 yıldır TC'yi ekonomik, politik, askeri her alanda zorlayan Kürt hareketinin uzlaşma adımlarına rağmen, halen "bir punduna getirip, en az hak kırıntısıyla bu meseleyi kapatabilir miyim" hesabında olan bir yapılanmadan bahsediyoruz.

Gezi isyanı da göstermiştir ki halkımızın yaygın bir kesimi kapitalist sistemin boğuculuğuna isyan etmektedir. İktidarın, kendi çıkarları doğrultusunda kurduğu buyurgan, ben bilirimci yönetim, mekan/çevre sorununda da sürdürülemez hale gelmiştir. Sorun bu kadar boyutluyken, kentsel haklar olarak tabir edilen sağlık, eğitim, konut, ulaşım, yeşil bir çevre, yönetimde etkin bir şekilde söz sahibi olma gibi hak talepleriyle yakından ilgilenmek, mücadelemizi bu ekseninde geliştirmek şu ana kadar hakkını veremediğimiz bir zorunluluktur. Devrimci sosyalistler olarak, savunduğumuz sosyalist sistemin bu konudaki şiarlarını sesli bir biçimde öne çıkarmanın zamanıdır.

"1- Sadece seçim değil, aynı zamanda her an görevden alınabilirlik;

2- *İşçi ücretini aşmayan bir ödeme;*

3- *Derhal, denetim ve gözetim işlevlerini **herkesin** yerine getirmesine, **herkesin** bir süre için 'bürokrat' olmasına geçiş, böylece tam da bu yüzden **hiç kimsenin** 'bürokrat' haline gelememesi."* [Lenin, 1996, sf. 115-116]

Sömürücü sınıf iktidarının halkımızı nefes dahi alamaz duruma getirmesi sorunun tek çözümü, sistemin yerle bir edilmesidir. Panapticon'un tüm duvarlarının ve gözetim/kontrol kulesinin yerle bir edilmesidir. Kapitalist iktidar-mekan/çevre-rant üçlemesi ancak bu şekilde halkın ortak yönetimi-mekan/çevrenin korunması-insanca bir yaşam üçgenine dönüşebilir.

Kaynakça:

1- [TMMOB vd., 2010]: 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 32. Kolokiyumu Kentsel Yeniden Yapılanma; Kazananlar, Kaybedenler, Bildiriler Kitabı, 2. Cilt.

2-[Planlama, 2006]: Planlama-Kentsel Dönüşüm, TMMOB Şehir Planlamacıları Odası Yayınları.

3- [Lenin, 1996]: Seçme Eserler, Cilt 7, İnter Yayınları

4- [Marks, Engels, 2008]: Komünist Manifesto ve Komünizmin İlkeleri, Sol Yayınları.

5- [Castells, M. 1997]: Kent, Sınıf, İktidar, Bilim ve Sanat Yayınları

6- [Foucault, 1992]: Hapishanenin Doğuşu, İmge Yayınları

7- [TMMOB, 2010 a]: Kentleşme ve Yerel Yönetimler Sempozyumu, 20-21 Şubat 2009, Ankara

8- [Aydın, S. 2008]: AKP dönemi konut ve kentleşme politikalarına TOKİ ve yerel yönetimler üzerinden bakmak, İktisat dergisi, Sf 500]

9- [Smith, N. 2006; 22]: Planlama-Kentsel Dönüşüm-TMMOB Şehir Planlamacıları Odası Yayınları.

Geleceksizliğin ve güvencesizliğin patlaması: Gezi Ayaklanması

- İsyân içinde bulunan ve süreci yürütenlere bakıldığında “mavi” ve “beyaz yakalılar”ın orta özellikleri olan güvencesizlik üzerinden bir araya geldiğini ve işsizler, taraftar grupları ile sınıfın en dinamik kesimleri genç ve kadın özelliklerini bir araya toplayarak güçlü bir toplumsal tabana ulaştığını söyleyebiliriz. ◀◀

*hızla gelişecek kalbimiz
kalbimiz hızla.
sürgünlerin umutsuzluğunda
kırık kalpler, yaralılar, onulmazlar
farksız çarpanların umutsuzluğunda
ve köprü başlarının umutsuzluğunda
ve köprü başlarının umudunda.
sular bitse bile, çiçekler atılırken oralara
temiz bir ilişkinin bulutsuzluğunda
ve eski dağlarda, eski dağlarda kış
koyalarken ülkesini
hızla gelişecek kalbimiz.
kendi öz hüznümüzün öz tarlasında
bozkır dayanıklılığımızın tarlasında
kalbimiz
ellerimiz ayaklarımız arasında
ve kimsenin bölemediği şarkıyı
güllerin, buğdayların ve acının şarkısını
bir haziran uygulayacak sesimize.
sütçünün sesiyle birlikte
erkenci işçilerin sesiyle birlikte
şoförün sesiyle birlikte*

*sabaha başlamış sarhoşların sesiyle birlikte
yaman sarhoşların sesiyle birlikte
ve yeni uyanışların ve yeni doğmuşların
ve herkesin ve herkesin
sesleriyle birlikte
bir haziran uygulayacak
kimse bölemeyecek ve kalbimiz
hızla gelişecek.*

(Turgut Uyar)

Gezi Ayaklanması sırasında ayaklanmanın belki de en az tartışılan kısmı işçi sınıfının yeri oldu. Yapılan tartışmalarda bu hareket, "orta sınıfın" yürütücüsü olduğu bir hareket olarak nitelendirildi, kiminde işçi sınıfının ayaklanmada yer almadığı iddia edildi, kiminde ise işçi sınıfına değinilmedi bile. Elbette ki bizler açısından da çok önemli bir deneyim hazinesi barındıran ve hala süren Gezi Ayaklanmasını bu yönüyle incelemek kaçınılmazdır.

İşçi ve emekçiler direnişin her karesindeydi

İlk olarak "**işçi ve emekçiler Gezi İsyanı'nda yer aldı mı?**" sorusuna cevap verirek; Evet, işçi ve emekçiler Gezi İsyanı'ndaydılar. Barikatların önünde, arkasında, direniş çadırlarında, gaz-duman arasında, yürüyüşlerde, mahallelerde... Yani aslında direnişin her karesinde vardılar.

İstanbul'da Gezi Parkı'nın içindeydiler; Sarıgazi ve Gazi Mahallesi'nde karakola, kaymakamlığa öfke duyarak buraya yönelenler, on binlerle yol keserek Gezi Parkı'na yürüyenler, günlerce polisle çatışanlar yine işçi ve emekçilerdi. Ankara'da TOMA'lı Hilmi'de, Gazılay'da, Tuzluca'yır'da isyanın ilk gününden itibaren şiddetli polis saldırılarına maruz kalan ve günlerce polise direnenler Ankaralı işçi ve emekçilerdi.

Direnişin diğer bir merkezi olan Antakya'da; Suriye'deki iç savaşın ve TC'nin bu savaşa yönelik politikalarının sonuçlarını can ve kanlarıyla ödemek zorunda kalan, henüz Reyhanlı Katliamı'nın şokunu üzerinden atamayan ve zaten yasaklamalarla canlarından bezir hale gelen on binler; aynı zamanda ülkenin en önemli sanayi ve ticari merkezlerinden biri olan Antakya'nın işçi ve emekçileriydi elbette.

Buna benzer örneklerle çoğaltabileceğimiz tablo buyken, Gezi İsyanı'nda işçi sınıfının bu denli geride kaldığı üzerine yapılan tartışmalar bir

bütün haksız veya yanlış diyemeyiz. Yani Gezi Ayaklanması, esas rengini işçi sınıfından alan bir direniş olmadı. Ama buradan çıkarılacak sonuç **“Gezi İsyanı’nda işçi ve emekçiler yoktu”** da olamaz! İşçi ve emekçilerin sokağa çıkan milyonların ana kitlesini oluşturduğunu söyleyebiliriz. Sınıfın kendisinin ve taleplerinin Gezi İsyanı’nda bu denli geri planda kalmasının nedenleri üzerine bir tartışma yürütürsek; işçi sınıfının örgütsüzlüğü ve sendikaların durumundan bahsetmek zorundayız.

Bahsini ettiğimiz hususlara geçmeden evvel Gezi’de yer alanlara ilişkin birkaç tartışma başlığı açalım:

“Kaybedenlerin” direniş ruhu

Gezi Ayaklanması’nın ana gövdesini oluşturan kitleler ile ilgili; tam olarak işçi sınıfına dahil olmayıp, güvencesiz ve geleceksizliğin en çok etkilendiği kesim olan orta ve küçük burjuva kesimlerin giderek işçi ve emekçi kesimlerin bir parçası haline geldiği belirlemeleri mevcut. Gezi Parkı’nda direnişi fitilleyenlere baktığımızda bu kesimlerin aslında artık “kaybeden” ve giderek proleterleşen kesimler olduğu yönlü, bu ve benzeri belirlemeler gerçekçidir.

Daha önce toplumsal anlamda da ekonomik yönden de bir saygınlığı olan çeşitli meslek gruplarından (öğretmen, doktor, avukat, öğretim görevlisi, asistan, grafiker vs.) olan bu toplumsal kesimler; özellikle AKP hükümeti dönemi boyunca sıkı bir şekilde uygulanan neo-liberal dönüşüm politikalarının hız kazanması ile giderek bu “ayrıcılık”larını yitirmişlerdir. Mesleki olarak vasıfsızlaştırılmış ve çalışma alanına yabancılaştırılmıştır.

2000’li yılların başından bu yana gündemde olan Bologna Projesi’nin yavaş yavaş hayata geçmesi ile proje kağıdında yazılı olanlar; işsizlik, güvencesizlik, vasıfsızlık, geleceksizlik şeklinde somut olarak gençliğin karşısına çıkmıştır. “Ücretli avukat, öğretmen, doktor”, “yetkin mühendislik” gibi projelerle, bu meslekleri güvenli bir gelecek için tercih edenler “ücretli memur” kategorisine girerek, güvencesizler kervanına eklenmiş ve refah düzeylerini kalıcı olarak kaybetmişlerdir. Böylelikle “orta burjuvazi” alışkanlıklarını terk etmeden, bu sınıfın olanaklarını kaybeden ve öncülüğünü gençlerin oluşturduğu bu kesimler, egemenlere karşı büyük bir öfke biriktirmektedirler.

90’lı yılların sonlarından ve 2000’li yıllardan itibaren neo-liberal politikaların hızlanması ve özellikle 2008-2009 küresel kriz ile birlikte bu

kesimlerin muazzam bir “kaybedenler” kitlesine dönüştüğü söylenebilir. Giderek yoksullaşan ve mülksüzleşen bu yüz binlerin birikmiş öfkesi, kendisine Gezi Ayaklanması’nda bir kanal açmış ve burada yepyeni bir direniş ruhu ile şekillenmiştir.

İsyan, neo-liberalizmin yıkımına karşı

“Sorunun özünde ekonomik nedenler yatmaktadır. Hareketin işçi ve emekçi kitleleri sarması ve milyonlarca kişiyi aktif kılacak bir boyut alması da bununla ilgilidir. Durum, bardağı taşıran son damlaya değil, suyun kendisine bakılarak anlaşılabilir. Orada, icraatların tamamı üzerinden görülmesi gereken bir devlet gerçekliği vardır ve egemen sınıfların iktidarı, mülkiyeti/sömürüyü muhafaza mekanizması olarak arz-ı endam etmektedir.

Sürecin, ana sistemdeki krizin de büyüttüğü ekonomik, siyasal ve toplumsal boyutları; işçi ve emekçi kesimleri derinden vuran dizginsiz bir sömürü, çılgınca bir yağma ve talan politikası ekseninde okunmalıdır. Çevre sorununu da içerisine alan bu politikaların son ana başlıklarından birisini oluşturan ‘kentsel dönüşüm’ saldırısı da hiç kuşku yok ki ‘mülkiyet sorunu’nun tezahürüdür ve ‘yaşam alanı’ denilen olgudaki müdahale ve daralmaya ilişkin gelişme, bu yoksunlaştırma-mülksüzleştirme tabii sonucu olarak görülür.” (Taksim Meydan Okuması, Umudun Yayıncılık, Sf: 6-7)

İsyana rengini verenin bu orta ve küçük burjuva kesimlerin en genel özelliklerinin; kamusal alana sahip çıkan, kentin metalaşmasına, neo-liberal politikaların yarattığı yıkıma ve bu yıkımın motor gücü olan “kentsel dönüşüm”e karşı duran bir kesim olduğunu görüyoruz.

Ayrıca neredeyse tamamını üniversite mezunu, toplumsal bir statüsü olan meslek sahiplerinin oluşturduğu bu kesimler; yaşam alanlarının kısıtlanması, kadının bedenine devlet elinin uzanması, egemenlerin aşağılayıcı tavırlarına kadar bir dizi baskı politikasına -özelde de AKP’ye ve R. T. Erdoğan’a- karşı “özgürlük mücadelesi” verdiklerini de belirtmektedirler. Ki bu mücadele, 31 Mayıs-1 Haziran’da gerek siyasal gerek toplumsal gerekse de ekonomik anlamda baskı altında bulunan çeşitli sınıf ve kimliklerden yüz binler (ve hatta milyonlar) ile buluşmuş ve bu görkemli ayaklanmayı yaratmıştır.

Sonuç olarak karşı çıkılan ana noktanın “kentsel dönüşüm” ve rant politikalarına yönelik biriken ve artık kabına sığmayan bir tepkinin dışı

vurumu olması; hareketin kendisinin temel özelliğini neo-liberalizme karşıtlık olarak yorumlamamıza neden olmaktadır. Bu yönüyle baktığımızda Gezi Ayaklanması'nda "işçi sınıfı yoktu" denilse bile (ki böyle söylenildiği takdirde burada belirtilen "işçi sınıfı", olsa olsa yalnızca sanayi işçisinden oluşan bir sınıf olur) işçi sınıfı bilimi oradaydı ve bu isyan baştan aşağı sınıfsal bir nitelik taşıyordu.

Neo-liberal politikaların hayata geçirilmesine paralel geleceksizliğin, güvencesizliğin, yok sayılmanın pençesinde ve kendi hayatına dair söz sahibi olamayan kadın ve gençlik kesimlerinin Gezi İsyanı'nın öncü kesimleri olması yukarıda belirttiğimiz "sınıfsal nitelik" vurgusunun en önemli kanıtı olmuştur herhalde.

Duran sendikacı!

Başta giriş yaptığımız işçi sınıfı ve Gezi İsyanı tartışmasına dönersek, öncelikle vurgulamak gerekir ki, işçi ve emekçiler bu isyanda yerlerini aldılar, ancak örgütlü güçleri ile burada değillerdi. Yani örgütlü işçi sınıfı bütünüyle isyanın bir parçası olmaktan eksik kalmıştı. Bunun sebeplerinden birisi hiç kuşkusuz var olan sendikaların durumuydu.

"Direnişin işçi sınıfından yoksun bu halinin dahi yarattığı sarsıntı ortadayken, egemen sınıfların asıl devin uyumakta olmasının güvencesiyle hareket ettiğini de unutmamak gerekir. Tayyip, bu süreçte yaptığı konuşmalarda boşuna, 'zam için, sendikal haklar için sokağa çıksalar neyse, bizde çok şükür böyle bir sorun yok' dememektedir. Bunu alaycı biçimde dile getirmeyi, çaptan düşürülmüş DİSK ve KESK'in yanı sıra, patron örgütleriyle birlikte tam sayfa hükümete destek ilanları veren Türk-İş'e borçludur. Ama liste onlarla da bitmemekte, sözde sınıf sendikacılığının muhalefet cephesinin arz-ı endam eden SGBP de varlık gösterme derdine dahi giremeyerek ağabeylerinin yanında yerini almış bulunmaktadır." (age, Sf: 45)

İşçi sınıfının ekonomik taleplerinin örgütleri olan sendikaların Gezi'deki tavırlarına baktığımızda ne denli aciz durumda olduklarını ve artık değil işçi sınıfının ekonomik taleplerini karşılama mücadelesi vermeyi, kendilerini "tabela sendikası" olmaktan kurtarmayı ve sendikal bürokrasi rezaletinin tartışmasını bile yapamayacak durumda olduklarını bir kez daha görmüş olduk.

Direnişin başladığı ilk günlerden itibaren sendikaların direnişte adını duymak mümkün olmadı. Tabii DİSK'in 31 Ağustos günü öğle saatle-

rinde neredeyse tamamını Gezi direnişçisinin oluşturduğu bir kitle ile yaptığı basın açıklamasını unutmamak gerek! Ya da KESK'in 5 Haziran günü iş bırakma eylemini Gezi ile birleştirme pratiğini... Bir de Hava-İş Sendikası'nın THY direnişi ile ilgili açıklamalarını... Ya da Sendikal Güç Birliği Platformu'nu oluşturan sendika yöneticilerinin yarım saatlik "Duran Adam" (özellikle "adam" vurgusunu yaptık, çünkü yöneticilerin tamamı erkek!) eylemini...

Bu örnekleri, sendikaların az da olsa bir şeyler yaptığını iddia etmek için sıralamadık. Aksine ülke tarihinde ilk kez gerçekleşen bu çapta bir direniş, isyan sürerken ve bu isyanın dinamiklerini yukarıda belirttiğimiz güvencesiz ve geleceksizliğe itilmiş kitleler oluştururken sendikaların ne denli atıl kaldığını ve süreci karşılamak için adım atmak, kabuklarını kırmak bir yana var olan gücünü de eritecek şekilde tavır takındığını anlatmaya çalışıyoruz.

Bu süreçte Hak-İş, Memur-Sen vb. sendikaların sözünü etmeye değmez. Türk-İş'te de benzer bir tablo mevcut elbette. Ancak Türk-İş içerisinde yer alıp da kendisini "muhalif" ve "sınıf sendikası" olma iddiası ile ayıran ve biraraya gelen **Sendikal Güç Birliği Platformu**'nun şimdiye kadar sözünü ettiklerimizden çok bir farkı olmamıştır. Çatışmaların en yoğun olduğu dönemlerde çıtı bile çıkmayan bu platform, ne zamanki "duran insan" eylemleri başladı, o zaman galeyana gelip bir eylem yaptı. **Duran sendikacı!**

Eylemin yapılacağı gün işçiye, emekçiye, Gezi'de direnen tüm kesimlere polisten duvar örülerek kapatılan Taksim Meydanı, polis şefleri ile samimiyetleri gözlerden kaçmayan bu sendika ağlarının "duran adam" eylemleri için açılıverdi. Hatta sendikacılar alana alındıktan sonra yine kapatılan alana tek bir kişinin bile alınmaması ve sendikacıların bu durumdan rahatsız olmayarak o "ulvi" eylemlerine ara vermemesi; SGBP'nin bulunduğu nokta açısından oldukça manidardır. "Duran Sendika" ve "Duran Sendikacılar" olarak tarihteki yerlerini almıştır SGBP'liler.

Yaratılan güvensizlik sendikaları eritiyor

Aslında şimdiye kadar saydığımız sendikalar ve konfederasyonlar genel olarak devletle ve sermaye çevreleri ile ilişkileri bilinenlerdir. Ancak KESK ve DİSK de Gezi Ayaklanması sırasında sınıfta kalan konfederasyonlardan olmuşlardır.

"Kendilerinden başka toplumun bütün kesimlerinin ayakta olduğu

ve pek manidardır ki 15-16 Haziran'ın yıldönümünü içeren günlerdeki her renkten sendikanın tavrı içler acısıdır. Elbette tümünü aynı torbaya doldurmak insafsızlık olacaktır ama, isyana destek için gerek 4-5 Haziran gerekse de 17 Haziran'da eylem gerçekleştiren DİSK ve KESK'in, direnişin çok gerisinde kaldığını da kabul etmek gerekir. Kabuklarını kırmak ve isyanı kendi çeperlerinden başlatmak için önemli bir fırsatı kullanamayan bu sendikalara hükmeden anlayış da çoktan çöpe gitmiş olmalıdır.” (age, Sf: 45)

Her ne kadar adındaki “devrimci”yi tabela olarak kullanılı uzun yıllar olsa da DİSK ve KESK'in bu süreçte diğer sendikalara oranla daha fazla eleştiriyi hak ettiği açıktır. Uzun zamandır yönetici kadrosu ile her eyleme giden ama işçilerini alanlara taşıyamayan ya da taşımayan DİSK ile bir sendika olmaktan çok “siyasi parti” özelliğini sergileyen KESK, Gezi Ayaklanması'nda sınavdan geçemediler.

31 Ağustos günü, sabah yapılan saldırının ardından öğle saatlerinde bir basın açıklaması çağrısı yapan DİSK'in adını başka hiçbir eylemde (17 Haziran pespaye grevin dışında) çağrıcı olarak, ön saflarda görmedik. Gezi süreci boyunca belki de sendikalar arasında en etkili eylem olan 5 Haziran grevini Gezi ile birleştiren KESK de geri kalan zamanlarda DİSK ile aynı kaderi paylaşmıştır.

Tüm bunlar bir yana KESK ve DİSK açısından esas büyük kırılma; 17 Haziran günü yaptıkları ve ismine de “grev” adı verdikleri pratik sırasında yaşandı: Gezi İsyanı, parklarda kurulan çadırlarda sürerken, ilk olarak 11 Haziran günü Taksim Meydanı'nda özellikle devrimcilere ait çadırları hedef seçerek, “Atatürk heykeli ve AKM'yi paçavralardan temizleme” operasyonuna girişen AKP ve polisi, aynı günden itibaren Gezi Parkı içerisinde kurulan çadırlara da tacizlerini sürdürdü ve çok değil 4 gün sonra da Gezi Parkı'na girdi.

Devletin 15 günlük işgale karşı içinde biriktirmiş olduğu öfke ve intikam duyguları ile başlattığı bu saldırı 15-16 Haziran günleri boyunca çatışmalarla karşılandı. 15-16 Haziran yine bir direnişle karşılanmış oldu. Ancak bu kez oldukça kararlı olan devlet, Gezi Parkı'nda oynayan çocuklara dahi saldırıp, içinde ne olduğu bilinmeyen ama vücutta yanıklara neden olan kimyasal sularla saldırının boyutunu artırdı ve Gezi Parkı'nda direniş çadırlarını söktü. Ve hemen ertesi günlerde de ülke genelinde parklara kurulan direniş çadırları da benzer polis saldırıları eşliğinde kaldırıldı.

DİSK ve KESK, bu saldırılar henüz gündemde değilken, 15-16 Haziran için grev kararı almıştı. Ancak tam da kitlelerin "destek" beklediği bir anda grev çağrısını gündemden düşüren bu konfederasyonlar, bu iki gün boyunca net bir açıklama dahi yapmadılar. Kendilerine karşı oluşan baskının farkına varan(!) KESK ile DİSK 17 Haziran'da "iş bırakma" kararı aldı yarım ağızla...

2 gün boyunca uğradıkları saldırıya karşı sendikalarla daha güçlü bir karşılık vereceğini düşünen Gezi direnişçileri de, bu grevde yerini almıştı. Ancak sendikal bürokrasinin tipik bir örneğini sergileyen konfederasyonlar, değil yürüyüş yapmak, polisin "ikazının" ardından buldukları alandan bir adım bile ileri gitmemişlerdir. Buna rağmen direnmeye devam eden kitleyi de bir süre sonra alanda terk eden konfederasyonlar geri dönülmez bir hataya imza atmışlardır.

KESK ve DİSK içerisinde olmak suretiyle sendikaların Gezi İsyanı'na yönelik bu tutumları başta genç işçi ve emekçi kesimler olmak üzere yüz binlerin hafızasına kazınmıştır. Direniş alanında kitleyi terk etmenin cezasını; sadece Gezi İsyanı'nı sendikal mücadelede kaldıraç olarak kullanmayı değil, önümüzdeki yıllarda bu gençlik kesiminden kendilerine yönelen güvensizlik nedeniyle erimek suretiyle de çekeceklerdir!

Radikal kopuşa ihtiyaç var

Şimdiye kadar tartışmayı sendikalar üzerinden yürüttük. İşçi ve emekçilerin kanı, canı ve alinteri ile bugünlere gelen bu sendikaların, Gezi Ayaklanması gibi tarihi bir süreçte işçi sınıfının burada yer almasını ve kazanımlar elde etmesini engelleyen bu tutumları elbette eleştirilmeli. Ancak burada hem kendimize düşen payı görmeli hem de artık radikal bir kopuşa ihtiyaç duyulan sendika vb. örgütlenmelerin nasıl yaratılacağı konusunda somut politikalarla hareket edebilmeliyiz.

Sendikaların bu durumda olmasının tek nedenini devletin saldırılarına ya da sendikal bürokrasinin kalıplarına bağlamamak gerekiyor. İşçi sınıfını örgütlemekten gitgide uzaklaşan sendikaların bu duruma gelmesinin nedenlerinden biri de işçi sınıfının çıkarlarını savunan devrimci öznelerin görevlerini yerine getiremiyor oluşudur. Her ne kadar sistem içerisindeki sınırları belli olsa da işçi sınıfı mücadelesi içerisinde oldukça önemli bir yere sahip olan sendikalarda yeteri kadar yer almamanın (nicelik anlamında değil, nitelik anlamında) bir sonucu olarak değiştirme ve dönüştürme imkanımızın da olmadığı açıktır. Ancak gelinen noktada

sendikalar yavaş yavaş işçi sınıfının mücadelesi önünde ciddi engeller oluşturmaya başlamış durumdadırlar.

"Gerek sömürü politikaları gerekse de çalışma yaşamındaki hak ve özgürlükleri yok eden peş peşe saldırılar karşısında ezilen, küçüldükçe küçülen ve sembolik birer örgüt konumuna gerileyen bu sendikaların radikal bir kopuşla yadsınması, yerlerini sınıfın damgasını taşıyan yapılara bırakması gerekir. Bu ne onların tasarrufundadır ne de kendiliğinden başarılabilecek bir olgudur. İsyan dalgası, merkezdeki katılımdan başka, emekçi semtleri de kapsayacak biçimde işçi sınıfının binlerce mensubunu da eylemin içine çekmiştir. Bu okulun öğrencileri, yeni dönemin örgütlerinin yaratılmasında inisiyatif almakta gecikmeyecektir." (age, Sf:45-46)

Şimdi Gezi'den elde ettiğimiz sonuçlar ve deneyimler ışığında işçi sınıfının, yukarıda bahsini ettiğimiz güvencesizliğe ve geleceksizliğe mahkum edilen orta ve küçük burjuvazi ile özellikle büyük kentleri çevreleyen semtlerde bulunan ve yine güvencesizliğe mahkum edilen işçi ve emekçileri, illa da işsizleri aynı potada eritecek yeni örgütlenme tarzlarına ihtiyaç var. Bunun için de öncelikle düşünce sistematiğimizde bu durumu kavrayacak bir değişikliğe ihtiyacımız var.

"Uyuyan dev"i uyandıracak bu tür örgütlenmeler için zemin oldukça uygundur. Yeter ki isyanı incelerken bu yönüyle inceleyip, buna uygun pratik bir hat geliştirelim. 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi, ülkenin başkenti Ankara'nın merkez meydanlarından Sakarya'yı 3 ay işgal eden TEKEL işçilerinin direnişi ve son olarak da Gezi Ayaklanması sınıf mücadelemizde yeteri kadar deneyim biriktirmemizi sağlamıştır. (Elbette buradaki "yeterlilik" vurgusu ile kast edilen, şu an var olan gerçekliğe uygun bir şekilde adım atabilmemiz için gerekli olan güç ve enerjidir.)

Gezi Ayaklanması yeni bir dönemin başlangıcıdır. Pratiğin yarattığı bu tabloyu doğru okumak bu süreçte kazançlı çıkılmasını sağlayacaktır. Bunun için sadece görülenleri olduğu gibi anlamak yeterlidir. Çünkü Gezi İsyanı tam da kendi pratiği ile gelişerek sürüyor.

İsyan içinde bulunan ve süreci yürütenlere bakıldığında "mavi" ve "beyaz yakalılar"ın orta özellikleri olan güvencesizlik üzerinden bir araya geldiğini ve işsizler, taraftar grupları ile sınıfın en dinamik kesimleri genç ve kadın özelliklerini bir araya toplayarak güçlü bir toplumsal tabana ulaştığını söyleyebiliriz. Bu tablonun toplamı için işçi sınıfı hareketi belirlemesi doğru olmayabilir, ancak bu hareketin sınıf hareketi olduğu ve bu alanda bir kilometre taşı oluşturduğu açıktır.

Bu durum bizim de üzerinden durmamız gereken yeri işaret etmektedir. Uzun süredir dipten gelen dalganın yüzeye çıktığı ve daha etkili bir patlamanın olacağı öngörülmekteydi. Bunun için de sınıf içerisinde radikal bir kopuşa olan ihtiyaç üzerinden yürütülen tartışmalar sürecin tam da kendisini tarif etmekteydi.

Yeni dönemdeki hareketlilik daha güçlü vuracağından var olan gerçekliğimizle sürecin akıntısına kapılmamız ya da tutunabilmemiz giderek güçleşecektir. Değişmesi gereken işçi sınıfı içerisinde çalışmalarımız değil, işçi ve emekçilere eklenen yeni kesimleri de kapsayacak bir şekilde düşünme sistematığımızdır. Yeni dönemi buradan değişerek anlamalıyız.

“Uyuyan dev” uyanıyor!

Buradan hareketle Gezi İsyanı'nın aldığı biçim olan forumların, işçi sınıfı hareketinin gelişebileceği alanlar olma potansiyeli taşıdığını söyleyebiliriz. “Doğrudan demokrasi” yoluyla hemen herkesin politikaya dahil olabildiği ve de en önemlisi bölgesel sorunları ile ilgili ortaklaşa, çeşitli çözümler üretebildiği forumlar yalnızca fabrikasında örgütlemeyi düşünmediğimiz işçi sınıfı mücadelesini büyütmenin ve yaymanın aracı olarak kullanılabilir.

İzmir'de Harmandalı köylülerinin Gezi İsyanı'ndan etkilendiklerini belirterek yaptıkları forumda belediye çöplüğüne karşı bir şeyler yapma kararı alması ve günlerce mücadele vermesi... 17 Ağustos Depremi'nin 14. yılında forumlarda gündemleştirilerek “kentsel dönüşüm” tartışmalarının yapılması... Gülsuyu-Gülensu'da çeteleşmeye karşı verilen mücadelenin bir ayağı olarak mahalle halkının forumlar düzenlemesi... Mısır, Suriye ve Rojava'da yaşanan katliamları ve mücadelelerin tartışma, destekleme, yardım kampanyaları örgütleme gibi konuların temel gündemler haline gelmesi... Okullar açılırken isyanın en dinamik kesimleri liseli ve üniversiteli gençliğin kendi sorunları üzerinden Gezi İsyanı'nı kampus ve liselere taşıyacak olması ve forumları canlandırması...

İşçi sınıfını bir bütün saran tüm bu gelişmelerin yanı sıra Gezi İsyanı, hiç mi işçi ve emekçilerin işyerinde, atölyelerde, fabrikalarda yaşadıkları sorunları gündemleştirmeyecek? Direkt forumlar aracılığıyla olmasa bile direnişe 3 evladını şehit veren Antakya'da 4 bin İSDEMİR işçisinin greve çıkması ve patronların direnişin büyümesinden duy-

dukları korkudan dolayı işçilerin isteklerini karşılamaları Gezi'nin ilk ve büyük kazanımı oldu.

Darphane'de ısrarlı bir biçimde süren grev, BEDAŞ, Kazova, egemenleri sıkıştırmaya devam ederken; TEKSİF üyesi 12.500 işçinin greve çıkarak 9 günlük direnişin ardından tüm haklarını geri alması, İzmir belediye işçilerinin CHP'li Aziz Kocaoğlu'nun tüm baskı ve tehditlerine karşı binlerce İzmirli ile sokağa çıkması, Düzce'de Standart Profil'de iş bırakmaya hazırlanan işçilerin üyesi oldukları Petrol-İş tarafından ihanete uğradıklarını öğrendiklerinde sendikayı basıp yol kesmeleri ve sendikal üyelikleri konusunda kendi toplantılarını almaya başlamaları...

Neredeyse tamamı son 2 ay içerisinde gerçekleşen bu durumların Gezi İsyanı'ndan bağımsız olduğunu iddia edebilir miyiz? Edemeyiz, çünkü işçilerin gösterdikleri bu ısrar, çözüm arayışı, dayanışmayı yükseltme, inisiyatifi eline alma gibi pratikleri Gezi isyan ruhunun en önemli özellikleri... Ayrıca egemenlerin İSDEMİR ve TEKSİF grevleri karşısında aldığı panik dolu geri çekilmeler de, işçi sınıfı hareketinin Gezi isyan ruhu ile birleşmesi kaygısından ileri gelmektedir... Ama "uyuyan dev" in uyanmaya başladığını görmüyorlar herhalde... Hele de artık sokakta "*Artık eve dönmüyoruz, çünkü devrim, televizyondan yapılmaz*" diyen yüz binler varken!

Bu kez yazılı tarih kadını atlayamayacak!

►► Devleti temsil eden siyasi iktidarın erkek egemen politikaları, muhafazakârlıkla refere edilen yaptırımları ve kullandığı cinsiyetçi, kibirli, hegemonik dil kadınların en önde yer almalarının maddi koşulunu sağlamıştır. Bunun yanı sıra kadın hakları mücadelesinin kaydettiği gelişmeyi, verdiği emeğin mücadeleyi daha görünür kıldığını unutmamalıyız. ◀◀

*Bu yüzden, uykularımdan
çalarak yazdığım şiirler,
parfüm kokmaz, bu yüzden
kısaadır o çatık kaşlı sözler.
Çektiklerimiz için,
yok ödül filan beklediğimiz
ne de o koca ciltlerinde
resmimiz olsun isteriz
Yalnız yalın anlat öykümüzü
geleceğin insanlarına
yerimizi alacaklara anlat
nasıl cesurduk kavgada.*

(Nikola Vatsparov)

Tarih kadının sancılı yenilgisine şahit olmuştur. İlkel komünal dönemin sonlarından günümüzün emperyalist sömürü düzenine kadar kâh eklenerek kâh birbirini dönüştürerek ilerleyen, son süreçte birbirini tamamlayan ataerki-kapitalizm ittifakı son bulmadıkça mağlubiyet devam edecek. Yüzyıllar boyunca şiddetle, ayrımcılıkla, sömürüyle ehlileştirilen kadın, başını henüz doğrultabilmiş değil.

Sınıf mücadelesinin en çetin geçtiği dönemlerde, ulusal mücadelelerde, direnişlerde, demokratik taleplerin savunuculuğunda en ön saflarda

olmaktan, bedel ödemekten çekinmeyen kadınların hayatlarına tanık olduk. Birçok kadın devrim mücadelesi için çok çetin yollardan geçti. Cins bilincinden muzdarip bu kavganın taşıyıcısı oldular. Kuşkusuz kadınların kurtuluşunun ilk adımı, sınıf mücadelesinin yollarından geçecek. Lakin cins bilincini kuşanıp ataerkiye karşı mücadeleyi kurtuluşunun temel/esas unsuru olarak görerek.

Kadının köleliği kapitalizmin ortaya çıkışının öncesine dayanmaktadır ve bu yüzden de kapitalizmin son bulmasıyla bitmiş olmayacak. Bu gerçeği göz ardı etmeksizin sınıf mücadelesini cins bilinciyle yoğurarak ilerlemek önümüzü daha fazla açacak, kadının başını doğrultmasına daha da yakınlaştıracaktır. Çoğu zaman yaşamı bir pamuk ipliğine bağlı olan biz kadınlar için demokratik taleplerin, kazanımların, anayasal güvencenin önemini anlamaya çalışmak, uygulamaların takipçisi olmak, denetlemek bu mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır.

Kadınların neredeyse her gün sudan bahanelerle erkekler tarafından katledildiğini düşündüğümüzde cins bilinciyle hareket etmenin, hayatı daha yaşanılır kılma mücadelesi vermenin küçümsenecek, üzerinden atlanacak, ertelenecek bir tarafı olmadığını görürüz. Ki böyle bir lükse de sahip değiliz/olmamalıyız. Sınıf mücadelesinin her alanında evde, sokakta, iş yerinde, fabrikada cinsiyet sorunu yaşanırken bu ikisini birbirinden ayırmak, diğerini görmezden gelmek ve yahut daha az önemli bulmak devrimciler açısından sorgulanması gereken sorunlu bir tutumdur.

Kadınlar için Gezi isyanı anatomisi

Gezi Parkı İsyanı'na yüzümüzü dönersek ve buradan okumaya çalışırsak kadınların diğer ayaklanmalarda, mücadelelerde olduğu gibi yine en ön saflarda olduğunu görürüz. Ve diğer mücadele alanlarından farklı olarak tarihe düşülen anekdotları da... O anlar ki kadınlar açısından oldukça önemli kazanımları, dönüşümleri içinde barındırıyor.

Herkesin sıklıkla dillendirdiği şekilde bu ayaklanma Gezi Parkı'nda bulunan üç beş ağaç mevzusu olmaktan çok uzak. Her kesimden geniş kitlelerin sabrını taşıran son bir damla olabilir yalnızca ve halkın haklı öfkesinin bütün egemenleri korkudan titreten bir patlama. Geniş yelpazedeki bu kesimlerin en başında da kadınlar gelmekte. Gezi direnişinin en iyi öğreneni, en çok kazananı kadınlar oldu diyebiliriz. Çünkü biz Taksim Meydanında yalnızca kadınların birikmiş öfkesini değil, özne olabilen, iradelerini, kararlılıklarını, direnişçi ruhunu, kendilerine olan öz güven-

lerini, değiştirme ve dönüştürme yeteneklerini, kadın olma halinden kopmadan, cins bilinciyle nasıl ortaya çıkarabildiklerine şahit olduk.

Devleti temsil eden siyasi iktidarın erkek egemen politikaları, muhafazakârlıkla refere edilen yaptırımları ve kullandığı cinsiyetçi, kibirli, hegemonik dil kadınların en önde yer almalarının maddi koşulunu sağlıyordu zaten. Bunun yanı sıra kadın hakları mücadelesinin kaydettiği gelişmeyi, verdiği emeğin mücadeleyi daha görünür kıldığını unutmamalıyız. Tüm bunlarla birlikte cinsiyet bilincinin yükseldiği, cinsiyet sorununun üst perdeden dillendirildiği, kendisine daha fazla tartışılma alanı bulunduğu bugünlerde, kadınlar nezdinde yarattığı ortak bilinç de etkili olmuştur.

Biz oradaydık, nk...

Neo-liberal politikaların ülkemizdeki temsilcisi AKP hükümeti "iş yaşamıyla aile hayatının uyumlulaştırılması" adı altında kadın emeğinin sömürüsüne yönelik ciddi saldırıların startını vermişti. Esnek, kayıt dışı, güvencesiz, part-time çalışmanın emperyalizmin ihtiyaçları doğrultusunda tüm dünyada devreye sokulduğu çağımızda, bu alanlarda en çok kadınlar istihdam edilmektedir.

"Kadınların yaşamını kolaylaştırma" yalanı ardında gizlenen gerçek ise ücretli iş istihdamında onları esnek işgücü olarak hapsedip, ev içerisindeki konumlarını baki kılmaktı! Kadınların esnek iş gücü arzının, ailenin temel ihtiyaçlarını aksatmayan yapısıyla birbirini koşulsuz dolayımılması tesadüf değil. Kadınların karşılıksız ev içi emeğini (işgücünün günlük hazırlanması, yeni iş gücünün bakımı, yaşlı-engelli bakımı, psikolojik-cinsel-duygusal tüm hizmetler vb.) sömüren ataerkil kapitalist sistem, kadınları esnek çalışmaya ve güvencesizliğe mecbur bırakmaktadır. Bugün istihdam edilen kadınların ülkemizde % 70'inin kayıtdışı işlerde çalıştığı rapor edilmektedir.

AKP hükümetinin hız kazandırdığı bu politikalarla kadınlar sosyal statüsü düşük işlerde çalışmaya zorlanıyor. Daha da kötüsü işsiz ve geleceksiz olan binlerce kadın sosyal güvenlik sisteminin dışına itiliyor. İşyerlerinde, fabrikalarda emek yoğun işlere hapsolarak, eşit işe eşit ücret almayarak, taciz-tecavüz tehdidi altında ayrımcılığın en katı halini yaşamaya devam ediyor. İstatistiklere baktığımızda direnişe katılan kadınların azımsanmayacak kısmının ücretli bir işte çalıştığı görüyoruz.

Sistemin temsilcisi AKP hükümetinin muhafazakr politikaları, bizzat başbakanın "kadın-erkek eşit değildir" söylemi ve tüm bunlara karşın

kadının erkek iktidarını delme ısrarı ve çabası, kadına yönelik şiddetteki artışa dair anlamlı olabilir. Kadına yönelik şiddetteki artışın doruk noktasına ulaşması, hemen hemen her yeni güne katliam haberiyle uyanmamız, devletin yargısının ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın olan bitene seyirci kalması, Taksim direnişinde bizlerin neden en önde olduğu sorusuna verilecek cevaplardan yalnızca biri.

Kız çocukların toplu tecavüzlerle hayattan koparılması, Şakran, Pozantı hapishanelerinde erkek egemenliğinin kendinden zayıf olan her halkayı istismar etmesi, isminin ilk ve son harfiyle hayatımıza giren, hafızamıza kazınan nice kadınlar, çocuklar ve tanıklıklar içinde hesabı sorulmayan, cezasız kalan, "haksız tahrik" ve "iyi hal indirimleri" uygulanan, yargının koruyup kolladığı tüm erkek egemenliğine bir başkaldırıydı Taksim İsyanı. Terazisini çoktan kaybetmiş erkek adaletten hesap sorma günüydü.

Bedenimiz emperyalist-kapitalist sistemin metası haline getirilirken, sözde ulusal çıkarlar gözetilerek kadın bedeninin ve doğurganlığının denetlenmesine, sermayenin geleceği ve çıkarları uğruna ucuz iş gücü olarak 3-5 çocuk doğurmaya karşı koyuşu içinde barındırdı isyan. Kürtajı fiili olarak yasaklayan, güvenilir, erişilebilir, sağlıklı kürtaj hakkını gasp eden, kadının kararlarını ve kendi bedeni üzerinde karar hakkını hiçe sayan uygulamalarla saldırının ardı arkası kesilmiyordu.

Doğum kontrol yöntemlerinin kullanımını ve erişimini zorlaştıran, çocuk sayısından nasıl doğuracağımıza dek karar verebilme cüretinde bulunan erkek egemenliğinin temsilcilerine hep bir ağızdan cevap verdik. Küçümsenen, aşağılanan, yok sayılan kadınlar olarak barikatın arkasında çatıştık, biber gazının önünde savunduğumuz alanı terk etmedik, TOMA'ya kendi bedenimizi siper ederek birer sembol haline geldik. Sistemin korkudan ayaklarını titreten mücadeleci, savaşçı kadın ruhunu ortaya koyduk.

Bu kez yazılı tarih atlayamayacak!

Tarih yazılımında kadınların varlığı, mücadelesi, ödediği bedeller unutulur; geriye erkek egemenliğinin kahramanlıkları, şanlı destanları, başarıları dillere pelesenk olur. Halkların ileriye doğru her hamlesi, savaşmaları, yengileri ve yenilgileri kadının rolünü hep atlamıştır. Dahası savaş sonrası yeniden oluşumlarda kadınların talepleri göz ardı edilmiştir. Gezi Parkı İsyanı'nda KONDA'nın yaptığı araştırmaya göre kadınların isyana katılma oranı yüzde 50.9!

İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu Gezi Parkının zorla boşaltılması için, saldırmadan hemen önce, ucuz bir mazlum edebiyatına sarılarak annelere çağrıda bulunmuş, direnişin önüne aile çelişkisiyle set çekebileceğini ummuştu. Vali Mutlu'nun "gelin çocuklarınızı alın" çağrısını, iktidarın kadını aile içinde tanımlayan söylemini tersine çevirerek, çocuklarını geleceksizliğe sürükleyen, güvencesiz işlerde emeğini sömüren, katleden, kadın düşmanı politikaların bayraktarlığını yapan sisteme ve onun temsilcilerine karşı çocuklarını insan zinciriyle koruyarak, onlarla birlikte direnerek cevap verdiler.

RTE'nin tabiriyle polis destan yazarken, hedef gözeterek halka biber gazıyla, ses bombasıyla, plastik mermi ve tazyikli suyla saldırırken apartman kapılarını açık tutan, misafirperverliğiyle, tıbbi desteğiyle yanımızda olan kadınları da es geçmeyelim.

İsyanın kültürünü yarattık

Taksim Gezi Parkı İsyanı salt bir ayaklanma değildi. Yaşanan pratiklerle dayanışmayı, tek vücut olabilmeyi, ortak bir yaşam alanı örgütlemeyi öğrendik. Bir toplumun kuruluş aşamasını eksiğiyle, yanlışıyla, hatalarıyla deneyimledik. Komün demek abartılı olacaktır ama Türkiye tarihinde hiç yaşanmamış bir deneyimdi yaşanılanlar.

Devletin kanunlarının olmadığı Taksim Gezi Parkı'nda kendi kendini yönetmenin, kendi kararlarını almanın örgütlenmesinde kadınlar olarak yer aldık. Sistemin bize öğrettiklerine inat bireyselliği değil toplumsallığı inşa ettik. İş bölümünde ve organizasyonda yer alarak ücretsiz yiyecek içecek dağıtımı, tıbbi malzemelerin toplanması ve revirlerde görevliydik. Yüzyılların öğretilmişliğiyle kendiliğinden gelişen cinsiyetçi iş bölümü oluşmuştu yine. Yiyecek, içecek dağıtımında, sağlık hizmetlerinde kadınların oranı daha fazlaydı. Erkekler yine daha aktif işlerde konumlanmıştı. Biz itiraz etmeden kimse fark etmedi bile.

Kaldığımız çadırları ve civarını her sabah çöpleri toplayarak temizledik. Aynı zamanda güvenliğimizi de nöbet sistemiyle gönüllü olarak sağladık. Direnişin kütüphanesini, dilek ağacını, devrim müzesini, güneş enerjili mutfağını, gezi bostanını oluşturarak eğlendik, öğrendik, dönüştürdük. Kendi kültürümüzü yaratmakla kalmadık, farklı bir dünya olabileceğini gösterdik.

"Kadına, ibneye, orospuya küfretme"

En önemli şey ise direnişin dilini değiştirmenin mücadelesini verdik. Erkek egemenliğinin en maço sözcülerinden, eril dile çokça hâkim olan,

sistemin sözcüsü başbakan Erdoğan'a öfke patlaması da aynı eril dil üzerinden karşılık buldu. Direnişçilerin tüm farklılıkları hemen hemen bu potada eridi diyebiliriz. Birbirinden temelden farklı olan tüm muhalif kesimler iktidar figürü olarak bir erk'i temsil eden Erdoğan'a kinini aynı yolla, onun "erkeklğine" ve çoğunlukla da onun mülkiyetinden bağımsız kılmadıkları kadın bedenine yönelik küfürlerle kustular.

Geniş yelpazede birçok grubu içinde barındıran direnişin küfür dili taraftar gruplarıyla birlikte gelse de, birçok devrimcinin de rahatsızlık duyduğunda müdahalesizlik hali ya da "daha önemli şeyler var şimdi bunu mu düşüneceğiz", "insanlar sisteme öfkesini dile getirsin de nasıl olursa olsun" tavrını benimsemeleri eleştiriye tabidir. Erkek egemenliğin tekeline olmayan isyan, kurduğu dille de diğer öznelerin üzerinde iktidarını devam ettiremez. Her ne kadar kadın-erkek arasındaki çelişki bir günde çözülemeyecekse de, kendini hissettirdiği her alanda üzerine gitmeliyiz. Ortak bir mücadele içinde yan yana durduğumuz, ayaklanmanın yarısından fazlasını oluşturan kadınlara ve LGBT bireylere yönelik aşağılayıcı dil, mücadelenin kendisine de gölge düşürür.

Maddi bir kazanımın olup olmadığı bir yana isyan tüm halkların bilincinde bir değişim, irade birliği, ortak hareket etme zemini yaratmışken, oluşan bu yeni atmosferin dilini eleştirmemek, düzeltmemek ve en önemlisi düşündürmemek ortaya çıkan enerjiyi eksik kılar. Kendimize "devrimci" misyonu biçmek yalnızca küfretmemek değil, bu yükün altına girerek dildeki cinsiyetçiliği değiştirmeyi de gerektirir.

Türkiye tarihinde hiç görülmemiş geniş halk kitlelerini yan yana bulmuşken derdimizi anlatmamak, günlük hayatına biraz olsun dokunmak geleceğe yatırım yapmamaktır. Ki ancak bu gibi zamanlarda insanlar ezilene, hor görülene, yok sayılana yani kadınlara, LGBT bireylere karşı yatay bir empati kurabilir. Pratik olarak da bunu yaşadık zira.

Duvarlar politik mesajların, hak taleplerinin yanı sıra cinsiyetçi küfürlerle doluyken elimize boyamızı alıp sokağa çıkarak "küfürle değil inatla diren", "kadına, ibneye, orospuya küfretme" dedik. Cinsiyetçi küfürleri silerek politik talepleri dillendirdiğimizde halkın farkındalığının arttığını gördük. Alkışlarla karşılanıp desteklendik ve direnişin eril, cinsiyetçi, homofobik dili bir nebze olsun kırıldı. İsyanın kitlesi söylediklerini tekrar gözden geçirmeye, buna ayak diretenleri uyardırmaya başladı.

Bir diğer husus isyan günlerinde kendimizi hiç olmadığı kadar özgür hissetmemizdi. Çatışarak kazandığımız sokaklardan ve gecelerden artık

korkmuyorduk. Kendimizi daha güvende hissettik. Kendimizin de öncü olduğu bir dünya yaratmıştık çünkü. Hava kararınca sokakta olmak taciz ve tecavüzü hak etmek için yeterli bir sebep iken biz sabahlara kadar nöbet tutup, erkek egemenliğinin bize fazla gördüğü özgürlüğün tadını çıkardık. Bu tacizin hiç olmadığı anlamına tabii ki gelmedi fakat Taksim sokaklarında tacizin sıklığını düşündüğümüzde ciddi bir düşüş vardı ve bunda kadınların etkisi büyüktü.

Delikanlılık Testi'ne tabi tutulan LGBT

Hayatımızda her şey gibi belli başlı sıfatların da cinsiyeti var tabii. Örneğin cesurluk, kahramanlık, güçlü olma erkeğe atfedilen özelliklerdir. Tarih onlarla başlayıp onlar tarafından yazıldığı için mücadelede en önde yürümek de, en iyi çatışmak da onlara mahsustur, onlardan beklenir. Gerisi teferruattır ki kafasındaki güçsüze, zayıfa, eksiğe öncelikle "hadi yap da görelim" tavrı takınılır.

Güçsüz, zayıf, eksik tavrı takınılan kadınlar ve LGBT'lerden başkası değildir! Özellikle LGBT bireyler bu isyan sürecinde farklı bir sınava tabi tutuldular. Bakalım ne kadar erkeksiniz sınavına! *"Amma da çatıştılar, herkesten daha delikanlı çıktılar"*, *"Valla sabaha kadar barikatın arkasında onlar da nöbet tuttu"*, *"Ben onları hiç böyle bilmezdim"* gibi cümleler erk olarak üstten bakma psikolojisini yeterince yansıtıyor sanırım. "Gerçek erkek" olan kendilerinde zannettikleri marifetlerin "onlar" olarak ötekileştirilen gay, lezbiyen ve translarda da olmasının inanılmaz şaşkınlığı yaşandı. Oysa korkak, atıl, zayıf, güçsüz olmaları gerekmez miydi? Erkek olmayı reddetmek ya da o iktidar ilişkisi içinde olmamak bu vasıflara sahip olmak için yeterli bir neden olmalıydı.

LGBT hareketi Gezi İsyanı'nın en başında ve her safhasında emeği olan kurumlardan. Her ne yapsalar da kabullenilme(me)yi en sancılı yaşayanlardan ve ataerkinin ötekileştirici, aşağılayan, yok sayan, homofobik diline ve şiddetine maruz kalmaktan kurtulamayanlardan. Ataerkiyle zehirlenenlerin geçer not sınavını karşılarında bulacaklar hep. Onların erkeklikle işi olmayıp ispatlamak gibi dertleri olmasa da şimdilik "erkeklik" sınavından başarıyla geçtiler/geçirildiler.

"Ben onları hiç öyle bilmezdim"deki ironiden yola çıkarsak Gezi ruhu denilen değişim/dönüşümün etkisine bakmak biraz içimizi ferahlatabilir. Ataerkiyle zehirlenen kitlelerin bilincinde de değişim oldu ve bazı zincirler kırıldı. 21. LGBT Onur Haftası'nda bu yıl İstiklal Caddesi'nde 11. kez düzenlenen yürüyüşün kitleselliği buna en önemli örnek.

Cinsel işkence devrede!

İsyanın 20 günlük işgal sürecinde kadının isyana katılımına karşı “önlem” almak isteyen devlet, kadınları gözaltında sık sık tacizle karışık darp etmekten geri durmadı. Kadınların “annelik damarına” da seslenen devlet, çözümünü burada bulamayınca; işgal süreci sonrasında örgütlü kesimlere yönelik başlattığı “cadı avı” kapsamında gözaltına aldığı kadınlara yönelik cinsel işkence yöntemlerini bir kez daha denedi.

Devlet; evleri basılan ETHA’ya yönelik baskın sırasında haber müdürü **Arzu Demir** ile **Derya Okutan**, Ankara’da gözaltına alınan SKM üyeleri ile Aliğa Şakran Hapishanesi’nde Yeni Demokrat Kadın faaliyetçisi **Elif Kaya**’ya, Gezi İsyanı’nda rol alan kadınlara yönelik duyduğu öfkenin faturasını kesti. Örgütlü kadınlara taciz ve cinsel işkence yöntemlerini uygulayan erkek egemen devlete cevabı yine kadınlar verdi.

Tarihte ilk kez kadınlar bir halk isyanında bu kadar öne çıkmış, istatistiksel olarak katılımında sayıca üstünlüğü sağlamışlardır. İşte bu kez tüm çıplaklığıyla direnişin sembolü haline gelen kadınları erkek egemen “erkek kahraman” hikâyeleriyle dolup taşan tarih bile atlayamayacak! Pratik olarak tüm yaşamışlıkları, deneyimleri, kazanımlarıyla birlikte Gezi İsyanı tarihinde yerimizi aldık. Çünkü bizler Gezi Parkı’na kazanıldıktan sonra gelmedik. Mücadelenin en başında isyanın savaşçısı ve örgütleyeni olduk. Ortak bir yaşamı inşa etme pratiğini yaşadık. Gezi Parkı’na gelemeyen binlerce ev işçisi kadın tencere-tava eylemleriyle buldukları yerden direnişin sesi oldu. Halkın ve kendi cinsiyet ayrımcılığına karşı taleplerinin peşinde haksızlığa, sömürüye ve ayrımcılığa karşı sessizliği böyle bozdular. Faşizmin her hamlesine alternatif eylem yaratmayı bildiler.

“Gençlik Gezi’nin izini takip edecektir!”

►► Hayatının en güzel deneyimlerini yaşayan milyonlarca genç var. Bu his, bir şeyleri yaratabilme, bir şeylere ulaşabilme duygusu, ideolojik ve siyasi düşmanla baş edebilmenin verdiği öz güven gençliğe çok şey katmalı. Geleceksizliğin yeni bir geleceğe olan özlemle pekiştiği Gezi süreci hafızalarda çoktan silinmez bir iz bıraktı. ◀◀

*çok olun, çocuklar, çok olun,
el ele verin, çocuklar, el ele,
yaşayın dünyayı doya doya,
açın kapıları, camları güneşe,
ne yeise kapılın, ne korkuya,
çok olun, çocuklar, çok olun,
el ele verin, çocuklar, el ele*

(A. Kadir)

“O gün Taksim’de çıkan arbedeyi gördükten sonra alışlagelmiş eylemlerden birisinin olacağını düşünüp İstiklal’e gitmeye karar verdi. 2-3 günden beri yaşananları takip etmesine rağmen çok fazla bir değişimin olacağını düşünmemişti. Fakat sonrasında dayanamayıp İstiklal’e gitti. Yolda düşündüğü tek şey içindeki yorgunluğun verdiği bıkkınlıkla sıradan bir basın açıklamasına gideceğiydi. İstiklal’e vardığında şaşkınlığını dakikalar boyunca atamadı.”

Yazının devamında bahsedeceğimiz kimi özgünlüklerin ve eylem pratiklerinin başını çeken, Gezi’ye yön veren ve direnişin her alanında boy gösteren kesim olarak gençlik ayrı bir değerlendirmeyi hak ediyor.

Taksim...

“Kitleye ayak uydurmaya başladı. Sloganlar attı ve barikatlara yardımcı oldu. Son zamanlarda Taksim’de yapılan saldırıları düşündü. 1 Mayıs’la başlayan ve o güne kadar sürekli devam eden polis saldırılarını aklından

geçirdi. Taksim'in artık ellerinden alınacağını düşünüyordu. Yıllardır geldiği, kendisini görece özgür hissettiği, kendini anlamlandırabildiği ve kendisi gibi alternatif bir yaşam tarzına sahip olanların varlığının içini rahatlattığı bir yerdi ve son eylem pratikleri umutsuzluğunu artırıyordu. Şimdi ise Taksim onundu."

Kapitalist kent merkezi kavramının içine üretimden uzak, hizmet sektörü temeline oturan eğlence, alışveriş, kültür-sanat aktiviteleri dahil edebiliriz. Taksim temel olarak bu gibi özellikleri barındırmasının yanısıra özgünlüğü ve Türkiye'de kent merkezi kavramının içini dolduran yegane yer olması sebebiyle çeşitli alternatif kültürlerin de momentidir. Alışveriş yapanlar, eğlenmek isteyenler, genelevlere gidenler, farklı siyasi anlayışlara hitap eden mekanlar, AVM kültürüne karşı çıkıp merdivenaltlarında alternatif yaşam tarzı kurmaya çalışanlar, demokratik kitle örgütleri, dernekler, kültür-sanat kurumları ve festivalleri, sempozyumlar, paneller, sokak müziği vb. bu momenti oluşturan önemli etkenlerdir.

Taksim'i sosyal ve kültürel bir merkez olarak gören gençliğin, Taksim'e atfettiği önem de bir hayli yüksektir. Zira faşist bir ülkenin genci olmak, gençliği oluşturan dinamiklerin yadsınmasına karşı bir çatışmayı da içerir. Gençlik üretmek ister, kendi özgürlük anlayışı çerçevesinde toplu halde olmak, öbek öbek gruplar olarak kendi özel ortamını oluştursa da bu öbeklerin birleşip bir kitle yaratmasını ister. Kapitalist-emperyalist ve burjuva demokrasisine dayalı ülkelerde gençlik kendisine "açılan" boşlukları değerlendirmekte görece güçlük çekmez. Sokaklarda eğlenen, kendi kültürünü kurmaya çalışan, sosyal-kültürel aktiviteleri birçok alanda gerçekleştirebilen kapitalist-emperyalist ülke gençliğinin yanında tabir-i caizse arada kalan, bizimki gibi ülkelerde kentli gençlik imajını çizmeye çalışan Taksim gençliğinden bahsediyoruz. Taksim gençliği kavramının başlangıcı da aslında bu ihtiyaca ve çizilmeye çalışılan imaja dayanmaktadır. Bu noktadan bakıldığında Taksim'in, gençliğin kendini gerçekleştirebileceği hayati öneme sahip yerlerden birisi olduğunu söyleyebiliriz.

Gençlik, alternatif bir yaşam kurmaya çalışmaktadır Taksim'de. Çeşitli kamusal alanlar yaratma çabasının, kalabalığa/kolektivizme duyulan ihtiyacın, sosyalleşme derdinin somutlanabileceği az sayıdaki yerlerden biridir Taksim. Galata Kulesi dibi, Cihangir merdivenleri ve Parkı, Mis Sokak, Gezi Parkı, Gümüşsuyu, Tünel gibi sosyal alanlar oluşturmuştur. AKP'nin yeni bir gençlik yaratma projesi bu tarz alternatif yaşamlara da saldırma amaçlıdır. Bu saldırılar seneler öncesinden Taksim kitleleri nezdinde hissedilmeye başlanmıştır.

Çok uzun zaman öncesinden başlayan saldırılar son 2-3 yılda katmerlenerek artmıştır. 2011 yazında polis, Galata Kulesi önünde oturan insanları dağıtmaya çalışmış, dağılmak istemeyen ve oturmak için direnen insanlara saldırıp onlarca kişiyi gözaltına almıştı. Bu olaydan çok kısa bir süre önce de yeni bir alkol düzenlemesi getirilmişti. Alkol düzenlemesine karşı Türkiye'nin birçok ilinden binlerce insan "AKP'ye içiyoruz!" diyerek yaşam şekillerine yapılan müdahaleye ilk büyük tepkiyi vermişlerdi. Aynı yaz, Beyoğlu'nda masa-sandalye yasakları başlamış ve operasyonlarla esnafın masaları kaldırılmış ve esnaf büyük zarara uğramıştı.

Vurgulamak istediğimiz nokta, egemenlerin kentsel dönüşümün de etkisiyle etkisizleştirilmeye ve dönüştürülmeye çalışılan bir Taksim yaratma derdidir. Taksim'in kitlesi de Taksim kadar değiştirilmeye çalışılmaktadır. Taksim'in artık "başiboş yürüyen", "eylem yapan", "ucuz mekanlarda ucuz alkol tüketen", "kızlı erkekli parklarda, sokaklarda eğlenen" insanlara ihtiyacı yoktur! Çatışmanın kaynağını da esnafıyla, müşterisiyle yaşam alanını yok etmeye çalışan devletle buna karşı koymaya çalışan Taksim kitlesi oluşturmaktadır.

Taksim kitlesi daha çok üniversitelilerden oluşan, bir anlamda sisteme muhalif, anarşist eğilimleri olan, bireyselci, alışlagelmiş genç profilinden biraz daha farklı olan bir kitledir. Sisteme muhaliftir, çünkü kapitalist aile ilişkisine, devletin yaratmak istediği gençlik profilineyani sınırlara/sınırlamalara karşıdır. Yani daha çok sosyal temeldedir bu muhaliflik. Dolayısıyla bu kitle kendisini Taksim'de var edebilmektedir.

31 Mayıs günü İstiklal'i dolduran yüzbinlerce insanın büyük bir kısmı da zaten o sırada orada olan, kafelerde, barlarda vb. yerlerde olan Taksim kitlesinin kendisiydi. Bu yüzden Gezi'yi değerlendirirken Taksim gerçekliğini görmezden gelmemek gerekir.

Gençliği Gezi'ye götüren ekonomik sebepler

"İstiklal'den barikatların kurulmasına yardım ederek ilerlemeye başladı. Polis saldırısının ardından ara sokaklardan birine kaçıştı. Kitlenin kısa sürede dağılacağı umutsuzluğuna kapıldı. Herkes gazdan ve sudan etkilenmişti fakat dayanışma da bir o kadar kuvvetliydi. Ortama yabancı değildi. Aynı dayanışmayı 1 Mayıs'ta, 18 Mayıs'ta görmüştü. 1 Mayıs'ta saatlerce zaptettikleri sokak aklına gelmişti. Orada da bir ara düşünüp birkaç saatliğine de olsa sokağa hakim olduklarını, egemen olandan farklı bir hayatın kurulduğunu hissetmişti. Eline bir taş almış, önlere doğru yürümüş ve karanlığın üstüne atmıştı. Taş atmak

özgürleşmekti. O sırada 1 Mayıs'ı aklından geçirmeyi bırakıp manava gitti ve bir kilo limon aldı. Kitle dağılmadı."

Gezi Ayaklanması'nın başlamasını tartışırken sosyal etkenlerin yanı sıra ekonomik etkenlere de bakmak gerekir. Eylemleri yapan kitleyi sınıfsal olarak tahlil etmek gerekirse orta-küçük burjuva kesim neredeyse eylem kitlesinin önemli bir kesimini oluşturuyordu. Dolayısıyla bu eylemler ekonomik olarak daha çok orta ve küçük burjuvaziye yapılan saldırıların sonucudur.

Beyaz yakalı diye adlandırılan bu kesim daha iyi bir gelire sahip olan ve toplumda saygınlığı olan bir kesimdir. Ama özellikle son 10 yıllık dönemde bu kesimin hakları ellerinden alınmış, kadrosuzlaştırılmış dolayısıyla işçileştirilmiştir.

Bu durumdan en çok da gençlik etkilenmektedir. Bir ayrıcalığı olan tıp, mühendislik gibi fakültelerde okuyan gençlerin "ayrıcalıkları", geleceğe dair garantileri gitgide yok edilmektedir. Yani işçi ve emekçi bir ailenin çocuğu olarak doğan bir insanın hayatını "kurtarabilmesinin" tek yolu okumakken artık okumak, iyi bir bölüm kazanmak da "kurtulmasını" sağlamayacaktır.

1999 yılında eğitimin dönüştürülmesi için başlayan Bologna Süreci kapsamında birçok değişiklik yapılmıştır. Bunların başlıcaları ücretli öğretimlik sisteminin getirilmesi, yetkin mühendislik, yaşam boyu öğrenim gibi uygulamalardır. Bu kapsamda fen-edebiyat gibi fakülteler tamamen işlevsizleştirilirken mühendislik, tıp, hukuk gibi fakültelerin mezunları da işlerine başlamak için uzun süre stajlar, yeterlilik belgeleri almak zorunda kalmışlardır. Bütün bunların ışığında gençliğin gelecek pek bir beklentisi kalmamıştır.

Gençliğin, geleceksizliğe karşı vereceği reaksiyon, içerik, biçim ve yöntem açısından ekonomik durumu kötü olan orta yaş ve üstü bir insandan, iflasın eşliğine gelen esnaftan, karın tokluğuna çalışan işçilerden farklı olacaktır. Öncesinde de belirttiğimiz gibi gençliği gençlik yapan özgünlükler kuşkusuz ki mücadele biçimlerine de yansiyacaktır. Gezi'yi bu yaklaşımla da okumak önemlidir.

Gençliğin özgünlüğünden Gezi'nin kapsayıcılığına

"Çatışmalarda arka sıralarda olmaya alışkındı ama kitlenin bu kadar pasif olduğunu hayatında görmemişti. Bu kadar kalabalık bir kitlenin çatışmanın dolaylı-dolaysız tarafı olduğunu da görmemişti hiç. İçindeki his öncekilerden çok farklıydı. Gerginliğin verdiği ciddiyet, önlere ilerlemek için içten içe kendini ajite etme çabası yoktu. Bazen ileriye gidip gaz yiyor bazen de ka-

labalıktan kurtulup oturacak boş bir yer arıyordu. Hava kararmamıştı ve yüz binlerce insanın ne zamana kadar burada kalacağını düşünüyordu. Her yerde tanıdık bir yüz görüyordu. Kitlenin gücünü hayatı boyunca bu kadar hissetmeyen ve durup durup kitleye bakan eski solcular, ilk defa eyleme gelen ve güle oynaya gaz yiyen gençler, hocalar, devrimciler, aileler... Çatışma hali hiç bu kadar haz vermemişti. Saatler İstiklal'de geçti."

Gezi Ayaklanması'nın ortaya çıkışının nedenlerini açıklamak çok kolay olmasa gerek. Fakat en önemli iki başlığa değindiğimizi düşünüyoruz. Gençliğin geleceksizleştirilmesi ve yaşam alanına müdahale edilmesi gibi iki önemli etkenden bahsettik. Bu iki etkenin eyleme geçiş şekli de gençliğin ve Taksim'in özgünlüğünün etkisiyle kapsayıcı bir hal aldı.

'90'larda doğan 2010 kuşağı gençliğinin gördüğü/algılayabildiği tek iktidar AKP'dir. Dolayısıyla muhalefetin devletten ziyade AKP'ye yönelmesine şaşırılmaması gerekir. Konda Araştırma Şirketi'nin 6-7 Haziran tarihlerinde her 2 saatte 400 kişiyle toplamda 4.411 görüşerek sadece Gezi Parkı'nda yaptığı ankete göre Gezi'ye katılan eylemcilerin % 29'u "kararsız", % 18'i "oy kullanmaz"dır. Yine bu araştırmaya göre ankete katılanlardan % 42'si bir önceki seçimlerde CHP'ye oy vermişken, bugün olacak bir seçimde bu kitlenin sadece % 31'i tekrar CHP'ye oy vereceğini söylemiştir. Yani neredeyse % 11'lik kesimin tamamı CHP'den kararsızlığa ve "oy kullanmaz"a kaymıştır.

Türkiye'de her dönemde tüm muhalif hareketler katliamlarla, işkencelerle, sindirilebilmiştir. '80 darbesi, '90 OHAL'leri, 2000 hayata dönüş operasyonu sonrası süreç... Bu dönemlerin gençliği en katı şekilde sindirilebilmiştir. Ancak 2010 gençliği bu katliamları yaşamamış, yenilgileri hiç tatmamıştır. Gençliğin direnişlerde en ön saflarda olmasının bir nedeni olarak da bu sayılabilir. Hatta Gezi eylemlerindeki kitleyi inceleyecek olursak biralalım katliamları polislin kitleye saldıracağına bile şüphe ile yaklaşan ve saldırı karşısında şaşırıp kaçan bir kitle mevcuttu.

Gezi Ayaklanması'nı uzun süre boyunca var eden, Türkiye'nin merkezi sayılan bir bölgenin günler boyunca işgal edilmesi idi. Ana hattını Gezi Parkı, Taksim Meydanı ve İstiklal Caddesi'nin oluşturduğu Mecidiyeköy'e ve Beşiktaş'a kadar uzanan bölge günlerce işgal altında kaldı. İnişiyatif halkın elindeydi ve polis buralara giriş yapamadı.

Gülerek direnmek...

İşgal sürecinde en çok öne çıkarılan özelliklerden birisi de mizah anlayıştı. Taksim Meydanı ve İstiklal Caddesi boyunca neredeyse her yere ya-

zılamalar yapılmıştı. Bu yazılamaların ciddi bir kısmı mizahi öğeler barındırıyordu. Esprinin skalası bir hayli genişti. *"Slogan bulamadım"*dan tutun da Gümüşsuyu'nun en önündeki barikatın hemen yanına yapılan *"Allah'ını seven defansa gelsin"* yazılaması, *"Korkma la biziz halk"*, *"Yeter artık ya polis çağıracam"*, *"Mustafa Keser'in askerleriyiz"*, *"Çare Drogba"* ve daha yüzlercesi... Yine Tayyip'in Gezi eylemcilerini küçümseme amaçlı kullandığı *"çapulcu"* tabiri de kitle tarafından sahiplenildi, çapulculuk ve marjinalite üzerinden direnişin halk hareketi haline geldiğine vurgu yapıldı. Kuşkusuz ki bu mizah anlayışı, adı sanı bilinmeyen, bugüne kadar üzerine çok fazla tahlilde bulunulmamış, eylemlere, çatışmalara çok fazla katılmamış *"apolitik"* olarak nitelenen gençliğin ürünüydü. Direnişi cazip hale getiren, direnişin etki gücünü artıran önemli propaganda araçlarından biriydi mizah. Zira mizah, muhalefetin ürünüdür, muhalif olanla birlikte anlam kazanır, muhalif olunca güzeldir. Binlerce kişi yaralanmış, insanlar ölümü göze alarak direnişe katılmış olsalar da mizahın kullanışı psikolojik ve moral üstünlüğünü diri tutuyordu. Kitlede özgüven artıyor, direnişin sağladığı üretkenlik mizaha yansıyor, mizah direnişini üretkenleştiriyordu. Fakat *"mizah gücü kuvvetli"*, *"orantısız zeka uygulayan"*, *"bilgili, eğitilmiş"* sıfatlarının *"bizim gencimiz"*, *"onların genci"* ayırımına doğru kayması, % 50'nin gençlerinin iyi, diğerlerinin kötü, zeki olmayan insanlar ikileminin oluşması, mizah anlayışının *"hülooooğğğ"*, *"G... kılız"* gibi AKP seçmeninin söylemlerini kullanması, AKP seçmeninin küçümsemesine, dolaylı da olsa CHP-AKP dalaşına hizmet eden bir anlayışa yol açmaktadır.

Gezi'de yaratılan dünyada para işlemiyordu. Herkes ihtiyacı olduğu kadar yemeğini ve çeşitli araç gereçlerini temin ediyordu. Buna paralel olarak imkanları doğrultusunda gönüllü gençler çıkıyordu. Bireysel gönüllülüklerin yanı sıra kendi organını oluşturan çeşitli örgütlülükler de bu sürede oluştu. Gönüllü doktorlar, çöpleri toplayanlar, patates soyanlar-yemek yapanlar, barikatlardaki nöbetçilere sigara toplayanlar, Gezi'nin TV kanalını kuranlar, Gezi Kütüphanesi'ni kuranlar, yemek dağıtanlar, gelen yardımları taşıyıp-düzenleyip-kitleye ulaştıranlar... Gezi sürecini işleten mekanizmalar kendiliğinden ve ihtiyaca dayalı olarak oluşturuldu. Bu kendiliğinden olma haliyle kitlesellik bir noktaya kadar paralel gidebilir. Çeşitli politik anlayışlardan ve geleneklerden gelen insanları birarada olmaya *"tahammül ettiren"* şey de aslında buydu.

Gezi Direnişini *"kurumsallaştıran"* belki de en önemli araçlardan birisi sosyal medya idi. Konda'nın araştırmasında sorulan *"Gezi olaylarını ilk olarak nereden duydunuz?"* sorusuna % 69 oranında *"Sosyal Medya"*, % 8.6

oranında “İnternet haber siteleri” cevabı verilmiştir. Yani bu istatistikten hareketle internetin etki gücünün milyonları sokağa döktüğünü söyleyebiliriz. Gençliğin zaten uzun bir süredir sosyal medya ile haşır neşir olduğu biliniyordu. Sosyal medya üzerinden organize olma denemeleri de Gezi sürecinden önce irili ufaklı vardı (YGS şifre skandalı, AKP’ye içiyoruz vb.). Fakat bu sefer bu platform birçok koldan kullanışlı hale getirildi. Başta Twitter ve Facebook olmak üzere, en ince ayrıntısına kadar Gezi Ayaklanması’nı anlatan paylaşımlar süreci diri tuttu. Yine sosyal medyanın “medya” kısmı, burjuva medyanın anti-propaganda ve gerçeği örtbas eden tavrına karşın, çatışmaları naklen aktaran gönüllü muhabirler tarafından dolduruldu. Telefonlarıyla çatışmaları ve gelişmeleri sıcaklığına aktaran eylemcilerin internet yayınları yüz binlerce kişi tarafından izlendi. Sosyal medyanın önemli bir araç olarak kullanılması kuşkusuz ki insanların sanal olanla yetinmeyip meydanlara çıkmasıyla nitelikli hale geldi. Zira Gezi öncesinde internet üzerinden denenen birçok girişim internetin pasifize edici etkisi altında eriyip yok olmuştu.

Gençliğin günlük yaşamının önemli bir kısmını internette geçirmesi, akıllara boşa harcanan zamanları getirebilir. Bu kaba yorum irdelendiğinde haklı yanları olduğu gerçekliğin bir parçasıdır. Fakat Gezi sürecinin de öğrettiği gibi, öğrenmek, paylaşmak, bilgi edinmek artık salt gazete sayfalarından, kitaplardan gerçekleşmemektedir. Her şeyden önemlisi interaktif bir ortamın olduğu internet, başka bir öğrenme şeklini ortaya çıkarmıştır. Gerekli gereksiz birçok şeye saniyelerle ulaşabilmek, bir noktada duyarlılığın artmasını ve bakış açısının genişlemesini beraberinde getiriyor. Örneğin öncesinde bahsettiğimiz mizah anlayışı, çok büyük oranda internet jargonu üzerinden şekillenmiştir. Bu dile sosyal medyaya yabancı olmayanlar alışkındır. Orada kurulan dil, bir haberleşme ve paylaşım alanı olarak alışılmışın dışındadır. #occupygezi (Gezi’yi işgal et) başlığı Gezi sürecinin en başında Twitter’den atıldı. İşgal kavramı kuşkusuz ki tesadüfi değildi. Wall Street işgali ve dünyanın birçok yerinde üniversite, meclis işgalleri “occupy” hareketini doğurdu. Bu hareketin içeriği sosyal medya üzerinden netleştirildi ve aslında Gezi Ayaklanması reaksiyonlarına büyük destek oldu.

Örgütlenme eğilimi ve örgüt anlayışı

“Hava kararmaya doğru, Mis Sokak’tan alt caddeye doğru indi ve caddenin de tamamen işgal edildiğini gördü. Polis gaz bombası atıyor, atılan gazın hepsi inşaat alanına gidiyor bu da kitleyi ayrıca diri tutuyordu.

Herkes bir şeyler yapmaya çalışıyordu. Barikatların önündeki onlarca kişi sakatlıkla hatta ölümle o kadar burun burunaydı ki sürekli birileri gözünden ya da kafasından vurulduğu için taşınıp yerlerine başkaları geliyordu. Onun dışındaki kitle kendi inisiyatifini kullanıp çeşitli eylem biçimleri geliştirmeye çalışıyordu. Bir grup barikat kuruyor, bir grup inşaatların üzerindeki Tayyip pankartını yakmaya çalışıyor, bir grup halay çekiyor, ateşler yakıyor... Bu karmaşa, bu örgütsüzlük hali eyleme enteresan bir hava katıyordu. Bir ön tarafa, bir arka tarafa gidip duruyordu. İki tarafın da havasını koklamak istiyordu. Zira böyle bir anın bir daha yaşanacağından emin değildi. Ön taraftaki onlarca örgütsüz insan, eylem halinde örgütlü ve organize bir düzen oluşturmaya çalışıyordu. Kaçınılmaz olan buydu. Çünkü öndeki de arkadaki de ne yapmak istediğini ve ne yapabileceğini az çok kestirebiliyordu.”

Şimdiye kadar yazdıklarımızdan Gezi gençliğine dair çeşitli özelliklerden kabaca bahsetmemiz mümkün. Gezi gençliğini iki yönden değerlendirdiğimizde, birinci olarak, bir taraftan bireyselci, lümpen, kendi zevk ve eğlence anlayışına düşkün, yer yer ulusalcı, yer yer liberal, örgütü ve örgütlü olma anlayışını küçümseyen bir gençlik görüyoruz. Diğer taraftansa bu gençlik hareket etti, sokağa çıktı, değiştirdi, değişti ve mücadeleyi harmanladı. Sokağa çıkan gençlik, aslında hep sokaktaydı diyebiliriz. Sokakta yiyen-içen, gezen, eğlenen, kendi bireysel çıkış yolunu aramaya çalışan, bunalan, sıkılan, öfkelenen gençlik...

Tüm bu parametrelerin kaynaştığı yer olarak Gezi, önemini cüretinden alıyordu ve gençlik, cüreti kuşanıp en öne gidenleri de cüreti kurumsallaştırırları da gördü.

Gençlik ve bireysellik kavramlarının çok içiçe olduğunu Gezi sürecinde gayet iyi bir şekilde deneyimledik. Bu ikilinin yanına örgüt ve örgütlenme kavramını da koyduğumuzda, Gezi gençliği-bireysellik-örgüt üçgeni, örgütlü bir anlayış için çok iç karartıcı gelebilir. Fakat devrimci bireyler (özellikle devrimci gençler) çelişkinin kaynağını nereden almaktadır? Unutmamak gerekir ki; kendi yaşam koşullarından hoşnut olmayan, yaşam koşulları iyi olsa da çevresiyle etkileşim halinde olduğu için genel olarak hoşnutsuzluk içinde olan insanlar bir alternatif ararlar. Bu durum gençlikte hayli yoğundur. Alternatif olarak örgüt konduğunda ise, örgütü kendisi için değil de bir başkası için bir şeyler yapan, kendi yaşamını ve “özgürlüğünü” sınırlayan bir mekanizma olarak görürler. Bu anlayışın oluşmasındaki en önemli neden kuşkusuz ki örgütün ta kendisidir. Örgüt gerçekten de bu ikiğin bir yansıması değil midir? Kendin için mi yoksa bir başkası (halk, ülke,

dünya) için mi? Bu sorunun cevabını “bir başkası” cephesine kaydırmadık mı? Örgütlü olmanın her an özgürleşmenin ve kendini gerçekleştirmenin bir aracı olduğu anlayışını ne ölçüde belirginleştirebildik?

Gençlik kendi özgürlüğünün telaşında birey olmaya yönelirken, Gezi’yi şekillendiren farklı farklı bireyselliklerin ahengini gördük. Gençlik birey olma çabasında sürekli kitle olmayı, kitleselleşmeyi denedi. Bu çelişkinin sonucu da Gezi’ydi.

Gezi Sonrası

“Hayatının en güzel iki gününü geçirdiğini farketmişti. Akşamdan sabaha kadar süren çatışmalar, Taksim’de eylem yaptırmayanlara nispet yaparçasına Taksim’in, Mecidiyeköy’ün, Beşiktaş’ın tamamen işgal edilmesi, kolluktan uzak güvenli bir yaşam, gidip dinlenen bir iki saat uyuma imkanı sunan bar, çatışanların arkasında yüz binlerin olduğunu bilmek... Her şey bambaşkaydı. Hayatının en güzel iki gününü yaşadığından kesinlikle emindi. ‘70 ve ‘80 gençliğine özenirken, o günleri yaşamak isterken, o günlerle kıyaslanamayacak ama başka, daha başka bir şeyi yaşamıştı. Meydana kadar ilerleyebildi, sabaha doğru onun gibi yüzlercesiyle. Sabah olduğunda biraz daha çatışıldı ve yüz binler Gezi’yi aldı. Her yer onundu, onlarını.”

Gezi Parkı boşaltıldıktan sonra alternatif direniş biçimleri üretildi. Taksim Dayanışması’nın çağrısıyla tüm parklar “bizim” oldu ve parklarda forumlar başladı. Birçok yerde haftada 5-6 gün, günde ortalama üç saat yapılan bu forumlar uzun süredir devam ediyor.

Direnin şu zamanlardaki biçimi olan forumları ve forumlardaki atmosferi ayrıca tartışmak gerekecektir. **İlk bakışta dikkat çeken nokta Gezi ile kıyaslandığında forumlara katılan kitlenin yaş ortalamasınının 4-5 yaş artmış olmasıdır. Kadınların katılımının ise % 50’den fazla olmasına rağmen erkeklerin daha çok konuşuyor olması da dikkat çeken bir noktadır.**

Forumlarda kitlenin ciddi anlamda kendisini **alternatifsiz** hissettiği de görülebilmektedir. Tartışmalar biraz da doğal olarak yakında yapılacak olan seçimlere kaymakta ve burada kilitlenmektedir. Çünkü AKP’ye karşı/muhafız olmak Gezi’ye katılan kitlenin tamamının neredeyse tek ortak yanı. Ayrıntıda ise kitlenin içinde ciddi farklılıkların mevcut olduğu görülebiliyor.

Eğer biz gerçeklerin devrimci olduğuna inanıyorsak bu tartışmalara iç rahatlığıyla girebilmeliyiz. Nitekim forumlara baktığımızda “İşçi” Partisi gibi kesimlerin bu forumlarda tecrit olduğunu ve bazı yerlerde forumları terk etme zorunda kaldıkları görülebilir. Hatta Doğu Perinçek ve partisi çok gü-

vendiği Kadıköy’de, Yoğurtçu Parkı’nda yenik düşmüş ve Yoğurtçu Parkı ile Kadıköy’ü ayırmak gerektiği üzerine yazı dahi yazmıştır.

Forumlara katılımın azalması ve bazen sönük geçmesi birçok insanı “Gezi direnişi bitiyor mu?” gibi sorulara yöneltmiştir. Bu soruyu sormak kitle eylemlerinin ruhunu anlayamamanın, kitleyi tanıyamamanın bir sonucudur. Bir anda patlayan hiçbir kitle eylemi, aynı seyirde devam etmez. İşin doğası gereği patlama noktasından sonra bir azalma gerçekleşir. Bu dönemsel durum bir sönümlenme olarak tanımlanamaz. Binlerce insanın aylarca her akşam üç saat foruma katılmasını beklemek sizce de biraz tuhaf değil mi?

Gezi’nin sönümlenip sönümlenmemiş olması tartışması yapılabiliyor ancak bu tartışma “forumlara kaç kişi geliyor?” ya da “cumartesi günü kaç kişi eyleme katılıyor?” sorularından ziyade kitlenin bilincinden doğru tartışmak gerekir. Kitle Gezi’yi unutup yaşamına devam ediyorsa ya da yaşadıkları için sadece “güzel bir 15 gün” olarak düşünüyorsa, bir anlamda “Gezi sönümlendi” diyebiliriz. Ancak politik bir gelişme yaşandığında Twitter’da anında TT oluyorken, sokaklarda hala dilden dile Gezi sohbetleri yapılıyor, Facebook’ta insanlar Gezi’den hatıralar paylaşıyor, Gezi tutsakları ve şehitleri hafızalardan silinmemişken Gezi sönümlenmiş değildir.

Mısır’ı düşünecek olursak; orada da sokağa dökülen kitle evlerine geri kapanmıştı. Ama direniş bitmemişti. Nitekim aylar sonra yine milyonlar sokağa döküldü. AKP’nin Eylül korkusu da bundan kaynaklanmaktadır. Kitle eylemlerinin doğal seyri üzerine geçici olarak durulan ayaklanmanın tekrar başlayacağı onlar tarafından da öngörülmektedir.

Nitekim, devletin “Eylül sendromu” yaşamakta pek de haksız olmadığı daha Eylül ayının ilk günlerinde kampüsün ortasından yol geçirme planına karşı ODTÜ’de ve ardından cemevi-cami ortak inşaatının temelini atılmasıyla Tuzluca’yı da başlayan ve yine ülkeye yayılan isyan dalgasıyla ortaya çıktı. Ve Eylül’le birlikte yükselişe geçen isyanda Antakya 3. şehidini verdi. Ahmet Atakan isyanın 6. şehidi oldu.

Sonuç yerine...

Hayatının en güzel deneyimlerini yaşayan milyonlarca genç var. Bu his, bir şeyleri yaratabilme, bir şeylere ulaşabilme duygusu, ideolojik ve siyasi düşünmeyle baş edebilmenin verdiği öz güven gençliğe çok şey katmalı. Geleceksizliğin yeni bir geleceğe olan özlemle pekiştiği Gezi süreci hafızalarda çöktürülmez bir iz bıraktı. Gençlik bu izleri takip edecektir. Birey olmanın da örgüt olmanın da dayanışmanın da alanı orasıydı ve bu alan her yerde, her koşulda tekrar yaratılmak istenecektir.

İsyanla sosyalleşen: Sosyal Medya

►► Dünyanın çeşitli yerlerinde gerçekleşen birçok eylemlik sürecinde sosyal medya adından bahsettirmişti. Ancak milyonların kan ve can pahasına sokağa döküldüğü dünya çapındaki eylemlerle ilk olarak Tunus'ta başlayan, Ortadoğu ve Kuzey Afrika coğrafyasını içine alan halk hareketleriyle sosyal medya, daha büyük bir gündem olarak adını duyurdu. ◀◀

*İnsanlarım, ah, benim insanlarım,
antenler yalan söylüyorsa,
yalan söylüyorsa rotatifler,
kitaplar yalan söylüyorsa,
duvarda afiş, sütunda ilan yalan söylüyorsa,
beyaz perde de yalan söylüyorsa çıplak baldırları kızların,*

*dua yalan söylüyorsa,
rüya yalan söylüyorsa,
meyhanede keman çalan yalan söylüyorsa,
yalan söylüyorsa umutsuz günlerin
gecelerinde ay ışığı,*

*söz yalan söylüyorsa,
renk yalan söylüyorsa,
ses yalan söylüyorsa,
ellerinizden geçinen
ve ellerinizden başka her şey
herkes yalan söylüyorsa,*

*elleriniz balçık gibi itaatli,
elleriniz karanlık gibi kör,
elleriniz çoban köpekleri gibi aptal olsun,
elleriniz isyan etmesin diyedir.*

*Ve zaten bu kadar az misafir kaldığımız
bu ölümlü, bu yaşananı dünyada
bu bezirgan saltanatı,
bu zulüm bitmesin diyedir.*

(N. Hikmet)

Sosyal medya, özellikle son bir kaç yıldır Kuzey Afrika-Ortadoğu, Avrupa ve Amerika'daki halk hareketleriyle birlikte adından sıkça bahsettirdi. Öyle ki, milyonların sokağa dökülmesini sağlayan, aylarca süren kan ve can pahasına direnişleri örgütleyen, diktatörleri alaşağı eden esas unsurun sosyal medya olduğunu söyleyenler dahi oldu. Sosyal medya araçlarını etkin kullanmasıydı bu tartışmaları ortaya çıkaran.

Ülkemizde önceleri de kullanılmasına karşın sosyal medya, son bir kaç yıldır dünyada adından bahsettirmesine paralel bir gelişim izlemiş ve yaygınlaşmıştır. Gezi Ayaklanmasıyla birlikte ise kullanımı doruk noktasına ulaşmıştır. Ayaklanma sürecinde burjuva basının çarpıtma yalan haberlerine karşın, milyonlarca kullanıcı sosyal medyayı aktif bir haberleşme ağı olarak kullanmış, çarpıtma ve yalan haberler teşhir edilmiş, devlet terörü gözler önüne serilmiş, eylemler örgütlenmiş ve milyonlar sokağa çıkmıştı. Kısacası "sosyal medya" ilk olarak bu kadar sosyalleşmiş ve sokağa dökülmüştü.

Kısaca sosyal medya

Ülkemizde özellikle son birkaç yıldır daha çok adından söz edilen sosyal medyanın dünyada yaygınlaşmaya başladığı yıllar '90'ların sonuna denk geliyor. İnternetin sağladığı bilgi paylaşımından farklı olarak, sosyal medya çevrimiçi iletişime, bilgi paylaşımına dayanıyor. Yani önceleri kullanılan tek yönlü paylaşımından; eş zamanlı ve çift-çok yönlü paylaşımına geçilmesiyle sosyal medya kavramsallaşıyor. Öte yandan gazete, televizyon, dergi gibi medya araçlarından, karşılıklı etkileşime olanak sağlaması ve kullanıcının katkısıyla üretici ve tüketici arasındaki ayrımın belirsizleşmesiyle de ayrılıyor.

E- postalar, sözlükler, sosyal ağ siteleri, forumlar, bloglar, wikiler, video, fotoğraf, müzik paylaşım siteleri sosyal medya kapsamına girmektedir. İnternetteki en aktif kullanılan araçlardan oluşan sosyal medyanın, dünya nüfusunun % 32.7'sinin (2011-puplic data) internet kullandığı göz önünde

bulundurulursa kullanıcı sayısının ne kadar fazla olduğu tahmin edilebilir. Dünya nüfusunun ciddi bir kısmının kullandığı sosyal medya; halk hareketleriyle birlikte hem alternatif haberleşme, paylaşımlar ve örgütlenmedeki rolüyle ciddi bir olanak yaratması yönüyle tanımlanabilirken öte yandan egemenler cephesinden de gözetim-denetim için yarattığı olanaklarla tanımlanabilir.

“Arap baharı” ve sosyal medya

Dünyanın çeşitli yerlerinde gerçekleşen birçok eylemlik sürecinde sosyal medya adından bahsettirmişti. Ancak milyonların kan ve can pahasına sokağa döküldüğü dünya çapındaki eylemlerle ilk olarak Tunus'ta başlayan, Ortadoğu ve Kuzey Afrika coğrafyasını içine alan halk hareketleriyle sosyal medya, daha büyük bir gündem olarak adını duyurdu. Bölgede gelişen halk hareketleri içerisinde ise sosyal medyanın en aktif kullanıldığı iki ülke Tunus ve Mısır oldu.

Tunuslu bir üniversite öğrencisi olan 17 yaşındaki **Muhammed Bouazizi** işsizlik nedeniyle seyyar satıcılık yaptığı arabanın yakılması üzerine 17 Aralık 2010 tarihinde kendini yakarak bir intihar eylemi gerçekleştirdi. Olay Gezi Parkı'ndaki ağaçların kesilmesine benzer bir şekilde eylemlerin fitilini ateşledi. İşsizliğin, yoksulluğun, yolsuzlukların ve baskının had safhada olduğu Tunus'ta, halkın sokağa döküldüğü tarihten önce de ayaklanmanın sesi duyuluyordu. Halkın huzursuzluğu, hayat koşulları ve rejime biriken öfkesi bölge araştırmacıları tarafından da dile getiriliyordu.

Bu anlamda eylemler öncesi, eylemlerin örgütlenme ve sokağa çıkma sürecinde Tunus'ta ciddi bir sosyal medya etkisinden söz edilemez. Ancak eylemlerin başladığı tarihten itibaren sosyal medyanın devreye girdiği söylenebilir. Tunus'ta eylemlerin başlamasıyla beraber blog siteleri güncel politik tartışmalarla dolmuş, birçok sosyal ağ, eylemlerin organize edildiği, halkın tepkisini dile getirdiği, halka uygulanan azgın terörün dünyaya duyurulduğu bir platform olarak kullanılmıştır.

Sosyal medyanın Kuzey Afrika'daki halk hareketleri arasından asıl etkin kullanıldığı yer olarak Mısır örnek verilebilir. 1967'den beri olağanüstü hal kanunlarıyla yönetilen Mısır'da sokak eylemlikleri yasaktı. Herhangi bir kişi neden göstermeksizin, mahkeme karşısına dahi çıkmadan hükümet tarafından yıllarca tutuklanabiliyordu. Yaşam koşulları, hükümetin yolsuzlukları, polis şiddeti ve hayatın her alanında kendini hissettiren baskı, öfkenin gelişmesini sağladı.

Halk yönetime karşı öfkeliydi. Hiçbir alanda siyaset alanı bırakmayan

Mısır devletine karşı bu anlamda muhalefet sosyal medya üzerinden gelişti. Yani Mısır'da Tahrir Meydanı yüz binler tarafından doldurulmadan çok önce sosyal medya üzerinden devlet terörünü tartışmaya başlamıştı. Daha doğrusu zaten (reelde) tartışılan konu olarak devlet terörü sosyal medya alanına taşınmış ve çok daha geniş (2011-82.54 milyon nüfuslu Mısır'ın % 38.7'sinin internet kullandığı düşünülürse) bir kitlenin gündemine girmişti.

Öyle ki, mevcut yönetime karşı sosyal medya üzerinden çağırısı yapılan 25 Ocak 2011 eyleminde Tahrir Meydanı'nı yüzbinler doldurdu. Hükümet sosyal medyadan yayılan eylem çağrılarının önüne geçemeyince ve büyüyen eylemlerinin dünya basınında geniş yer bulmasına engel olmayınca GSM ve internet erişimini kesti. Ve Mısır merkezli internet adrelerine 27 Ocak günü tüm dünya üzerinden erişimi durdurdu.

Ortaya çıkan tabloda, çeşitli bilimsel araştırmalar da (mesaj, blog, video vs analizleri) sosyal medyanın Mısır'daki halk ayaklanmasına etkisini kanıtladı. Ülkedeki bütün sansür ve yasaklara karşın, alternatif bir tartışma, haberleşme, örgütlenme ağı olarak sosyal medya Mısır'daki halk ayaklanmasında en önemli rolü oynayan araçlardan biri olarak değerlendirilebilir.

#OccupyWallStreet

Sosyal medya ile anılan diğer bir önemli eylemlik süreci olarak da ABD'de gelişen "**Wall Street'i işgal et**" hareketi görülebilir. Ülkedeki gelir dağılımındaki eşitsizliğin çıkış noktasını oluşturduğu eylemler, "Biz % 99'uz!" sloganıyla New York'ta yer alan ve ABD'nin finans merkezi olan Wall Street'te başladı. Eylemler daha sonra ABD'nin birçok eyaletine yayıldı.

17 Eylül 2011 tarihinde başlayan eylemin sosyal medyada tartışılması aynı yılın Ağustos ayına denk geliyor. Daha çok Twitter üzerinden tartışılan "**Occupy Wall Street**" ile ilgili 4 ay boyunca milyonlarca paylaşım yapıldı. Eylemler sosyal medya üzerinden dünya gündemine girerken, ülkedeki burjuva basın ilk zamanlar eylemlere yer vermedi. Daha sonraları ise eylemleri çarpıtan ve eylemciler hakkında komplo teorilerine varan haberlerle eylemleri sundu.

Sosyal medya üzerinden yakalan etki öyle büyüktü ki ki dünyanın birçok yerinde destek eylemleri örülmesini sağladı. Twitter üzerinden yapılan analizlerde işgal hareketi ile ilgili paylaşımların 17 Eylül-17 Ekim döneminde 5 milyarlık (aynı kullanıcı birden fazla defa da olabilir) bir etki değerine ulaştığını gösterdi.

Hem Kuzey Afrika'da hem de ABD'de sosyal medyanın aktif olarak kullanıldığı bilinen örnekler olarak, üç örneğin de benzerlikleri ve farklılıkları mevcut. Ama üç eylemlik sürecinde de belirleyici olan benzerlik halkın biriken öfkesinin sokağa dökülmesidir. Sosyal medya ise öfkesini haykırmak isteyen halkın elinde bütün sansüre, görmezden gelmeye, baskıya ve engellemelere karşın kullanılan bir araç olarak önemli bir benzerliği oluşturuyor.

#direngeziparki

27 Mayıs günü İstanbul'un merkezi sayılabilecek Taksim'de kalan son yeşillik alanının üzerine AVM ve Topçu Kışlası yapılması projesi kapsamında parkın duvarının yıkılması ve ağaçların kesilmesiyle ardarda gelen eylemler süreci başladı.

27 Mayıs günü ağaçların kesildiğini öğrenen çevreciler parka giderek ağaçların kesilmesine engel olmak istedi. Yapılan eyleme polis azgınca saldıracak birçok kişiyi yaraladı. Eylemlerin başlamasıyla beraber halkın gözünde "basın"ın da maskesi düştü. Burjuva basın direnişe uygulanan devlet terörüne seyirci kaldı. Ya da en iyi ihtimalle çarpıtma ve yalan haberlerle eylemleri sundu. Bu süreçte gerçeklerin dolaştığı ve paylaşıldığı önemli bir alan olarak Twitter, Facebook, Youtube ve çeşitli sözlükler gibi sosyal medya araçlarına daha fazla yöneldi kitle.

Uygulanan devlet terörünün sosyal medyaya yansısıyla, suya düşen taş misali eylemler halka halka yayılarak 31 Mayıs günü doruk noktasına ulaştı ve yüz binler sokağa çıktı. Sosyal medya düşüncelerin paylaşıldığı-tartışıldığı, anlık haberleşmenin sağlandığı, devlet terörünün teşhir edildiği, eylemlere çağrı yapılan dev bir ağa dönüştü.

"Yandaş, Satılmış, Yalan Medya"

Ülkemizde % 42.1 (2011) oranında ciddi bir rakamda internet kullanıcı ve yine milyonlarca ifade edilen sosyal medya kullanıcısı ayaklanma öncesine kadar da vardı. Yani sosyal medya araçlarına yabancı olmayan ciddi bir kullanıcı kitlesi mevcuttu.

Ve bu sayede eylemlerin ilk günlerinden itibaren sosyal medyada yansısı gerçekleşti. Ancak eylemlerin doruk noktasına ulaşmasıyla ya da "üç-beş ağaç" meselesini aşarak milyonların öfke seline dönüşmesiyle sosyal medya kullanıcı sayısı da büyük artış gösterdi. Öyle ki **29 Mayıs itibarıyla 1.819.403 Türkiyeli aktif kullanıcısı olan Twitter'ın 10 Haziran itibarıyla Türkiyeli aktif kullanıcı sayısı 9.548.503'e ulaştı.**

Burjuva basının başlarda eylemleri görmezden gelen tavrı, sonraları

daha ciddi bir boyut kazanan devlet terörüne karşı kayıtsızlığı, çarpıtma ve yalan üzerinden şekillenen haberleri geniş kitleler nezdinde teşhir olmasına vesile oldu. Direniş sürecinde, devletin ideolojik aygıtı olarak burjuva basın üzerine düşün rolü oynamıştı.

Geniş kitleler için ilk defa bu kadar aleni ortaya çıkan “burjuva basın gerçekliği”ne karşı süreç içerisinde tepkilerin ilk çıkışını, eylemlere kayıtsız kalışı, görmezden gelmesi oluşturdu. Örnek olması bakımından; yüz binlerin sokaklara döküldüğü, polisin azgınca saldırdığı ve yüzlerce yaralının olduğu 31 Mayıs gecesi, büyük “haber” kanallarından; CNN Türk’te “**penguen belgeseli**”, NTV’de, “**Hitler: Öldüren Karizma**” belgeseli, HaberTürk’te “**130 yaş hayal değil**” isimli program yayımlanıyordu. Sosyal ağlarda bu tarihlerde yapılan paylaşımın büyük bir kısmı burjuva basının görmezden gelen tavrına yönelik tepki içerikliydi. Kitlenin sosyal medyayı daha aktif kullanmasındaki önemli faktörlerden biri olarak “basın”ın bu tavrı da kabul edilebilir.

Öte yandan eylemlerin çığ gibi büyümesi, yüz binlerin evlerine dönmemesi, eylemlerin dünya basınının dahi gündemi olmasıyla, burjuva basın da eylemlere yer vermeye başladı. Bundan sonraki süreçte ise burjuva basının eylemler karşısındaki tavrı manipülasyon ve yalan üzerine kurulu bir hat izledi. Bu süreçte birçok burjuva basın kuruluşu önünde gerçekleşen kitlesel eylemlerle, açılan dövizlerle, yazılamalar ve atılan sloganlarla basına tepki daha gür ortaya çıktı.

Satılmış, yandaş, yalan medya vurgusunun eylemin önemli bir parçası haline gelmesi tepkinin ne denli büyük olduğunu gösterdi. Bu anlamda kitleyi sosyal medyaya yönlendiren etki olarak da, manipülasyon ve yalanlara karşı, gerçekleri duyurma ihtiyacı da önemli nedenler arasında söylenebilir. Bu tarihlerden itibaren yapılan paylaşımların sayısı sürekli olarak milyonlarla ifade edildi.

“Devrim televizyonlarda yayınlanmayacak!”

Milyonlarla ifade edilen paylaşımların büyük çoğunluğunu video ve resim gibi görseller oluşturuyordu. Basının oynadığı rolle de bağlantılı olarak anlamlandırılabilir bu paylaşım sayısının büyük çoğunluğunu, polis şiddeti (kimi zaman gülünecek halleri), eylem haberleri, duvar yazılamaları ve “yetkililerin” trajikomik açıklamaları oluşturuyordu.

Genel anlamda yazılı ve görsel olan ilgi kıyaslamasından bağımsız olmayarak, paylaşılan görsel öğeler, yazılı paylaşımlardan daha fazla ilgi gördü. Direnişe dair video ve fotoğrafları gazete ve televizyonlarda çok sı-

nırlı görebiliyorken, sosyal medya ağlarında sayısız video ve fotoğraf doluşuyordu. Hal böyle olunca video ve fotoğraflar kendisine ciddi bir takipçide ediniyordu.

Sosyal medyada paylaşım yapıp, paylaşım takip eden aktif kullanıcıların dışında, sadece yapılan paylaşımları takip eden ciddi bir kitle vardı. Bu kategoriye girecek kullanıcıların büyük çoğunluğu ise görsel paylaşımları takip ediyor. Birçok yerde gelişmeler yaşanmasına karşın, birkaç merkez dışında basında direnişe dair görsellerin olmayışı, görsellere olan ilgiyi daha da artırdı. Süreç içerisinde yapılan görsel paylaşımların bu anlamda ağların üye sayılarının çok daha fazla üstünde takip edildiği söylenebilir.

Hal böyle olunca görsel paylaşımların sokağa etkisi de bundan bağımsız olmadı. Gezi Parkı'nda direniş sürecinde 5 bin kişi ile yapılan bir ankette, % 95'i sosyal medya kullanıcısı olan örneklemelere "*ne noktada gelmeye karar verdiniz?*" sorusu soruluyor. Ankete katılanların % 50'ye yakını "polis şiddetini görünce" geldiğini belirtiyor. Verilen diğer cevaplarda da yine görsel etkisi olan yanıtlar yüksek oranda çıkıyor.

Belgeseller kuşağı ile burjuva medya bir yanda dururken Taksim Meydanı'ndaki yüz binlerden, Kızılay'a girmek için barikat barikat çatışan direnişçilerden, İzmir'den, Antakya'dan, Mersin'den, Adana'dan, Dersim'den vd. haberdar olmak, sokağa çıkıp-çıkılmama kararsızlığını yaşayanlar açısından belirleyici oluyor. Yani burjuva medyanın kendi cephesinden anlamlı olan yaklaşımı, sokaktaki binlerce kişi tarafından paylaşılan fotoğraflar, videolarla deliniyor.

Görsel paylaşımların bir diğer etkisi de kitle üzerindeki moral motivasyon yönüdür. Yine Gezi'den örneklemek gerekirse, Beşiktaş'taki çatışmalarda, tazyikli su ile canavara dönen TOMA'ya karşı eylemcilerin kullandığı POMA (Polis Olaylarına Müdahale Aracı) adını verdikleri iş makinesinin videosu ve çatışmaların şiddeti düşmeden devam eden Ankara'da çevik kuvvet polisini kovalayıp kalkan ve coplarını ellerinden alan direnişçilerin görüntüleri akla gelen ilkler arasında. Eylemlere katılanların çok büyük çoğunluğunun sosyal medyayı bir şekilde takip ettiği göz önünde bulundurulursa bu görüntülerin yarattığı etki de tahmin edilebilir.

Direnin ve uygulanan devlet terörünün dünya basınında geniş yer bulması, buradaki eylemlerin başka ülkelerdeki eylemlerden alıntılar içermesine benzer şekilde Gezi eylemlerinin de tecrübe olarak dünyada gelişen çeşitli eylemliklere örnek teşkil etmesi bakımından da hem sosyal

medyanın dünyanın dört bir yanında kullanıcısı bulunması hem de paylaşımlar arasında görsel paylaşımlara olan ilginin sonucudur.

Öte yandan yine görsellerin yarattığı etkinin anlaşılması bakımından, *"Bize böylesine saldıran devlet, yıllarca Kürtlere neler yapmıştır"* şeklindeki twitter, facebook, blog ve sözlük paylaşımlarını hatırlamak gerek. Direnişin omuz omuza çatışanlar arasında yarattığı empatinin yanısıra, empatiyi daha da güçlendiren bir yanıydı görsel paylaşımlar. Medyanın yıllarca T. Kürdistanı'ndaki "olayları" sunumuna benzer Gezi "olaylarını" sunumu ve bunun yanında sosyal ağlarda dolaşan Gezi İsyanı'ndaki devlet terörünün görüntüleri kuşkusuz bu sorgulamaya girilmesinde önemli etkenlerden biriydi.

Sosyal ağlar üzerinden yapılan görsel paylaşımlar hem hitap ettiği geniş kitle açısından, hem anlık paylaşımlarıyla eylemlerin daha geniş bir kitleye duyurulmasında ve harekete geçirilmesinde "medya" rolünü oynamıştır. Geniş kitleler açısından Filistin'den görüntülerle izlemeye alışık olunan devlet terörünün ülkemizde de gayet yaşanan bir durum olduğunun görülmesi sağlanmıştır. Eylemciler açısından birçok yerden anlık izlenim edinme, yarattığı motivasyonla ve tecrübe aktarımı bakımından etkili olmuştur.

Örgütlenme aracı mı?

Gezi Ayaklanması'nı konu alan hemen tüm değerlendirmelerde halkın biriken öfkesinin sokağa döküldüğü belirtiliyor. Halkın öfkesinin sokağa döküldüğü bu süreçte sosyal medyanın diğer bir önemli kullanım biçimini gündemi tartışma ve sokağa çıkmadaki rolü oluşturuyor.

Twitter, facebook, blog ve sözlüklerde sürece ilişkin "yetkililerin" yaptığı açıklamalar ve devlet terörü tartışılıyor. Bloglar, sözlükler, facebook değerlendirme yazılarıyla doluyor. Twitter, 140 vuruşluk kısa ama çarpıcı sözlerle ortaya çıkan tepkinin bir diğer dinamiği oluyor. Tartışılan konular üzerinden genel muhalefet yine bu ağlarda oluşuyor. Sürecin çok hızlı gelişmesi ve aynı hızda sürmesine paralel olarak örgütlenme ihtiyacını karşılayan bir rol oynuyor.

Direniş öncesinde de direniş sürecindeki kadar olmasa da birçok eylem-etkinlik sosyal medya üzerinden gündemleştirilmek isteniyordu. Sosyal medya üzerinden çağrısı yapılan bu eylem ve etkinliklerin yine geniş bir kitle tarafından duyulmasına karşın, çağrısının pratikte direniş sürecindekiyle kıyaslanamayacak kadar az karşılık bulduğunu söyleyebiliriz. Aynı şekilde birçok politik gündem sosyal medya aracılığıyla gün-

deme sokulmak isteniyordu. Ancak bu gündemlerin de -süreci yakalayan istisnaları hariç- çok fazla gündemleştirilebildiğini söyleyemeyiz.

Yaşadığımız süreç ise önceki dönemlerden çok daha farklı bir yerde duruyor. Gündemleşmeyen birçok sorun bahsedilen öfke patlamasıyla geniş kitle tarafından tartışılmaya başlandı. Ayaklanma süreci, daha fazla söz söyleme ihtiyacını dayattı. Oluşturulan çok sayıda etiketle Türkiye’de 10 milyonu aşkın kullanıcısı olan twitter’da politik gündeme dair birçok konu üzerine tweet atıldı. Yine Türkiye’de 30 milyonu aşkın kullanıcısı olan Facebook’ta konuya dair herkes bir söz söyledi. Bazı bloglar da birkaç gündemle birleştirerek sorunu daha geniş inceledi. Sözlükler karşılığına yeni anlamlar koydu. Sosyal medyada birçok gündem etrafında geniş bir muhalefet örülmeye başlandı.

Bu noktada birçok politik gündemin süreçle birlikte zaten gündem olması söz konusuydu. Ancak sosyal medyanın bahsedilen örgütlenme avantajı bu gündemleri milyonlarla tartışma ve tartıştırma olanağını sunmasıdır. Herkesin fikrini söylediği demokratik bir platform olması, birçok eylem etkinliğinin oradaki tartışmaların ürünü olması ise tartışmalara paralel katılımları da artırdı. Kendilerine yabancı olmayan, zaten gündemde olan bir konu üzerine söz söyleyip, dinleyen bir kitlenin tabii olarak sokaktaki karşılığı da sosyal medyaya paralel oldu.

An itibariyle haberleşme

Eylemler sırasında kendini dayatan en önemli konulardan biri ise iletişim kurma, haberleşme ve koordinasyon sorunu oldu. Burjuva medyanın ayaklanma karşısındaki tavrı da etkili olmakla birlikte ülkenin dört bir yanında toplamda milyonların sokağa dökülmesi, yine dört bir yanda gerçekleşen polis saldırıları kitle nezdinde bir haberleşme platformunu ihtiyaç olarak dayattı.

Önceleri kullanıcılarının bireysel veya arkadaş çevrelerince haberleşme aracı olarak belli etkinlikler dönemi sık kullanılan sosyal ağlar, direnişle birlikte milyonların haberleşme ağı haline geldi. Eylemlerde bu kadar iyi bir haberleşme ağı olarak kullanılmasının bir sebebini de bu oluşturunuyordu.

“Beyoğlu ve etrafında oturan insanlar WI-FI şifrelerini kaldırabilirler mi?”, “Sivil polislere lacivert şapka dağıttılar”, “Bütün mobeseler kapatılmış, imkânı olan herkes görüntü alsın”, “İmam Adnan sokağa doktor lazım”... gibi tweetler sosyal ağların haberleşme açısından nasıl kullanıldığına örnek gösterilebilir. Öte yandan haberleşme-iletişim aracı olarak

facebook'ta oluşturulan sayfalar veya öncesinde de var olup süreç içinde daha da aktifleşen sayfalar, binlerce kişinin her anı haber vermesiyle, an an eylemlerin olduğu her yerden haber almak mümkün oluyordu.

Daha çok bilgisayarlar aracılığıyla kullanılan internetin ve özelde sosyal medya araçlarının son birkaç yıldır akıllı telefonların ve tabletlerin yaygınlaşmasıyla sokakta da her an kullanım olanağı doğdu. Yani akıllı telefonlar ve tabletlerle sosyal medya içerisinde de yeni bir dönem gelişmiş oldu. Bilgisayarlar kadar hızlı internetiyle bu aletler de an an haberleşmede araçlaştırıldı. Eyleme yapılan saldırının duyurusu, fotoğrafı dakika dahi geçmeden sosyal medya ortamında yayılmaya başlıyordu.

Birkaç saat önce atılan bir yardım çağrısının yeni sanılıp retweetlenmesi, yalan çağrılar ve haberler, yapılan abartılar vs. bazen kullanımında belli sıkıntılar çıkarsa da süreç içerisinde pratikle birlikte edinilen tecrübeyle sosyal medyanın en verimli kullanıldığı biçimlerden biri de haberleşme-iletişim aracı olarak kullanımıydı.

Sosyal medyanın haberleşme-iletişim aracı olarak an an kullanılması kitlenin koordinasyon sorununu önemli oranda çözüyor, oluşan birçok soruna kısa sürede çözüm getirme olanağı yaratıyordu. Ayrıca eylemin ve ortaya çıkan sorunların kolektif müdahale ile çözülmesi de bu şekilde sağlandı. Yine öteki kullanımlarına benzer olarak çeşitli bölgelerde süren çatışmalardaki somut durumdan anı anına ülkenin ve dünyanın dört bir yanının haberdar olması sağlandı.

Biri bizi gözetliyor

Kullanımı ilk olarak yaygınlaşmaya başladığı dönemler sosyal medya araçları, takma isimlerle kullanılıyor ve kişisel bilgiler detaylı olarak verilmiyordu. Sonraları ise ortaya çıkan daha yaygın sosyal medya araçlarıyla bu durum değişmeye başladı. Ortaya çıkan yeni sosyal medya araçları (Facebook, Twitter vb.) kişisel bilgileri ön şart olarak sundu. Detaylı verilen kişisel bilgilerin yanında kullanıcının; kiminle arkadaş olup, nerelerde gezip, nelerden hoşlanıp, hoşlanmadığı, nelerden şikâyetçi olduğu gibi özellikleri de paylaşmak durumunda kaldığı bilgilerden.

Tek başına bakıldığında bir anlam ifade etmeyen veya günlük hayatta zaten paylaşılan bu bilgiler sosyal medya aracılığıyla, kişiyi aşarak, toplumun "kişisel bilgilerini" oluşturuyor. Birçok kişi bu durumu "*iş/eri yok, beni mi izleyecekler?*" şeklinde yorumlarken, zaten gözetim teknolojileri olarak sosyal medya araçları bireyden çok toplumun incelenmesinde rol oynuyor. Çünkü sosyal medya harici çok uzun zamanda

toplanacak ve analizi zor bilgiler, sosyal medya ile zaten hazır halde sunuluyor ve kullanılan programlarla çok kısa zamanda detaylı ve kesin analizler yapılabiliyor. İktidarın bekâsı için tarihte de her dönem kullanılan denetim-gözetim olgusu günümüzde sosyal medya aracılığıyla yeni bir boyut kazanarak kullanılmış oluyor.

Gözetim boş merak ve pasif olmanın çok ötesinde, insan davranışlarının dikkate alındığı ve müdahale edilmek istendiği sürece işaret ediyor. David Lyon, "Şu halde gözetim nedir?" sorusunu "*Temel sav olarak ilk solukta, gözetimin etkileme, yönetme, yönlendirme gibi amaçlarla kişisel enformasyona dönük odaklı, sistemli ve düzenli ilgi olduğunu söyleyebiliriz*" (**Gözetim Çalışmaları**, sf. 31, yayınevini yazalım) şeklinde cevaplıyor.

Öyle ki sosyal medya üzerindeki gözetim olgusu veri madenciliği denilen bir çalışma alanı dahi doğuruyor. Kullanıcıların arkadaşlık ilişkilerinden ortak zevklere, beğenilen sayfalara, yorum yapılan konulara, inançlara, düşüncelere kadar içine alan bir veri yığını, ağ içerisinde veri madenciliği ile analiz edilip daha özel "işe yarar" bilgiler çıkarılıyor.

Sosyal medya araçları üzerindeki gözetim olgusunun bu kadar rahat yapılmasındaki önemli bir neden de tek elden yönetilmesidir. Yaygın kullanılan hemen tüm sosyal medya aracı büyük şirketlerin yönetimindedir. Bu âdemi merkeziyetçi yapı, aynı zamanda veri depolamayı, ağlar oluşturmayı, analiz etmeyi daha kolay hale getirerek gözetimin önemli bir aracı oluyor.

Örneğin Facebook'ta gizlilik ayarlarıyla kullanıcıların hangi bilgilerinizi görebileceğini belirleyebilirsiniz. Ama öte yandan bu bilgiler yayımlandığı andan itibaren zaten Facebook'ta oluyor. Ve Facebook'ta her kullanıcı için 350 MB ile 800 MB arası veri tutulduğu göz önünde bulundurulursa, "herkes"le paylaşmadığımız bilgilerin dev veri ağının bir parçası olduğu söylenebilir. Yaygın olarak bilinenin aksine bu büyük sosyal paylaşım sitelerinin güçleri, aldıkları reklamlardan ziyade **ellerinde bulundurdukları verilerden** geliyor. Diğer yandan Facebook, Twitter ve Google gibi ABD merkezli şirketlerin "gizlilik politikası" propagandalarına karşın, istenilen bilgiyi ABD yasalarına göre hiçbir mahkeme kararına dahi gerek kalmadan hükümete vermek zorunda olması ise ne kadar gizli olabildiğini gösteriyor.

Bireyler, tek tek -özel durumlar hariç- pek de umurlarında olmamakla birlikte toplum ilgi alanlarını oluşturuyor. Toplumun nelerden hoşlanıp nelerden hoşlanmadığını, neyi tüketip neyi tüketmediğini, hangi konu-

lara duyarlı olunduğunu, toplumsal muhalefetin ne zaman gelişeceğini, ne zaman sokağa çıkılacağını bilmek istiyorlar. Büyük ticaret şirketleri satış politikalarını, bu analizleri kullanarak yapıyor. Devletler açısından, adımlar bütün bir gözetim sonucu ortaya çıkan analizler üzerinden daha somut gerçeklik göz önünde bulundurulurken atılıyor. Varlığını korumak için de bunu sürekli göz önünde bulundurmaya zorundalar. Bu anlamda her tıklamanın, aramanın, paylaşımın kaydedilip, sürekli analiz edilerek, incelenen bir ağ olarak sosyal medyaya karşı daha dikkatli ve bilinçli olmak önemlidir.

Bu daha başlangıç...

Bu anlamda sürekli olarak gözetim altında tutulan bir alan olduğu gerçeği önemlidir. Yine benzer şekilde bütün gizlilik politikaları iddialarına karşın, pratikte böyle bir durumun olmadığını en yakın örnek olarak yapılan sosyal medya operasyonlarından görüyoruz. Devletle yapılan bir görüşme ile direnişte aktif kullanılan birçok hesabın-sayfanın kapatılması da bu ağların güvenilirliği bir diğer boyuttur.

Diğer yandan sanal bir sosyal alan olan sosyal medya halkın elinde, dünyada çeşitli örneklerde olduğu gibi ülkemizde de gelişen Gezi Ayaklanması sürecinde sanal olmaktan çıkmış, ayaklanmaya hizmet eden önemli bir araç haline gelmiştir. Milyonların yer aldığı sosyal medya bu süreçte paylaşımlarla devlet gerçekliğinin gözler önüne serilmesinde, tartışmalarla ortak akıl yürütmekte, görmezden gelmelere karşı haberleşmede önemli rolü oynayan bir araç olmuştur. Ayaklanma sürecinde belirleyici bir noktada durmamasıyla birlikte, kullanımının ayaklanma sürecine olumlu etkisi tartışmaya yer bırakmazdır.

Kuşkusuz ayaklanma ülkemizde sosyal medya gibi bir aracın önemini daha da artırmış, kullanılmasını, içerisinde yer alınmasını daha da kaçınılmaz kılmıştır. Ki egemenler cephesinden gelişen bütün çabaya karşın, muhalefetin örgütlenmesinde bir araç olarak kullanılmaya devam etmektedir. Halkın her kesiminden milyonların içerisinde olmasıyla ve yapısıyla sosyal medya ciddi bir olanak olarak ortada durmaktadır.

Bu anlamda gözetime ve denetime açık olduğu, güvenlik konusunda sıkıntıları olduğu gözden çıkarılmamakla birlikte, direnişin yarattığı büyük bir olanak olarak sosyal medyada her zamankinden daha aktif yer almak, hareketliliğe ayak uydurmak bir zorunluluktur. Yine kuşku yok ki yeni bir eylemler dalgasında sosyal medya bugün olandan pek farklı bir yerde durmayacaktır.

Gezi'de Devlet/Polis Terörü; "Sinirlenince Çok Güzel Oluyorsun Türkiye!"

►► Kitlelerin, AKP şahsında ve özellikle de Erdoğan simgesi etrafından her gün TV ekranlarından boy boy izlediği hakaret ve yaşamın her alanına dönük saldırılara karşı öfkesi, söz konusu polis şiddetiyle sokağa taşıdı. Polis vahşeti, popüler deyimle "bardağı taşıran son damla" oldu. ◀◀

*Ey acılara tat veren güzellik
Yüreğimize hoşgeldin
Hoşgeldin de
Çiçekli dallara gönderdin öfkemizi
Artık şimdi üstümüze
İster dolu yağsın
İsterse kar
Biz ki bildikten sonra sevmeyi
Bütün sabahlar
Acı renginde olsa ne çıkar...*

(Adnan Yücel)

Bu yazımızda Taksim İsyanını bir anlamda başlatan polis/devlet şiddetine dair bir inceleme yapmakla yetineceğiz.

Gezi Parkı'nın yıkılarak yerine AVM-Topçu Kışlası yapılmasına karşı çıkan çevreciler, ilerici ve devrimcilerin parkta kurdukları çadırların azgın bir polis terörüyle dağıtılması ve yakılması, toplumda biriken öfkenin fitilini ateşleyen başlıca etmenlerden biri oldu. Gezi Parkı'ndaki ağaçların kesilmesine karşı çıkmak gibi toplum nezdinde "masumane" sayılabilecek bir talebe karşı binlerce polisin, belediye zabıtaları, gaz bombaları, tazyikli su ve TOMA'larla 27-28-29 ve 30 Mayıs günlerinde gerçekleştirdiği şafak baskınları, saldırılar ve gün boyunca devam eden azgın şiddet; yığınlarda büyük bir infiale neden oldu.

Kitlelerin AKP şahsında ve özellikle de Erdoğan simgesi etrafından her gün TV ekranlarından boy boy izlediği hakaret ve yaşamın her alanına dönük saldırılara karşı öfkesi, söz konusu polis şiddetiyle sokağa taşı. Yığınlar, kendisini çepeçevre saran sömürü ve zulüm saltanatına; ne giyeceğine, ne içeceğine, kaç çocuk yapacağına kadar müdahale eden, değerlerine her gün dil uzatan egemen sınıfların şiddetinde tüm bu yaşadıklarını buldu. Polis vahşeti, popüler deyimle "*bardağı taşıran son damla*" oldu.

KONDA Araştırma ve Danışmanlık Şirketi'nin, Gezi İsyanı üzerine yaptığı anketin sonuçlarına göre, eylemlere katılan kitlenin yüzde 49'u "*neden geldin?*" sorusuna, "*polis şiddetini protesto etmek için*" cevabını vermiştir. Yapılan ankette kitlenin yüzde 45'nin ilk defa eyleme katıldığını da not etmeli. Devlet terörü/ şiddeti, küçük dozaj farklılıkları olsa da hemen her yerde eylemlerin başladığı ilk günden itibaren kitleye yönelmiştir. Egemen sınıfların şiddeti; karşısındakini, rakibini, düşmanını etkisiz hale getirmekten öte diz çöktürme, iradesini kırma, psikolojik düzlemde bir daha yapamayacak hale getirme amacıyla uyguladığını söyleyebiliriz.

Bu tutumun, devletin yukarıdan aşağıya bir bütün olarak zor ve şiddet üzerine kurulu faşist yapılanmasının bir ürünü olduğu açıktır. Demokratik hak ve özgürlüklerin olmadığı, meclisin kitlelerin kontrol altına tutulması ve sisteme yedeklenmesi-kanalize edilmesi adına işlev gördüğü ülkemizde yaşanan devlet terörü, tam da bu önermeyi kanıtlar nitelikteydi. Gezi Ayaklanması'nda AKP'den öte sistemin gösterdiği tepki ve saldırganlık da bunu göstermektedir. Tepkilerin, öfkenin ve sloganların sistemin dümeninde oturan AKP hükümetine yönelmesi bu gerçeği değiştirmez. AKP hükümeti, komprador burjuvazi ve toprak ağalarının ihtiyaçları ekseninde sistemin kumanda merkezine oturtulmuş bir düzen partisidir. Yapabileceklerinin sınırları baştan çizilmiştir. Onun temel hedefi, sistemin işlerliğini ve diğer bir deyişle devletin bekasını sağlamaktır. Her şeyden önce gelen, en "*üstün*" görev budur. Bu anlamda faşist terör, AKP hükümetini aşan bir düzlemde, devletin varoluş biçimini anlatmaktadır.

Ülkemiz sınıf mücadelesi tarihine kısaca bir göz atmak bunu anlamak için yeterlidir. TC tarihi, katliam zulüm, baskı, gözaltı ve tutuklama tarihidir. Hangi parti başa geçerse geçsin devletin, Türk-Kürt ulusu ve diğer azınlık milliyet ve inançlardan emekçilere yönelik düşmanlığı, saldırganlığı değişmeden sürmektedir. Gezi direnişçilerini katleden devlet güçlerine yönelik koruma, kollama ve taltif etme kalkanı ve desteğine TC tarihi boyunca sıkça karşlaşıyor olmak da bunu anlatmaktadır. Çarpıcı bir deneyim olarak Tür-

kiye Kürdistanı'nda bugüne değin yaşananlar ve hala yaşanmakta olanlar da bunu yeterince göstermektedir. Sokağa çıkan yığınları, adeta bir savaş-taymıççasına ezme, teslim alma, pişman etme, nerede ve hangi düzeyde yaşanırsa yaşansın devlet güçlerinin temel düsturu olagelmıştır.

Ayaklama devletin bu geleneksel tavrı bakımından bolca örnek sunmuştur. Örneğin, yalnızca 16 Haziran günü resmi rakamlara göre 193 kişi İstanbul'dan, 105 kişi ise Ankara'dan olmak üzere 455 kişi gözaltına alınmıştır. Polisin kayıtsız gözaltı yöntemini çok yoğun bir şekilde uyguladığı dikkate alındığında sayının çok daha fazla olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Bununla birlikte amaç değişmemekle beraber, devlet şiddetinin dozajı ve uygulanacak yöntem, kitlenin gerçekliğine uygun bir biçimde yaşama geçirilmiştir.

“Biberi Bal Eyledik, Meydanları Dar Eyledik”

Devletin İstanbul'da Gezi Parkı'nda şiddetli karşılık verme ihtimali zayıf, barışçıl eylem biçimini savunan çevrecilere karşı büyük bir düşmanlık ve tahammülsüzlük, ezip geçme tutumu yaşama geçirilmiştir. Daha ilk günden “pişman etme” refleksiyle harekete geçen polis, İstanbul'da saldırdıkça kitlenin büyümesini sağlamıştır. Polisin her saldırısı “ateşe dökülen benzin” işlevi görmüştür. Kitlenin üstüne gaz bombalarıyla azgınca saldırırsa, TOMA'ları çok yoğun bir şekilde kullansa ve bölgeyi adeta ablukaya alsa da devlet, gelişen hareket, isyan karşısında gafil avlandı. Polis, yığınların giderek artması ve geri çekilmeden, kendi özgün eylem türünü üreterek üzerine gitmesiyle 1 Haziran günü Taksim Meydanı'nı tamamen boşaltmak zorunda kaldı.

Devletin şiddeti, bugünkü konsepti çerçevesinde başından itibaren en şiddetli ve sürekli biçimde kullandığı yerlerden biri de Ankara oldu. Eylemlerin ilk gününden itibaren büyük oranda Kızılay ve Bakanlıklar, meclis bölgesini kontrol altına almayı amaçlayan devlet güçleri, deyim yerindeyse alan savunmasına geçti. İstanbul'da Taksim Meydanı kaptırılmıştı ancak Kızılay Meydanı eylemcilere terk edilmemeliydi. Bu düsturla hareket eden polis, silah kullanmaktan çekinmedi. 1 Haziran günü Ahmet Şahbaz isimli polisin silahlı saldırısında 27 yaşındaki işçi **Ethem Sarısülük** vuruldu. Hastaneye kaldırılan Ethem'in beyin ölümü 13 Haziran günü gerçekleşti. Mahallelerde yapılan eylem ve yürüyüşlere görece dokunmayan Ankara polisi, kitle, Kızılay Meydanı'na yaklaştığında ise tavizsiz bir tutum takındı: Gaz bombaları, TOMA'lar ve plastik ve gerçek mermiyle saldırdı.

Uzunca bir süredir AKP hükümetinin Suriye politikasından dolayı büyük

bir öfkeyi içinde biriktiren Antakya da, polis saldırılarının en şiddetli yaşandığı illerden biri oldu. Polis, eylemlerin ilk gününden itibaren kitleye yanına aldığı İslamcı militanlarla vahşice saldırdı. 22 yaşındaki **Abdullah Cömert**, 3 Haziran Pazartesi günü saat 23.35 sıralarında, Armutlu Mahallesi'nde gaz bombası kapsülüyle yakın mesafeden kafasından vuruldu. Abdullah'ın nişan alınarak, hedef gözetilerek vurulması Antakya'da polisin kitleye yönelik düşmanlığını ve saldırının boyutunu da gözler önüne sermektedir.

Ali İsmail Korkmaz'ın cenazesinin Antakya'ya getirilmesi bölge halkının AKP hükümetine/düzene yönelik öfkesini katlamış, çamaşır makineleri, buzdolaplarının çatışmalarda barikat malzemesi olarak kullanıldığı yaklaşık bir hafta süren eylemler yaşanmıştır.

Adana, Eskişehir eylemlerin uzun süre devam ettiği ve aynı zamanda polis şiddetinin hiç durmadığı illerden birkaçı olmuştur. İlk birkaç günlük çatışma sonrasında saldırdıkça kitlenin arttığını fark eden İzmir polisi ise kritik noktalara konularak eylemlere doğrudan müdahale etmeme yöntemini kullanmıştır.

Batı illeri dışında Türkiye Kürdistanı'ndan Gezi İsyanı kapsamında dikkat çeken illerden biri de Dersim olmuştur. Diğer illerle kıyaslandığında Dersim, kitlesel eylem ve direnişlerin nispeten daha az olduğu Türkiye Kürdistanı'nın diğer parçalarından farklı bir tutum takınmıştır. Bölgedeki komünist ve devrimci hareketlerin etkisiyle Dersim biraz geç de olsa Gezi İsyanı'na kendi cephesinden yanıt vermiştir. Üç gün süren ve neredeyse bütün kentin katıldığı eylemlerde kitle, doğrudan karakollara yönelmiş ve polisin, jandarmanın vahşi saldırısıyla karşılaşmıştır. Dersim'de kısa süren çatışmalar oldukça sert geçmiştir. Bölgenin uzun yıllardır gerilla savaşına sahne olması ve bu anlamda önemli bir birikime sahip savaş bölgesi özelliği göstermesi bunun başlıca nedenleri arasında sayılabilir. Burada da polis, sözünü ettiğimiz günler dışında kitleyle doğrudan karşı karşıya gelmeme ve zamana yayararak öfkenin sönmülmesini bekleme taktiği uygulamıştır.

Gezi Ayaklanması'nda en kitlesel eylemlerin yaşandığı illerden biri de Eskişehir olmuştur. Polis şiddetinin tıpkı diğer bölgelerde azgınca yaşam bulunduğu ildeki çatışmalar sırasında 2 Haziran gecesi üniversite öğrencisi **Ali İsmail Korkmaz** sivil polislerin saldırısı sonucu ağır yaralandı. Kaldırıldığı Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hastanesi'nde 38 gün boyunca yaşama tutunmaya çalışan Ali İsmail, 10 Temmuz günü yaşamını yitirdi. Ali'nin katledilmesi bölgede polis şiddetine, vahşetine yönelik öfkeyi bü-

yütmüş ve neredeyse Eskişehir'in her caddesi binlerce insanın eylemine sahne olmuştur.

Her bölgede sokağa çıkan kitlenin yapısına ve kendi önceliklerine göre bir hareket tarzı izleyen devlet güçleri için değişmeyen yegâne unsur, şiddetin azgınca kullanımı olmuştur.

“Cami Duvarına İşedin Tayyip!”

İnsan Hakları Derneği tarafından 27 Mayıs-24 Haziran tarihlerinde yaşanan devlet-polis şiddeti, hak ihlalleri ve yetkililerin söylemlerini ele alan *“Gezi Parkı Direnişi ve Sonrasında Yaşananlara İlişkin Değerlendirme Raporu”*nda şiddetin devletin sistematik bir dili olduğunu göstermektedir.

İHD'nin ulaşabildiği sınırlı verilere göre, kamu hastanelerine, özel hastane ve tıp merkezlerine ve çatışmaların yaşandığı alanlarda kurulan revirlere toplam 7822 kişi yaralı olarak başvurdu. Türkiye genelinde 7681 insan yaralanırken, 63 kişi ise ağır yaralandı. Ayrıca polis şiddeti sonucu 11 kişi gözünü kaybederken, bir kişinin de dalağı alındı. Gezi eylemlerinde İHD'nin raporuna göre 2977 kişi gözaltına alındı, 70 kişi de tutuklandı. TİHV, Türkiye'de 24 Haziran 2013 tarihi itibarıyla gözaltına alınanların sayısını 3 bin 366 olarak gösterdi.

Bu gerçekliğe rağmen AB Bakanı Egemen Bağış'ın, (16 Haziran 2013) *“Türkiye’de devlet şiddeti yoktur”* açıklaması AKP hükümetinin, devletin olağan refleksini yansıtmaktadır. Ankara’da Ethem’i kameraların önünde vuran polis Ahmet Şahbaz’ın cezalandırılmak bir yana korunması, sonrasında serbest bırakılması ve yargılamanın durdurulması devletin bu klasik anlayışının bir ürünüdür. Gelişen tepkiler üzerine yeniden yargılama yolu açılan polisin hiçbir ceza almadan işine devam edip etmeyeceği hatta terfi alıp almayacağını belirleyecek olan temel unsur, Gezi isyanının gelişim süreci olacaktır.

Devlet, yığınlara dönük gerçek mesajını eylem bölgesindeki polisi aracılığıyla vermektedir. Eskişehir’de Ali İsmail Korkmaz’ın dövülerek katledilmesini kayıt altına alan kameradan görüntülerin silinmesi ve bir türlü gerçek suçlulara ulaşılamaması, katledenlerin sivil polis olduğunun bilinmesine karşın sürekli bir biçimde sivil giyimli insanlar denilmesi de bunun sonucudur. Devlet, gelişen tepkiler üzerine biri polis beş kişiyi tutuklamıştır. Ancak polisin yargılanmayacağı en iyi ihtimalle göstermelik bir cezaacağı sonra da bu cezanın erteleneceğini daha önceki deneyimlerimiz ışığında söyleyebiliriz.

Hakim sınıflar eylemlerin azalması ve forumlar biçimine bürünme-

siyle Erzincan'dan Dersim'e, İzmir'den Kocaeli'ye, Antakya'dan Ankara'ya çok sayıda bölgede dalga dalga yayılan, gözaltı ve tutuklama operasyonlarına başlamış, yalnızca İzmir'de 50 kişi bu operasyonlar kapsamında tutuklanmıştır.

Sistemin kurulduğu günden bu yana emekçi yığınlara, toplumsal muhalefete yönelik yaklaşımı ve devletin etkili-yetkili organlarına giden yolun halk düşmanlığında kendini ispatlamaktan geçmesi bu öngörünün kaynağıdır. İsyanın başladığı andan itibaren direnişçilere hakaret etmekten, türlü komplo teorileri üretmekten vazgeçmeyen Erdoğan, polislin yaptıklarına doğrudan sahip çıkmış, polislinin kahramanlık destanı yazdığını ilan etmiştir. Direnişçileri "çapulcu", "kemirgen" vb. olarak niteleyen, taleplerini görmezden gelen ve itibarsızlaştırmak adına dış mihraklar, faiz lobisi gibi argümanlara sarılan Erdoğan'ın bu tavrı kuşku yok ki kişisel bir zafiyet ya da özelliğın sonucu değildir.

Söz konusu olan sokağa dökülmüş ve başkaldırmış, mücadeleye atılmış, arayış içindeki milyonlar ken sistemin gerçek sahiplerinin benzer bir korku içinde kıvrandıkları da bir gerçektir. Zira ayaklanmanın nispeten geri çekildiğı Haziran sonlarına doğru molotof ve havai fişegın silah kategorisine alınması için düzenleme yapılmış ancak son anda vazgeçilmiştir. Ne ki hâkim sınıflar bu değışikliğı yapmakta kararlı görünmekte, uygun zamanı kollamaktadır.

"Tayyip Halkna Zulmediyo"

Gezi Ayaklanması'yla geniş yığınların kadrajına giren devlet/polis şiddeti uzunca bir süredir toplumsal muhalefet güçlerinin tepesinde adeta "*Demokles'in kılıcı*" olarak sallanmaktadır. Ayaklanmadan hemen önce uluslararası proletaryanın birlik, mücadele ve dayanışma günü 1 Mayıs'ta sokağa çıkan kitlenin karşı karşıya kaldığı devlet terörü hafızalardaki tazeliğini korumaktadır. Devlet, Taksim'de Meydanı'ndaki yayalaştırma çalışmasını gerekçe göstererek Taksim' i işçi ve emekçilere kapatmış, söz konusu bölgede yaşanan ablukayla kentte OHAL'i andıran uygulamalar yaşanmıştır. Taksim ve çevresinde eylem yapma potansiyeli taşıdığına inandığı her canlıya gaz bombaları, tazyikli su ve TOMA'larla azgınca saldıran devlet güçleri, şiddeti eylemlere katılmayan insanlar için bile sıradan hale getirmiştir. Köprülerin kaldırıldığı, ülkenin dört bir yanından polislerin getirildiğı 1 Mayıs, devlet ve toplumsal muhalefet güçleri tarafından bir irade savaşı olarak algılanmıştır. Taksim'i yasaklasa, metrobüsleri Taksim ve çevresine çıkan tüm yolları, metroyu kapatsa da devlet,

binlerce insanın bir araya gelmesine engel olamamıştır. On binlerce insan Mecidiyeköy'den Şişli'ye, Tarlabaşı'ndan Unkapanı'na ve Beşiktaş'a kadar geniş bir alanda devlet terörüne karşı büyük bir direniş sergilemiştir. Gün sonunda DİSK'in verdiği rakamlara göre 200'ü aşkın insan yaralanmış, 70 kişi gözaltına alınmıştır. Sayının azlığının nedeni, polisin şiddet uyguladığı kitleyi gözaltına almama ve yaralıların gözaltı korkusuyla hastanelerle, kliniklere başvurmamasındandır. Gerçekte sayı çok daha yüksek, devlet terörünün düzeyi çok daha ağırdır.

Şiddeti toplumu baskı altında tutma ve itaate zorlamanın birincil yolu olarak kullana gelen faşist diktatörlük, AKP hükümeti döneminde bu alanda rekorlara koşmuştur. AKP hükümeti döneminde (2003-2012), devlet güçlerinin açtığı ateş sonucu 388 kişi yaşamını yitirmiş, 121 "faili meçhul" cinayet meydana gelmiş, toplumsal olaylarda en az 45 kişi öldürülmüştür. Gözaltında veya hapishanelerde bu dönem içinde yaşanan ölüm sayısı ise 274 olmuştur. 2004 yılında evinin önünde öldürülen 12 yaşındaki **Uğur Kaymaz**, koyun otlatırken öldürülen 12 yaşındaki **Ceylan Önkol**; Muğla'da öldürülen üniversite öğrencisi **Şerzan Kurt**, Diyarbakır'da öldürülen üniversite öğrencisi **Aydın Erdem**, 34 kişinin hayatını kaybettiği **Roboski** katliamı ve yakın zamanda Lice'de karakol yapımını protesto eden kitleye açılan ateşle yaşamını yitiren **Medeni Yıldırım** ve diğer pek çok hak ihlali, katliam, araştırma-soruşturma zamana yayılmış ve sonuçta devlet güçleri cezasız kalmıştır.

Bu tabloda bir parantez açarak; devlet/ polis şiddetinin 2005 ve 2006'da PVSK (Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu) ve Terörle Mücadele Yasası'nda (TMY) yapılan değişikliklerle büyük bir artış gösterdiğini belirtmek gerekir. PVSK'deki değişikliğin yürürlüğe girmesinin ardından polisin istediğini durdurup kimlik sorma, zor kullanma ve kuvvetin derecesini kendi belirleme yetkileri de yasalaşmıştır. MAZLUMDER'in verilerine göre (18. 06. 2013) 2007 yılında PVSK içeriğinde yapılan değişikliklerle 2007'den bu yana 28'i gözaltında olmak üzere 128 kişi öldürülmüştür. Cumhuriyet gazetesinden Mahmut Lıcalı'nın haberine göre (20 Ağustos 2012), Türkiye'de polisler son 10 yılda bol keseden ödül dağıtmıştır. Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde görev yapan yaklaşık 270 bin polis bulunurken görevinde üstün başarı gösterenlere verilen "maaş artırma" ve "para ödülü" alan polis sayısı son 10 yılda 248 bin 69 olmuştur. Böylece Emniyet Genel Müdürlüğü'nde görev yapan personelin neredeyse tamamına ödül verilmiştir.

Demokratik Toplum Partisi milletvekili Hasip Kaplan'ın, "*Polis 'dur' diyor, durmayanı vuruyor*" sözlerine (16. 11. 2008) Adalet ve Kalkınma Par-

tisi milletvekili Abdulkadir Akgül'ün verdiği "*Devletime, milletime karşı suç işleyenleri vurmaktan hoşlanacağım. Adalet herkese fazla eşit uygulanıyor*" yanıtı her şeyi yeterince anlatmaktadır.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın (TİHV) verilerine göre, 5 Ocak-9 Kasım 2008 tarihleri arasında sadece "dur ihtarına" uymadığı gerekçesiyle ölenlerin sayısı 11 olurken, aynı dönem içinde aynı gerekçeyle yaralananların sayısı ise 19 olmuştur. AKP'nin hükümet olduğu 2002 yılında 122 bin olan polis sayısı 2011 yılında 229 bin 965'e çıkmıştır. 2012'de 30 bin polis daha alınmıştır. Aynı dönemde; 678 bin olan öğretmen sayısı % 25 artışla 850 bine çıkarılırken polis sayısı ikiye katlanmıştır.

"Üç Gündür Yıkanmıyoruz, TOMA Gönderin"

Düzenin gerçek sahipleri Gezi Ayaklanması sonrası bu politikaya daha fazla sarılmıştır. Polis Akademisi mezuniyet töreninde konuşan (24 Haziran 2013) Başbakan Erdoğan, Gezi Parkı için eylem yapanlara "müdahale eden" polislere sahip çıkmış, polisin görevini yerine getirdiğini söyleyerek şöyle konuşmuştur: "*Polisimiz demokrasi testinden başarıyla geçmiştir. Adeta bir kahramanlık destanı yazmıştır.*" Protestolar sırasında hayatını kaybedenlerin polise şiddet uygularken öldüklerini savunan AKP Erdoğan, "*polisimizi her açıdan güçlendireceğiz*" (21.07 2013) açıklamasıyla polise yeni yatırımların "müjdesini" vermiştir.

Gümrük ve Ticaret Bakanı **Hayati Yazıcı**'nın, MHP Kocaeli Milletvekili **Lütfü Türkkan**'ın önermesine verdiği yanıt, AKP hükümetinin yeni yatırımlarının ne olduğunu ve polisin nasıl güçlendirileceğini göstermektedir. Buna göre, 2000-2012 yılları arasında 651,5 ton biber gazı alınmıştır. Biber gazı ithalatı en çok 115 tonla 2005 yılında gerçekleşmiş, yalnızca geçen yıl toplam 43.6 ton biber gazı ithal edilmiştir. Biber gazının yanı sıra cop, sopa, içi dolu baston, muşta ve sapan ile av tüfeği ve tabancaları, sıkıştırılmış karbondioksit gazı ile çalışan ve anestezi ilaç (serum, aşı vb.) içeren otomatik bir şırınganın uzaktan fırlatılmasında kullanılan tüfek ve tabancalar da ithal edilmiştir. Polis için ithal edilen biber gazları gümrükten yırtıcı hayvanlara karşı kullanılan silahlar kategorisinde geçmiştir.

Gezi Ayaklanması sırasında özellikle İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Antalya illerinde görev yapan Çevik Kuvvet polislerine 24'er maaş ikramiye verilmiş, ayrıca Emniyet Genel Müdürlüğü (26 Temmuz 2013), İzmir Emniyeti Müdürlüğü'nün, il merkezi ve ilçelerde Gezi protestolarında görev yapan 8 bin polise 4 maaş ikramiye vermiştir.

“Haziran’da Ölmek Zor...”

Taksim Gezi İsyanı sırasında polis tarafından katledilen Abdullah Cömert, Ethem Sarısülük ve Ali İsmail Korkmaz’ın dava süreçleri devletin şiddeti uygulayan polisine yönelik geleneksel politikasını yansıtmaktadır.

Antakya Devlet Hastanesi tarafından verilen otopsi raporunda (5 Temmuz 2013) ateşli silahla öldürüldüğü kesinleşmesine karşın Abdullah’ın nasıl katledildiğine dair bir soruşturma bile açılmamıştır. Ankara’da yüzlerce direnişçi ve kameralar önünde silahını ateşleyerek Ethem’i vuran polis, açıkça devlet himayesine alınmıştır. Ahmet Şahbaz, tutuklanması istemiyle sevk edildiği Ankara 13. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından *“meşru müdafaa sınırları içinde kaldığı”* gerekçesiyle serbest bırakılmıştır. Bilirkişi heyetinin raporunda, Ahmet Şahbaz’ın kaçma imkânı olmasına rağmen eylemcilerin üzerine doğru gittiği, yerdeki bir eylemciyi tekmelediği ve silahını ateşlediğine yer vermesi elbette bir şeyi değiştirmeyecekti. İddianame, Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nce kabul edilmiş, savcı, öldürülen işçiyi değil katil polisi mağdur olarak gösterip *“meşru savunma sınırının kasıt olmadan aşılması”* suçundan sadece 1 yıl 4 aydan 5 yıla kadar hapisle cezalandırılmasını istemiştir. Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi, Ethem’in *“ölümüne”* ilişkin sanık polis memuru Ahmet Şahbaz hakkındaki davanın *“izin alınmadan açıldığı”* gerekçesiyle *“durdurulmasına”* ve **“gereğinin yerine getirilmesi için dosyanın Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı’na gönderilmesine”** karar vermiş; akabinde hazırlanan iddianameyi iade kararına yapılan itiraz (19 Temmuz 2013) 7. Ağır Ceza mahkemesi tarafından kabul edilmiştir. Bunun sonucunda Ahmet Şahbaz’ın Ethem’i öldürmek *“suçlamasıyla”* yargılanmasına yeniden başlanmasına kara verilmiştir. Görgü tanıklarının polis tarafından gözaltına alınarak tutuklandığını ve Ethem’in cenazesine katılan ağabeyi Mustafa Sarısülük dahil çok sayıda direnişçi hakkında dava açıldığını da not etmeli.

Eskişehir’de 3 Haziran’da Gezi Direnişi sırasında sivil polisler tarafından dövülen ve 10 Temmuz’da hayatını kaybeden 19 yaşındaki Ali İsmail Korkmaz’ın davasında savcının olay anına ilişkin istediği kamera görüntüleri silinmiş, gelişen tepkiler üzerine görüntülerin Jandarma Kriminal tarafından açılmasıyla ancak 7 Ağustos’ta biri polis dört kişi tutuklanabilmiştir. Eskişehir Cumhuriyet Başsavcısı Orhan Çetingül, *“görüntüleri silme işleminin polis tarafından yapılmadığını”* demeci vermiş, 15 Ağustos’ta da soruşturma kapsamında bir kişi daha tutuklanmıştır. Eskişehir Valisi Güngör Azim Tuna’nın, *“Kendi arkadaşlarına bile zarar verip ‘polis yaptı’ süsüne büründürmeye çalışıyorlar”* (11 Temmuz 2013) sözleri belleğimizden si-

linmeyecektir. Savcı Hasan Ali Erkan'ın istediği kamera görüntüleri önce "hasarlı", daha sonra da "eksik" olarak ulaşılmış, görüntüleri alan emniyet görevlileri hakkında soruşturma başlatan Savcı Erkan, Korkmaz'ı tedavi etmediği iddia edilen hastanedeki doktorlar hakkında da soruşturma başlatıp, tutuklanması talebiyle mahkemeye sevkettiği bir şüphelinin adli kontrol kararıyla serbest bırakılmasına itiraz edince davadan alınmıştır.

'96 1 Mayıs'ından Gezi'ye; Mücadeleye Devam!

Sözünü ettiğimiz örnekler TC tarihi boyunca her toplumsal eylemde sıkça karşılaşmak mümkün. Gezi Ayaklanması'yla bir kez daha dikkatleri üzerine çeken devlet/polis şiddetinin AKP döneminde çok ciddi bir artış gösterdiğini yukarıda vurguladık. Ülkemizde hak arama bilincindeki zayıflık, insan hakları örgütlerinin ulaşabildiği vaka sayısının görece az olmasıyla birlikte düşünüldüğünde gerçek tablonun çok daha ağır olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Türkiye Kürdistanı'nda yaşanan savaş gerçekliği, Kürt siyasetçilere, BDP üye ve yöneticilerine, avukatlara, doktorlara, öğrencilere yönelik sayısı 8 bini aşan tutuklama operasyonları bile tek başına devletin baskı, gözaltı ve tutuklamayla örülü politikasında şiddetin rolünü yansıtmaya yetmektedir. Tüm bunlarla birlikte açığa çıkan devlet şiddetinden hareketle faşizmin 2000'lerden sonra uygulamaya başladığı yeni konseptte değinmekte fayda vardır.

ABD emperyalizminin soft power (yumuşak güç) yaklaşımından hareketle ülkemizde uygulanmaya çalışılan bu politikayla devletin toplumsal olaylarda uyguladığı şiddet belli bir aralığa çekilmiştir. Bu konseptte göre toplumsal olaylarda ateşli silahlardan öte yoğun bir biçimde gaz bombası, TOMA ve açık polis şiddeti uygulanmaktadır.

Kabaca bir karşılaştırma olarak 1996 yılında yaşanan 1 Mayıs örneğine bakmak yararlı olacaktır. Devrimci güçlerin oldukça iyi hazırlandığı '96 1 Mayıs'ında binlerce insanın devrimcilerin önderliğinde direnişe geçmesi ve çatışması karşısında devletin ilk müdahalesi Partizan kortejine yönelik silahlı saldırıyla olmuş, polis gün boyunca kitleye yönelik açıkça silah kullanmış ve üç kişi yaşamını yitirmiştir. Daha yakın bir örnek olarak Amed'de 28 Mart 2006 tarihinde, katledilen 14 HPG gerillasından altısının cenazesinin kente getirilmesiyle birlikte yurtsever güçlerin önderliğinde gelişen ve Türkiye Kürdistanı'nın diğer bölgelerine de yayılarak dört gün boyunca süren isyanda da devlet yoğun biçimde silah kullanmıştır. Bunun sonucunda çoğu çocuk olmak üzere 13 kişi katledilmiştir.

Bu durum devletin toplumsal muhalefetin niteliğini dikkate alarak

şiddetin dozajını belirlediğini ve özellikle de devrimci ve yurtsever güçlerin önderliğinde gelişen direnişlere daha sert bir biçimde saldırdığını göstermektedir.

Devrimci ve yurtsever güçlerin önderliğinin varlığı, devlet açısından önemli bir tehdit mesajıdır. Gezi İsyanı'nın kendiliğinden ortaya çıkan bir hareket olması devletin şiddet düzeyini etkileyen başlıca faktörlerden biri olmuştur. Aksi bir durum olsaydı yani Gezi Ayaklanması devrimci güçlerin önderliğinde gelişseydi Türkiye Kürdistanı'nda yaşananların bir benzerinin tekrar etmesi kaçınılmazdı. Kitle katliamları konusunda devletin oldukça karanlık ve kanlı bir sicili bulunmaktadır. Sistemin uyguladığı/uygulayacağı şiddetin düzeyini ve alacağı biçimi tehdit algısına göre her dönemde merkezi düzeyde güncellenmekte ve sürecin ihtiyaçlarına göre bir pozisyon alınmaktadır.

Faşist Diktatörlüğe Karşı “Ya Hep Beraber Ya Hiçbirimiz!”

Komprador büyük burjuvazi ve toprak ağalarının AKP hükümeti döneminde *“istikrar sürsün Türkiye büyüsün”* sloganiyla, ciddi kitle desteğini ve devrimci muhalefetin görece zayıflığını iyi kullanarak devlet şiddetinde büyük başarılarla imza atmıştır. Bu durum kimilerince “AKP faşizmi” olarak nitelense de gerçek, sistemin temel kodlarında gizlidir. Bir sınıfın başka bir sınıf üzerindeki tahakküm ve zor aygıtı olan devlet mekanizmasının ülkemizde aldığı biçim faşist diktatörlüktür.

İç dinamikleriyle gelişmeyen ve emperyalistlerle taşeronluk ilişkisi kurarak palazlanan komprador burjuvazi ve toprak ağalarının niteliği, egemenlik aygıtları faşist diktatörlüğün şiddeti bir varoluş biçimi olarak uygulamasını koşullamıştır. Demokratik devrimin gerçekleşmediği, feodalizmin tasfiye edilmediği ülkemizde, feodal zorbalık devletin temel dayanaklarından biri olagelmıştır. Demokrasi ülkemizde, meclis-parlamenter sistem gömleği adı altında faşist diktatörlüğe giydirilmeye çalışılmakta, ancak dikişler sürekli atmakta ve sistemin gerçek yüzü her daim kendini göstermektedir. Faşizm bizimki gibi ülkelerde komprodor büyük burjuvazinin ve toprak ağalarının diktatörlüğüdür. Tüm iddialara ve söylemlerine karşın “Kemalist AKP” bu güçlerin şaşmaz bir sözcüsüdür. Tıpkı kendisinden önceki diğer tüm düzen partileri gibi.

Ülkemizde **“tek devlet, tek millet, tek dil ve tek din”** paradigmasıyla hareket eden hâkim sınıflar bu çerçevenin dışında kalan her şeye karşı azgın bir şiddet, kırım ve katliam uygulaya gelmiştir. TC, kurulduğu günden

bu yana çeşitli milliyetlerden işçi sınıfı ve emekçilere yönelik azgın bir sömürü; Aleviler başta olmak üzere diğer inançlara karşı sindirme, asimile ve yok etme politikası gütmüştür. Emperyalistlerin uşağı durumundaki bir avuç sömürücü zorbanın, iktidarını zor ve şiddet yoluyla inşa ettiği, emekçi yığınların her türlü talebine baskı ve şiddetle karşılık verdiği coğrafyamızda faşist devlet terörü, sisteme rengini veren temel kodlardan olma özelliğine sahiptir. Şiddeti yaşamın her alanında bir varoluş biçimi olarak algılayan sistemin saldırılarını geri püskürtme, sistemde gedik açma ve onu yıkma eyleminin başlıca dili bu yüzden devrimci şiddet olmak zorundadır.

Büyük bedeller uğruna elde edilen demokratik hak ve özgürlüklerin korunmasının, ileri taşınmasının ve komprador burjuvazi ve toprak ağalarının emekçi yığınların kanını emen iktidarından kurtulmanın başkaca yolu yoktur. Sınıf düşmanıya anladığı dilden konuşmak, devrimci ve komünistlerin, geniş emekçi yığınların güvenini kazanmasının, onları kazanıp, örgütlemesinin ve savaşa seferber etmesinin yegane yoludur. Bunun ülkemizde aldığı biçim ise faşist devlet terörüne, zulmüne karşı ezilen emekçi yığınların meşru eylemini yani devrimci şiddetini yaşama geçirmektir. Gezi İsyanı sırasında açığa çıkan devlet/polis vahşeti karşısında mevzileri korumanın ve yeni mevziler elde etmenin başkaca yolu yoktur. Barikatların kurulduğu, yığınların polis şiddetine karşılık verdiği alanlarda polisin iki defa düşünmek zorunda kalması dahası püskürtülmesi de bunun küçük bir örneğidir. Bu bağlamda direnmek mevzinin korunması, sağlamaştırılması bakımından önemlidir ama onu kazanıma çevirecek olan ileri atılmak ve devrimci eylemin niteliğini yükseltmek, saldırıya geçmektir. Bu anlamda yığınların, kendisini ezen, sömüren, hor gören ve her türlü şiddeti reva gören hakim sınıflara ve onların temsilcilerine yönelik şiddeti meşrudur, desteklenmeli, geliştirilmeli ve büyütülmelidir. Kuşkusuz işçi sınıfı ve emekçi yığınların, sömürücü vampirlerin zulmünden gerçek kurtuluşu faşist devlet aygıtının parçalanmasıyla olacaktır. Bunun yolu ise yığınların komünist partisinin önderliğinde halk savaşına seferber edilmesi, savaştırılmasıyla olacaktır.

Gezi İsyanı'nda kitlelerin açığa çıkardığı enerjiyi, doğru analiz etmek, taleplerini anlamak ve onlarla aynı dili konuşarak, yan yana, omuz omuza mücadele etmek kurtuluşa giden yolu kısaltacaktır.

Açık ki tarihsel bir süreçten geçiyoruz. Yarına daha güçlü çıkanlar, dönemin temel şifrelerini doğru çözenler, buna uygun bir konum alanlar ve hızla harekete geçenler olacaktır.

Bu neden biz olmayalım?

Soykırım üzerine inşa edilen devlet ve Gezi İsyanı

►► Önceden Taksim Gezi Parkı'ndan başlayan, AKM, Cumhuriyet Anıtı, Askeri Müze, Hilton-Divan otellerinin olduğu alan yani Harbiye'den Elmadağ'a kadar olan toprak parçası aslında Ermenilerin tapulu mülkü durumundaydı. ◀◀

10 yıldan bu yana ülkeyi zor ve İslami referanslara göre yönetmeye çalışan AKP hükümetinin artık yönetemez duruma geldiği noktadayız. 12 Eylül Askeri Cunta dönemini aşan uygulamaları ile AKP adeta "polis devleti" kurmuştur. Muhalif kesimler gözaltı-tutuklama terörüyle susturulmaya çalışılmış, öğrenci gençliğin en demokratik hakları ellerinden alınmış, karşı gelenler hapis cezalarına çarptırılmıştır. İşçilerin hak talepleri her koşul altında yok sayılmıştır.

Yazarlar, eleştirmenler tehdit altında çalışamaz, düşüncelerini söyleyemez duruma gelmiştir. Aleviler, "açılımlarla" kandırılmaya, Ermeniler tehditlerle baskı altına alınmaya çalışılmıştır. Osmanlı yayılmacılığı hayalleri peşinde koşan R. T. Erdoğan, tam bir ABD projesi olan "İlimli İslamiyet"i kullanıp bölgeyi, Ortadoğu'yu yeniden dizayn etmede ABD'ye hizmet ve sadakat uşaklığı içerisine girmiştir.

Seçimleri "kazanarak" işbaşına gelen AKP her defasında "seçimle iktidara geldik", "bizi millet seçti" diyerek, halka zulmetmeyi, aşağılamayı, hakaret etmeyi meşru göstermektedir. Etnik köken, din, mezhep üzerine kurulu politikaları ile Ortadoğu'nun savaş alanına çevrilmesinde emperyalizmin taşeronluğunu yaparak halkların baş belası olmuştur.

Bardağı taşıran son olay Gezi Parkı Olayı oldu. Artık önü alınamayan kitle gösterileriyle Türkiye'de bir ilk yaşandı. Aynı zamanda yeni bir dönemin başlangıcının sinyalini verdi. Haklı, meşru, doğru olan kendiliğinden yükselen bu mücadelede artık kitleler korku duvarını aştı. Bu AKP'nin sonunun başlangıç noktası oldu. Gezi Parkı Direnişi ile tüm Türkiye'ye

yayılan dünyada sempatiyle karşılanan bu dalga gelecekte yürütülecek mücadelede kırılma noktası olmuştur.

Ermenilere mezarda dahi rahat yok

Kılıç zoruyla, kan dökerek, yağma ve işgal ederek 500 yıllık bir imparatorluk kuran Osmanlılar zorun, kılıcın, kanın simgesi olan, kendi düşünce ve yaşam tarzına uygun olarak III. Selim döneminde bugünkü Taksim'de bulunan Gezi Parkı'na Topçu Kışlası inşa edildi. İlk tamamen askeri amaçla yani "fetih" ve "ilhak" amacıyla kurulan Topçu Kışlası esas hedeflerine ulaştıktan sonra Cumhuriyet döneminde "sivil amaçlı" kullanılmaya başladı. Futbol sahası, müze, sergi, gösteri merkezi gibi alanlarda kullanıldı. Ancak kışla, 1940 yılında yıkılarak alan tamamen ağaçlandırılarak park haline dönüştürüldü.

Bugünkü olayların başlangıç noktası olan Gezi Parkı'nın arkasındaki sır perdesi aralanmıştır. Önceden Taksim Gezi Parkı'ndan başlayan, AKM, Cumhuriyet Anıtı, Askeri Müze, Hilton-Divan otellerinin olduğu alan yani Harbiye'den Elmadağ'a kadar olan toprak parçası aslında Ermenilerin tapulu mülkü durumundaydı. Ermeni Mezarlığı olarak kullanılan bu kara parçası ebediyete göç eden insanlar içindi. Pangaltı Ermeni Mezarlığı (Surb Hagop Ermeni Mezarlığı) 1872 yılında yapılmıştır. Değeri oldukça yüksek, paha biçilemez olan bu topraklar Cumhuriyet döneminde, her yerde ve her şeyde olduğu gibi el değiştirdi. Rüşvet, yolsuzluk, azınlık mallarına el koyma şeklinde devletin genlerinde olan utanç verici bu gelenek, Kemalist CHP döneminde de olanca hızıyla devam etti.

Dönemin İstanbul il başkanları bu mallara el koyarak servetlerine servet katmışlardır. Haklarında açılan soruşturmalardan sonra hiçbir şey değişmemiştir. Bugün de yapılmak istenen de aynısı olmuştur. AKP tarafından "kentsel dönüşüm" adı altında insanlar evlerinden yurtlarından edilerek, AVM'ler kurulup, patronlar zenginleştirilmiştir. Bu topraklarda yatmakta olan ölümlere saygısızlık yapılarak, döneme ait bütün izler yok edilmiştir.

Bugünkü Eminönü Meydanı üzerinde tarihi eserlerle övünülen yapılaşmaların taşları Taksim'de mezarlardan sökülüp de Eminönü'ne inşa edilen utanç duvarları olarak halen yerlerinde durmaktadır. Ölümlere yapılan bu saygısızlık "*sizlere mezarda dahi yer yok*" anlamına gelmektedir. 1915'te yok edilen bir ulusun mezarları üzerine inşa edilen

cumhuriyet Türkiye'sinin bu kanlı geçmişinin tüm toplum tarafından bilinmesi öğrenilmesi, hakikatlerle yüzleşmesi için Gezi Parkı Direniş alanı aynı zamanda bir sınav yeri olacaktır/olmuştur.

Örneğin 1928 yılında inşa edilen Cumhuriyet döneminin simgesi olan Taksim Cumhuriyet Anıtı da dönemin İtalyan heykeltıraşlarına yaptırılmış ve oldukça pahalıya mal olmuştur. Masrafları ise yörede yaşayan gayri-müslimlerden yani Rum, Ermeni ve Yahudilerden baskı ile toplanan paralarla karşılanmıştır. Yine aynı dönemde aynı alana Ermeniler 1915 yılında kaybettiği evlatlarının anısına bir anıt yapmışlardır. İlk defa 24 Nisan 1915 anmaları böyle başlamıştı. Bu anıt buradan alınarak ortadan kaldırılmış, anıta bir ara Harbiye Ordu Evi'de rastlanılmış, ancak daha sonrasında bir daha gören-duyan olmamıştır!

Yapılması planlanan 3. köprüye "Yavuz Sultan Selim" adının verilmesi de devletin katliamcı geleneğini süreklileştirme ve bunu normalleştirme çabalarının bir başka yansımasıdır. 1512 yılında Yavuz Sultan Selim ile başlayan dönem Osmanlı tarihinde önemli bir yer tutmaktadır.

Anadolu'da yaşayan halkların önemli bir bölümü Alevilerden ibaretken, Sünni mezhebin ile devlet ve iktidarın şekillenmesi Selim dönemine rastlamaktadır. Dini baskıların en yoğun olduğu, on binlerce Alevinin kılıçtan geçirildiği dönem bu dönemdir. Bugünkü mesaj Alevilere, azınlıklara katliamlara devam anlamı taşımaktadır.

Saymakla bitmeyen bu haksız, baskıcı rejimin uygulamaları kitlelerin öfkesini kabartmış sonunda patlama noktasına gelmiştir. Devleti idare edenler hayretler içerisinde, korku ve paniğe kapılarak çaresiz kalmışlardır. Kitlelerin muazzam mücadelesi karşısında yıkılmaz gibi görünen iktidarlar, devletler sonuçta geri adım atmışlardır. Devlet "çapulcular"la görüşme yapmak zorunda kalmıştır.

Bekle bizi İstanbul!

Dünyada ve Türkiye'de yaşanan tecrübeler ışığında kazanılan her türlü zafer ağır bedeller ödenerek kazanılmıştır. Hiçbir iktidar kendi rızasıyla halklara özgürlük ve demokrasiyi bağışlamamıştır. Gezi Parkı eyleminin bilançosu bu yüzden her geçen gün artmaktadır.

Daha yakın bir tarih olarak Taksim'in direniş alanı olması, bu alanın bu denli sahiplenilmesi burada yatan şehitlere olan saygıdan ileri gelmektedir. 1 Mayıs 1977 yılında MİT'in açtığı ateş sonucu 37 can şehit

verilmiştir. Mehmet Akif Dalcı yine Taksim'de 1 Mayıs mücadelesinde şehit olmuştur. Gülay Beceren polis kurşunlarıyla burada felç olmuştur. Bu mevziinin faşistlerin içini boşaltarak anlamsız, boş, şoven amaçlar için kullanılmasına bu halk asla izin vermeyecektir.

Arjantin'de 7 yıllık cunta döneminde öldürülen binlerce devrimcinin hesabını, gözaltında kaybedilenlerin akıbetini sormak için senelerce Mayıs Meydanı'nda toplanan analar için bu alan ne anlam ifade ediyorsa Taksim de bizim için odur! Mısır'da tek başına senelerce iktidarda kalan, ABD'nin yeminli Ortadoğu uşağı Hüsnü Mübarek'i alaşağı eden kahraman Mısır halkı için Tahrir Meydanı ne anlam ifade ediyorsa Taksim de bizim için odur!

Çarlığı devirip dünyanın ilk sosyalist devrimini gerçekleştiren Sovyet işçi ve köylüleri için, kan akıttığı Kızıl Meydan ne ifade ediyorsa, bizim için de Taksim odur! Çin'de iktidarı ele geçiren yeni burjuvaziye karşı ayaklanan milyonların toplandığı Tianan Men Çin halkı için ne ifade ediyorsa Taksim de bizim için odur! 1789 yılında monarşiye karşı Paris'te Place de la Bastille'de ayaklanan Fransız halkı için burası ne ifade ediyorsa bizim için de Taksim odur!

Gözaltında kaybedilen, işkencede öldürülen, öldürülüp belirsiz bir yere gömülen, evlatlarının mezarlarına kavuşmak için senelerdir biraraya geldikleri Galatasaray ve Amed meydanları analar için ne kadar önemliyse Taksim de bizim için o kadar önemlidir!

Gezi Ayaklanması'nın sınıfsal kültürel görünümüne dair

►► Gerçekten, demokrasiden, kardeşlikten, insan haklarından, onurlu bir hayattan bahseden dil, direnişçilere aitti. Ezici, bölücü, dışlayıcı, fesatçı, saldırgan, gayri-ahlaki dil politik iktidar temsilcilerine aitti. ◀◀

*On beşine bastı mı
dudaklarında bir türkü
elinde bayrak
kavga sokaktaki oyuna benzer artık
çocukluğu
benzemez
çocukluğa*

*Deniz okşayabilir mi
sarışın bir dağın
rüzgarlı saçlarını
uzanarak yelesine hayatın
tutuklayabilir mi zindanlar
onun
vuruşkan sevdasını*

*Açar da acının rüzgarına
hüznün solgun yelkenini
ne zindan karanlığı
ne zulüm
ne işkence
indiremez dudaklarındaki gülümsemenin bayrağını*

(Ahmet Telli)

Toplumsal üretim ve bölüşüm süreçlerinin örgütlenmesinin bir sonucu olarak toplumun bir bölümünün üretilen zenginliklerden daha fazla pay alması sınıfsal ayrılığın temelini oluşturur. Bu farklılık kendisini sadece belirtildiği gibi ekonomik değil, bu ekonomik temel üzerinde gelişen hukuki, sanatsal, dinsel, kültürel vb. alanlarında da gösterir. Bu bağlam etrafında gelişen siyasal iktidar mücadelesi sınıflar arasındaki çelişkinin de ne kadar uzlaşmaz olduğunu açık eder. Böyle bir durumda üretim ve bölüşüm süreçlerinin örgütlenmesi demek, siyasal iktidarı elinde bulunduran sınıfın lehine bölüşümden daha fazla pay ayrılması demektir.

Bu da üretim araçlarının sahipliğinin belirlenmesi, diğer sınıflar üzerinde baskı kurulması ile başlayıp, gündelik yaşamdan konunun işaret ettiği tüm toplumsal olana müdahale ve toplum düşüncesi ve duygusal süreçlerinde hakim olmak gibi iktidarı güçlendirecek avantajlar elde etmek anlamına gelir. Sorunun sadece üretim araçlarını kendi elinde toplayıp, bölüşümün nasıl olacağını belirlemek gibi maddi süreçlerde belirleyici olup diğer yönleri umursamamak olmayıp, aksine her alanla birlikte kültürel alanı da yönetmek olduğunu bilmek önemlidir. Dolayısıyla iktidarı elinde bulunduran sınıf, toplumun kültürel süreçlerini de yönetmek için gerekli maddi araçları da elinde toplar ve böylece Marks'ın dediği şey gerçekleşir: Bir toplumun egemen kültürü ekseriyetle, iktidarı elinde bulunduran sınıfın kültürüdür.

Ama yine de tek kültür değildir. Egemen kültür, toplumun tümünü içine alan, onları temsil eden yegane kültür olamaz. Diğer sınıfların kültürü de varlığını sürdürür ve egemen kültür ezilen sınıfların kültürünü etkisiz hale getiremez ya da onlar üzerinde tam bir etki kuramaz: maddi koşulların farklılığı, kültürler arasındaki farklılığı da korur. Buna bağlı olarak sömürülen sınıfın kültürü, sömürücü sınıfın kültürel basıncına karşı direngendir, onu reddeder, ona meydan okur. O bu cesareti siyasal iktidar mücadelesinin etrafında gerçekleşen köklü ve uzlaşmaz sınıf çelişmesinden alır.

Buna rağmen egemen kültüre karşı direniş açık meydan okumalar biçiminde olduğu-olacağı gibi farklı formlarda da gösterebilir kendini. Açık ya da örtülü, mizahi ya da teorik ya da ne türdeyse, bunların toplamı belli bir muhalefet oluşturur.

Konuyla alakalı somutlamayı Gezi Direnişi'nden vermek niyetindeyiz. Dinamizmini farklı biçimsel direnişlerle (mitingler, protestolar, basın açıklamaları, dayanışma gösteri-yürüyüşleri, forumlar, atölyeler vb.) çok bariz biçimde politik iktidardan uzak, o iktidarca reddedilmiş, görmez-

den gelinmiş, o iktidarın temsil ettiği sermaye sahipleri tarafından sömürülen kitlelerin kendi kültürlerine aitti, oydu. Bu kültürle, politik iktidarın dayattığı kültüre karşı koyuş, onu alaya alıp etkisiz kılış, onu aşağılayış, ters çevirip yine sahiplerine karşı kullanış, kitlesel eleştiriş, öfkeyle tahribe yöneliş, kendisine ait olmayan sömürü simgeleriyle çatışma, onlara saldırma vs... Bütün bunları ardımızda bıraktığımız birkaç aylık süreçte gördük, direnişin devam etmesi nedeniyle de hala açık biçimde görmekteyiz.

Direnişe katılan kitleler içinde yer alan ama egemenlerden ve onların iktidarından uzak olan profesyonel sanatçılar kadar sıradan insanların da iktidarı hedefe alan, demokratik taleplerini dile getiren ve bunun için direnişi övüp bütün halkı direnişe çağıran, tiyatrodan şarkılara, karikatürden dansa klasik müzikten edebiyata, sanatın hemen her dalında "bir anda" ne kadar yaratıcı zengin örnekler verildiğini gördük. Dahası bunun direnişte ne kadar güçlü bir silah olduğunu sadece ülkemiz sınırları içinde değil, yeryüzünün her kıtasında yankı bulacak denli etkin olduğunu gördük.

Kültürü sadece sanatla sınırlandırmayıp davranışlar bütünü olarak da ele aldığımız için politik iktidarı hedefine koyan duvar yazılarından pankart ve afişlere, sömürücü sistemin gerçek sahipleri olan bankaların taşlanmasına küresel çapta etkinlik gösteren emperyalizmin simgesi niteliğini taşıyan yiyecek-içecek dükkanlarının, gazetecilik onurunu taşımayan ama çıkarları için politik iktidarın sözcülüğünü yapıp direnişçilere saldıran ya da görmezden gelen, sermayenin satılık televizyon ve gazete araçlarının yakılması yahut direniş bölgelerinde sokulmaması ya da bu türden gazete ve televizyonların binaları önünde protesto etmeleri, politik iktidarın koruyucu kuvveti olan polisle sokak sokak, meydan meydan aylara varan yorulmak bilmez çatışmalar... İktidar sahipleriyle iktidardan uzak olanların dillerindeki fark bu direnişle birlikte daha açık, daha fark edilebilir daha ifade edilebilir oldu.

Gerçekten, demokrasiden, kardeşlikten, insan haklarından, onurlu bir hayattan bahseden dil, direnişçilere aitti. Ezici, bölücü, dıştalayıcı, fesatçı, saldırgan, gayri-ahlaki dil politik iktidar temsilcilerine aitti. Başbakanın milyonlarca direnişçiye "çapulcu" demesine, direnişçilerin cevabı yine iktidarın silahıyla ama onun dönüştürülmüş anlamıyla oldu: **"Evet çapulcuyuz"**. (Bu tıpkı Marks'ın dönemin iktidarlarının yoksulları aşağılamak için kullandıkları "baldırı çıplak"ı sahiplenmesi gibidir.) İkti-

dar bu kavramı çapul yapan, haksız yere, zorla, çıkar amacıyla gasp eden anlamında kullanırken, (böylece direnişin meşru zeminini oynamak niyetindedir) direnişçiler hep birlikte hiç gocunmadan ithafı bu anlamlarından arındırdı ve adeta direnişçilerin imzası niteliğini kazandırdı. Bu o kadar etkin oldu ki, Pekin'den Londra'ya, Rio'dan Oslo'ya kadar dünyanın yedi kıtasında pek çok ülkeden "çapulcu", "chapuling" imzalı destek gösterileri geldi. Gezi İsyanı boyunca 7000'in üzerinde yaralıya, 3000'in üzerinde gözaltıya ve katledilmelere rağmen direnişçilerin söylemleri, çizgilerini korur nitelikteydi...

Polis saldırısında gözünü kaybetmiş bir direnişçi, gözünü kaybetmiş olmasının bir önemi olmadığını, çünkü kendisini direndiği için mutlu ve gözünü kaybetmeden önceki durumundan daha özgür hissettiğini, bu nedenle de, göz küresinin yokluğundan kaynaklanan göz boşluğunu da onurla taşıdığını ifade ediyordu. Polisin attığı gaz fişesinin saplanmasıyla tek gözünü kaybetmiş bu direnişçinin şu söylemi belki de tüm anlatmak istediklerimizin toplam anlamını barındıracak kadar takdire şayandır: Karanlık bir dünyada yaşamaktansa, aydınlık bir gelecek için gözlerimi veririm...

Polisin başlattığı "cadı avı"ndan sonra gözaltında sorgulanıp mahkemeye sevk edilen bir direnişçi, yargıcın "neden direnişe katıldın" sorusuna "*Evde oturup penguen belgeseli mi seyretseydim?*" yanıtı, iktidar sahipleriyle iktidara yaklaştırılmayan sömürülenlerin arasındaki çatışmaya işaret eder. Çünkü, hatırlayalım ki, milyonlar çatışa çatışa sokaklara, meydanlara aktığında iktidarın borazanlığını yapan CNN-Türk televizyon kanalı, milyonların bu görkemli eylemini görmemiş, üstüne üstlük bu eylemi gizlemek için penguen konulu belgesel yayımlamıştı. Şimdi iktidarın, direnişi suç sayan yargıcın karşısında bulunan direnişçi, penguen belgeselleriyle uyumayı-uyuşturulmayı, reflekslerinin törpülenmesini, duyarsızlaştırılmayı, alıklaştırılmayı, kendine yabancılaştırılmayı reddettiğini ve direnişinin meşru olduğunu böyle ifade ediyordu. Sömüren ve sömürülenlerin o anda oradaki temsilcileri bu biçimde karşı karşıya geliyordu. Ve daha buna benzer sayısız yerde sayısız örnekler...

Konuyla alakalı çarpıcılığı bakımından son bir örnek vermek sözün özü olup anlatımı kolaylaştırıcaktır. Hatırlanacağı üzere, direnişin ateşleyicisi Taksim'deki insanların ücretsiz olarak girip kafa dinledikleri, yeşillikler içindeki gezinti alanı olan Gezi Parkı'ndaki asırlık ağaçların kesilerek parkın iptal edilip (dendiğine göre, en azından bir kısmının) oraya alış-

veriş merkezi yapılmak istenmesiydi. Burada da yine sömüren-sömürülen ilişkisini görüyoruz. Çünkü meselenin sadece ağaç meselesi olmadığı, gerisi iktidarın, insanların yaşam alanlarını kentsel dönüşüm adı altında, polis zoruyla zabıta aracılığıyla, parayla, hile ve kandırmacayla ve pek çok illegal yöntemle ele geçirme vahşiliğine artık "dur" deme gayretiydi. AVM'ler, kapitalizmin tüketim kültürünün en çarpıcı ve işlevsel merkezleridir. Cafcaflı, sömürücü, ezici, teslim alıcı... İnsanları içine, kapalı mekanına çekerek daha çok harcama yapmalarını sağlar; mimari yapıdan mekan düzenlemelerine, dükkanların belirlenmesinden ürünlerin yerleştirilmesine kadar her Şey buna göre belirlenmiştir. Böylece insanları sokaktan uzaklaştırıp kapalı mekanında tecritte tutar. Onların birbiriyle insani ilişki geliştirmelerini engelleyerek kendi içindeki parçalı galerilerinde parçalara ayırır. Dizaynları öyledir ki, yiyecekten sanata, spordan giyime kadar, içinde her Şeyin satıldığı mekanlara sahiptir. İnsanlar bu mekanlar dışında sadece çalışıp para kazanmak, zorunlu işlerini yapmak için bulunmalıdır. Diğer zamanlarını ise ister aileleriyle ister bireysel olarak buralarda geçirip kazandıkları parayı harcamalıdırlar.

Büyük Şehirlerin hele de İstanbul'un dört bir köşesi AVM olmuşken (sayıları o kadar çoktur ki en zengin ülkelerin Őehirlerinde bile nüfusa oranlansa dahi böyle bir yoğunluk görülmemektedir. Ki bu, üretemeden tüketmeye, ithalata, dış bağımlılığa karakteristik örnek teşkil eder) Taksim Gezi Parkı'na da AVM yapılmak istenmesine gösterilen tepki sistemin vahşi saldırsına karşı direnişi ifade etmesi bakımından önemlidir.

Bu kültürel görünümlerden açığa çıkan bir Şey varsa o da, insanın, içinde bulunduğu maddi koşullarla ilişkisi değişim gösterdikçe kültürel durum da değişir vaziyette kendini açığa vuruyor. Bu hem içerik hem biçim açısından böyle oluyor/gerçekleşiyor. Örneğin Gezi Direnişi'nde "Kahrolsun faşizm" duvar yazısının yanında "are Drogba"; "I love you devrim" yazısının yanında "Kahrolsun kapitalizm"; "Penguinler kutupta güzel" yazısının yanında "Yaşasın halkların kardeşliği" yazıyordu. Elbette rnekler sayısızca çoğaltılabilir. Bu dil sadece duvar yazılarında değil, direnişin Őarkılarında, afişlerinde ve günlük konuşmalarında da vardı. Ve bunların toplamı, direniş kadar canlı, oraya katılan kitle katmanları kadar heterojen hedefleri ve ortak paydaları kadar birbirine bağlıdır. Dolayısıyla sadece proleter sınıfın kültüründen (elbette bu çok gçlce direnişin içindeydi) değil, bu sınıfın kültürüne sahip olmayan, bu bilinci taşımayan ezilen, sömürülen, her toplumsal katman, grubun bileşenlerinden oluşmuş

bir kültürel görünüm vardı: Tam da kitlenin katılımına uygun olarak, olması gerektiği gibi... Ama dikkatimizden kaçmasın, direnişe katılanların hemen tamamı proletaryanın müttefiki olan toplumsal katmanlara dahildirler ve pek çoğu proletaryanın kültürüne yakındırlar.

Egemenler için direniş o kadar korkutucuydu ki, her şeyi emip içini boşaltmaya çalışan televizyon kanalları, oradan para kazanıp kazanamayacağını hesap eden reklam şirketleri ve daha pek çok simgeleşmiş aktif kapitalist aygıt bu defa bunu yapamadılar. (Belki korkularını atlatabilirlerse!) Çünkü kapitalizmde para eden her şey satılıktır ve onlara göre her şeyin bir ederi vardır. Ama bu sefer neydi satılır olan? Kapitalizmin azgın piyasa koşullarına kitlenin öfkelerini para etkin diye süremezlerdi ya. Normal koşullarda kapitalizm, kültürün piyasaya sürülüp, para eder yanını kullanır, diğer yanlarını bastırırdı, ama bu sefer kitlelerin öfkeleri buna izin vermedi. Bu öfke selinin şakaya gelir, alaya alınır yanı yoktu. Normalde kapitalizm, gündelik yaşamın tamamını düzenleyip, kontrol eder-etmeye çalışır. Yani bunu, sistemin genel karakterine uygun olarak meta üretimi ilişkisinde ele alır. Kapitalizm, Marks'ın deyimiyle her şeyi ters yüz ettiğinden onları gerçek işlevinden uzaklaştırıp başka bir şey haline getirdiğinden yapaydır/yapıdır. Elbette söylemek bile fazla ki, kültürel çeşitlilik altında sunulanlar ya da özgünlük diye sunulanlar da sahte ve yapaydır. Bu kültürel çeşitlilik ve özgünlük vs. kapitalizm tarafından destek görüyorsa onun piyasaya sürülüp para edebilir potansiyelini taşımasındandır. Aksi halde kâr etme potansiyeli olmayan hiçbir şey destek görmez kapitalistler tarafından.

İnsan, doğaya hükmetmeye çalıştıkça, içinde bulunduğu maddi süreçlere müdahale edip değiştirdikçe maddi süreçle zihinsel, duygusal süreç bütünlüğü kuvvetlenir. Bu bütünlük-süreçlerin toplamı, insanın toplumsal bir varlık olarak özne olma özelliği; toplumsallaşmayla birlikte de bir kültür oluşturmanın garantisidir. Sonuçta ortaya insanın zihninde olup bitenler ve onun diğer insanlarla ilişkilerininin maddi süreçlere dayandığını kabul ederiz. Dolayısıyla toplumsal dahilinde olan bütün belirlemeleri bu süreçle bağıntılı ele alırız.

Fakat öte yandan, bu bağlantıların toplum içindeki köklü çelişik yapıların da kaynağı olduğunu bilmek önemlidir.

Gezi’de İstanbul Güncesi

- Hayatında herhangi bir eyleme katılmamış milyonların sokakları zapt ettiği, belki de ülkede milyonların aynı anda ilk defa gece boyu uyanık olduğu gündü 31 Mayıs. Devletin kiralık katillerinden oluşan polis teşkilatına karşı atılan taşların “en meşru” olduğu gündü 31 Mayıs. Kısacası 31 Mayıs, yüz binlerin “devrimi” olarak tarih geçti. ◀◀

Gezi Parkı İsyanı’nın başlangıcı 27 Mayıs günü Gezi Parkı’ndaki kentsel dönüşüm ve rant projesine karşı kurulan çadırlara yönelik ilk polis saldırısı olarak tarihe geçti. Ancak yüz binlerin “Artık yeter” deyip, evlerinden tencere-tavalarıyla sokağa döküldüğü tarih 31 Mayıs’tı. Hatta o günlerde duvarlara en çok işlenen yazılamalardan birinin “31 Mayıs Devrimi” olması da tesadüf değildi.

Elbette 31 Mayıs, bizim bildiğimiz anlamda bir “devrim” günü ya da öngünü değildi. Ancak hayatında herhangi bir eyleme, basın açıklamasına katılmamış milyonların sokakları zapt ettiği, İstanbul’un bir yakasından köprüyü işgal ederek karşı yakaya geçtiği, eylemlerin illere yayıldığı, belki de ülkede milyonların aynı anda ilk defa gece boyu uyanık olduğu gündü 31 Mayıs. İnsanları katletmeyi meslek edinen devletin kiralık katillerinden oluşan polis teşkilatına karşı atılan taşların “en meşru” olduğu gündü 31 Mayıs. Kısacası 31 Mayıs, yüz binlerin “devrimi” olarak tarih geçti.

Tarihe naçizane bir not olması dileğiyle 31 Mayıs’tan itibaren isyanın başlangıç noktası ve direniş merkezlerinden biri olan İstanbul için kısa bir tarihçe hazırladık:

31 AĞUSTOS

Günlerdir art arda gazlı saldırılarla taciz edilen Gezi Parkı’ndaki direniş, giderek kitleselleşiyordu. O gece binlerce insan Gezi Parkı ve İstiklal Cad-

desi'ndeydi. Volta atanlar, yer yer slogan atanlar, polisle gerginlikler, bir köşeden telefonda facebook ve twitter'a girerek gelişmeleri aktaranlar ve takip edenler... Sabaha karşı saat 05.00 civarında polis, birikmeye başladığı Gezi Parkı etrafından içeri girmeye çalışıyordu.

Taşkıyla ve İstiklal'de birikmeye başlayan kitle ile polis arasında çatışmalar giderek arttı. Direnişe Elmadağ, Harbiye, Gümüşsuyu sokakları da katıldı. Direniş sosyal medya ve bazı internet sayfalarından anbean yayıldı. Saatler süren ilk raundun ardından çok sayıda yaralı hastanelere kaldırılırken, kitle Taşkıyla'da kahvaltı yaparken çevik kuvvet saldırısına uğradı. Ancak tam da bu sırada imdada araçları ile gelen Gezi direnişçileri yetişerek, kahvaltı yapanlara barikat oldu.

Parka giriş tamamen yasaklandı ve burası OHAL ilan edildi. Saat 10.00'da Taksim Dayanışması'nın çağrısı üzerine Divan Otel önünde bir araya gelenler basın açıklamasına başladı. Açıklamada bu saldırıların Tayyip Erdoğan'ın emriyle gerçekleştirildiği söylendi. "Hükümet istifa" ve "Tayyip istifa" Erdoğan'ın ve kodamanlarının kulak zarlarını patlatacak derecede isyanın en çok atılan sloganları arasında yerini aldı. Açıklamanın ardından kitle parka girdi.

Ve yine polis saldırısı... Kitle parktan çıkarıldı, ama bu, öfkeyi artırmaktan başka bir işe yaramadı.

Gün boyu süren çatışmalarda, zaman ilerledikçe Taksim'deki kalabalık da artıyordu. Öğle saatlerinde DİSK'in Taksim'de bir açıklama yapacağı duyurusu üzerine biraraya gelen 5 bin kişilik kitleye yönelik polis saldırısının ardından kimse evinde duramaz oldu. O andan itibaren binler on binler oldu; on binler yüz binlere haber verdi ve artık "bozkır ateşe verildi"!

Yüzlerce insanın yaralandığı eylemde devrimci, demokrat ve ilerici güçler ile birlikte caddeler barikatlarla donatıldı. "**Bu daha başlangıç, mücadeleye devam**" diyen yüz binler ile polis arasında yaşanan çatışmalarda; tazyikli su, plastik ve gerçek mermi, envai çeşit gaz bombaları ile tam donanımlı polisin saldırısı sonucu yüzlerce kişi yaralandı, Taksim Metro'ya sığınan direnişçiler gaza boğuldu. Taksim-Kabataş füküleri hattı ulaşıma kapatıldı.

Akşam saatlerinde ne İstiklal Caddesi'nde ne de Taksim civarında adım atacak yer kalmıştı. Polis, 2 yıllık gaz bombası stokunu tüketmesine, plastik ve gerçek mermilerle halka ateş açmasına, tazyikli su ile insanları yerde sürüklemesine rağmen sayı gitgide arttı ve tabii barikatlar da...

“Orantısız güce” karşı harekete geçen “orantısız zeka”nın direnişiydi bu. Tıp öğrencileri ve doktorlar TMMOB’un bir kısmını revir haline getirirlerken, seyyar sağlık ekipleri ile direnişçilere anında müdahale ediyorlardı. Tüm evlerin kapıları direnişçiler için tek tek açılıyor, evlerde ne varsa direnişçiler için hazırlanıyordu. Tam bir “organizasyon” içerisindeydi herkes. Sosyal medyadan gaza karşı nelerin iyi gelebileceği üzerine çok çeşitli öneriler yapılıyor, polis saldırıları -her ne kadar asparagas haberler aralara sızsa da- anbean aktarılıyordu.

Direnışin internet ağını çokertmek için çeşitli yöntemler deneyen devletin bu saldırıları da kısa sürede çevreden esnafın internet şiflerini açıklaması ile çokertildi. Ne direnişin yayılması ne de görüntülenmesi engellenebildi!

Akşam saatlerinde bu yangın İstanbul’un tüm semtlerine yayıldı. Başta Kartal, Sarıgazi, 1 Mayıs, Ümraniye, Kadıköy, Üsküdar, Gazi, Okmeydanı, Avcılar olmak üzere tencere-tavasını kapalı evlerinin balkonlarından, kendini sokağa atan yüz binler sokaklardan Taksim’e doğru yürüyüşe geçti. O gece ne evinde kalan ne sokağa çıkan uyudu. Gece-nin ilerleyen saatlerinde kitle polisi Taksim Meydanı’na hapsetti. Direniş, 1 Haziran’a akıyordu.

1 HAZİRAN

1 Haziran’ın ilk saatlerine akan direnişin çatışmalı saatlerinin en organizeli kesimlerini oluşturan gezici-gönüllü sağlık ekipleri, antiasit solüsyon ve astım ilacı ile “kurtarıcı” gibilerdi.

Taksim, Şişli ve Beşiktaş civarındaki otel, kafe ve evler direnişçiler için açıldı. Kadıköy’den harekete geçen binler, yol keserek köprüye ilerlerken, Kartal tarafından halkın E-5 üzerinden birleşerek köprüye doğru yürüdüğü belirtiliyordu. Ve sabaha karşı buluşan on binler Boğaziçi Köprüsü’nü aşarak, unutulmaz tarihi bir direniş karesine imza attılar. Sabah saat 07.00 sularında Beşiktaş’a varan kitlenin önü polis barikatı ile kesilse de kitle buradan Taksim’e yürüyüşünü ısrarlı bir şekilde sürdürdü.

Unkapanı yönünden Taksim’e gelen kitleyi engellemek açısından ilk kez 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişinde kapatılan köprü, ikinci kez bu eylemler sırasında kapakları kaldırılarak trafiğe ve geçişlere kapatıldı.

Öğleye kadar Taksim’in tüm caddelerinde süren çatışmalar, 16.00 sularında polisin alandan çekilmek zorunda kalması ile sonlandı. Adeta

miting alanına dönen Taksim Meydanı sadece birkaç saat içerisinde yüz binlerin akınına uğradı. Akşam saatlerine kadar polis zaman zaman ta-cizlerini sürdürse de Taksim’de hakimiyet artık yüz binlerindi...

Ellerine geçirdikleri polis araçlarını, belediye otobüslerini alanı süs-lemek ve barikat yapmak için kullanan ve alana çadırlarını kurmaya baş-layan eylemcilere, Fatih’ten Beylikdüzü’ne, Üsküdar’dan Tuzla’ya tüm İstanbul tencere-tava ile sokaklara dökülen binler eşlik etti. Havada zafer kokusu vardı.

Ancak bu sırada Beşiktaş’ta şiddetli çatışmalar sürüyordu. Başba-kan R. T. Erdoğan’ın günlerce dilinden düşürmediği, “Camiye ayakkabı ile girdiler”, “Camide ahlaksız şeyler yaptılar” vs. söylemlerini sarf et-tiği Beşiktaş Camii’de bu çatışmalarda yaralananlar için revir kuruldu.

2 HAZİRAN

Gece yarısını geçtikten sonra Beşiktaş’ta kitleye saldıran polis geri çe-kilmeye başlarken, Okmeydanı’ndan yürüyüşe başlayan binlerce kişi Gezi Parkı’na vardı. Bu arada coşkulu gösterilere sahne olan Gezi Par-kı’nda Okmeydanı selamlandı.

Gezi Parkı ile başlayan eylemin sızdığı Gazi Mahallesi’nde 1 Hazi-ran akşamı bir araya gelen on binlerce insan gece yarısını geçtiğinde hala sokaktaydı ve saat 02.00 civarında Gazi Karakolu’na doğru yürü-yüşe geçince karakoldan halkın üzerine plastik mermilerle ateş açıldı. Bunun üzerine halk yaralanmalara rağmen yürüyüşünden vazgeçme-yerek karakola girmeye çalıştı. Avcılar’da yol kapatılırken hem Avrupa hem de Anadolu yakasında tüm yollarda “olağanüstü” trafik vardı. Çünkü tüm ana artelleri halk tutmuştu.

Reyhanlı, Roboskî gibi katliamlar kitlenin temel gündemleriydi. Bu sırada Gezi Parkı’nda alternatif, paylaşımcı bir yaşam biçiminin tohum-ları da atılıyordu. Yemek noktaları, çatışanlar için temiz kıyafet, revir, kü-tüphane vs. Hemen her gün sabahın erken saatlerinde direnişçiler, Gezi Parkı ve çevresinde temizliğe girişerek çöpleri topladılar.

2 Haziran akşamı, 5 bin kişi Beşiktaş’ta bulunan Başbakanlık Ofisi’ne doğru yürüdü ve burada polis onları gaz bombaları ile karşıladı. Ama yüz binler artık deneyimliydi; elden ele taşınan malzemelerle barikatlar kuruldu, eldivenliler öne geçerek gaz bombalarını sahiplerine iade etti.

Akşam saatlerinden itibaren İstanbul semtleri on binlerle, yüz bin-lerle yine sokaklara ve yollara dökülerek, “Hükümet/Tayyip istifa”, “Her

yer Taksim, her yer direniş”, “Bu daha başlangıç, mücadeleye devam” sloganları ile egemenlere korku dolu günler yaşatmaya devam etti.

3 HAZİRAN

Sabahın ilk saatlerine kadar İstanbul’un dört bir yanından tencere-tava sesleri, Gezi’de programlar ve Beşiktaş’ta çatışmalar devam ederken; Gezi isyanının ilk şehit haberi 1 Mayıs Mahallesi’nden geldi. E-5’i kesen binlerce insanın yaptığı eylem sırasında SODAP üyesi **Mehmet Ayvalıtaş**, gece saat 02.00 sularında bir aracın çarpması sonucu yaşamını yitirdi. Ayvalıtaş’ın cenazesi aynı gün mahalledeki cemevinden binlerce kişinin katıldığı bir törenle toprağa verilirken, İstanbul genelinde liseliler siyah tişörtler giyerek eylem gerçekleştirdiler.

O gece Beşiktaş’ta çatışma alanına getirilen dozer ve kamyonlar, nam-ı değer POMA’lar (Polisiye Olaylara Müdahale Aracı), TOMA’lara “müdahale ederek”, alandan kovaladı. Gündüz saatlerinde ise aralarında Kanyon AVM’nin de bulunduğu kimi alışveriş merkezleri, çatışmalar sırasında direnişçilere kapılarını kapattığı için basıldı. Bu baskınlardan korkan Taksim’deki Starbucks gibi kimi zincirler direnişçilere ücretsiz kahve, çay dağıttı; ikramda bulundu.

Gezi Parkı’ndaki ağaçların üstüne Roboski ve Reyhanlı’da katledilenlerin isimleri yazıldı. Ayrıca tüm alana “Diren Ankara, Taksim seninle”, “Diren İzmir, Taksim seninle”, “Diren Antakya, Taksim seninle”, “Diren Türkiye, Taksim seninle” gibi sloganlar da yazıldı ve her yerde bu sloganlar sık sık atıldı.

“Gaz bombası kimyasal silahtır, yasaklansın” ve **“Direnen halktır, selam olsun direnenlere”** pankartlarını açan Çağdaş Hukukçular Derneği, İstiklal Caddesi boyunca yürüyüş yaparak, Gezi Parkı’na katıldı. Tencere-tavasını alan yüz binler sokağa çıkarken; Beşiktaş’ta, Gazi ve Sarıgazi’de bu gece de çatışmalar vardı.

4-5-6 HAZİRAN

Daha sonraki günlerde Taksim artık gecesi ve gündüzüyle direniş ve eylem alanına dönüştürüldü. Okulları boykot eden öğrenciler, sinema emekçileri, sendikalar, kadın örgütleri, kentsel dönüşüme karşı çıkanlar, LGBT kurumları, dernekler, Alevi örgütleri, anti-kapitalist Müslümanlar Taksim’deydiler.

Sarıgazi’de halk 2 gündür süren polis saldırılarını bertaraf etti. Kaymakamlığa yürüyen kitle, mahalledeki mobeseleri tahrip ederek, Kay-

makamlığı 2 gün boyunca ateşe verdi. Gazi Mahallesi'nde ise çatışmalar sürerken, çok sayıda kişi yaralandı.

Ayrıca 5 Haziran günü için grev yapma kararı olan KESK ve ona destek veren DİSK, TMMOB, Belediye-İş İstanbul Şubeleri, Gezi direnişçilerinin de katılımıyla Taksim'e yürüdü ve burada kitlesel bir eylem gerçekleştirdi.

7 HAZİRAN

Sarıgazi'de her gece on bini aşkın bir kitle ile "Her yer Taksim, her yer direniş" eylemleri yapılırken, Gazi Mahallesi'nden sokaklara çıkan binlere polis her gece saldırısını sürdürdü. Gazi Mahallesi gençliği başta olmak üzere kitle her gece bu saldırıya direnişle karşılık vererek "Ga(e)zi ruhu"nu yarattı.

Sefaköy'den Halkalı'ya, Alibeyköy'den Soğanlı'ya tencere-tava eylemleri sürerken, Gezi Parkı'nda ve Taksim Meydanı'nda açılan çadırlarda her gece etkinlikler ve eylemler sürdü.

8 HAZİRAN

Gezi İsyanı'ndan kaynaklı geçirdiği zafiyet sürerken, direniş karalamaya devam eden Başbakan Erdoğan'ın hedefinde yine kadınlar vardı. "Başörtülü kız kardeşlerimizin başörtüsünü çıkarmaya çalışarak taciz ediyorlar" şeklinde bir söylemle Gezi direnişçilerini karalamaya çalışan Erdoğan'a yanıt gecikmedi. İsyanın sacayaklarından kadınlar "Tacizsiz ve Tayyipsiz bir yaşam istiyoruz" diyerek alana çadır açtılar, atölye düzenlediler ve Galatasaray Meydanı'ndan Taksim Meydanı'na yürüyüş yaptılar.

Öğle saatlerinden itibaren İstanbul'un merkezi noktalarında bir araya gelen taraftar grupları, "Sık bakalım...", "Bu daha başlangıç, mücadeleye devam", "Her yer Taksim, her yer direniş" diyerek Taksim Meydanı'na çıktılar. İsyanın en kalabalık gecesini yaşayan Taksim Meydanı meşalelerle aydınlandı.

Semtlerde eylemler sürerken, Gazi Mahallesi'nde yine çatışma vardı.

9 HAZİRAN

"Atatürk Heykeli ve AKM terör örgütü paçavraları ile donatılmış" diyen Erdoğan'ın sözleri ve Vali Avni Mutlu'nun açıklamalarının Gezi Parkı içersine ve Taksim Meydanı'na yönelik bir saldırının işareti olduğuna dair

tartışmalar sürerken, Taksim Dayanışması taleplerin kabul edilmesi için bir miting düzenledi.

Yüz binler öğle saatlerine doğru alanı doldurmaya başlarken, Partizan Galatasaray Lisesi'nden meydana bir yürüyüş yaparak mitingdeki yerini aldı. Kürsüden yapılan açıklamalarda Gezi İsyanı sırasında şehit düşenler anılarak, "burada" denildi. "Gazi, Antakya, Ankara, Dersim, Rize..." diyerek sayılan yer isimlerinin ardından kitle ise "Direniyor" diye cevapladı, çünkü gerçekten de Gezi İsyanı boyunca ülkenin her bir yanında eylemler gerçekleşiyor ve halk baskılara artık boyun eğmeyeceğini ilan ediyordu.

Gezi İsyanı için bestelenen şarkıların seslendirildiği, direnişteki işçilerin katıldığı miting için hem kitleliliği hem de politik atmosferi açısından 1 Mayıs 1977 benzetmeleri yapılıyordu.

Mitingin ardından semtlerine dönenler bu kez buralarda eylemlerini sürdürerek, "Artık eve dönmüyoruz" mesajını bir kez daha verdiler. O gece Gazi'de yine çatışma vardı.

10 HAZİRAN

9 Haziran mitinginin ardından güne saldırı beklentisi içerisinde yorgun ama bir o kadar da direngen uyanan Gezi direnişçilerinin bu akşamki ziyaretçileri, Bülent Arıncı'nın "Çarşı, Gezi'den çekildi" açıklamalarına tepki gösteren Çarşı Grubu oldu.

Bu gece de halk sokaklara çıkarken, Gazi'de yaşanan polis saldırılarına bir son vermek isteyen mahalle halkı ilk olarak cemevi önünde halk kürsüsü kurdu ve ardından da mahallede miting düzenlendi.

11 HAZİRAN

"Terör örgütü paçavraları" açıklamalarının ardından son birkaç gündür beklenen saldırı, sabah saat 07.00 sularında başladı. Taksim Meydanı'nda bulunan çadırları polis, ilk olarak gaz bombalarıyla boğmaya başladı. Ardından ilk olarak meydandaki Partizan çadırına yönelen polise karşı direnişçiler sapanlarla, taşlarla, sloganlarla direnişe geçti. Tüm Gezi halkı ayaklandı.

Polis AKM ve Taksim Meydanı'nı sararken, bir yandan da Gezi Parkı içerisindekilere "Marjinalleri aranızdan ayırın" şeklinde anonslar yaparak, kitleyi bölme çabasına girişti. Herkes "çapulcu" ydu zaten ve kimse "marjinalleri" kendisinden ayırmayarak, sloganları birleştirdi.

Direnişçiler polisin TOMA ve kepçelerle ilerlediği sokaklara barikat

kurarken, polise de havai fişek ve molotoflarla karşılık verdi. Özellikle Tarlabası yönünde yoğunlaşan çatışmalar sırasında bir TOMA alev alarak kullanılmaz hale getirilirken, bir TOMA'nın da zırhında delik açılarak alandan ayrılmasını sağlayan direnişçiler ve Taksim Dayanışması Taksim'e gelme çağrısı yaptı.

Gezi Parkı içerisinde bine yakın insan, Taksim Meydanı'na çıkarak çevik kuvvetin ve TOMA'ların etrafını sararak zincir oluşturdu. Ancak polisin, bu insan zincirine karşı tavrı yine ortalığı gaza-dumana boğmak ve insanları tazyikli su ile yerlerde sürüklemek oldu.

Bu sırada bu polis saldırısını protesto etmek isteyen 49 avukat, Çağlayan Adliyesi'nde eylem yapmak istedi, ancak bu eyleme de saldıran polis, avukatları yaka-paça gözaltına aldı.

Öğle saatlerinde bir açıklama yapan Taksim Dayanışması'nın eylemine polis saldırısı gerçekleşirken, insanlar akın akın Taksim'e gelmeye devam etti. Polis, bu kez Gezi Parkı içerisine yönelerek, parkı gaza boğdu. Ancak Gezi Parkı içindekilerin müdahalesiyle parktan çıkmak zorunda kalan polis, meydana yönelik saldırılarını sürdürdü.

Tarlabası'nda başlayan direniş sırasında bu civarda bulunan SDP İstanbul İl Binası'na saldıran polis içeride bulunan onlarca kişiyi gözaltına aldı. Ardından çatışmaların yoğunlaştığı Elmadağ tarafında bulunan direnişçilere halk yemek, su ve giysi getirirken, Gezi Parkı içerisindeki de zaman zaman sloganlarla, zaman zaman da çatışanlarla dönüşüm yaparak destek verdi.

Çatışmalar 12 saati doldurduğu sırada polis, heykel ve AKM'deki pankart ve flamalara olan tahammülsüzlüğünü gösterircesine ilk hedef olarak pankart ve flamaları topladı. Burada toplanmaya başlayan binlerce polisin karşısında yüz binlerce insan Taksim Meydanı'nda toplandı. Polis geri çekilir gibi yaptığı sırada, yüz binlerin bulunduğu alana tekrar saldırdı.

Bu kez ertesi gün sabaha kadar sürecek olan direnişin fitili yakılmış oldu. Yoğun gaz bombaları altında Taksim Meydanı'na barikatlar kuran direnişçiler, atılan gaz bombalarını yaktıkları büyük ateşlere atarak etkisiz hale getirdiler. Bu ateşler aynı zamanda elektrikleri kesilen Taksim'i aydınlatma amacı da taşıyordu.

Bu sırada İstanbul semtleri de Gazi, Sarıgazi, Kartal başta olmak üzere E-5'i kapatıp, yakın semtlerle buluşarak Taksim'e doğru yürüyüşe geçtiler. Buralarda da kitlenin önü polis barikatları ile kesilse de tüm İstanbul bir kez daha tencere-tava sesleri ile inlemeye devam etti.

12 HAZİRAN

11 Haziran sabahı başlayan polis saldırısı 12 Haziran günü sabah saatlerine kadar sürdü. Zaman zaman Gezi Parkı'nın içine de sıçrayan çatışmaların ardından sabah saatlerinde ortalık daha sakindi. 11 Haziran günü Çağlayan Adliyesi'nde yaka-paça gözaltına alınan avukatlara sahip çıkan binlerce avukat gün içerisinde İstanbul Barosu önünden Gezi Parkı'na bir yürüyüş düzenledi.

Akşam saatlerinde ise semtlerde yine eylemler vardı ve sokaklara dökülen binler ana yolları kesti.

13 HAZİRAN

Direnişin 17. günü. Taksim Dayanışması akşam için Taksim'de eylem çağrısı yaptı. Sat 19.00'da yapılan ve binlerce kişinin katıldığı eylemde, *"17 gündür olduğu gibi Taksim'de Gezi Parkı'nda yaşamaya devam edeceğiz. İktidarı sorumlu davranmaya davet ediyoruz. Biz buradayız ve bir yere gitmiyoruz"* denilerek, **"Taksim bizim, İstanbul bizim"** sloganları atıldı.

Bugün, İstanbul Valisi'nin yaptığı "anneler, çocuklarınıza sahip çıkın" çağrısına kulak veren kadınlar, Taksim Meydanı'na gelerek **"Abdullah Cömert çocuğumuzdur"** sloganıyla el ele parka girdi ve çocukları ile birlikte mücadeleyi sürdüreceklerini açıkladılar. Gezi'nin bu akşamki ge-yiği Başbakan R. T. Erdoğan ile görüşen ve "güzel Türkçesi" ile dikkatleri üzerine toplayan Necati Şaşmaz oldu. Polis, Gezi direnişçilerin bir kısmını 24 saat süren bir çatışma ile Taksim Meydanı'ndan çıkarsa da, direnişçiler bu kez piyano resitalleri ile meydanda yerlerini aldılar.

İstanbul semtlerinde eylemler sürerken, Gezi direnişçilerini Beşiktaş'ta bir çay bahçesine çağırın Vali Mutlu'nun davetine katılan direnişçiler, sorularıyla Vali'ye zorlu dakikalar yaşattı.

14 HAZİRAN

Günlerdir Gezi direnişçilerini çeşitli söylemlerle küçümseyen, aşağılayan ve sürekli fırcalayan Başbakan Erdoğan en sonunda Taksim Dayanışması temsilcileri ile görüşmek zorunda kaldı. Bu görüşmeyi bile sürdüremeyen Erdoğan, direnişçilerin Gezi Parkı'ndan çıktıkları takdirde Gezi Parkı ile projeyi durduracağını belirtti. Mahallelerde eylemler sürerken, Gezi Parkı bu kez bu konu üzerine 7 ayrı alanda yapılan forumlarla bir araya gelerek, Gezi Parkı'nın geleceği için tartışmalar yürüttü. Bu forumlardan Gezi Parkı'nda kalma ve diğer talepler de kabul edilene kadar direnişi sürdürme kararı alındı.

15 HAZİRAN

Bugün 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişî'nin yıldönümünde yeni bir direniş imza atıldı. 4 gün önce Taksim Meydanı'ndaki çadırlara saldıran polis, bugün ise akşam saatlerinde Gezi Parkı'na girdi. Direniş gezen Gezi sakinlerine İstanbul'un tüm semtlerinde halk sokaklara dökülerek destek verdi.

Divan Otel'e sığınanlara da otelin içerisinde gaz bombaları atarak saldıran polis, bu kez kitleye tazyikli suya eklenen, yakıcı kimyasallarla saldırdı. TMMOB'a kurulan revirin sokağını da her iki taraftan tutan polis, revir dahil olmak üzere tüm sokağı gaza boğdu. **Alman Lisesi**, Dame de Sion Lisesi, **Hilton Oteli**, Saint Pulcherie Lisesi, **Ramada Otel** kapılarını açtı ve buralar revir haline getirildi.

Gezi Parkı içerisinde çadırlar sökülürken, Taksim'in tüm sokaklarında "Her yer Taksim, her yer direniş" sloganı ile çatışmalar sürdü. Yollara dökülen on binler yolları kesti ve Taksim'e yürüyüşe geçti. Yer yer önleri kesilen eylemciler, Boğaziçi Köprüsü'ne yürüdü.

16 HAZİRAN

15 Haziran akşamı başlayan çatışmalar, gece yarısının ardından giderek şiddetlendi. Ülkenin dört bir yanından getirilen on binlerce polis eşliğinde İstanbul'un tamamını terörize eden devlet, 16 Haziran'ın ilk saatlerinde Avcılar'da yol kesme ve saldırıları protesto eylemine katılan **Zeynep Eryaşar**'ı katlederek; İstanbul'da 2., ülkede ise 4. kişiyi katletmiş oldu.

Gece saatlerinde Okmeydanı'na varan Gazi halkı ile Okmeydanı halkı buluşarak yürüyüşünü sürdürürken, burası 2. büyük çatışma alanı haline geldi. Sabah saatlerine kadar süren çatışmaların ardından, saat 07.00'de ekmek almaya giden 14 yaşındaki **Berkin Elvan**, başından gaz bombası fişegi ile vurularak ağır yaralandı.

Boğaz Köprüsü'ne yürüyen kitleye polis, Altunizade'de gaz bombaları ile saldırmaya başladı. Bu saldırıları ve barikatları aşarak köprüye varan kitleye 2. saldırı burada gerçekleşti. Ancak yürüyüşüne devam eden kitlenin bir kısmı Boğaziçi Köprüsü'nü geçti. Beşiktaş, Maçka, Osmanbey, Elmadağ, Halaskargazi ve Taksim'in tüm sokakları akşam saatlerine kadar savaş alanına döndü. Evlere, gazetecilere de saldıran polis, Kurtuluş'taki Ermeni Mezarlığı'na da tazyikli su sıktı. Feriköy'deki Ermeni Mezarlığı'na sığınan eylemcilere ise mezar taşlarını yerlerinden sökerek saldırdı.

Çatışmalar geniş bir alana yayılırken, polisin saldırısı ile ara ara dağılan direnişçiler, çok kısa sürede tekrar bir araya gelerek polisin "işini iyice zorlaştırdı"! 15 Haziran akşamı başlayan direnişe destek olması için iki gündür sendikaların daha önce aldığı grev kararını uygulamasını bekleyen direnişçilerin baskısı sonucu KESK, DİSK, TMMOB, TTB ve TDHB 17 Haziran'da iş bırakma kararı aldığını açıkladı.

Karaköy'de direnişçiler polis otosunu durdurarak, Taksim'e gidişini engelledi.

17 HAZİRAN

Gece yarısını geçtiğinde hala süren çatışmalarda resmi olarak İstanbul'da 400 kişi gözaltına alınırken, gayri resmi olarak binlerce kişi gözaltında tutulup darp edildi. Semtlerde AKP binalarına yürüyen kitle, AKP'yi yumurta yağmuruna tutup, sloganlarla protesto etti. Çatışmalar sürerken metro durakları kapatıldı.

Bugün erken saatlerden itibaren grev yapacak olan DİSK'in genel merkezi önünde ve KESK'in buluşma adresi olarak verdiği Taksim Tünel'de bir araya gelen binlerce insan, sendikaların geri çekilen tavırları karşısında hayal kırıklığına uğrasalar da polis ile saatlerce çatıştılar. Çünkü İstanbul'u "normalleştirmemeye" kararlıydılar.

20 gün boyunca Taksim'i işgal eden direnişçilere müdahale edemeyen polis, ülkenin dört bir yanından takviye ettiği polislerle bir taraftan kitleye acımasızca saldırırken, bir taraftan da İstiklal Caddesi üzerinde yuhalamalar eşliğinde gövde gösterisi yaptı. Polisi yuhalayan kitle "Polis simit sat, onurlu yaşa" sloganları ile ara sokaklarda çatışmalarını sürdürdü.

18 HAZİRAN

Çatışmalar sürerken, gece saatlerinde Kadıköy'den yola çıkan binlerce kişi sabahın ilk saatlerinde Beşiktaş'a vardı. Taksim Meydanı'nda saatlerce duran direnişçinin eylem biçimi giderek yaygınlaştı. İstanbul'un mahallelerinden farklı kentlere yayılan durma eylemleri giderek arttı.

İstanbul'da isyan ruhu bitmedi!

Sonraki günlerde Gezi direnişçileri ara ara bir araya gelip, çatışarak Taksim Meydanı'na ve Gezi Parkı'na giriş yapmaya çalıştıysa; işgal günlerine geri dönmek istemeyen egemenlerin tüm güçleri ile yaptıkları saldırı ile karşılaştılar.

Gezi Parkı artık, devlet için alerji haline geldi. Gezi Parkı içerisinde çadırlara yapılan baskınların ardından buradaki eşyaları “savaş ganimeti” gibi kullanan polis görüntüleri de, AKM’ye büyük TC bayrağı ve Atatürk resmi asılırkenki gövde gösterisi de, Gezi Parkı’na “çiçek ekıyoruz” diyen Vali, belediye ve polisin telaşı da, her seferinde yasaklanan parkın açılış törenlerinden yansıyanlar da ve de devlet erkanından ağzını açanından Gezi’ye atıfta bulunması da bu durumun göstergelerinden biriydi.

Her ne kadar Gezi Parkı’na daha sonrasında çok girilemese de, bu durum, direnişçilerde “yenildik” psikolojisi yaratmadı. Aksine yeni direniş yöntemleri bulan direnişçiler, devletin “orantısız müdahalesi”ne karşı “orantılı zeka”nın gücüne sarıldılar. Duran insan eylemleri, forumlar, merdivenlerin gökkuşağı renklerine boyanması vb. etkinliklerle Gezi İsyanı sürdürüldü. İstanbul’da isyan ruhu hiç bitmedi!

İsyanın en güzel sözlerini onlar söyledi

►► Polis terör ve vahşeti Türkiye'nin her yerinde bir tepki oluşturdu. Devlet bu yöntemi uygulamak zorundaydı. Bizler devletin faşist yüzünü yıllardır çok iyi biliyorduk, fakat artık direnişin yarattığı meşruluk, kitlelerde direnmenin ve meydan okumanın anlamlı hale gelmesi iktidarı çileden çıkarmış ve gerçek yüzünü göstermeye mecbur kalmıştır. ◀◀

ÇOCUKSU KOKAN EMEĞİNDE KALDI GÖZLERİM

- Milyonların sokaklara döküldüğü Taksim Ayaklanması ile ilgili bir şeyler söyleyerek başlayalım sohbetimize...

Baba Ali Ayvalıtaş: Biliyorsunuz. Taksim olayları başladığı gün CHP'nin mitingi vardı. Başbakan'ın Gezi Parkı'ndaki ağaçları kesmesi ile miting falan iptal oldu. Gezi Parkı'na AVM yapmak istediler. Anlayacağınız her şeyde olduğu gibi Türkiye bir kez daha peşkeş çekilmek istendi. Zaten şu an 30 kalem mal satılmış olsa gelen para ile ne Türkiye'nin yarası sarılmıştı ne de garibanın cebine beş kuruş girmişti. Nasıl olmuşsa bu para kimsenin de cebini dolduramamış! Bugün Topçu Kışlası'nın yıkılmasını biz Cumhuriyet ile kazandık. Ancak Başbakan bu toplumu eskilere götürerek, bizleri sefalete sürüklemek istedi.

Bir de 3. Köprü var tabii. Türkiye için yapılan her şey bizim başımızın tacı ancak, başbakan birini yaparken binini yıkıyor. Bugün Türkiye'de 28 ile 30 milyon arasında Alevi yaşıyor. Bugün bu ülkede bu kadar Alevi yaşarken köprünün adını Yavuz Selim koymak, Alevileri aşağılamak, horlamak, kötülemek demektir. Bunlar bardağı taşıran son damla oldu. Bunun öncesi de var. Hepsi birikince, Alevi'si de ayaklandı, Sünni'si de ayaklandı, Kürdü'de Türkü'de, Lazı'da Çerkezi'de Ermeni'si de ayaklandı. Yani Türkiye'de yaşayan doksandokuz çeşit milliyetlin doksandokuzu da ayaklandı.

Bu Başbakan yatak odalarımıza karıştı, kadınların kaç çocuk yapacaklarına karıştı; ne içip ne içmeyeceğimize karıştı, giyimimize karıştı, hamile kadınlara karıştı. Karışmadığı hiçbir şey kalmadı. İş böyle olunca gençlik doldu, halk doldu. Halkın ayaklanması bu. Ayaklanan kendi oğlu bile olabilirdi. Şehit olan benim oğlum değil

de kendisinin oğlu da olabilirdi. Ya da Bülent Arınç veya Abdullah Gül'ün oğlu bile olabilirdi.

Başbakan halkı halka kırdırmaya çalıştı. Bugün Mısır'da, Suriye'de kardeşi kardeşe kırdırmak için elinden geleni yapıyor. Burada yetmediği gibi orada da Alevi-Sünni çatışması yaratmak istiyor. Bizlere karşı yaptığı saldırıların hiçbirinde kardeş kardeşe düşmedik. Bir de bizlere yüzde elli muamelesi yaptı. Hayır efendim; biz yüzde elli değiliz! Biz yüzde doksan dokuzuz. Yüzde bir varsa o da kendisi ve kendisi gibilerdir.

- Mehmet'in hayatını kaybettiği günü anlatabilir misiniz?

- Taksim olayları başladığında ben pazardaydım. Pazarda olmasaydım ben de gidecektim. O gün olayları duyduk, haberlerden izledik. O gün gençlere durduk yere gaz sıktılar. Copladılar. Herkesi yaraladılar. Mehmet de eylemlere katıldı. Ondan sonraki gün mahallede yaklaşık 25 bin kişi eylem yaptı. Tabii eylemin daha duyulur olması için otobanı kestiler. Gençler otobanı kesince arabalardan densizin biri; büyük ihtimalle o da AKP'lidir; ya 25 bin kişinin kestiği bir yolda nasıl insanların üstüne sürebiliyorsun? Neyse araba gençlerin üstüne sürülünce orada bir yeğenim yaralandı, bir de Mehmedim hayatını kaybetti.

- Mehmet'in şehit düşmesi ile ilgili hukuksal bir süreç başlatıldı mı?

- Yargı başlamadı. Yargı tatildeymiş. Herhalde yargı bize tatilde. Vatandaşın biri ekmek parası kazanmak için bayrak satıyor, onun davası hemen açılıyor. Bizim çocuklarımızın davası daha açılacak. Bekliyoruz bakalım.

- Mehmet'i ezen kişi belli mi?

- Ezen kişi belli. Savcı ifadesini almadan serbest bırakmış, polis bana söyledi. Benim sinirlerim bozuldu. Benim ciğerim yanmış. 20 yaşında fidanımı kaybetmişim. Sanki olayı ben yapmışım gibi savcı da gelip beni azarladı.

- Ne dedi?

- Seni tutuklatırım dedi. Bağırıldı. Azarlamasını halen kafam almıyor. Yargı da bitmiş anlayacağımız.

- Biraz da Mehmed'i anlatır mısınız?

- Mehmet'in hayatına gelince; Mehmet Sivas katliamının gerçekleştiği yıl dünyaya geldi. Ben Sivas'ta katledilen Muhlis Akarsu'nun hastasıydım. Onu çok sevdim. Mehmet'in adını Muhlis koymak istedim. Ancak annesi, yeni nişanlanan amcası Mehmet'in ismini vermek istedi. Zaten daha sonra amcası da boğularak öldü.

Ben Mehmet'i binbir zorluklarla büyüttüm. Arabamızı sattık, evimizi sattık. Maddi sıkıntılar çektik. Mehmet'i ilkokula yazdıktan sonra okulda da çok sevilen biri oldu. Çok da çalışkandı. Çok emekçi bir çocuktuk. Hiçbir şekilde işten kaçmazdı. Annesine çok yardımcı olurdu. Çok fedakardı.

“Her şey Mehmet”

- **Taksim Ayaklanması’nda Mehmet milyonların kardeşi, milyonları oğlu oldu. Bu anlamıyla ne düşünüyorsunuz?**

Anne Fadime Ayvaltaş: Evet, Mehmet’in adı dünyaya yayıldı, şimdi dünya biliyor Mehmet’i. Mehmet herkesin çocuğu oldu. Ama ben isterdim ki Mehmet yaşasaydı ve Mehmet’in ismini bir ben bilseydim, sadece ben tanısaydım. Mehmet eyleme bir saatliğine gitti. Ben Mehmet’in ardından her dakikayı bir gün gibi saydım. Mehmedim dönüp gelir dedim. Ama gelmedi. Bayramda gelir diye bekledim, gelmedi. İçimde kocaman bir boşluk var. Sanki her an gelecek ve her zaman yaptığı gibi koşup boynuma sarılacak. “*Ben acıktım*” diyecek gülerек. Onun boşluğunu kimse dolduramaz. Allahım kimseye vermesin. Öyle bir acı ki, yarası çok derinde. Kelime bulamıyorum anlatacak. Geçenlerde kapının önünde öylece otururken dalmışım. Bir de ne göreyim Mehmet. Gelmiş bana “*acıktım*” diyor. Sonra “*ben buradayım, geliyorum sen yemeği hazırla*” dedi. Birden koşuverdim. Hiçbir şey düşünemiyordum. Mehmedimi doyurmak için yemek hazırladım hemen. Sonra balkona çıktım Mehmet’e seslendim. Sonra onun fotoğrafını görünce aklım başıma geldi, olduğum yere devrildim.

- ***Mehmet’ten bahseder misiniz biraz?***

- Mehmet’le anılarım çoktu. Mehmet benim babamdı, beni kollayıp koruyan. Bağrına basandı. Mehmet benim kardeşimdi, sarıp sarmalayan. Mehmet yeri geldiğinde benim annemdi, sıkıntılarımı dinleyen, benimle konuşan. Mehmet ben rahatsız olduğumda bana bir tas çorba hazırlayıp “*Anne sen yat. Rahatına bak. Ben buraları toparlar yemeği hazırlarım*” diyenimdi.

Mehmet aynı zamanda özgürlük delisiydi. Başarılı ve çalışkandı. Küçük yaşta çalışan emeğimizdi. Evet, en küçüğümüzdü ama aynı zamanda en büyüğümüzdü. Onun bıraktığı boşluğu hiç kimse dolduramaz.

- ***Başka bir şeyler söylemek ister misiniz?***

- Yargı sürecini başlatmıyorlar. Katilleri serbest bırakıyorlar. Belli ki yaramızı deşmeye çalışıyorlar. O yara o günden bu güne daha da kanıyor.

Ve ben istiyorum ki; başka Mehmetler olmasın...

“ABDOCAN HAKSIZLIĞA KARŞI DURUR, İSYAN EDERDİ”

Antakya, isyanın köşe taşlarından biriydi. Antakya halkını bu kadar öfkeli kılan nedenlerin başında elbette bu süreçte 3 evladını şehit vermesi gelmekteydi. 2 Haziran günü Gezi İsyanı'nın 2. şehidi olarak bilincimizde yer edinen **Abdullah Cömert**'in abisi **Zafer Cömert** ile hem Abdocan'ı hem Antakya'yı hem de direnişi konuştuk:

“Antakya'da direniş daha önceden başlamıştı”

- Gezi ayaklanması, ülkenin dört bir yanını saran bir isyan oldu. Antakya burada önemli bir yer tutuyor. Antakya halkı neden bu kadar öfkeliydi? Antakya'da neler oldu/oluyor?

- Bütün Türkiye'de olmayan bir şey vardı Hatay'da. Daha önceden başlayan bir isyan, direniş... Aslında çok az kişi bilir; Hatay'ın, Antakya'nın 2 -2.5 yıldır dayak yediğini, gaz yediğini, biber gazlı su yediğini, TOMA'larla tanışıklığını... “Suriye'de savaşa hayır” diyerek başladı direniş. Daha sonra Reyhanlı'da patlama oldu. Orada da aynı şekilde “Reyhanlı'nın yanındayız” mitingleri yapıldı. Orada da halk aynı şekilde zulüm gördü. Ve Gezi direnişinde artık zirveye ulaştı. Kardeşimin hayatını kaybetmesi de bir infial yarattı Antakya'da. Yüz binler sokağa çıktı ve devam etti bu.

Gezi sürecinde Armutlu bir marka oldu, direnişin adı oldu. İnsanlar; “Her yer Taksim, her yer direniş” derken, “Her yer Armutlu, her yer direniş” diye bağır-maya başladı. Bunun nedeni de direnişin başından beri Armutlu'nun her gün dinlenmesiydi. Hatta her yerde “bitti” denilirken Armutlu'da hala polislin şiddetine karşı sokağa çıkan ve polislin şiddetini yaşayan insanlar var.

- Dediğiniz gibi kardeşinizin şehit düşmesi Antakya'da bir dönüm noktası oldu. Neler yaşandı bu süreçte?

- Dediğim gibi aslında her şey 2.5 yıl önce başladı ve kardeşim de bu süreçte hep bayrağı en önde taşıyanlardan biri oldu. Bütün eylemlere katıldı, önlere yerini aldı. Çünkü kendisi işçi-emekçi bir insandı. Haksızlığa her zaman karşı duran, isyan eden bir insandı. Yine bu isyanda da en öndeydi ve yine en önce kendisi vuruldu. Kardeşim polislin vurduğu ilk şehit olarak duyuldu ve Antakya zaten hasas bir yer...

Şöyle bir şey anlatayım: Geçen sene Abdullah'ın da katıldığı 16 Eylül'de “Savaşa hayır” mitingi yapılırken 7 arkadaşımız gözaltına alındı. 2 saat sürecek olan miting gece yarısına kadar sürdü. Yani 12 saat sürdü ve sayı giderek arttı. Bu nasıl sona erdi, ne zaman ki gözaltına alınanları bıraktılar, o zaman...

Antakya'da halk, direnerek bir şeylerin kazanılabileceğini biliyordu, öğrenmişti. Abdullah hayatını kaybedince artık olay, polisi aştı. Onların da yapabileceği bir şey kalmamıştı. Halk ayağa kalktı ve zalimin üzerine yürüdü. Abdullah'ı çok sahiplen-diler. Anlatılamayacak duygular yaşadık orada. Yüz binler Abdullah için yürüdü. Biz orada insanları evlerine göndermeye çalışırken, "Biz buraya Abdullah için öl-meye geldik" diyen insanlar vardı. Bu kadar sahiplendi halkımız Abdullah'ı...

"18 görgü tanığı var, ama..."

- Abdullah sadece Antakya'da değil, her yerde sahiplenildi. Hemen her yerde evin bir kardeşi haline geldi. Peki Abdullah'ın vurulması ile ilgili başlatılan yargı süreci ne durumda?

- Bir soruşturma dosyası var. Kardeşim Abdullah'ın vurulmasıyla ilgili bütün kanıtlar, kamera kayıtları o dosyanın içinde. O dosyada dikkat çeken birkaç şey-den bahsetmek istiyorum: 18 görgü tanığı var ve hiçbir dosyada bu kadar görgü tanığı yok. 18 kişi resmi ve gönüllü bir şekilde gidip, hiçbir şeyden korkmadan "ben gördüm" deyip ifade verdi. Hepsinin ifadesinde de "akrep" denen özel ha-rekata ait yeşil askeri araçtan hedef gözetilerek yakın mesafeden vurulduğu... Bütün ifadeler bunu doğruluyor.

Başındaki cisim için "tanımlanamadı" deniyor ama Adli tıp Kurumu "tanım-lanamadı" demiyor aslında. Abdullah'a ilk otopsi yapan doktor "kafatasındaki çök-medden kaynaklı hayatını kaybetti" dedi ve örnekler alıp o cismin ne olduğunu söylemesi için İstanbul Adli Tıp'a gönderdi.

Orada da hem ayrıntılı kan tahlili yapıldı hem gaz kapsülünün yüzüne gelme-siyle oluşan izler, yaralar incelendi. Ve kafasında ölümüne neden olan yaranın ne-denini söylemeleri gerekiyordu. Ama devletle bu süreci yaşadığımız için bunun süresini uzatmaya çalıştılar. Adli Tıp'tan çıkan karar, "kafatasında yarım ay şek-linde 5 cm'lik çökmeden kaynaklı hayatını kaybetmiştir" şeklinde oldu. Bunu hepimiz ilk rapordan beri biliyorduk zaten. Dediler ki "Bize dosyanın tamamını gönderin. İnceleyeceğiz ve ona bakarak bir karar vereceğiz!"

Dosya belli. 18 kişi açıkça Abdullah'ın hedef gözetilerek gaz fişegi ile vurul-duğunu söylemiş. İşin garibi (aslında işin garibi değil ülkemizde sadece kadın ismi olarak iş yapan "adalet", hükümetin elinde) cezaevinde çocuklara yapılan ta-cizi, tecavüzü haber yapan gazeteci hapsediliyor, ama 13 yaşındaki N.Ç'ye teca-vüz eden onlarca kişi serbest bırakılıyor! Bunlar varken, adalet için ne diyebiliriz!

Bizim dosyaya dönecek olursak soruşturmada 3 şüpheli isim var. O 3 kişi de; 18 görgü tanığının ifadeleri doğrultusunda o gün orada olan 2 akrep ve 1 beyaz zırhlı araçta görevli polislerden ateş açma yetkisine sahip olan 3 çevik kuvvet po-lisi... Bu 3 kişi şu an "şüpheli" sıfatında sadece. Adli Tıp'tan nihai karar çıkmadığı

sürece de “şüpheli” kalacaklar! Bu kişilerin ifadeleri dahi alınmamıştır henüz. Öyle bekliyor dosya. Daha ne kadar sürecek bilmiyoruz. Hızlandırmak için elimizden geleni yapıyoruz. Baskı kuruyoruz, kamuoyu oluşturuyoruz. Ama umarım bir gün yola gelecekler. Onlar açıklamazsa bir gün biz çıkıp açıklayacağız “isimler şunlardır” diye. Aslında ben bayramdan önce isimleri açıklayacaktım ama avukatlarım beni korumak istediklerinden kaynaklı isimleri açıklamama izin vermiyorlar.

“Adını yaşatmak için okul yaptıracağız”

- Abdullah’ın sahiplenilmesi ile ilgili geçen günlerde bir haber yayımlandı, Abdullah’ın adını taşıyan bir okul yaptırıldığına dair. Bu konu ile ilgili bilgi alabilir miyiz?

- Haberi yeni yayımlandı ama aslında bu, yeni bir durum değil. Biz, Abdullah vurulduktan yaklaşık 2 hafta sonra kötü niyetli bazı insanların önüne geçmek için bir hesap açtık Abdullah için. Çünkü bazı kişilerin bizim adımıza, “ailesine yardım” diyerek insanlardan para toplamaya başladıklarını duyduk. Biz de hesabı açtıktan sonra facebook’ta, twitter’da da duyurduk, dedik ki; “*Abdullah için bu hesapta para biriktiriyoruz. Burası dışında sizden adımıza para isteyen olursa kabul etmeyin, kimseye inanmayın!*” Toplanacak paralarla Abdullah’ın adını sonsuza kadar yaşatmak için bir okul yaptırma projemiz var. Kendisi okuyamadı, başkaları okusun istedik. Aslında 2.5 aydır süren bir çalışma, süreç bu ama yeni yeni duyulmaya başlandı.

Şimdi de yeni bir kampanyamız daha var. Ben kardeşim için yazılan şiirleri bir kitapta topluyorum. “Abdocan’a Şiirler” diye bir kitap hazırlayacağım. Redaktörlüğünü ve basıma hazırlanmasını Cezmi Ersöz üstlendi. Bu kitabı cüzi bir fiyatla satışa sunacağız ve buradan gelen gelirin tamamı okulun yapımı için toplanan paraya aktarılacak. Buna benzer birkaç kampanya daha yapacağız ama bu süreçte bizi en çok ilgilendiren dava dosyası ve katilin bulunması...

“Zulme karşı duran büyük bir aile olduk”

- Gezi şehitlerinin aileleri olarak siz sürekli bir arada ve çok önemli bir dayanışma örneği sergiliyorsunuz.

- Ethem’in kırkında mecliste bir basın toplantımız olmuştu. Orada söylediğim şeyi sadece tekrarlamak istiyorum: Biz Abdullah ölmeden önce küçük ve gariban bir aileydik. Fakir, kimsenin tanımadığı, bilmediği bir aile... Ama şimdi 5 aile olduk, büyüdük. Ve kendini “firavun” zanneden, kendini “her şeyi bilir, her şeyi yapar” görenlere korku salacak kadar büyüdük. Bu dayanışmamızla çok şeyler yapacağımıza inanıyorum. Biz bu devlet faşizmine, zulme karşı duran büyük bir aile olduk. Ve böyle yan yana aile olarak durmaya devam edeceğiz.

“ SOKAK YENİDEN AYAKTA!”

- Gezi Ayaklanması sırasında polisin halka uyguladığı terör sonucunda binlerce insan yaralandı ve 6 kişi de yaşamını yitirdi. Gezi’de yaşamını yitirenlerden biri de kardeşiniz Ethem... Sizce nedendi bu terör?

Mustafa Sarısülük: Gezi Parkı’nın talan edilmesine karşı başlayan protestolar sonucu devlet ve iktidar, otoritesinin sarsılmazlığını halka bir kez daha göstermek için azgınca saldırmaya başladı. İlk önce olayları birkaç kişi ve onların “önemsiz” bir direnişi olarak yorumlayan devlet, açıkçası halk direnişinin bu kadar büyüyebileceğini kestirememişti. Polis vahşeti ve siyasal iktidarın halkı küçümseyen, aşağılayan, hor gören anlayış ve yaklaşımları halkta büyük bir tepkiye neden oldu. Özellikle insanların yaşam alanlarına müdahale edilmesi artık on yılların birikmiş öfkesinin bir dışavurumu olarak sokaklara yansıdı. Ve sokaklar yeniden özgürleşmeye başladı. O aşamadan sonra halk faşizme karşı örgütlenmeye başlamış, eşi görülmedik bir dayanışma ve birliktelik oluşmuş ve protestolar devlete karşı bir meydan okuma savaşına dönmüştür.

Polis terör ve vahşeti de Türkiye’nin her yerinde bir tepki oluşturdu. Devlet bu yönemi uygulamak zorundaydı. Bizler devletin faşist yüzünü yıllardır çok iyi biliyorduk, fakat artık direnişin yarattığı meşruluk, kitlelerde direnmenin ve meydan okumanın anlamlı hale gelmesi iktidarı çileden çıkarmış ve gerçek yüzünü göstermeye mecbur kalmıştır. Haziran Direnişi bu anlamda çok önemli bir yerde duruyor. Kitleler artık bu devletin gerçek niteliğini görmüş ve nasıl mücadele edeceğinin farkına varmıştır. Devlet ise bu başkaldırı sonucu sonlarının çok da uzak olmadığını farkına varmıştır. İşte devletin uyguladığı terörün esas nedeni budur, sokağın yeniden ayağa kalkmasıdır.

- Ethem, direniş esnasında direkt polis tarafından vuruldu. Adı, sanı, kimliği herşeyi açıkta olan bu polis ile ilgili başlayan ve fiyaskoya dönüşen yargı sürecinden bahsedermisiniz?

Ethem’in dava süreci aslında hiç de yabancı olmadığımız bir şekilde devam ediyor. Devletin polisi koruma ve kollaması şeklinde sürüyor yargılama. Zaten bunun tersi bir şekilde devam etmesini beklemiyorduk. Başından beri savcılığın delil toplama ve polisle ilgili yaptırımlarken bunlar bile ağır aksak bir yol izlemiştir ve öyle de yol almaya devam etmektedir. Zaten süreç devam ederken Tayyip Erdoğan’ın “*polisimi kimseye yedirtmem*” sözü aslında bu davanın başlamadan bitmesi anlamı taşımaktadır. Fakat bizler bu davayla birlikte ülkede var olan hukuksuzluğu, adaletsizliği teşhir etmek ve siyasal iktidarın pisliklerini deşifre etmek istiyoruz. Bunun için sonuna kadar devam edeceğiz.

Zaten dediğim gibi polis kurşunu ve polisin işlediği suçlar açısından bakıldığında ceza almış neredeyse hiç polis yoktur. İşte bu durum, devletin faşizan yönünü ortaya koyuyor. İlk duruşma 23 Eylül’de görülecek. Ama bu tarih bizler açısından hiçbir anlam ifade etmemektedir. Bizim için önemli olan halkımızın vicdandır.

- Bu süreçte Ethem'in vurulmasına tanıklık edenler gözaltına alındı, tutuklandı. Hatta siz ailesi hakkında bile dava açıldı. Yani katili serbest bırakılırken Ethem'e sahip çıkanlar cezalandırılmaya çalışılıyor!

- Evet, kardeşim Ethem'in direniş esnasında yanında olan ve vurulduğu ana tanıklık eden arkadaşları ve diğer insanları sindirmek, baskı altına almak ve korkutmak için tutuklama ve gözaltı furyası başlatıldı. Bu az önce ifade ettiğim gibi devletin ve siyasal iktidarın faşizan yönünü göstermektedir.

- Ethem, vurulmasının ardından hem hastanede yaşam mücadelesi verdiği günlerde hem de yaşamını yitirdikten sonra hiç yalnız bırakılmadı. Bu dayanışmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Haziran direnişinde gerek hastane gerek cenaze ve gerekse de sonraki süreçte halkımızın bu dayanışma ruhunu ve birlikteliğini çok anlamlı buluyoruz. Bir devrimci insanın güneşe uğurlanırken olması gerektiği gibi yani halkla buluşması bizler açısından çok önemli bir durumdu. Nice halk evladı, nice devrimci ve komünist bu topraklarda son yolculuklarına istenildiği gibi uğurlanamadı. İşte Haziran direnişi ve meydan okuma eşi görülmedik bir dayanışmayı ve sahiplenmeyi de yarattı. Bu meşruluk inanıyorum ki, bundan sonra da büyüyerek devam edecektir. Halk, çocuklarına sahip çıkmıştır ve çıkmaya da devam etmektedir/edecektir.

- Gezi Ayaklanmasının en önemli yanlarından biri de şehitlerin ve Gezi'de yaralananların ailelerinin sürekli yanyana gelmesi ve çocuklarının direnişini sahiplenmesi. Özellikle sizin oldukça emek sarf ettiği bu süreçte aileler neler yaptı? Ailelerin bu birlikteliği süreci nasıl etkiledi?

- Bizler Ethem'in ailesi olarak başından beri hep halkımızla birlikte mücadeleyi büyütmek ve dayanışma içinde olmak için yoğun bir koşturma içinde olduk. Bu durumu diğer yaralı ve şehit aileleri açısından da bir birlikteliğe dönüştürmek ve mücadeleyi ortak bir zeminde buluşturmak için acılarımızı ve öfkemizi kuşandık. Çünkü halkımızın bu süreçte mücadele devam ederken bizlerin güçlü duruşuna da ihtiyacı vardı. Zaten mücadelemiz düşmandan hesap sorma, halkımız açısından ise dayanışmayı büyütmek olacaktır. Bizler açısından önemli olan halkımızın yürüttüğü onurlu mücadeledir. Zaten kardeşim Ethem'in hayalleri ve mücadelesi halkı içindi, halkının gerçekten sınırsız ve sınıfsız bir dünyada yaşaması içindi bütün kaygısı. O proleterleşmiş bir neferdî ve yapması gerekeni yaptı, olması gerektiği gibi faşizme boyun eğmedi ve barikatın önünde yerini aldı. Çünkü o barikatın çocuğuydu, sokağın diliydi, işçi sınıfının bilinçli bir neferydi. Bizler de onun mücadelesini yaşatmak ve büyütmek için sonuna kadar devam edeceğiz.

Bu dayanışmayı önemsememizin bir diğer yanı da Haziran direnişi her yerde dayanışma içinde geçti. Ethem de direnişte, devrimci dayanışma içinde olmuştu. Çünkü Ethem aslında halktı...

“ KORKU DUYGUSUNU YİTİRDİKİ!”

- *Medeni'nin asker tarafından katledildiği 28 Haziran'da neler yaşandı?*

- *Mehmet Yıldırım (Medeni'nin abisi):* O gün rutin bir şekilde toplandık. Karakollara dair yaptığımız protestolardan biriydi. Sözde “**barış süreci**” derken bir taraftan korucu alımı yapılıyor, bir taraftan her tarafa “**kalekol**” olarak isimlendirilen yapılar inşa ediliyor. Dolayısıyla bunlar barış bekleyen bir halkı tedirgin ediyor; çünkü savaş hazırlığı yapılıyor. Bugün Lice 4.500 nüfuslu bir ilçeyken 15.000 asker var. Her yanda karakollar var. Bu karakollar ne için yapılıyor? Bu gerçekten bu kadar iyi bir yatırımsa neden sadece Doğu'ya yapılıyor?

Biz de o gün oraya bu karakol ve yeni yapılan kalekolları protesto etmek için gittik. İlk etapta köy içerisinde toplanıp, karakolun önüne doğru yürümeye başladık. Bir basın açıklaması yaptık. İki asker karakolun önünde insanlarla konuşuyordu, birisi muhtemelen karakol komutanıydı. Biz biraz daha ilerideydik ve bir sessizlik vardı; akabinde askerlerin seri adımlarla içeriye girdiklerini gördüm. Onlar içeri girdikten hemen sonra iki el silah sesi geldi, insanlar ne olduğunu anlayamadı. Silah seslerinin gelmesiyle, gençler inşaat alanına yöneldi. Valiliğin yayınladığı görüntüde iki molotof görülüyor; ama insanlara ateş açan askerler yok o görüntüde. Zaten 4 dakikalık görüntünün 30-40 saniyesinden sonra ses yok, silah sesleri yok. Karakollara ve askerlere yönelik bir saldırı söz konusu değil. İnşaat alanına yapılan saldırı da, askerlerin ateş açmasından hemen sonra gerçekleşti.

İlk etapta ateş açılan kulübeleri göremedim. Biraz daha ilerleyince bir kuleden -uçaksavar olduğunu düşünüyorum, çünkü her patlamada bir toz bulutu havalandırıyordu- ağır bir silahla ateş açıldığını gördüm. Geriye döndüğümde karakolun yanında bulunan futbol sahasında, yerde insanlar gördüm ve oraya doğru koştum. Yaralılara yardım etmeye çalışıyordum, 21 kişi yaralanmasına rağmen 9 kişi hastaneye gitti. Diğerleri kendi imkanlarıyla evde tedavi oldular. Kimisi ölümü göze alarak hastaneye gitmedi.

Ben yaralılara doğru koşarken hala ateş ediliyordu. Biraz daha geriye çıkınca yürüyüş yaptığımız karakolun dışında, tepedeki karakoldan ateş açıldığını fark ettim, çapraz ateş altında kaldık. “**Savaş değil barış istiyoruz**” pankartıyla oraya gelen insanlar, taranıyordu.

Metin Bulut'un yaşamından endişe duyduk, kurtulacağına ihtimal vermedik. Onu yerde gördüğümde karnı patlamış, organları dışarı çıkmıştı. Orada kendi imkanlarımızla, poşile tampon yaptık. Kucaklarına alıp koştuk. Hatta basına Medeni diye yansıyan görüntü aslında Metin'e ait. Gaz bombalarından dolayı yaralıları yerden alamıyorduk. Havanın sıcaklığı da, gaz bombasının etkisini artırıyordu. Köye doğru koşmaya çalıştım. Köye geldiğimde yaralıları gördüm: Biri

ayakkabısını çıkardı, mermi ayağının üstünden girip altından çıkmıştı. Bir diğerrinin göğsüne mermi girmiş. Bir kadının sırtından giren mermi, göğsünden çıkmış ve şuru yerinde değildi. Zaten başlangıçta, ağır yaralıların öldüğü sanılıyordu ve “üç ölü var” denildi. Çünkü ağır yaralılara dair kimsenin umudu yoktu.

Ben yaralılara yardım ederken biri “*Mehmet, kardeşin de vuruldu*” dedi. Durumunu sorduğumda ağır olmadığını söyledi. Gösterdiği yere gittiğimde orada bulunan yaralılar arasında Medeni’yi görmedim; vurulmadığını, yanlış gördüklerini düşündüm. Hastaneye doğru yola çıktığımızda arabadakiler, Medeni’nin durumunun ağır olduğunu söylediler. Bir iki dakika sonra biri kulağıma fısıldadı: “Başın sağ olsun, kardeşini kaybettik.” O an çıldırarak gibi oldum, yaşamayı en çok hak eden...

Biraz kendime geldiğimde, cenazeyi otopsi için Diyarbakır’a götüreceklerini söylediler. Lice’den konvoy halinde hastaneye, morga getirdik. Geldiğimizde her tarafta polis vardı. Morga girdiğimizde de koridorda, onlarca çevik kuvvet polisi ve sivil polis vardı. Bizi otopsiye almadılar, kapıları yumrukladık. Sonra arka kapıyı zorlayarak girdik. Çünkü yapacakları otopsiye güvenmiyorum, bir şekilde delil karartırlar. Otopsiye girmek istememe rağmen izin vermediler.

Otopsi bittiğinde Vali Bey emir veriyor: Cenazenizi hemen şimdi, sessiz sedasız götürüp Şehitlik Mezarlığı’na defnedeceksiniz, kimse duymayacak! Biz mücadele ediyoruz; cenazemizi saat 11’de Bayramoğlu Camii’den çıkarıp, Yeniköy Mezarlığı’na defnetmek istiyoruz. “*Yarın bir buçuk milyon insan toplanır, baş edemeyiz*” diyerek karşı çıktılar. Kardeşimi zaten onlar öldürdü, bir de onların söylediği saatte götürüp gömersem bırakın aileme hesap vermeyi, ben kendime hesap veremem. Bizden olay çıkmaması için söz alıp izin verdiler, ama bir şart koştu- lar: Cenaze aracıyla birlikte iki araç çıkabilir, konvoy yapılamayacak. Kabul edip cenazemizi alıp defnettik; hiçbir olay çıkmadı. Sonrasında Valinin, Kaymakamın yaptığı talihsiz açıklamaları okuyunca güldüm: “*Birbirini vurmuşlar!*”

- ***Medeni karakollaşmaya karşı çıktığı için öldürüldü. Karakollaşmaya neden karşıydı?***

- Onların orada, yeterince karakol ve askeri var, her tarafta yeterince silah var. Neden bu bölge daha fazla ablukaya alınsın? Zaten bütün bölge ablukada. Lice’ye girmek bu kadar basit değil, Lice’yi bilene... Lice’de karakollar zaten var da, bizim köylerimize giden yollar “yol” mu acaba? Kanalizasyon yok; okul, hastane, sağlık ocağı yok! Elektrik en temel ihtiyaçlardır, elektrik bile haftanın 3-4 günü yok! Bütün bunlar eksikken; bizim karakola mı ihtiyacımız var?

“*Karakol tadilatı yapıyoruz*” diyerek insanlara daha rahat kabullendirilmeye çalışıldı. Yeni yapılan kalekolların iç yapıları labirentlerden oluşuyor ve duvarları büyük saldırıları az hasarla atlatabilecek bir şekilde yapılıyor. Sonra “*Barış sağ-*

lamak için mücadele ediyoruz” deniyor. Bunlar olacaksa bu kalekollara neden ihtiyaç duyuluyor? Karakol sayısının ve güvenlik güçlerinin fazla olduğu bir yerde, bunlar yapılıyorsa ben bunu kabullenmem. Protestomu da yaparım, gerekirse tekrar Medeni gibi de öldürülürüm.

Medeni tek bir kurşunla vuruldu. Kurşun üst omzundan girip, kolundan çıkıyor ve sırtından tekrar giriyor. Akciğerleri, kalbi ve karaciğeri parçalanıyor bu çocuğun, mermiyi aldığı anda ölüyor. Diğer yaralanan 21 kişi, hafif yaralı oldukları için hayattalar. Hepsisi ağır makineli silahlarla vuruldular. Hedef gözetilerek vuruldu bu insanlar, hepsi sırtından vuruldu. Medeni'nin mermi aldığı hizaya bakıldığında merminin yukardan geldiği anlaşılıyor. Medeni ise yürüdüğümüz karakoldan yüksek bir yerde, kurşunu o karakoldan bu açıyla alması imkansız. Daha yukarıdaki diğer karakolun açığı ateşle vuruldu.

- Dava süreci nasıl ilerliyor?

- Dosya hakkında gizlilik kararı olduğu için, bilgi alamıyoruz davayla ilgili. Türkiye'deki hukuki yollardan hiçbir şey beklemiyorum açıkçası. Yine de, bu anlamda da gidebildiğimiz yere kadar gideceğiz. Ama hiçbir şekilde bu olayın peşini bırakmayacağız. Ali İsmail kuytuda dövülerek öldürüldü, Abdo Can yine bir kuytuda öldürüldü, insanlar görmedi öldürüldüklerini. Ethem de Medeni gibi bir sürü insanın içinde vuruldu. Medeni de halkın gözü önünde, halkın içinde vuruldu; 300'den fazla tanık var. Bu ölümleri örtbas edemezler.

- Medeni, o tarihten bu yana başta İstanbul olmak üzere her yerde “Gezi Ayaklanması şehidi” olarak sahiplenildi. Kürt meselesine bu kadar yabancı olan yüz binlerce insanın Medeni'yi sahiplenmesini nasıl yorumluyorsunuz?

- Bugün gencecik bir çocuk ölürken, sen bunu “Doğuda ölüyor/Batıda ölüyor” diye ayıramazsın. Son süreçte oluşan, Gezi'nin yarattığı empatidir. İnsanlar yandaş basının yalan yanlış haberler yaptığını görünce “Bu basın iki aydır bize böyle yapıyor, acaba 35 yıldır oradaki haberleri bize nasıl yansıtıyor?” diyorlar. Artık Türk medyasının yaptığı haberlere inanmıyorlar. Bunun dışında Gezi Direnişinde de hunharca öldürülen insanlar oldu ve bu bir şekilde empati sağladı. İnsanlar artık mücadelemizi benimsemeye başladılar. Ethem, Mehmet, Ali, Abdullah'da bu ülkenin kolluk güçleri tarafından öldürüldü, Medeni de onlar tarafından öldürüldü. Failler ve zihniyet aynı.

- Medeni'nin ailesi olarak, başından bu yana direnişlerde diğer Gezi Şehidi aileleri ile birlikte yerinizi aldınız. Halkımızdan beklentileriniz nedir?

- İzmir'e, Ankara'ya gittik, diğer aileleri de ziyaret edeceğiz. Ethem'in kardeşiyle yengesi geldiler. Ağabeyi Mustafa, Antakya'ya Ali İsmail'in cenazesine geçtiği için gelemedi. Ali İsmail'in ağabeyi bana şunu demişti: “Benim kardeşim akıl almaz acılar çektirilerek, dövülerek öldürüldü. Keşke o da bu kadar acı çek-

meden, diğçerleri gibi şehit olabilseydi.” 19 yaşındaki bir insanı sopalarla, tekmeyle, tokatla döverek öldürenler insan olabilir mi?

Türkiye halkının bu gençcik insanları sahiplenmesi lazım. Yarın öbür gün başkasının da çocuğı, genci vurulur. Nitekim ben kardeşimin ilk olmadığını çok iyi biliyorum. Ethem’in, Ali İsmail’in, Abdo Can’ın, Mehmet’in ilk olmadığını hepimiz çok iyi biliyoruz. Dileriz ki son kayıplar olur bu uğurda, ama ben şahsen şöyle düşünüyorum: **İlk olmadılar, son da olmayacaklar.** Ama yarın başka gençlerimiz ölmesin diye şehitlerimizi sahiplenmeliyiz. Sustuğumuz yeter artık, her yerde sesimizi çıkarmamız lazım. *“Bu ülkede barış var, huzur var”* diye kendini avutmaya çalışan insanlar: Yarın öbür gün sizin de kardeşiniz öldürülebilir, bu acıyı siz de yaşayabilirsiniz! Unutturmamak, baş eğmemek gerekiyor. Bu sistemde bir yanlış varsa ve ben bunu görmezden geliyorsam, gelecekte tekrar bu olaylarla karşılaşabilirim.

Ölenlerin hepsi bu mücadeleye, devrime gönül vermiş insanlar. Medeni, Ali İsmail tesadüfen öldürölmedi.

Bu zamana kadar devrim mücadelesi uğrunda nice insanlar nice büyük bedeller verdi. Ben *“Medeni’nin ağebeyi”* olarak gösterilmek istemiyorum. Mücadelenin içinde hep var oldum, ömrüm oldukça da var olmaya devam edeceğim. Böyle bir zihniyet var oldukça benim mücadelem var olmaya devam edecek. Medeniler, Ali İsmailler, Ethemler, Abdullahlr, Mehmetler öldükçe ben onların davasına daha da sahip çıkarım. Biz artık korku duygusunu yitirdik.

“ESKİŞEHİR HALKI KORUYAMADIK SENİ DİYE SOKAKTA”

- *Milyonlarca insanın sokağa çıktığı Gezi Ayaklanması sırasında çocuğunuz yaşamını yitirdi. Bu süreci anlatabilir misiniz?*

Emel Ana: Çocuklarım dahil bütün ailem eylemlere gitti. Gidilmesi gerekiyordu, gittiler. Ali İsmail haksızlığa zaten hep karşıydı. Gezi İsyanının başladığı o dönemde yeni bir eve taşınmak için yola çıkmıştı, kontrat yapacaktı. Bizi aramıştı, ben ona “biz gelir yerleştirir, düzenleriz” demiştim. Dönüşte o eylemler yaşandı. Daha özgür bir ülkede yaşamak istiyoruz demek için çıkmıştı. Çocuklar orada hiçbir şey yapmıyordu, yavrum gazdan etkilenmemek için o ara sokağa geçti, sonuç böyle oldu. Temiz yürekliydi yavrum, herkesi kendi gibi bildi, ama zalimler pusu kurdu, çelme taktı ayağına oğlumun!

- *Ali İsmail’in yaşamını yitirmesinin ardından başlayan yargı süreci nasıl ilerledi/ilerliyor?*

- Çok bilmiyorum, 5 kişi içerde, bazıları altı diyor. Televizyona hiç bakmıyoruz, gazete de almıyoruz. Ama peşini bırakmayacağız, yargı süreci ile oğlum Gürkan ilgileniyor. En ağır cezayı almalarını istiyoruz, ülkemizin adaleti yoksa da Allah’ın adaleti yargılayacak onları. Acı çeksinler, kendilerinden değilse de çocuklarından utansınlar. Buradaki mahkemeden bir şey çıkmazsa Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne de başvuracağız, peşini bırakmayacağız!

- *Milyonlarca kişi çocuğunuzu kendi çocuğu, kendi kardeşi, dostları gibi sahiplendi. Onca gaza, mermiye rağmen yaşanan bu dayanışmayı, bu sahiplenmeyi nasıl değerlendiriyorsunuz?*

- Çok güzel bir şey, hükümet bundan kuduruyor. Biz biriz diyebiliriz. Telefon ediyorlar, mektup yazıyorlar, çok iyi hissettiriyor bizi. Bunun için Türkiye’nin dört bir yanından gelene teşekkür ediyoruz. Zaten hükümetin amacı bölmek, dayanışmayı gördüğü için çileden çıkıyor, ama başaramayacak elinden geleni yapsın!

- *Ali İsmail ile birlikte ikinci şehidini veren Antakya halkı hem cenazeye hem de kırkına katıldı. Polisle karşı karşıya gelmesine rağmen sizi hiç yalnız bırakmadı, hep sokaktaydı. Antakya halkını bu denli sokağa döken nedenler nelerdir?*

- İnsanlar doldu, birikim bu. Yıllardır yapılan katliamlar Reyhanlı katliamı, Cilvegözü sınır kapısındaki patlama olayları, Gezi’yle alakalı değil sadece bu. Dur demenin zamanı, ölümü göze ala ala gidiyorlar. “Ben öleceksem öleyim, özgür yaşamayacaksam öleyim” diyor bunun için korkmuyor. Okuyan okulu zor bitiriyor, bitiren çalışmıyor, milyonlarca işsiz var. Şimdi Suriye’den halkı getirip maaş bağladı, kendi halkına bakmadan başkalarını getiriyor. Öğrenciler bun-

dan sokağa çıktı, korkmuyorlar.

- Ali İsmail dışında katledilen diğer dört canımızın katilleri bulunmadı ya da serbest bırakıldı. Devlet katilleri bulamıyor mu gerçekten?

- Devlet istese bulur, Ethem'in katili gün gibi ortada, Abdullah akrepten vuruldu. Antakya'da kaç tane akrep var, istese bulur. Reyhanlı'da nasıl buldu katili yalandan da olsa! Medeni karakolun önünde vuruldu. Eskişehir'in duyarlılığı sayesinde bulundu Aliş'imın katilleri, hala sokaktalar. Koruyamadık seni diye sokakta Eskişehir halkı.

- Aliş nasıl biriydi?

- Anlatmakla bitmez! Candan bir çocuktü, dışta sakın ama içinden fırtına kopardı. Olgun bir çocuktü, boş zamanları hiç sevmezdi, huzurevine, çocuk esirgeme kurumuna giderdi. Köy okullarına öğrencilere kitap götürürdü. Mavi kapakları Ali'den öğrendik biz. Çocukları eve toplar, kitap okuturdu. En iyi özet çıkarana harçlığından hediyeler alırdı. Fotoğraf meraklısı idi, gezmeyi seven, ruhu büyük bir çocuktü. Gruplar halinde evimize gelir arkadaşlarıyla kalırlardı, mangal yakar pikniğe giderlerdi, çok arkadaşı oldu Aliş'in. Bizden daha iyi arkadaşları tanıyor. "Kitaplar daha iyi, televizyon izlemeyin, yalan bunlar" derdi Ali.

19 yaşına geldi bir tokat bile atmadım, herkes bana ne mutlu sana soğukkanlısın derlerdi, elim kalkmazdı Alişime. Nasıl kıydılar!

- Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

- Ali'nin ölümüyle beynim boşaldı. Herkese çok teşekkür ederiz, bizi hiç yalnız bırakmadığımız için...

TAKSİM'LE TAHRİR, DİRENME VE DEVİRME

*"Bir halkın ordusu yoksa hiçbir şeyi yoktur. Bu meselede hiçbir boş teoriye yer
olamaz."* (Mao Zedung, **Seçme Eserler, Kaynak Yayınları, Cilt 3, s. 307**)

Her ne kadar devrimci saflarda bile tok bir biçimde, "isyan", "ayaklanma", "başkaldırı" sözcükleri ile tanımlanmaktan kaçınılsa, yani yaşananları kavrama noktasında, en iyimser ifadeyle yabancılaştırmanın ördüğü ağlar etkisini sürdürse de, Taksim Ayaklanması hükmünü ve etki gücünü sürdürmektedir. Süreci, egemen sınıfların söylemine benzer şekilde "Gezi olayları", "Gezi Parkı eylemleri" şeklinde tarif eden veya –sadece- "Gezi Parkı direnişi" tanımlamasını kullanmakla yetinenler; ya ayaklanmanın ne olduğunu bilmiyorlar ya da olan bitenlere dışarıdan bakma pozisyonundan çıkamamış olmalıdır.

Yaşananlar, "barışçıl" eylem biçimlerinin esas olmasından, genelde "pasif" bir davranış tarzı tutturulmasından ve "direnme" eksenli hareket edilmesinden ötürü gerçek anlamından ve tarihteki asıl karşılığından uzak biçimde algılanırsa, oynadığı ve oynayacağı rol bakımından esas görevi yüklenmekle sorumlu olanların müdahale yeteneği zayıflayacaktır. Tam da burada eklemeliyiz ki, egemen sınıfların süreci –bastırmayı başaramayınca- sıradanlaştırma ve değersizleştirme çabasının ardında, eylemin ağırlığını ve gücünü azaltma amacı bulunmaktadır.

Pek doğal ki "bastırma" çabasından vazgeçilmemiştir; korku imparatorluğunun yıkılan duvarları inşa edilmeye çalışılmakta, tahkimat faaliyetlerine hız verilmektedir. Gezi Parkı'na çiçek ekip ağaç dikerek yenilgilerini tescillemek durumunda kalanlar, parkı aç-kapa manevralarıyla sefilleri oynamaktadır. Çeşitli biçimlerde akan ve belli boyutlarıyla "Gezi Parkı" gündemli süren eylemler, polis şiddetinin yer yer önceki günleri de aşan biçimde kullanılmasına neden olmuş, gözaltı ve tutuklama furçası Taksim Dayanışması temsilcilerinin derdest edilmesine kadar uzanmıştır. Çeşitli odalardan temsilcileri direniş platformunda görevler üstlenen TMMOB'un, son Torba Yasa (12.07.13) ile İmar Yasası'nda yapılan değişiklik kapsamında "mesleki denetim" yetkisinin kaldırılması da rastlantı olmasa gerektir.

Palalı, satırlı, kazmalı, silahlı "vatandaş" görüntüleri "münferit" parantezine sığmayacak bir seriye bağlanmıştır. Vahşice dövülerek komaya sokulan Ali İsmail'in "direnme savaşı"na yenik düşmesi karşısında tıpkı Abdullah ve Ethem'in sürecinde olduğu gibi, katilleri koruma ve aklama çabası

gösterilmektedir. Ama daha önemlisi, katilleri sahiplenme yani bir tür üstlenme tavrı; tıpkı Ethem'in katilini ödüllendirme amaçlı "kuşun taşa çarpması" hikâyesi uydurulurken, palalıların sırtı "esnaf tepkisi" bahanesiyle sıvazlanırken, İTÜ'nün mezuniyet törenine saldıran güruh "vatandaş tepkisi" ile övülürken yapıldığı gibi büyük bir alay ve pişkinlikle sürdürülmektedir: *"Bunu yapan kesinlikle Türk polisi değil. Kendi arkadaşlarına bile zarar verip 'polis yaptı' süsüne büründürmeye çalışıyorlar."* (Güngör Azim Tuna, **Eskişehir valisi, 11.07.13**)

Taksim Direnişi, işgal ve başkaldırı günlerinin izini sürerken, Brezilya'dan sonra yolu bir başka büyük halk ayaklanmasıyla daha kesişmiş bulunuyor. Mısır halkı, merkezinde Tahrir bulunan büyük bir kalkışmaya daha imza atarken, isyan ve devrimler yüzyılının önemli bir kavşağını inşa etmenin haklı gururunu yaşıyor. Bu isyan hareketi bir kez daha egemen sınıfların "kaldıraç" kılma operasyonuna "kurban" kılınmaya çalışılmış olsa da, geri döndürülemez bir süreç işlemeye devam etmektedir.

Mısır'daki halk hareketini, sermayenin müdahaleleriyle ortaya çıkan bazı sonuçlar üzerinden değerlendirmeye kalkarsak, ara duraklarda takılıp kalır ve tarihi yanlış yerden okumuş oluruz. Bu okuma durumu, iktidar sorununu çözemeyen bütün hareketlerin katlanması gereken bir özellik arz eder ama sonunu getirebilmenin yolu da ısrarla olan bitenin asıl anlamı üzerinde yoğunlaşmaktan geçmektedir.

Ortada şimdilerde çokça tartışılan bir "darbe" olayı elbette vardır ama bunun Mursi/MK (Müslüman Kardeşler) yönetimine değil de esas olarak halk hareketine karşı yapılmış olduğu gerçeğinin üzerinden atlanılmaktadır. Bu da bilinçli bir tercihtir ve muazzam bir halk eylemi, tartışan tarafların "ortak" korkusunun eseri olarak, mutlaka değersizleştirilmek zorundadır. Zira taraflar, "halkı" her zaman için yedekleyen ve onun adına hareket eden güçlerden oluşturulmakta ve "tarih" de hep böyle yazılmaktadır.

Nasıl TC tarihinin ünlü darbeleri; 27 Mayıs, 12 Mart ve 12 Eylül, şeklen hükümetlere, ama esas olarak sınıf mücadelesine müdahale kapsamında halka karşı yapılmış ve devamındaki icraatları bütünüyle bunu kanıtlamışsa, hiç şüphe yok ki, Mısır'daki (ve her yerdeki) son iki askeri darbenin (öncekilerde olduğu gibi) de hedefinde, egemen sömürücü sınıfların iktidarını tehdit eden bir pozisyon alan halk güçleri bulunmaktadır. Bu eylemi yeni bir ifade etme tarzı olarak kullanılan "çalma" tanımı, gerçekleri gizlemenin bir başka yöntemi olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Ortada "çalınan" yani sahipliği el değiştiren bir "hareket" yoktur. Aksine, halk hareketi bütün değerleriyle başkalaştırılmaya, yok edilmeye çalışıl-

maktadır. Bugün Taksim ayaklanması kapsamında sergilenen direnişin ortaya çıkardığı kazanım ve değerlerin, gerici ve karşı-devrimci güçler tarafından başka yöne kanalize edilip ortadan kaldırılmasına dair hamleleri de bu çerçevede okumak gerekir. Hiç kuşku olmasın ki, koşullar uygun olsaydı Ordu tarafından ülkemizde de benzer bir müdahale gündemleştirilebilirdi. Bugün o gücü kullanma şansını elinde bulunduramayanlar, diğer olanaklar üzerinden yüklenmeye çalışmaktadır. Bunun etki gücündeki sınırlılık ise gidışata ilişkin mevcut koşulları yaratmıştır ve mücadelede bu cephede de kıyasıya sürmektedir.

Mısır'daki süreçte, bir zamanların Türkiye'sinde olduğu gibi, ekonomik ve politik gücüyle iktidarın merkezindeki klasik konumlanışından öte bir yeri olan Ordu, 3 Temmuz'da, tıpkı 25 Ocak 2011'de olduğu gibi "hakem" rolüyle devreye girmiş ve tayin edici bir konumdan seslenerek, şimdilik son sözü söylemiştir. Darbeyi yapan Yüksek Askeri Konsey'in başındaki Sisi'nin, Mursi tarafından işbaşına getirildiği ve 1992'de İngiltere, 2006'da ise ABD'deki Kara Harp Akademileri'nde askeri eğitim tezgâhından geçtiğini de not etmemiz gerekir.

ABD emperyalizminin doğrudan temsilciliğini, yılda 2 milyar dolara yakın bir yardım ve askeri entegrasyondan ileri, ülke topraklarının yüzde 80'i ve ekonominin yüzde 40'a yakın bölümünde söz sahibi olmakla sürdüren bir gücün, egemen sınıflar adına bu tasarruflarda bulunmasından daha tabii bir şey yoktur: (*"Mısır Ordusu, Amerika'nın uzun zamandır bölgede yaptığı en iyi yatırım."* **John Kerry, ABD Dışışleri Bakanı, Nisan 2013**)

Gelişmeleri, "demokrasi", "milli irade" bağlamında tartışanların, burjuva demokrasilerinde dahi 3. sınıf bir ortaoyunu derekesinde sergilenen seçim/sandık tezgâhının, yarı-sömürgelerdeki gerici ve faşist diktatörlüklerin iğreti bir aksesuarı olduğunu bilinçli bir biçimde gizlemeye çalıştıklarına kuşku yoktur. Konuyu kendisine yönelik halk hareketi ve isyanlar karşısında, "milli irade", "sandık" ve "oy oranları"ndan bahisle savunma ve sığınma tavrı geliştirenlerin oturdukları koltuk, büyük bir aldatmacanın üstüne kuruludur.

Bunu deşifre etmeden, bu demagojiyi alt etmek ve "demokrasi" palavrasını boşa çıkarmak mümkün değildir. Bu tezgâhın onaylandığı her durumda, oyunun dışına çıkma suçlamasıyla karşılanacak meşru hareketlerin dayanacağı zemin sürekli biçimde zorlanmaya mahkûm olacaktır. Faşist ve gerici diktatörlükler, "rızaı" imal etme mekanizmalarıyla destekledikleri sistemlerini, sürekli biçimde "anayasal" statü de affettikleri bu "yanılsamalı" durum üzerine oturtmaktadır.

Taksim ve Tahrir'in buluştuıkları kavşakta, halk iradesinin "kitlesele" bir yaptırım gücü oluşturarak yıktığı ilk barikat, bu "sandık demokrasisi"dir. Seçim denilen olgu, "seçin"den ibarettir. Halk, özgür iradesi her yolla saktatlanmış, seçenekleri oyunun sahiplerince saptanmış bir düzenek içinde "seçin" komutuyla yönlendirilmektedir.

Mısır örneğinde daha da vahim bir "seçim" tablosu oluşmuş, son iki yılda yapılan referandum ve "seçimlerde" (başkanlık ve meclis) yüzde 30-50 dolayında katılımlarla ve yine bu oranlardaki oylarla "irade" belirlenmiştir. Bu durumda, diğer bütün yönlerini bir kenara bıraksak dahi, MK ve Mursi'nin gerçek oy oranı, en iyimser hesapla yüzde 10-25 arasında değişmektedir. Darbelenen "demokrasi" bu olduğu için, seçimle darbe arasında gerçek manada "ayırım" yapmaya kalkmak, aldatmaca ağının başka bir tarafına takılmak demektir.

Sistem, seçim yoluyla değiştirilmeye kapalı biçimde kurulmuştur ve oyuna gelenlerin oyla hiçbir yere varamayacaklarını anlamaları sanıldığı kadar kolay da olmamaktadır. Nitekim, her vesileyle karşılarına yine dönüp dolaşıp aynı tezgah kurulmakta, Tahrir'in de Taksim'in de bütün yolları "sandık"a çıkarılmaktadır.

Oysa, eylemler tam da bunun aksini kanıtlayan bir seyir izlemiş, milyonların sokak ve meydan hareketleriyle yerleşik düzeni/yolları inkar üzerinden geliştirdiği pratik, sistemi değiştirmenin asıl yolunu da göstermiştir. Bunun farkında olmaları gerektiğini düşünmek/istemek elbette insafsız bir "iyimserliktir." Ama, bunu söylemek şarttır ve çıkışın bu temel üzerinden gerçekleşeceği de muhakkaktır. Kitlelere kendi buldukları yolun aksini göstermek, ancak karşı-devrimcilerin ve akıl almaz bir budalalıktan muzdarip olanların yapacağı bir şeydir.

11 Temmuz tarihli konuşmasında "Kazlıçeşme, Taksim'den büyüktür. Ondan da büyük sandık vardır" diyen Tayyip, güvendiği bir seçeneği işaretlemeğe devam etmektedir. Olay sandığa gelmeden, meydanlarda toplanmak üzerinden tartışılmaya başlandığında da bir başka açmazla karşılaşmak kaçınılmazdır. Zira, "kitlesele" olma hali çok önemli olmakla beraber, yalnız başına tayin edici bir rol oynayamamaktadır. Direnişin karşısına tıpkı Kazlıçeşme, Sincan ve diğer pek çok yerde olduğu gibi başka kitle ve kalabalıklar dikmek, iktidarlar için pek çok durumda hiç de zor değildir.

Durum, Tahrir'in karşısına Adeviye ile çıkıldığında da böyledir. 30 Haziran ve Temmuz'un ilk günlerinde 30-40 milyonluk bir kitleyi sokağa çıkaran (öncesinde 23 milyonluk imza toplayan) Mursi karşıtı halk hareketi, Ordu'nun darbesiyle evlere çekilmiş, bu kez de "ekranları" MK'in topladığı kit-

leyle doldurulan Adeviye meydanının görüntüsü kaplamıştır. Aynı bayrakları sallayanların bu gövde gösterileri ve “nispet yapma” durumlarının ifade ettiği şeyler farklıdır ama “ağırlık” derecesi, yaşandığı üzere sınırlı olmaktadır.

Kitlesel olma halini, etkililikten “tayin edicilik” mertebesine yükselten, iktidara yönelme hadisesidir. Lenin’in muktedirliğin kurumsal tesisi adına “iktidarı alma”ya yaptığı vurgu hatırlanmalıdır. Direnme hali, bütün meşru kanallardan yüklense de sistemi içeriden zorlamanın ötesine geçen bir güç oluşturamaz. Mevzi elde eder, kazanımlar oluşturur, dahası sistemi değiştirecek kanalları da açar ama onu değiştiren bir rol oynayamaz. Bunun için zoru/şiddeti örgütlemesi, yani “savunma” halinden çıkıp saldırmayı gerekir. Direnme, bir kararlılık gösterisidir, belli bir yaptırım gücü de vardır ama daha ileriye gitmesi için “devirme” haline geçmesi şarttır. Mao Zedung’un başlıkta yer verdiğimiz sözü, devrimci şiddetin örgütlenmesine yapılan vurgu kapsamında değerlendirilmelidir.

Egemen sınıfların iktidarı/devleti, şiddetin örgütlenmiş halinden başka bir şey değildir. Bunu ifade eden hukuki düzenin rejimi koruma adına bütün yaptırımları silahlı güç sayesinde yerine getirilmekte, kademeli olarak devreye polisten askere kadar uzanan bir genişlikte “güvenlik güçleri” girmektedir. “Güvenlik” denilen kavram, pek açıktır ki egemen sınıfların çıkarlarını, onların selametini açıklamaktadır.

Barışçı eylemlerin gelip dayandığı noktada, çarptığı bariyer bu “güvenlik” duvarıdır. Türk polisine destan yazdıran, Mısır ordusunu “kurtarıcı kahraman” yapan da budur. Bu gücün karşısına dikilen kitlelerin -hangi genişliğe ulaşırsa ulaşsın-, iktidar kurumlarına el koyma becerisini göstermeleri için karşı şiddeti sergilemeleri gerekecektir. Bu olmadığı takdirde, hareketin birikim yaratma kabiliyeti, sonsuz bir devingenlik içerisinde, ama ne yazık ki sistemi tamamlayan bir düzlemde akıp gitmeye mahkûmdur.

Mısır’da tarihin gördüğü en büyük kitlesel eylemlerden birisi yaşanmıştır. Bu 2011’den beri devrede olan gücün, “demokratik” bir müdahale mekanizması yaratması son derece önemlidir. Üç yıldan az bir sürede, iki kez rejimin yönetim kademesinde değişim yaşanmasına yol açan sonuçlar üretmiş, geriye dönülmesi mümkün olmayan bir aşamaya doğru adımlar atmıştır. Bugün için iradesine ve gücüne paralel biçimde sistemi değiştirecek bir noktaya gelmesi engellenmiş olsa da, geleceğe ambargo koyacak bir kabiliyeti olduğunu ispatlamış bulunmaktadır.

Durum, aynı ağırlıkta olmamakla birlikte Taksim için de benzer özellikler taşımaktadır. 45 gündür etkili olmayı sürdüren başkaldırı; sistemi sarsıcı bir

rol oynamış, milyonları aşan bir kitlenin aktif hale geldiği bir süreçte, politik alana yasal sınırları aşan bir yerden, sokak ve meydanlar üzerinden gelişen “direniş” hareketiyle müdahalede bulunmuştur. Daha ilk günlerinden itibaren Gezi Parkı’nı aşan eylemler dizisinin hedefinde, Tayyip ve Hükümet nezdinde, sistemin kendisi bulunmaktadır. Kitleler güç sergilemiş, gücünü test etmiş, başkaldırı ruhuyla harekete geçerek düzenin istinat ve koruma duvarlarını zorlamışlardır.

Aynı dönemde Brezilya’da gelişen halk hareketinin çapı ve etki derecesi de önemli bir yerde durmaktadır. “Tarih” parantezinde bakıldığında, yine benzersiz bir sürecin yaşandığı Brezilya’da, ciddi bir bölümünü hükümetteki partiye oy vermişlerin oluşturduğu ve işçi sınıfının daha örgütlü ve etkin biçimde katıldığı ayaklanma süreci, yeni grevlerin devreye girmesiyle devam etmektedir. Bunları diğer ülkelerde gelişecek isyan dalgalarının izleyeceğini öngörmek için kâhin olmaya gerek yoktur. “Küreselleşme” döneminin son büyük krizle azgınlaşan saldırıları karşısında, halkların yanıtı gecikmemiş, isyan dalgaları bir kıtadan ötekine vurmaya başlamıştır...

Tahrir üzerinden yeniden Taksim okuması yapan faşist Türk devletinin temsilcilerinin, efendileri ve hatta Ortadoğu’daki kadim dostları olan krallıklar ve emirliklerden gelen Mısır’daki darbeye destek tavrına karşın aksi yönde tutum takınmaları ve “darbe” olayı üzerinden yürüttükleri “demokrasi” propagandası, yalnızca Müslüman Kardeşler ile ideolojik akrabalık, “model”liğin tedavülden kalkması vd. endişelere dayanmamaktadır. Bunlardan çok daha önemlisi, ateşi bir türlü söndürülemeyen Taksim ayaklanmasına, Tahrir’deki Mısır halkının gönderdiği güçlü mesaj olmalıdır.

Halk isyanları ve ayaklanmalarının devrimlerle taçlanacağı günler uzak değildir. Bu eylemlerin ateşlediği işaret fişeklerinin muştuladığı gerçek, şimdi daha aydınlık bir görüntü veriyor olmalıdır. Proletaryanın ideolojik ve politik düzlemde tarihi rolünü oynamak üzere sahneye davet edildiği süreç, ezilenlerin kaderine hükmetme iradesine yön vermenin koşullarını da yaratacaktır. Sınıf mücadeleleri tarihinin ileriye doğru işleyen devinimi içerisinde bugünkü tabloyu yaratan halklar, buna muktedir olduklarını kanıtlamış durumdadır.

“Zafer sömürülenlerin olacaktır, çünkü yaşam, sayı gücü, kitle gücü, özverili, ideal, dürüst, ileriye doğru giden, yeninin inşasına uyanan her şeyin tükenmez kaynağının, sözüm ona ‘sade halk’ın, işçilerle köylülerin bütün olağanüstü enerji ve yetenek stokunun gücü onlardan yanadır. Zafer onlarıdır.” (Lenin, 1917, İnter yay. s. 551-552) (**Özgür Gelecek gazetesinin 17-30 Temmuz 2013 tarihli 63. sayısından alınmıştır.**)

Halkın kinetik enerjisi; DEVİRİM İÇİN DEVİNİM VE MÜCADELE

►► Kitlelerin büyük bir kesiminin mevcut yapılar içerisinde örgütlü olmamasına karşın birlikte hareket ettikleri, dayanışma içerisinde girdikleri ve hem eylemlerde hem de Gezi Parkı özelinde pekâlâ organize olabildikleri bir dönemden geçilmiştir. ◀◀

Taksim Gezi İsyanı'yla gelişen halk hareketi, mücadelesini derlenme ve toparlanma adına geliştirilen park forumları üzerinden sürdürüyor.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu sürece "isyan ve direniş ruhunun beden arayışı" olarak bakılmasında sakınca olmadığını söylemek gerekir. En önemli gösterge, oluşan birliğin dağılmaması ve "örgütsel" araçlar yaratarak sürmesi yönündeki tartışma ve arayışların baskın olmasıdır.

Birliğin dağılmaması için oluşturulan inisiyatif, meclis, komite gibi oluşumlara, alt düzeyde işlerli komisyon, atölye ve grupları da eklersek, "dağılmanın" önüne geçme, "sönümlenmeyi" engelleme ve açığa çıkan potansiyeli ete kemiğe büründürme kaygısının ağır bastığı bir güdünün varlığını tespit etmek gerekir. Bu güdüyü geliştirdikleri isyan ve direniş pratiği sayesinde edinenlerin, öğrenme sürecinin ilk aşamasında; başarıya ve psikolojik üstünlüğü elde etme nedeniyle kendi güçlerinin farkına vararak yola koyulmakta oldukları görülmektedir.

Mücadele/pratik nedeniyle ilk etapta öğrenilenler elbette bundan ibaret değildir. Süreçle dolaylı ya da dolaysız biçimde bağlantı kurmuş olan kitleler, tepki ve öfkenin ortaklaşa yöneldiği düzenle, bu eksen üzerinden oluşan müşterek güç aracılığıyla mücadele edip sonuç elde edebileceklerine dair kanaate varmışlardır. Yakaladıkları bu halkaya sıkı sıkıya sarılmak, ipin ucunu bırakmamak istemektedirler.

Sayısı üç haneli rakamlarla ifade edilecek çoklukta oluşturulan "demokrasi" forumları (meclisler), tansiyonu daha çok isyan sürecine dair gelişmelerle yükselen, ama yerel sorunları da masaya yatıran ve giderek

egemen sınıfların bütün politik tasarrufları üzerinden sorgulama yaparak hassasiyetini artıran bir atmosferde işlemekte, mevsimin özelliklerine ve bölgelerin özgünlüklerine bağlı olarak farklı seyirler izlemekle beraber, alt-yapısını güçlendirme hamlelerini gerçekleştirerek yol almaktadır.

Bir isyan pratiğinden geçilmiştir ve birlikte yaratılan, beraber oluşturulan “değer” korunmaya çalışılmaktadır. Bu değeri yaratan, başkaldırı, direniş ve mücadele pratiği olduğu için, korunmasından öte büyütülmesine yönelik yegâne yöntemin **aynı edimde bulunmak** olduğunu anlamak da zor değildir. Forumları dünyaya getiren “kurucu” faktör, birlikte geliştirildiği için etkili olabilen mücadele pratiğidir ve dolayısıyla ilk derslerden birisi, bu dili asla terk etmemek mesajıyla alınmaktadır.

Meselenin merkezinde bulunan “birlik” ve “mücadele” gibi unsurların, başarının (ve zaferin) önkoşulları arasında yer aldığı gerçeği, zihinleri şimdi daha fazla meşgul etmektedir. Birbirini bırakmamak, ayrılmamak isteği, mücadeleye dair “mutlak elzemlik” bilinciyle birleşmek durumundadır. Bunun işaretleri (ve olanakları) sadece tartışmakla/sorgulamakla kalmayan, çeşitli etkinlikler içerisinde bulunan (konser, tiyatro, film, yüzü sofraları vb.) forum/park pratiklerinde görülmektedir. Forum alanlarına yürüyüşlerle gelip gitmek, anma ve protesto eylemlerine yer vermek, kendi öncelik sahasının dışındaki gündemler (Lice eylemi ve Medeni'nin katli, 2 Temmuz eylemleri, LGBT Onur Yürüyüşü vd.) etrafında pratiklere girmek vb. vb. gibi...

“Birlik”, açılırsak, “bir araya gelmek” ve “bir arada durmak” denilince, kuvvetin doğmasından söz ediyoruz ama hemen ardından “kiminle” sorusu gelince, kafalar, iyi ya da kötü yönleri çağıran durum alternatifleriyle bulanmaktadır. Karşı-devrimci ya da faşist güçlerin örgütsel varlık oluşturdukları ve bunun bertaraf edilemediği koşullarda, kitle o yönde harekete geçiyor diye, birliği önceleyen bir yaklaşım hiç kuşkusuz kabul edilemezdir. Çabamız, vurulmak istenen damgayı ortadan kaldırmaya yönelik olmalı, bu örgütler (İsyan sürecinde olduğu gibi) belirleyici konumdan çıkarılmalıdır. Bunun başarılacağı durumda, bu güçlerle “birlik” içerisinde hareket etmek, bambaşka bir amaca hizmet eder ki ondan uzak durmak gerekecektir.

Örneğin bir forumda, “Ergenekon” ya da “Balyoz” duruşması için Si-livri’ye gitme kararı aldırılmaya kalkılıyorsa, bu girişim engellenmeye çalışılmalıdır. Başarılı olunamadığı takdirde, kitle bu yönde ikna edildi ve çoğunluk bu yönde karar belirledi diye buna uymak hiçbir şekilde doğru değildir. Nitekim yüzlerce park forumu içerisinde bazıları, isyan ve dire-

niş sürecinde de belli bir yer işgal eden laikçi Kemalist, ulusalcı güçlerin etkisi altındadır ve buna benzer karar al(dır)ma şansları vardır.

Kitlelerin karşı-devrime hizmet eden yönlü “karar” aldıkları koşullarda, “çoğunluğa uyma” kuralına sadık kalmak, “demokrasi”nin kavranışı bakımından sorunlu bir anlayışı göstermektedir. Nitekim Tayyip/AKP de bugün seçimler üzerinden ortaya çıkan “çoğunluk” esasına göre “sandık demokrasisi”ni işletmekte, sürekli burayı işaret etmektedir. Her ne kadar büyük bir isyan ve direnişin sahibi olarak sokaklara çıkan ve meydanları dolduran bir kitle varsa da bu durum kitlelerin yıllarca burjuva ideolojisiyle zehirlendikleri gerçeğini ortadan kaldıramaz.

Bir dönem için (ve hala) faşist rejimle çatışan bir yere taşınmış olmaları, ne orada kalıcı oldukları ne de her bakımdan arınmaya uğradıkları anlamına gelir. Dolayısıyla, pusulanın her ne olursa olsun “kitle” üzerinden yön tayininde bulunmasına izin vermek, “kuyrukçuluğun” dik alası olacaktır. Durum bu kavrayışta ele alınmalı, “kitlelere güven” ve “kitlelerin tayin ediciliği”ne dair ilke ve kavramlar doğru bir perspektifle işletilmelidir.

Pek çok semtte, kitlelerin devrimden en çok çıkarı olan kesimleri, işçi ve emekçi sınıf mensupları ile onların en yakın ittifakındaki güçler bu süreçte harekete geçmişlerdir. İsyân ve direniş eylemlerinin taşıyıcısı olan gençlik de bu sınıfların parçasıdır ve genel eğilim olarak onlara uzak bir konumda değildir. Her semtte (dolayısıyla her park ve forumda) doğru bir yönelim ve gelişim seyri yakalanamayacağı yalnız dünün değil bugünün de gerçeğidir. Nitekim genel olarak devrimci güçler, doğal olarak büyük şehirlerin bütün forumlarıyla yakın ilişki içerisinde de değildir.

Öyleyse, esas olarak gücün etkili biçimde kullanılacağı yerlere yoğunlaşılması gerekir. Ama bu dönemin farklı ve özgün yanı, düne kadar hitap etme, kontak kurma ve etkili olma şansı hiç olmayan ya da düşük seviyede seyreden bölgelere de uzanma şansının, isyan ve direniş ikliminden kaynaklı doğmuş olmasıdır. Bu elverişli hale gelme durumu, öncelik verilmesi gereken semtler için elbette daha da geçerlidir...

İlk önce, bir araya gelmenin politik özneler üzerinden değil **kitleler nezdindeki karşılığı** bakımından tartışma yürütmemiz gerekir. Zira buna dair koşulların oluştuğu ve dahası bunun aktif bir eylemlilik üzerinden gerçekleştiği bir dönemi yaşıyoruz. Yani var olanın doğru biçimde anlaşılması, başka bir deyişle değerinin bilinmesi için çaba göstermekten söz ediyoruz. Kaldı ki eğilim de bu yöndedir ve şimdi bunu güçlendirme ve kalıcı kalıplarda büyütmenin formülleri üretmek zorundadır.

Örgütlenme arayışlarına dair tartışmalarda, “kitle bu işi örgütsüz biçimde yaptı, bundan sonrasını da aynı şekilde tayin etmesini bilir” sözleriyle kendiliğindenciliğe “acizlik” elbisesi giydirilmektedir. Genel olarak politik güçsüzlük ve yetersizlik bakımından bunun tescillendiği bir süreç yaşanmıştır ama durumu böyle bir yaklaşımla kabul etmek, bir kısmı açısından o en üst perdeden haykırılan “iddia”nın da ortadan kalktığı anlamına gelmektedir.

Kitlelerin büyük bir kesiminin mevcut yapılar içerisinde örgütlü olmasına karşın birlikte hareket ettikleri, dayanışma içerisine girdikleri ve hem eylemlerde hem de Gezi Parkı özelinde pekâlâ organize olabildikleri bir dönemden geçilmiştir. Sürecin parklara taşınması da aynı şekilde olmuş, birliktelik korunmak istenmiştir. Nitekim kendi medyası devreye sokulmakta, iletişim ağları (siteler, bloglar) yaratılmakta, sekreteryalar oluşturulmakta, çalışmaya ve işleyişe dair usuller/kurallar belirlenmektedir. Bazı yerlerde arşivler, takas pazarları ve tutsaklarla dayanışma masaları da kurulmuştur. Bütün bu kurumları daha nitelikli ve rafine hale getirmenin adımları da atılmaktadır. Öyleyse bu yöndeki çabaların parçası olmak ve çevreden merkeze, aşağıdan yukarıya doğru güçlerin toparlanmasına çalışmak gerekir. Burada yapıyı ayakta tutacak olan yerel inisiyatiflerdir ve ilk iş onların güçlendirilmesi olmalıdır.

Örgütlenme açısından, hareketin doğuşu ve yapısı gereği, bu aşamada, bırakalım tek bir örgütü, siyasi yapılar ittifakının inisiyatif üstleneceği bir gelişim seyrinin yaratılmasına uygun bir zemin yoktur. Kaldı ki böyle bir misyon için siyasi güçlerin “eylem birliği” sağlaması da ilk ortaya çıkan verilere göre olası görünmemektedir. Durum, hareketin içerisinde bulunmaya devam etmenin çerçevelediği zorunlu ittifakı aşacak bir iradeye kavuşturulsa, elbette daha etkili müdahaleler sağlanabilecektir. Bu yöndeki gayreti bir kenara bırakmamak kaydıyla, güç oluşturulabilen tüm yerel meclis girişimlerinde aktif bir parça haline gelmek gerekir.

Sabırlı, ısrarlı ve kararlı bir çalışma yürütülmelidir. Sistemli ve disiplinli olmak şarttır. Ezberler üzerinden gidilen tarzın işlemeyeceği bir sahada çalışılacaktır. Gerçek değer üretimi için gerekli kitle çalışmasının somut bir alanı açılmıştır. Esas zorlu işin bu olduğu ve neden bu alandan kaçıldığı daha net biçimde anlaşılacaktır. Bu iyi bir şeydir, yüzleşmenin ve dönüşmenin başladığı çıkış noktalarından birisi olarak görülmelidir. Genel olarak daha çok kendimizle konuşmak, en fazlası dilimizden anladığımız sandıklarımızla temas kurarak yarattığımız tüketici ve kısır bir döngüden çıkış sağlamanın olanakları iyi değerlendirilmelidir.

Devrimci değişim

Post-modernist bir revizyonla rağbetli kılınan, sivil toplumcu “devrimsiz devrimler” anlayışı, anarşizmin her türlü çevrimini moda haline getirmiş ve burjuvazinin devrimlerin önüne diktiği sete yeni perdeler eklemiştir. Seattle’dan başlayarak “küreselleşme karşıtı” hareketlerin devamı biçiminde iz süren Occupy (İşgal Et) hareketleri, Öfkeli eylemleri ve hatta “Arap İsyanlarını” değerlendirme üzerinden yeniden ve yeniden üretilen bu anlayış, şimdi de Gezi İsyanı (yanı sıra aynı dönemde ve yine büyük çapta etkili olan Brezilya ve Bulgaristan’daki başkaldırıları) vesilesiyle gündemleştirilmektedir.

“Başka bir dünya”yı sosyalizm olarak değil kapitalizmin insancillaştırılmış, ehlileştirilmiş bir versiyonu olarak kurgulayan bu yaklaşım, “özgürlükçülük” algısı üzerinden tanımladığı bu hareketleri, proleter öncünün misyonunu oynamada sorun/bunalım yaşadığı (“Marksizm’in krizi” olarak da okunabilir) dönemden istifade, kendi senaryosuna/yoluna kanıt olarak sunma gayretindedir. İdeolojik mücadelenin, sınıf mücadelesinin tam merkezinde ve en kritik yerinde durduğu gerçeğini bir kez daha kanıtlayan bu durum, tıpkı emperyalist burjuvazinin yaptığı gibi gerçeğleri (olguları) çarpıtarak yol alınmaya çalışıldığını göstermektedir.

Kapitalizmin iflas krizleri yaşadığı ve can çekişme sürecinde debelen-diği koşullarda uzatılan el, modern revizyonizmin neden madalyonun diğer yüzünü temsil ettiğinin göstergesi olarak kabul edilmelidir. Gezi İsyanı ve değişik ülke pratiklerindeki benzerleri aynı zeminden çıkış almışlar, sistemin ayakta kalma, tutunma çabalarındaki “nafile” duruma kanıt oluşturmuşlardır. Bu çabaları, sosyalizme ve (demokratik ve proleter) devrimlere ait değerlerle maskelenmiş biçimde üreten tüm alternatif faaliyetler, tam da bu örneklere ait pratiklerle boşa çıkmaktadır.

Son yarım asırdır meydana gelen devrimleri, onun yolunu açan isyan ve ayaklanmaları, rejimi değiştirmeye muvaffak olamadıkları gerekçesiyle “imkânsız” ve “gereksiz” parantezinde boğmaya çalışanlar; sınıfsal gerçeğliği, “çokluk” ya da “çoğunluk”, en iyimser görünenlerin ifadeleriyle “ezilenler”, “ötekiler” kategorisinde eritme derdindedir. Bütün bu tanımların Marksizm’in nitelemeleri/tespitleri içerisinde bir karşılığı vardır ama hiçbir şekilde soyut, katışık bir ifadeye yer verilmesi de söz konusu değildir. Kimse sınıfsal kategorilerin iki yüzyıldır hiçbir değişime uğramadığını iddia etmiyor ama bunların tıpkı sistemin kendisini tartışırken yaptığımız tespite paralel biçimde, esaslı/ temelli (nitel) bir değişimden geçtiği de doğru değildir.

Sınıf, en yalın tarifiyle, insan topluluklarının üretim sisteminde tuttukları yere, üretim araçlarıyla olan ilişkilerine ve emeğin toplumsal örgütlenişindeki rollerine bağlı olarak konumlanışlarını ifade etmektedir. Dolayısıyla sınıfların başkalaşması ve/veya ortadan kalkması üretim ilişkilerindeki değişimle doğrudan ilintilidir. Aksi halde, tarihsel gelişim çizgisi içerisinde meydana gelen, çapı ve biçimi hangi düzeyde olursa olsun değişimlerin, kendiliğinden “nitel” bir dönüşüm yaratacağını ileri sürmek, diyalektik materyalizmden hiçbir şey anlamamaktır.

Taksim Gezi İsyanı, 4 Haziran tarihli ilk açıklamamızda da vurguladığımız gibi, her şeyden önce “devrimin mutlaklığına” dair mesaj vermiştir. Bu çapta ve etkide bir halk ayaklanmasının, sistemle doğrudan bağı, **nereden bakıldığıyla** ilgilidir. Nesnel bakış, her açıdan değil doğru açıdan bakış demektir. Meselenin çok yönlü ele alınması başkadır. Herhangi bir olay ya da durumun hangi bilimsel ilke ve ölçütlerle ele alındığı, “nesnelliği” belirler. Yine bu ilkelerin gereğidir ki, maddi olgulara bakılması, şeyler arasındaki ilişkilerin diyalektik bir tarzda ve tarihi materyalizmin ışığında tahlil edilmesi nesnel bir yaklaşımı ortaya çıkarır. İnsanlığı kurtuluşa götürecektir olan proletaryanın biliminden söz ettiğimize göre nesnel bakış aynı zamanda sınıfsal bakış demektir...

Sistemin, ekonomik, sosyal ve politik alana dair uygulamaları (baskısı, sömürsü ve zulmü) nedeniyle, izin vermediği usul ve araçlarla yani ayaklanarak, çizdiği sınırların dışına çıkan bir yerden hareketle yani alan/bölge işgali üzerinden karşısına dikilmek; bunu doğal olarak asıl muktedire vurgu bakımından yani kitlelerin gücüne dair bir perdeden gerçekleştirmek; bütün öznelerin duruş, düşünüş ve hareket tarzında dönüşüm sağlayarak, eskiyenin ipliğini pazara çıkaran, yapay ayrımlara darbe indiren, ortak paydayı güçlendiren, somut modeller üzerinden yol gösteren, özgüveni, umudu ve inancı büyüten sonuçlar elde etmek, devrimci bir eylemdir, devrime dair işaret fişeği olması bu yüzdendir.

İktidarı alan, rejimi değiştiren bir eylem olmaması, yani klasik manada bir devrim niteliğinde olmaması, yıktığı ve değiştirdiği şeylerin hayli fazla olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz. Bunu şimdiden okumak mümkündür ama, gelecekte bu gerçek, çok daha somut sonuçlarıyla ispat edilecektir. Devrimin düz bir yol izlemeyeceği, çok çeşitli direniş, isyan ve savaşların bileşkesi ve toplamı olarak gerçekleşeceği gerçeğini kavramakta güçlük çekenler ve umudunu yitirmenin girdabından çıkamayanlar, gözlerine inanamaz haldeler. İsyanın, eksik, kusurlu, defolu yanlarına odaklanma ve onları abartma hali de asıl olarak nereden (ve nereye) bakıldığıyla ilgilidir.

“Bundan sonra ne olacak?”

Tam da bu bakışın esiri olanlar şimdi de geniş yığınlarca masumane olarak sorulan “bundan sonra ne olacak?” sorusuna “hiçbir şey olmaz” misali eşlik ediyorlar. Dün, ölü toprak altından kafasını kaldırmakta güçlük çekenlerin “mazeretini” geçersiz ilan eden bu isyan ve direniş karşısında da aynı hallerini sürdürmeleri durumunda yapacak hiçbir şeyin olmadığı, yani tedavinin imkânsız hale geldiğini söylemek hiç de yanlış değildir.

“Bundan sonra ne olacak?” sorusu, “Bundan sonra ne yapmalıyız?” ile değiştirilmek zorundadır. “Yapma” konusunda rüştünü bir kerelik de olsa ispat edenler, “bilme” aşamasını geçmeden daha iyisini, daha etkili-sini yapma noktasına gelemeler. “Bilme” yani bilinçlenme aşamasının ilacı devrimci teorinin etkinlik kurması, politik aydınlanmanın gerçekleşmesidir ama bunun için de “yapma” eyleminin mutlak surette devam etmesi gerekmektedir. Bugün bilme, kavrama, anlama noktasına gelmeyi, evrensel bir geçerlilik arz eden pratiğe borçlu olanların, taşıyıcı olmaktan sürükleyici, yönlendirici olma aşamasına ilerlemeleri için “apolitiklik” damgasını içeriden de kazımaları şarttır.

Politik bir eylem gerçekleştirmek kimseyi politik kılmaz. Bunun için eyleminin “politik” içeriğiyle tanışmak şarttır. Farkındalık haline doğru yürümeksizin, ayakta kalmayı başarmak mümkün değildir. Dolayısıyla, takdir ve övgü evet ama “güzelleme”de ölçü kaçınca, isyan sürecinde önemli rol oynayan gençlikle ilgili görevleri yerine getirmek zorlaşacaktır. Öğreten bir tavır, yukarıdan bir yaklaşımı benimsemek doğru değildir ama gelişim ve dönüşüm için sınıf bilinçli unsurların göstermesi gereken çaba ve oynamaları gereken rol de unutulmamalıdır.

Bundan sonrası, yani bugün için yapılacak olanların ne olduğunu saptamak için hareketin kendisine ve politik duruma bakmak gerekir. Politik durum, Gezi İsyanı’nı doğuran sürecin daha da ağırlaşmakta olduğunu göstermektedir. Bir dizi çelişki alanında, durulma değil aksine daha da gerilme vardır. “Çözüm süreci”, adım atma sırası gelen devletin kamuoyuna yansıyan rüşvetli kof “demokrasi” paketi de son noktayı koymaktadır ki, uzatmaları oynamaktadır. Suriye’deki süreç 1. kuruluş yılını kutlayan Rojava’ya yönelik yeni saldırılar ve Esad’ın durumunu daha iyi bir noktaya getirmesi (“Şu anda rüzgâr Esad’dan yana esiyor.” ABD G. Kurmay Başkanı M. Dempsey, 19.07.13) ile Türk devletini daha da zora sokan bir aşamaya ulaşmıştır.

Ekonomik kriz, son döviz operasyonunda da görüldüğü üzere müdahaleler ile başa çökülmesi imkânsız hale gelen sonuçlar üretmektedir. Eko-

nomik batağı kendilerinin “favori”leri arasında yer alan kredi kartlarına (2002’den 2013’e 15.5 milyon adetten 56 milyona dört kat artış) bağlama “uyanıklığı”nın nereye kadar sökeceğı artık iyice tartışmasız hale gelmiştir. Bunun ilk ve en ağır yansıma alanında bulunan işçi ve emekçi sınıflar cephesindeki gerilim daha fazla direniş/grev pratiğı (En son İsdemir, MMK Metalurji) üzerinden uç vermeye başlamış, stepne yeteneğı kalmamış Türk-İş gibilerinin son kullanım tarihi geçeli yıllar olmuştur. İşçi sınıfı büyük bir patlama evresine doğru yaklaşmaktadır.

Seçimler döneminin ilk ayağı olan yerel seçimlere 8 aydan az bir süre kalmıştır ve Muammer Güler’in sözleriyle “önümüzde bulunan tarihi önemdeki iki yıl”a girilirken, kendi içlerindeki çelişki ve çatışmaların da yoğunlaşmasıyla beraber, Arınç’ın benzetmesiyle “herkes tef gibi gerilmiş durumdadır.” Durumun en çok farkında olanlar, bu şartların yaratıcılarıdır ve onlar aczin pençesinde, bildik “çözümler” peşinde koşmaktadır: Tayyip, kahraman polisini okşamaya ve gaz vermeye devam etmektedir.

“Baş belası” gençliğin mekânında, yani üniversitelerde artık özel güvenlik değil polis in görev yapacağı ilan edilmiştir. Zaten devletin esas refleksi olarak şiddet, “şiddete karşı şiddet” parolasıyla açıkça duyurulmuş bulunmaktadır. “Pala-militer” güçlerin daha fazla rol üstleneceğı, icraatlarının gördüğü takdir ve övgüyle sabittir. Onlar da yetmez diye düşünülmüş olmalı ki, Tayyip “tencere-tavacıları çekinmeden yargıya taşıyın” diye saldırı taburlarını büyütmeye çalışmaktadır.

“Tam susturma ve kan kusturma” operasyonları sürmektedir. Paramedyadaki el değıştirme hamleleri bir yana, en “has” mensupları dahi en ufak “yanlışında” tasfiyeye uğratılmaktadır. Devrimciler ağırlıklı olmakla beraber, direnişçi, eylemci ya da yalnızca muhalif bir yerde duran kişilere yönelik saldırılar, gözaltı ve tutuklama terörü hız kazanmıştır. Beş yıl içerisinde açılacak 153 yeni hapisane ile kapasitenin 106 bin artırılması planlanmaktadır.

Faşist diktatörlüğün henüz “resmi” düzeydeki hedefinde, “park ve forumlar” yoktur. Şu aşamada sivil faşistler eliyle yoklama kabilinde saldırılar düzenlenmektedir. Ancak yakın bir süreçte bu mevzilere daha organize ve çaplı biçimde yöneleceklerini de öngörmek gerekir. Bu saldırıların göğüslenmesi için karşı atakları da içeren bir “savunma” çizgisi benimsenmelidir.

Hak ve özgürlüklerin kısıtlanacağı, baskıların yoğunlaşacağı, sömürünün katmerleşeceği ve saldırıların artacağı bir döneme girilmiştir. Yenilgiler yaşadıkça, darbeler aldıkça, krizleri büyüdükçe daha da

azgınlaşmaktadırlar. Vurdukları yerden çok az ses çıkan (Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi hariç) bir Türkiye gerçekliğine alıştıkları için, Gezi İsyanı dengelerini bozmuş, büyük bir sarsıntı yaratmıştır.

Hem eskisinden daha sıkıntılı bir döneme girmişlerdir hem de artık "rıza ve itaat" mengenesinden kurtulma iradesiyle ortaya çıkan bir halk gerçekliği vardır. Nitekim, hiç şaşırtıcı olmayan biçimde, halk 23 Temmuz'da Ankara Yeni Mahalle'deki Yunus Emre Parkı'nda "teleferik yapımı" gerekçesiyle ağaç kesimine girişilmesini protesto eylemi gerçekleştirmiş, polisle çatışmaya girerek direniş sergilemiştir. Direniş sürmektedir...

Büyük bir çatışma sürecine doğru hızlı adımlarla gidilmektedir. Dipten gelen dalga yüzeye vurmuş ve düzeninin istinat duvarlarını zorlamıştır. "Geri çekilme" hali doğası gereğidir ve yeniden atağa kalkması için daha çok neden birikmektedir. Öyleyse, "hazırlık" safhası olarak da görülen forumlar süreci, tahkimatın ve donanımın gerçekleştirilmesi için işlevli olmak durumundadır. Kalıcı/kurumsal kazanımlar sağlanabilmesi için hem bilinçlenmeye hem de örgütlenmeye dair adımlar güçlendirilmek zorundadır. Forumlar, ölümsüzleşen direnişçilerine olduğu gibi tutsak edilenerine de sahip çıkma çizgisini sürdürmelidir. Bu perspektif, hapishanedeki tüm tutsaklarla dayanışma olgusunun, sınıf mücadelesindeki kritik yerinin kavranabilmesi ve pratikleşmesi bakımından son derece önemlidir.

Hak alma ve hesap sorma bilinci, sistemin şifrelerini çözen bir sorgulama süreciyle birlikte politik bir raya oturabilecektir. Forumlara yayılan ve onlar üzerinden yeniden üretilecek enerjinin sistem içine "tamamlayıcı" bir unsur olarak kanalize edilmemesi, karşı-devrimci hesaplara kaldıraç kılınmaması, kısacası tüketilmemesi için, üretildiği kaynakla bağının kesilmemesi gerekir. İsyân ve direnişi, halkların mücadelesini kendisiyle başlatma kibrinden arındırmak ve sınıf mücadeleleri tarihinin muazzam birikimiyle buluşturmak, gerçek bağlamına oturtmanın ön koşuludur.

Yukarıda söylediklerimizi tekrar etme pahasına vurgulamalıyız ki, bu örgütlenme, derlenme ve toparlanma süreci, eylemli biçimde yol almalıdır. İsyân ve direnişi yürüten kitlenin ne enerjisi bitmiş ne de yorgunluk ya da rahavet içerisine girilmiştir. Buradan tozu dumana katan bir yürüyüş başlatacağı ve iktidara doğru yol alacağından söz eden yoktur ama, enerjinin, onu yaratan deviminin sürmesi halinde kesintisiz hale geleceği de kesindir. (**Özgür Gelecek Gazetesi'nin 31 Temmuz-13 Ağustos 2013 tarihli 64. sayısından alınmıştır.**)

İbrahim Kaypakkaya'nın ulusların kaderi üzerine teorisi

►► Bu yazımızda açıklayacağımız görüşler İbrahim'in ulusal sorunun çözümü için birincil kaynak olmaya devam ettiğini gösterecektir. Onun görüşlerinin, tezlerinin tekrar edilmesine gereksinim vardır ve böyle olduğu sürece biz bu konuda üzerimize düşeni, her zamanki sadakatle yerine getireceğiz. ◀◀

Ulusal hareketin bugün geldiği seviye hiç şüphesiz ki İbrahim Kaypakkaya'nın belirlemelerinin yenilenmesini, güncellenmesini gerektiriyor. Bunu reddetmeyerek, hatta bunu yerine getirmek amacıyla içinde bulunduğumuz özel anın bir gereği olarak İbrahim'in ulusal harekete/ulusal meseleye dair görüşlerini sunmaya çalışacağız.

40 yıl sonra bile İbrahim'in tezlerine ilk zamanki gibi değer vermek onun ardıllarının sadakati ile açıklanırsa eğer bundan övünçten çok üzüntü duyuyoruz. Kuşkusuz İbrahim'de somutlaşan doğru fikirlere, doğru bir önderliğe, baş eğmez devrimci bir tutuma, muazzam bir direnişe sadakatle bağlı olmaktan gurur duyuyoruz, bu konuda hiçbir çekincemiz, tereddüdümüz olmaz. Fakat sadakatimizin haricinde, İbrahim'in tezleri bugün de devrimci mücadelenin, MLM hareketin gereksinimlerine karşılık verebildiği için değerlidir. İsrarla bu tezlerden bahsediyor oluşumuz bu gereksinimden kaynaklanan değerden ötürüdür. Onun ulusal soruna dair tezleri neredeyse tümüyle bugünün tartışmalarına, meselelerine ışık olmaya devam ediyor. Bu yazımızda açıklayacağımız görüşler İbrahim'in ulusal sorunun çözümü için birincil kaynak olmaya devam ettiğini gösterecektir. Onun görüşlerinin, tezlerinin tekrar edilmesine gereksinim vardır ve böyle olduğu sürece biz bu konuda üzerimize düşeni, her zamanki sadakatle yerine getireceğiz. Aymaz bir tavırla hatalarını, üstelik ML teori adı altında sürdürenlere karşı da bu görev elzemdir.

Kendi kaderini tayin hakkı üzerine

Bilindiği üzere bu mesele her gündeme geldiğinde önceliği "kendi kaderini kendisinin tayin hakkı" konusunu veriyoruz. İsrarla ulusların eşitliği meselesi-

nin temeline bu ilkeyi yerleştiriyoruz. Çünkü bir arada yaşayanların “boşanma” özgürlüğü, birlikteliğin “özgür” ve “eşit”ler arası bir birlik olduğunun “belirleyici” unsurudur. Mevzubahis ezilen ulus anlamında Kürt ulusu ise, Kürt ulusu kendi ilişkisinin “belirleyeni” olmadığı sürece, birliktelik kapsamında sağlanacak haklar ne olursa olsun “tam” eşitlikten söz edemeyiz. Tam eşitlik, mevcut veya olası tüm ortak kaderin varlık veya gerçekleşme zemidir. Bilindiği gibi komünistler, ortak bir gelecek idealine sahiptirler. Sosyalist ve komünist dünya ulusal ayrımların imtiyazlarla sürmesine izin (veren) verebilir sistemler içermez. (Özellikle ulusal hareketten gelen “ulusal devletçilik” suçlaması bu nedenle uydurmadır, doğru değildir!) Ulusların tam eşitliği, imtiyazsız birliği “tam kurtuluş” için, sınıfların son bulması için belirleyici, daha açık ifadeyle tayin edici bir amaçtır. Tam da bu nedenle “eşit haklar” konusunda katı-kesin bir tavır içindeyiz. **Kendi kaderini kendisinin tayin hakkı devleti olmayan tüm ezilen ulusların hakkıdır. Her ne biçimde gerçekleşirse/gerçekleşecekse gerçekleşsin ezilen her ulus için bu temel bir şarttır, esnetilemez ve atlanamaz.** Bu ilkeyi, her küçümseme, hafifseme ezilen halklar arasındaki “derin” güvensizliğin büyümesine, en azından kapanmamasına neden olur. İbrahim Kaypakkaya’nın, coğrafyamız açısından da önemli olduğu apaçık bu şart ile ilgili belirlemeleri; yapılan değerlendirmelere, tartışmalara, girilen süreçlere vs. bakılırsa “tekrarlanma”yı, hem acil hem de yüksek sesle, hak ediyor! Zira tam da bugün, sözünü ettiğimiz bu şart silikleşmiş, genel olarak da reddedilir durumdadır.

Bunun birçok nedeni var. En dikkate değer neden ulusal hareketin “ayrılma”yı, bir devlet edinmeyi amaç olmaktan çıkarmasıdır. Devlet kurmak, yani kendi kaderini tayin etmek bir amaç olmaktan çıktıktan sonra doğal olarak “ortak gelecek” arzusu ile taşkın olanlar ayrılma hakkını unutmayı tercih ederler. Pragmatizm, reel politika bunu gerektirir, ezen ulus tarafılığı bunu koşullar!... Böyle durumlarda sıkça karşılaştığımız karışıklık gündemimizi işgal eder. Ulusal hareketin devlet kurmayı, kendi kaderini tayin etmeyi amaç olmaktan çıkarması ile devlet kurma hakkını, kendi kaderini kendisinin tayin etme hakkını yadsıması birbirine karıştırılır. Oysa bunlar farklı şeylerdir. Ulusal hareketin ilkeyi kavrayışı en başından itibaren sorunludur. O bir hakka sahip olmakla o hakkı kullanmayı bir ve aynı şey olarak kavradı. Önce ilkedden hareketle kaderini tayin etmeyi bir amaç olarak benimsedi. Sonra, amacını terk ettiğinde ilkeyi yadsıma tavrını benimsedi. Özcesi ulusal hareket, ilkedden hareketle ortak bir devlet, toplum ve dolayısıyla ulusların eşit olduğu bir sistem için mücadele edilebileceğini dünden bugüne kavrayamadı!

Her türden milliyetçiliğe karşı olduğunu öne sürerek, özellikle anti-ulusalci vurgularla kendi kaderini tayin hakkını devrim/sosyalizm şartına bağlamak kuşkusuz doğru değildir. Böyle bir tavır kesinlikle ezen ulus taraftarlığıdır. Tavrı böyle olanları “vatan sevdası” sarhoşluğuyla gezinen sosyal-şovenler ilan ediyoruz.

O halde biz her halükarda ezilen ulusun ayrılma hakkını savunmakla işe başlamayı savunuyoruz. Bu konuda net olmak ilk sorumluluğumuzdur. Bunun bir gereği olarak ayrılma hakkını sınırlandıran, şarta bağlayan veya yok/hükümsüz sayan tutumları kesinlikle eleştiriyoruz.

Ayrılma hakkını savunmakla beraber “ayrılma” tavrını her şart altında savunmayı ve desteklemeyi reddediyoruz. Ulusal hareket, komünistlerin bu yaklaşımını Lenin ve Stalin özgülünde nedense tersyüz ediyor. Onları “ulus-devletçi” olarak eleştirmeleri, dahası “demokratik ulus” kavramı ile onları aşan bir anlayışı savunduklarını iddia etmeleri en basit ifadeyle haksızlıktır. Bunun bilmemeden kaynaklandığını düşünmüyoruz elbette ama böylesi ciddi iddiaların somut görüşlerden, tezlerden hareketle ortaya konması gerektiğini özellikle vurguluyoruz. Komünistler, her ezilen ulusun ayrılması gerektiğini savunmamıştır. Ayrılmaya dair kararın savunulup desteklenmesini her somut meselede özel olarak değerlendirebileceğini ileri sürmüşlerdir. Özellikle ayrılmayı, kendi devletini kurmayı, ilerlemenin zorunlu bir gereği olarak savundukları söylenemez. Ezilen uluslara “ayrılma” özgürlüğünün tanınması açıktır ki ayrılmak kadar ayrılmamak seçeneğini de içerir ve komünistler genellikle ikinci seçenek doğrultusunda gelişme umudu taşırlar.

Yürütülmekte olan tartışmalarda, ileri sürülen politikalarda bu meselenin içinden çıkılmaz bir biçimde kavrandığını görüyoruz. Kendi kaderini kendisinin tayin etmesi hakkı “ayrılma hakkı”ndan başka bir şeymiş gibi ya da “ayrılmaya kayıtsız-şartsız destek” vermek gibi değerlendirilmektedir.

İbrahim Kaypakkaya'nın Lenin'den hareketle sunduğu tezler bu konuda hatalı davranmanın önünü tamamen kesmektedir.

“Lenin'in bu, itiraza meydan vermeyecek kadar açık ifadelerine rağmen, hala kavramları allak bullak etmenin sebebi nedir? Marksist literatürü böylesine içinden çıkılmaz bir hale sokmak, bir çorbaya çevirmek büyük bir kabiliyet doğrusu!

“Bir yandan milletin kendi kaderini tayin hakkı kaşla göz arasında halkın kendi kaderini tayin hakkına dönüştürülüyor(...), öte yandan kendi kaderini tayin hakkı, ayrı bir devlet kurma hakkından başka bir şey sayı-

lıyor." (İ.Kaypakkaya Bütün Eserleri, Sf 255-256, Umut Yayımcılık 2013)

" *'Kendi kaderini tayin' ile 'kendi kaderini tayin hakkı' farklı şeylerdir. 'Kendi kaderini tayin' veya 'kendi kaderini tayin etme' ayrılma, ayrı bir devlet kurma anlamına gelir. Oysa 'kendi kaderini tayin hakkı' biraz önce de işaret ettiğimiz gibi ayrılma hakkı, ayrı bir devlet kurma hakkı anlamına gelir.*" (age, Sf 256).

İbrahim, bir ara başlık olarak net biçimde şöyle yazmıştır: " *'Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı', Ayrı Bir Devlet Kurma Hakkından Başka Bir Şey Değildir.*" (age, Sf 253)

İbrahim'in bu açık ifadeleri onun Lenin'den öğrendiği bir tutumun ürünüdür. Ama halen, ML olduğunu iddia edip bu çok açık tutumu anlamayanlar söz konusu.

Ulusal hareketin ilkenin içerdiği "ayrılmama" tavrını yok sayması bir tür çarpıtılmayken, aynı ilkeyi ayrılma hakkı dışındaki başka devlet biçimlerini de içeriyormuş gibi yorumlamak da ciddi bir kavrayışsızlık olarak not edilmelidir. İbrahim'in tartışılmaz derecede açık ifadelerine az önce yer verdik. Şimdi Lenin'in tam da bunun tartışıldığı durumdaki ifadelerine yer açalım. S.G. Şahumyan'a Mektup'tan:

"3- *'Kendi kaderini tayin hakkı sadece ayrılma hakkı anlamına gelmez. O, federatif bağlanma hakkı, özerklik hakkı anlamına da gelir', diye yazıyorsunuz. Kesinlikle hemfikir değilim. O, 'federasyon' hakkı anlamına 'gelmez'. Federasyon eşit olanların bir ittifakıdır, genel muvafakatı gerektiren (federasyona dahil olacakların rızasını gerektiren –BN) bir ittifaktır. Nasıl olur da 'bir' tarafın, diğer tarafın onunla muvafakatı üzerine hakkı olabilir? Bu saçma. Biz ilke olarak federasyona karşıyız, (...) Ayrılmak istemiyor musun? O zaman, lütfen 'benim' yerime karar verme, federasyon 'hakkı'na sahip olduğunu sanma.*

" *'Özerklik hakkı'?? Yine yanlış. Biz 'tüm' parçalar 'için' özerklikten yanayız, ayrılma hakkından yanayız (herkesin ayrılmasından yana değil!) Özerklik, demokratik bir devletin inşası için bizim planımızdır. Ayrılma kesinlikle bizim planımız değildir.(...)*

"*Kendi kaderini tayin hakkı, genel merkezîyetçilik öncüllerimizden bir istisnadır. Koyu gerici Büyük Rus milliyetçiliği göz önüne alındığında bu istisna mutlak zorunludur ve bu istisnadan en ufak bir vazgeçiş (Rosa Luxemburg'taki gibi) oportünizmdir, koyu gerici Rus milliyetçiliği yararına budalaca bir oyundur. Ancak bu istisna genişletilmiş anlamda yorumlanmamalıdır. Burada söz konusu olan ve olması gereken şey 'ayrılma hakkından' başka bir şey değildir, kesinlikle değildir."*

İşte İbrahim'in açık ifadelerinin kaynağı! İbrahim'in bu cümleleri okumadığını biliyoruz. Ama o Lenin'in konu hakkındaki makalelerini okumuştur ve neredeyse kusursuz Marksistlerin rahatlıkla kavrayabileceklerini kavrama başarısı gösterebilmiştir. Bu hakkın teslim edilmesi gerekir ve halen düşülmekte olan yanı sıra artık düşmemek de gerekir!

Bugün de "kendi kaderini tayin hakkı" ilkesi ayrılma hakkı dışında federatif bağlanma hakkı, özerklik hakkı olarak da anlaşılmaktadır. "Kendi kaderini tayin hakkı" dendikten sonra ondan başka haklar da içeriyormuş gibi parantez açılıp "ayrılma hakkı da dahil" denmektedir. Şahumyan'ın, hatta Stalin'in de düştüğü hatayı Lenin'e ve bunca zamana, deneyime rağmen tekrarlıyorlar.

Sözünü ettiğimiz bu kavrayışta, yorumda problem yok gibi görünebilir. Ama öyle değil. Ayrılma hakkı "kayıtsız-şartsız" savunulan bir haktır. Eğer ilke bundan başka haklarla genişletilirse "kayıtsız-şartsız savunma ve destekleme" sorumluluğu da genişletilmiş olur. "Ayrılma hakkı"nın reddederek tam hak eşitliği şartını yadsıyan, böylece ezen ulus milliyetçiliğinin ayrıcalıklarına boyun eğen federasyon veya özerklik savunucularının desteklenmesi bu durumda "kaçınılmaz" görev olarak ortaya çıkar. Zaten halihazırdaki tartışmalarda böyle davranılmaktadır. Denmektedir ki özerklik ve hatta anayasal çözüm, daha da ileri gidip müzakere ve anlaşma "kendi kaderini tayin" hakkıdır, buna ket vurulamaz! Müzakere ve anlaşma elbette olabilir, bazı anlaşmalar bazı yönleriyle savunulabilir, desteklenebilir de. Ama bunun nedeni "kendi kaderini tayin etme hakkı" ilkesi olmaz. Yanlış öncelikle burada yapılmaktadır. İlkeler, kavramlar bu şekilde allak bullak edilmemelidir; literatürün içinden çıkılmaz hale sokulması kendi başına kriz demektir. Bu hatadan kurtulmak gerekir.

İbrahim bu en önemli ve öncelikli konuda yazdıklarıyla bizlere en azından bu derecede kötü hatalara düşmeme olanağı vermiştir!

İbrahim Kaypakkaya'nın görüşleri, tezleri Marksizm-Leninizm'le uyum halindedir, zira onun hareket noktası Marksizm-Leninizm'dir. Leninizm'i aştığını özellikle vurgulayan ulusal hareketin Kürt ulusu için mevcut sisteme tabi olarak özerklik talebinde bulunması bizleri şaşırtmamalıdır. Bunun sebebi Leninizm'in, ulusal sorunda devrimci çözümü tüm oportünist, şoven, sosyal-şoven ve hatta Bolşevik parti içindeki yanlış yorumlara rağmen büyük berraklıkla, çok açık ifadelerle ortaya koymuş olmasıdır. Leninizm'in UKKTH temelinde ele aldığı sorunu, ulusal hareket UKKTH'ni inkar ederek çözmekten bahsediyor. Lenin'in, genel olarak da Bolşeviklerin ulusal sorunları çok ayrıntılı tartışmış olması ve tüm açılardan irdele-

miş olması onun etkisini çok iyi bilen ulusal hareketin onu kısa yoldan devre dışı bırakmasını gerektiriyor. Dolayısıyla Leninizm’i aşma iddiasına uygun olarak özerklik talebini savunması bu devre dışı bırakma tavrının bir biçimi, kendilerince uygun biçimi olarak kabul edilebilir. İbrahim Kaypakkaya’yi, bugün de başvurulması zorunlu kaynak yapan Leninizm’in çözümlünü, teorisini kavramış olmasıdır.

Ulusal hareketin iddiasını bir yana bırakıp ML olduğu iddiasıyla yani kendi kaderini tayin hakkı olduğu için özerkliği veya federatif bağlanma hakkını, burada durmayı da ihmal edip olası anlaşmaları, müzakereyi, “barış”ı desteklemek gerektiğini savunanları yanlış bir teori inşa ettikleri konusunda uyardıma devam edelim.

İbrahim Kaypakkaya, revizyonistleri eleştirirken şunları belirtiyor: “... Onların yaptığı şey, Lenin yoldaşın savunduğu şeyden tamamen farklıdır. Onlar, bir yandan hakim millet milliyetçisi bir çizgi izlerken, öte yandan da Kürt işçi ve emekçileriyle Kürt burjuva ve toprak ağaları arasındaki çizgiyi siliyor, Kürt burjuva ve toprak ağalarının görüş açısında yer alıyor. Bu, hakim ulus milliyetçiliğine karşı, milli azınlıklara taviz verme ve hoşgörülle davranmada aşırı gitme değil; hakim millet milliyetçisinin azınlık milletin işçi ve emekçilerine karşı, azınlık milletin sömürücü sınıflarının milliyetçi emellerini desteklemedir.” (age, Sf 249)

Yine çok açık ifadelerle az önce değindiğimiz meseleye nereden bakmamız gerektiği konusunda bilinç sunmakta İbrahim. Ulusal hareket hem devrimci hareketin kabul edeceği gibi halk kesimlerinden ibaret veya halkın çıkarlarını savunmaktan ibaret değildir. O ulusal bir hareket olarak burjuvazinin de çıkarlarını içerir. Ezilen ulus burjuvazisinin ulusal baskıya karşı mücadelesi ileridir ve biz onu bu yönüyle destekleriz. Ne var ki burjuvazi de bundan ibaret değildir. Bu da devrimci hareketin kabul edeceği bir gerçektir. O ilerici olmakla beraber egemenler lehine ayrıcalıklara karşı amansız mücadele yürütmeyebilir, kendi çıkarlarını sağlama alma kaygısıyla hareket edip uzlaşmalara gidebilir ve İbrahim’in belirttiği milliyetçi eğilimleri güçlendiren bir rol oynayabilir. Bütün bunlar mümkünse ve “... iki ulusun burjuva ve toprak ağaları sınıfları arasında çeşitli uzlaşmalar da mümkün” (age, Sf 251) ise anlaşmaları, müzakereleri, barışı, federasyonu, özerkliği ulusların kendi kaderini tayin hakkı kapsamında yorumlayıp, bunlara da kayıtsız-şartsız destek olmaktan, bu gelişmelere ket vurmaktan bahsetmek en azından sorgulamayı hak etmiyor mu? Biz burada somut olarak neyin incelenmesi gerektiğine dikkat çekeceğiz: İncelenmesi gereken olgu anlaşmanın, müzakerenin, barışın içeriğidir; bunların

imtiyazlar konusunda ne savunduğudur, olası hangi gelişmeleri koşulladığıdır vs. Ancak bu incelemenin ortaya çıkardığı olumluluklar, ilerici hamleler, imtiyazları kaldıran veya daraltan haklar savunulabilir, desteklenebilir. “Kürt ulusunun iradesidir ve bize destek görevi düşer” demek kendi sorumluluğunu ulusal harekete yüklemekten başka bir şey olmaz! Lenin’in Şahumyan’a yazdığı gibi “... Ayrılmak mı istiyorsun? Eğer ekonomik bağlantıyı koparabilirsen, ya da daha doğrusu: eğer ‘ortak yaşam’ın boyunduruğu ve sürtüşmeleri, ekonomik bağlantıyı ‘bozacak’ ve mahvedecek derecedeyse, cehennem ol git. Ayrılmak istemiyor musun? O zaman, lütfen ‘benim’ yerime karar verme...” Burada ayrılma durumunda sorumluluk ayrılma hakkına sahip olup bunu kullandadır ve bu hakkın kullanımına bir müdahale şovenizme tekabül eder. Fakat ayrılmama durumunda “kendi kaderinin tayini” söz konusu değildir, ortak kaderin niteliği söz konusudur; sorumluluk tüm topluma yayılır! İşte bazı “ML”ler bu sorumluluğu taşımaktan kaçınıyorlar! Çünkü onlar Kürt ulusu içindeki sınıf mücadelesine gözlerini yummayı benimsiyorlar; şoven çizginin kazanımlarına, imtiyazların korunması noktasındaki olası uzlaşmaya ilgisiz kalmayı tercih ediyorlar. Böylece ne Kürt ulusuna karşı sorumluluklarını (kendi kaderini tayin hakkını tam olarak savunmak) ne de işçi ve emekçilere karşı yükümlülüklerini yerine getirmiş oluyorlar.

İbrahim’den alıntıyla, bahsettiğimiz problemin tanımını sergileyelim: “Şafak revizyonistleri, Kürt milli hareketi içindeki burjuvazinin ve toprak ağalarının milliyetçiliği güçlendirmeyi hedef alan ‘olumlu’ eylemini tamamen bir yana bırakmıştır. Şafak revizyonistlerine göre Türkiye Kürdistanı’nda gelişen hareket, ilerici ve gerici yanlarıyla bir milli hareket değil, ‘**milli baskı ve eritme politikasına karşı**’ **‘demokratik haklar, milliyetlerin eşitliği ve kendi kaderlerini tayin (!) için’** yürütülen tamamen ilerici bir **halk hareketidir**. Böylece Şafak revizyonistleri, Kürt burjuvazisinin ve küçük toprak ağalarının milliyetçi ve anti-proleter emellerine ve çabalarına destek olmakta, Kürt proletaryasını ve emekçilerini, Kürt burjuvazisinin ve küçük toprak ağalarının peşine takarak, iki halkın birliğini baltalamaktadır. Şafak revizyonizminin Türk milliyetçisi çizgisi, Kürt milliyetçiliğiyle uzlaşmıştır.” (age, Sf 242)

Toparlarsak eğer, olası her ortak yaşam seçeneğinde “kendi kaderini tayin hakkı”ndan kaynaklanan “sorumluluk” tavrı geçerli kabul edilemez. Çünkü “kendi kaderini tayin hakkı” sadece özgürce ayrılma hakkıdır. Komünistler bu hakkı kayıtsız-şartsız savunurlar. Ayrılmama durumunda olası her uzlaşma ortakların/genelin rızasını gerektirir. Rıza

vermek için komünistler imtiyazları dikkate alırlar. Bunun dışında ulusal baskının kalkmasına dönük her gelişmeyi olumlar ve ezilen ulus hareketinin başarısı olarak takdir ederler. Ezilen ulus halkına “yola devam” çağırısı yaparlar. Burjuva sınıfların uzlaşmasına karşı mücadelenin devamını savunur, destekler ve bunun önderliğini yapmaya girişirler. İbrahim bize bu yolu göstermektedir...

Halk ve millet ayrımının önemi

İbrahim Kaypakkaya'nın ulusal hareketlere dair görüşlerini inceleyenlerin onun kavramlara verdiği önemi hemen fark ederler. O, kavramların ideolojik-politik mücadelenin en önemli alanı olduğunu bilerek hareket eder. İçerik ve biçimler kavramlarla somutlaşır. Günümüzde kavramlar üzerine yapılan çalışmalar, tartışmalar sonucunda ciddi bir kirlenmenin de söz konusu olduğunu hatırlarsak meselenin önemi anlaşılacaktır!

İbrahim'de bu meselede en dikkat çeken kavramlardan, birbirine karıştırılmaları sebebiyle, ikisi halk ve millet/ulus kavramlarıdır. İbrahim bu karıştırmaya karşı çok net ve titizdir. O ne derecede titizse günümüzdeki birçok devrimci akım, özellikle de ulusal hareket neredeyse aynı derecede savruktur.

“Ulus” yerine “halk” kavramını geçirerek birçok hareket ulusal hareketleri anlamayı, çözümlmeyi olanaksızlaştırıyor, böylece burjuva tezlere propaganda ve yayılma olanağı sunduklarını da görmüyorlar. Biz bu ayrımın sorunu kavramakta kesinlikle önemli, hatta belirleyici olduğunu savunuyoruz. İbrahim konuya dair şunları ifade ediyor: *“Ya bu Kürt halkı ifadesinin kapsamına Kürt burjuvazisi ve küçük toprak ağaları da dahil sayılmaktadır; o takdirde, baskılara karşı gelişen Kürt milli hareketinin burjuva-feodal karakteri gözlerden saklanarak, milli hareketle işçi ve köylülerin sınıf hareketi bir ve aynı görülerek Kürt milliyetçilerinin çizgisine düşülmektedir. Ya da, Kürt halkı ifadesinin kapsamına Kürt burjuvazisi ve küçük toprak ağaları dahil edilmemektedir; bu takdirde de Kürt burjuvalarının ve küçük toprak ağalarının milli baskılara karşı giriştiği mücadelenin ilerici karakteri toptan reddedilmekte, Türk milliyetçiliği çizgisine düşülmektedir.”* (age, Sf 316)

Açıkça görüldüğü gibi İbrahim Kürt milli hareketinin burjuva-feodal karakterini onun kapsamı içindeki Kürt burjuva ve küçük toprak ağalarının varlığıyla temellendirirken, hemen devamında bu kesimlerin ulusal baskıya karşı ilerici karakter de taşıdığını savunmaktadır. İşte bazıları milli unsurlardan olan burjuvaların ve küçük toprak ağalarının bu ilerici karakterini

ya yok saymakta, yani onları “devrimi, sosyalizmi savunmadıkları” için toptan gerici görmekte, böylece ulusal baskı karşısında şovenizme kaymakta ya da gene aynı unsurlardan kaynaklanan milliyetçiliği olumluyan çizgiyi “bir halkın iradesidir/kendi kaderini tayinidir” diyerek desteklemekte, böylece kendi gelecek hayalini, onun propagandasını önemsizleştirmekte, gereksizleştirmektedir. Kendi özgünlüğünün/farkının nerede başlayıp geliştiğini görmemek/ortaya koyamamak bir komünist hareket açısından ölümcüldür ve dahası Kürt halkının milliyetçilikten arındırılması sürecine yabancı kalmak, buradaki görevini bir biçimde yadsımak komünizmle araya bir sınır çizmektir! Elbette ezen ulus milliyetçiliğine karşı, ulusal baskıya karşı olumlu/ilerici tavrı desteklemek görevi komünistlerin omuzlarındadır; fakat bunun ezen ulus milliyetçiliğiyle uzlaşmaya varabilen bir tavra destek olarak işlev kazanması kabul edilebilir olmamalıdır!

İbrahim Kaypakkaya'nın bu iki yöne çektiği dikkat ulusal mesele karşısındaki görevlerimizin ikili karakterine işaret eder; milli hareketler, kapsamına giren ezilen ulus burjuvazileri ve küçük toprak ağalarından ötürü burjuva-feodal karaktere de sahiptirler. Ulusal hareketlerle ilişkili her devrimci bunu somut olarak bilir ve bu gayet doğaldır. Komünistler bu karakter içindeki gerici özlem ve beklentileri destekleyecek bir tutuma girmezler, bununla aralarına bir mesafe koyarlar. Aynı zamanda yine bu sınıflarda vücut bulan ulusal baskıya karşı mücadeleyi ise desteklerler. Böylece egemen ulus şovenizmine karşı mücadelenin alanını genişletip, başarısını daha mümkün kılmış olurlar. İbrahim'in milli hareketin milliyetçi çizgisine dair tahlili, karışıklığa yer vermeyecek netlikte budur.

“... büyük güçlerin burjuvazisine karşı olan her ayaklanmayı, gerici bir sınıfın ayaklanması olmadığı müddetçe desteklemek zorundayız. İlhak edilen bölge halklarının ayaklanmasını desteklemezsek objektif olarak ilhakçı oluruz. (Lenin, 1998, Sf 366) Düşmana karşı gerici bir sınıfın ayaklanması olmadığı müddetçe her ayaklanmayı desteklemek ve ‘ilhakçı’ olma olasılığını bertaraf etmek komünist hareketlerin temel görevlerinden biri olarak Lenin tarafından böyle açıklanmıştır. İbrahim bu görevi; “Komünist hareket a) Kürt emekçi halkının sınıf hareketini kayıtsız şartsız destekler ve ona önderlik eder. b) Komünist hareket Kürt milli hareketinde ilerici olan her şeyi, milli baskıya, imtiyazlara, eşitsizliğe karşı yönelen her şeyi destekler ve bu mücadeleye de önderlik etmek ister. c) Komünist hareket milli hareket içinde, Kürt milliyetçiliğini güçlendirmeye yönelen eylemleri, istekleri vs... desteklemez ve buna karşı mücadele eder.” (age, Sf 320) ifadeleriyle açıklamıştır.

Bu yorum ve açıklamalardan şunları çıkarmak mümkündür: milli bir hareket genel olarak bir halk hareketi olarak tanımlanamaz. Böyle bir tanım iki açıdan sorunludur. İlk hareketin doğasını anlamayı imkansız kılar, dolayısıyla hareketin hedeflerinin sınırını kavrayamamak diyebileceğimiz bir dar-bakış açısının egemenliğine sebep olur. Milli hareketlerin neden ve nereye kadar ilerici olabileceği anlaşılmazsa onunla ilişki ya hep destek ya da hep karşıt çizgilerde seyrederek. Bir yandan milli hareketin haklı taleplerini destekleyenler, diğer yandan “uzlaşma” eğilimine düşmanca yaklaşanlar tam da bu dertten mustarıptirler. Hareketin milli oluşu esasen ilerici yönlerine yoğunlaşmayı gerektirir ama beraberinde milliyetçiliği güçlendiren olumlu eylemine karşı da mücadele uyanıklığını dinç tutmayı gerektirir. Doğrusu iki görevin de layığıyla yerine getirilmediği açıktır. Bu görevlerin birbirini olumsuzlayan biçimleri meselenin özü kavranmadıkça ayak bağı olacaktır. Halen ilerici özelliklerin yeterince desteklenememesi “milliyetçi eğilimi” hissettiren, egemen ulus milliyetçiliğiyle uzlaşma olanağı büyüyen eylemlere karşı mücadeleyi de zayıflatmaktadır.

Tanım yanlışlığının ikinci sorunu halk hareketiyle ilişkideki millet çitle-riyle karşımıza çıkar. Ezilen ulusun halk kesimlerinin hareketi “yabancı” bir unsur olarak algılanır, buna önderlik görevi tali ya da bir gelecek sorunsalına dönüşür. İbrahim’in a şıkındaki belirttiği görev işlev kazanmaz. Milli hareket bir halk hareketi ise komünist hareketin bu harekete önderliği görevi ona destek görevi ile çelişir. Bunun bir kimlik krizi içereceği muamma olmasa gerek. Ezilenler iki hareketle karşı karşıya kalırlar. Bizi halk hareketi denilen milli hareket, diğeri halk hareketine önderlik görevine soyunmuş komünist hareket. Komünist hareket halk hareketi dediği milli harekete destek görevini esas olarak kitleleri örgütlemeye çalışıyor! Bu bir keşmekeş değil midir? Ve aslında bu keşmekeşlik milli hareketin uzlaşmacılığının yeterince anlaşılmasına da neden oluyor. Milli hareket görece iyileşme olanağı yakalayıp, baştaki hedeflerinden uzakta olduğunu fark ettiğinde anlaşılır bir şekilde doğasına uygun davranır. Fırsatların niteliği onun için farklı, bir halk hareketi için farklıdır. Ulusal imtiyazlar milli hareketlerin nihayet kayda değer bulunduğu değerlerdir, onlarla uzlaşmaz derecede bir sorunları yoktur vs. Farklılık doğru biçimde tanımlanırsa eğer milli hareketlerin uzlaşma süreçleri de doğru çözümlenebilir ve gerçekçi biçimde tam ve sonuna kadar değil ama ilerici karakterini ortaya koyduğu derecede bir destek tavrı geliştirilebilir. Bizlerin yapmaya çalıştığı budur...

İbrahim'den alıntılarla teoriyi tekrarlayalım: *"Şafak revizyonistleri, içinde farklı unsurların yer aldığı Kürt milli hareketini, homojen bir 'Kürt halkı' hareketi olarak takdim etmekle, bu hareketi bir bütün olarak ve tamamen ilerici göstermekle, nereye kadar ve hangi bakımlardan ilerici olduğunu, nereden sonra ve hangi bakımlardan burjuvazinin ve toprak ağalarının gerici emellerinin başladığını göstermemekle (daha doğrusu bunlar arasında bir ayırım yapmamakla), yukarıdaki tam da toprak ağalarının ve burjuvazinin işine yarayacak sonuca varıyor.*

"Böylece, genel olarak Türkiye proletaryası ve özel olarak Kürt proletaryası aleyhine, Kürt burjuva ve toprak ağalarına taviz veriyor! Yarın, Kürt burjuva ve toprak ağalarının 'olumlu eylemi' daha kuvvetli kendini hissettirdiği zaman Şafak revizyonistlerinin ne yapacağını merak etmekteyiz. Ama ne yapacakları daha bugünden bellidir! Türk milliyetçilerinin saflarına kayıtsız şartsız iltihak edeceklerdir." (age, Sf 247-248) İbrahim'in burada bahsettiği son, farklı biçimde de olsa gerçekleşmiştir! Sözü edilen revizyonistler en pespaye milliyetçiliğin temsilciliğini yapar hale gelmişlerdir.

Halk ve millet kavramlarının doğru kullanılması bize görevlerimizi kavrama olanağı verir. Belli bir milli hareketin ne derecede halk güçlerinin çıkarlarını temsil ettiğini ayırt etmek ve destek görevinin bu anlamda niteliğini saptamak bu ayırımı yapmakla mümkündür. Örneğin İbrahim'in şu analizi dikkate değerdir: *"Türk hakim sınıflarının milli baskıları günümüze kadar sürüp gelmiştir. Ve hala devam etmektedir. Buna paralel olarak Kürt milli hareketi de süregelmiştir. Ve hala devam etmektedir. Şu farkla ki, bir kısım Kürt feodal beyleri Türk hakim sınıflarının safına geçmiştir. Sayıları son derece sınırlı bazı Kürt büyük burjuvaları Türk hakim sınıflarının safına geçmiştir. Kürt burjuvazisi bir hayli güçlenmiş ve Kürt milli hareketi üzerindeki feodal etki nispeten zayıflamıştır. Bugün Kürt milli hareketinin başını, bir hayli güçlenmiş olan Kürt burjuvaları, bunların ideolojisini benimseyen aydınlar ve küçük toprak ağaları çekmektedir.*

"Bunun yanında Kürt işçi ve köylüleri de Kürt burjuvalarının ve toprak ağalarının nüfuzundan geçmişe nispetle biraz daha sıyrılmış bulunuyor. Kürt işçileri, yoksul köylüleri ve aydınları arasında Marksist-Leninist fikirler kök salmaya başlamıştır ve hızla yayılmaktadır. Bu şartlar altında, Türk komünistlerinin Kürt milli hareketi karşısındaki tutumları ne olmalıdır?" (age, Sf 239-240)

Bu analizin yapıldığı dönemin sonrasını inceleyenler ML'nin, sosyalizm fikrinin Kürt milli hareketini çok derinden etkilediğini, özellikle yoksul

köylülerin milli hareket içinde etkin roller aldığını bilirler. Milli hareketin doğasını, ilerici karakterini, yukarıda değinmeye çalıştığımız “milliyetçi ama demokratik içeriğe sahip”, “ulusal baskıya karşı dirençli” kavramak birçok devrimci hareket açısından kolay olmamıştır. Analizlerde, elbette bizlerin de, milli hareketin işçi ve köylülerin İbrahim’in belirttiği özellikleriyle birleşmesinden doğan devrimci yapısı önemli derecede eksik değerlendirilmiştir. Şimdi varılan noktanın birçok nesnel ve subjektif nedeni vardır. Ama komünistlerin sorumluluklarını başarılı biçimde yerine getirememelerini özellikle, bu nedenler içine yerleştirmeliyiz.

Halk ve millet ayrımı ile gerçekleştirilecek analiz bizlerde burada İbrahim’de gördüğümüz yeteneği geliştirecektir... İşçi ve yoksul köylülerin milliyetçi ideolojiden sıyrılmaları karşısında tutum geliştirme yeteneği!

Önderlik ve destek üzerine

İbrahim’den yaptığımız alıntıda komünist hareketin ulusal harekette ilerici olan her şeyi destekleyeceği ve bu mücadeleye de önderlik etmek isteyeceği vurgusu dikkat çekicidir. Birçok kez “destek” görevinin “önderlik” görevi ile karşı karşıya getirildiğine tanık olduğumuzdan İbrahim’in bu vurgusunu dikkate değer buluyoruz. Tabii ki bahsettiğimiz karşı karşıya getirmenin ve bunun koşulladığı destekten imtinanın İbrahim’de ve de Marksizm-Leninizm’de hiçbir karşılığı yok. İbrahim’in yazılarında “destek” görevi yoğunlukla işlenmiştir. Buna rağmen sözünü ettiğimiz alıntıdaki vurgu tartışmaya değerdir.

Ulusal hareketin ilerici karakterinin ulusal baskıya karşı mücadele, ezen ulusun hakim sınıflarının zulmüne, imtiyazlarına son verme isteğinden geldiğini biliyoruz. Bu yönelimin bir demokratik veya sosyalist devrime genişlemesi genellikle mümkün olmaz, dolayısıyla mücadele belli bir sınır barındırır. Bunun aşılması komünist partinin önderliğini gerektirir. Komünist partinin bu sorumluluğu yerine getiremediği veya buna fırsat olmadığı durumda ulusal hareket kendi çizgisinde boy verir ve gelişebilir. Böyle bir gelişmede komünist hareketin “önderlik” vurgusuyla desteğini “esirgeme”si kesinlikle ezen ulus şovenizmine hizmet eden bir tavır olur. Zira belirleyici durum ezilen ulusun ulusal baskıya karşı, zorbalığa ve imtiyazlara karşı mücadeleyi geliştirmiş olmasıdır. Önderlik ancak bunun başarısı ve devam ederek hareketin gelişmesi için ileri sürülebilir. Eğer ulusal baskının kaldırılmasını içeren mücadeleye destekten imtina edilirse “önderlik”ten bahsedilemez! İbrahim tam da bu nedenle “destekler ve bu mücadeleye de önderlik etmek ister” demektedir. Önderlik etme isteği

objektif engellere işaret eder. Özellikle ezilen ulusun milliyetçi eğilimi, ilerici karaktere de sahip burjuvazisi ya da burjuva ideoloji ile uzlaşabilir aydın ve Kürt burjuva unsurlar önderliğin komünist olmasına direnç gösterirler. Halkın çıkarlarını da sahiplenerek, gerektiğinde komünist fikirlerin gücünü de kullanarak bu direnci zenginleştirebilirler. Böyle bir durumda destek görevi daha büyük bir önem kazanır. Önderlik isteğinin gerçekleşebilir olması desteğin niteliği ile ilgilidir! Burada desteğin gereği açık, net olmalıdır: Ulusal baskı politikasına, zulme, imtiyazlara gerçekten karşı mısınız? Ezilen ulusun aşağılanan, yok sayılan ulusal kimliğinin özgürlüğünü savunuyor musun? vs. Önderlik isteği bunlarla bağlantılıdır ve destek de bunlardan ötürü gerçekleşir!

O halde şunu belirtebiliriz: Komünist hareketin ulusal hareketlere desteği ona önderlik etme isteğini yadsımaz. Ve tabii ki komünist hareketin ulusal harekete önderlik etme isteği de onu desteklemeyi yadsımaz. Eğer önderlik etme yeteneği gösterilememişse veya önderlik etmenin olanağı oluşmamışsa ulusal hareketlerin ilerici olan her şeyini, mümkün olacak her biçimde desteklemek temel bir sorumluluktur!

İlerici olan ne varsa desteklemek ulusal boyunduruğa "kesin" karşıtlığın gereğidir. Ulusal baskıya karşı gelişen mücadelenin başarısı milliyetçiliğin gelişmesini de içerir, ezilen ulusun milli duygularını, heveslerini artırır. Dolayısıyla destek görevinin olumsuz bir yanı da vardır. Ama yine de ulusal boyunduruktan kurtuluş esastır ve bunun "mutlak" savunucusu bu olumsuz görevi de barındırır. Komünist hareketin ilerici olan her şeyi desteklemesi, bunun için zorlayıcı olması stratejik açıdan bir zaaf değildir. Aksine/bilakis destekten çekinmek, destek olmama tavrı komünist hareketin öngörüsüz tutumu olarak mahkum edilir. Bu tezin doğruluğuna kısa tarih taniktir!

Lenin'e kulak verelim: "... *Milli haksızlık kadar proleter sınıf dayanışmasının gelişmesini ve güçlenmesini geciktiren hiçbir şey yoktur; bir milletin 'gocunan' fertleri her şeyden çok, eşitlik konusunda ve sırf ihmalden ötürü ya da latife olsun diye dahi olsa bu eşitliğin çiğnenmesi, kendi proleter yoldaşlarınca çiğnenmesi konusunda hassastırlar. İşte bunun içindir ki milli azınlıklara taviz verme ve hoşgörüle davranma hususunda yetersiz kalmaktansa aşırı gitmek daha iyidir.*"

Böylece İbrahim'den yaptığınız alıntının içeriği iyice anlaşılmalı olmalıdır. Destek ve önderlik zıt davranışlar gibi değil, birbirini tamamlayan, eşitlik bilincini "tamamen" içeren, gerekli hassasiyeti "sonuna kadar" gösteren bir davranış birliği biçiminde anlaşılmalıdır.

Hâlihazırda ulusal hareketin girdiği ve giderek “yolunu bulan” süreç İbrahim’in belirttiği görevler kapsamında bizden belli sorumluluklar göstermemizi beklemektedir. Bizlerden “talep edilenler”den önce gidişata dair bir genel yorumda bulunmalıyız. Bunu yaparken bağımsız ve tereddütsüz söz ve müdahale hakkımızın olduğu kesin olmalıdır. İçinden geçilen süreç “özgürce ayrılma hakkı” veya bildik terimle “ulusun kendi kaderini kendisinin tayin hakkı” süreci değildir. Tartışmalar gerçeklikte bu hakkı “hiç” içermiyor. Dolayısıyla “kayıtsız-şartsız savunacağımız bir hak” olarak sürecin savunulmasından, desteklenmesinden söz edilemez. Meseleye böyle baklar ML siyaseti terk etmiş olduklarının farkında olmalıdır.

Devamla, ezilen ulusun hareketinin tamamen haklı taleplerden, ilerici eylem ve hedeflerinden tavizler vermeye devam etmesi, ilkedden/ilkelerden vazgeçtikten sonra uzlaşmayı mevcut hegemonyanın sınırları içinde olanaklı ilan etmesi devrimci bir hareketin, komünist hareketin olumlayacağı, savunacağı, destekleyeceği bir çizgi değildir. Her şeye rağmen “ilerici ne varsa” görüp, bulup ulusal boyunduruğa ve zulme karşı savunmayı, desteklemeyi görev kabul edeceğiz, ne var ki bunun bir çizgi savunusu olmadığını açıkça ilan edeceğiz, göstereceğiz...

Geçmeden şu noktayı da belirtelim: Olumsuzladığımız ve desteklemediğimiz çizgiyi sadece “milliyetçilik”le açıklamak yanlıştır. Bu çizgiyi koşullayan birçok neden, olgu söz konusu. Biz bu neden ve olgulardaki kendi payımızı da görmeli, kabul etmeliyiz. Bu kabul edilebilir eleştirilerimizin üslubunu ve yönelimini belirleyecektir. “Ben-merkezci” bir yaklaşımla bugünü kavramak olasılıklı olmadığı gibi geleceği biçimlendirmek olanağı da elde edilemez.

Ulusalçılıktan arınmış tarihsel kavrayışın önemi

Ulusal sorunun coğrafyamızdaki tarihi gelişiminin yönü ve bugünü, ege-menlerin zihin yapısını kavramamızı sağlar. İbrahim’in Kemalizm’i bütün yönleriyle çözümlenmiş olması, onun tarihte oynadığı rolü tüm yönleriyle serimlemesi devrimimizin karşılanmış en önemli gereksinimidir. Devrim ilerlemesi bunun kitlelere taşınmasıdır. İbrahim’in ulusal sorunu tarihsel açıdan tanımlanmış olması iki olgunun bilincimizde yer etmesini sağlar: Bu topraklarda milliyetçilik imparatorluğun çöküşü sürecinde gelişmiş ve birçok ulus kendi devletini “zor yoluyla” kurmuş, ulusal sorununu halletmiştir. Kapitalizmin gelişimine paralel ezilen ulusların kendi devletlerini kurma mücadelesi ezen ulus bilincinin gelişmesini koşullamış ve bir bütün olarak hakim ulus, şoven politikaların “esiri” haline gelmiş-

tir. Ezen ulus işçi ve köylülerinde ciddi derecede şoven etkilenmeler söz konusudur. İbrahim'in bu olgulara yazılarında hak ettikleri yeri vermesi, bununla beraber kimi tarihi olaylara değinmiş olması ayırt edici bir özelliktir. Kuşkusuz bu özellik onun Kemalizm'den "tamamen" kopmasında önemli bir rol oynamıştır.

Şu satırlar ona aittir: "*Milli baskı sadece **Kürt halkına** karşı değil, burjuvazi de dahil **Kürt milletine** karşı uygulanmaktadır. Ayrıca milli baskı, sadece Kürt milletine değil **bütün azınlık milliyetlere** uygulanmaktadır.*" (age, Sf 62)

"*Türkiye'de milli hareketler henüz yeni ve sadece Kürt hareketinden ibaret de değildir. Daha Osmanlı toplumu çökmeden önce başlamış ve bugüne kadar devam edegelmiştir. (...) Osmanlı devletinde hakim ulus olan Türk ulusuna karşı defalarca ayaklanmışlar, tarih Kürt hareketinin dışındaki milli hareketleri belli bir çözüme bağlamıştır. Bugün Türkiye sınırları içinde hala bir çözüme bağlanmamış olan milli hareket Kürt hareketidir.*

"*Türkiye sınırları içindeki diğer milliyetler meta üretiminin ve kapitalizmin gelişmesi ölçüsünde Türkiye'den koparak ayrı milli devletler içinde (veya çok milletli devletler içinde) örgütlenmişlerdir. 1915'te ve 1919-1920'de kitle halinde katledilen ve topraklarından sürülen Ermenilerin hareketi müstesna.*" (age, Sf 234)

Ulusal sorunun kavranışındaki bu bilimsel yaklaşım doğrunun, nesnel olanın ortaya konmasında belirleyicidir. Milliyetçiliğin teoride alt edilmesinde tavrı olmazsa olmazdır. Hem soykırımı tespit etmek hem de "çözülen" ulusal sorunların tarihsel özelliklerini açıklıkla ifade etmek günümüzdeki bir yığın sosyal-şoven ve milliyetçi tavrın isabetli eleştirisini beraberinde getirir. İbrahim'de bunun gerçekleşmiş halini görüyoruz. Genel olarak Marksistler genel tarihsel koşulları önemsemeksizin somut duruma dair değerlendirmeler yapmazlar. Onlar tarihsel koşullar içinde durumu, karşı karşıya buldukları sorunları değerlendirirler. Elbette bunu yaparken "ideolojik" bir tutum da alırlar. Zira onlar işçi sınıfının çıkarları açısından politika belirlerler!

Ulusal sorunların Osmanlı topraklarında ayyuka çıkması ve önemli oranda çözüme kavuşması kapitalizmin bu topraklarda, özellikle Doğu Avrupa'da gelişmesinin bir sonucudur. Dolayısıyla "üretmiş" bir ulus bilincinden, "dış mihraklı" kısırtmalardan, emperyalizmin ırkçı politikalarının sonuçlarından vs. bahsetmenin nesnel bir tarafı yoktur. İbrahim tam da koşullardan hareketle meseleyi azımsanamayacak bir doğrulukta ve

cesaretle ortaya koyabilmiştir. Ezilen ulusların “milli devlet” kurmalarının/kurabilmelerinin ölçütü meta üretiminin ve kapitalizmin gelişmişliği olmuştur: Çünkü milli devlet bu sürecin örgütlenmesidir! İmparatorluk bu örgütlenmenin önünde bir engeldir. Eskiye özlem duyanlar, dini ve kültürel hoşgörüden bahsedenler, ezilen ulus ve milliyetleri “nankör” ve “kışkırtılan cahiller” olarak değerlendirenler tarihsel koşullarının gereğinden bihaberdirler. Bu tür kavrayışın sadece ipliği pazara çıkmış şovenlerde olduğunu düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Devrim için mücadele edenlerde dahi aynı kavrayışın izlerine rastlayabiliyoruz. En son ulusal hareket de bu kavrayıştan beslenen kimi “önderliksel” açıklamalarda bulundu. İbrahim’in kavrayışı bunları görmemizi, maddi ve devrim için bir değeri/geleceği olmayan bu kavrayışı mahkum etmemizi sağlar. Ulusçuluk belli tarihsel koşullarda, feodal devletlerin, parçalı ekonomilerin ve kültürlerin gelişimi karşılayamadığı belli bir süreçte hızla kitleler tarafından benimsenmiş ve aynı dönemin burjuva sınıfı tarafından ulus-devletçilikle kendini/devrimini tamamlamıştır. Bunun karşıtlarını Osmanlı devletinin çöküşünde, Ermeni, Rum ve Süryanilere yönelik soykırımda ve sonra da ulusal hakları tamamen ve uluslararası düzeyde inkar edilen Kürtlere yönelik yıllar süren zorbalıkta görürüz. Parçalı ve kendini sürdürme imkanı bulunmayan aşiret ilişkileri, köy yaşamı -kültürü kesinlikle ulus-devletçiliğin veya genel olarak ulusçuluğun “olumlu” karşıtı olarak tanımlanamaz.

Hakeza bugünün “neo” önekliliği eskiye özlemcileri de geleceksiz bir arzunun tanımını yapar durumdadır. Bunlardan, sadece “göz boyamacı” diye bahsetmek gerekir. Emperyalizm koşullarında imparatorluk hayali Don Kişot zavallılığından da beterdir!

İbrahim’de gördüğümüz tarihsel ve somut değerlendirmeleri bugün de uygulamak, başarmak gerekir. Bundan imtina edip “nakarat” tekrarlamak tek kelimeyle faydasızdır. İbrahim’in bu noktaya dair politikaya/politika alanına doğrudan yansıyan bir tavrına değinerek bu konumuzu sonlandıralım: *“Ama böyle bir haksızlığın düzeltilmesini programına koymak akılsızlık olur. Çünkü bugünün meselesi olma niteliğini çoktan kaybetmiş bir sürü tarihi haksızlık örnekleri vardır. ‘Sosyal gelişmeyi ve sınıf mücadelesini doğrudan doğruya kösteklemekte devam eden bir tarihi haksızlık’ olmadıkları sürece komünist partiler bunların düzeltilmesini sağlamak gibi, işçi sınıfının dikkatini temel meselelerden uzaklaştırıcı bir tutuma giremezler. Yukarıda işaret ettiğimiz tarihi haksızlık, artık günün meselesi olma niteliğini çoktan yitirmiştir, ‘sosyal gelişmeyi ve sınıf mücadelesini doğrudan doğruya kösteklemek’ gibi bir mahiyet taşımamak-*

tadır. Bu nedenle komünistler, onun düzeltilmesini istemek akılsızlığını ve basiretsizliğini gösteremezler." (age, Sf 128) Buradan devam edersek eğer, "parçalanmış bir ülkeyi birleştirmek" günün meselesi değildir, doğru. Bununla beraber bu parçalanmayı ve elbette "parçalamayı", hakların çiğnenmesini hatırlatmak, protesto etmek, egemenleri, onların tarihsel açıdan gerici politikalarını teşhir etmek komünistlerin görevidir. Burada da durmamak gerekir, "birleştirme" değil ama ulusal hakların büyük veya küçük elde edilmesi mücadelesini, amaca uygun her mücadele biçimini yadsımadan savunmak, gerçekleştirmek ve desteklemek de görevlere dahil olmalıdır...

Son olarak İbrahim Kaypakkaya'nın sunduğu genel-tarihsel değerlendirmenin hakkıyla açıklanmamış olduğu gerçeğine dikkat çekmek zorundayız. İmparatorluğun çöküşü ve kalan mirasın tortusu zihinlerde ileri derecede yoğunken bu eksikliğin giderilmesinin önemi açıktır.

Sorunun kaynağı ve suçlular

Günümüzün tartışmalarında da kendine yer bulan "dış mihrak" tezleri İbrahim Kaypakkaya'nın da ilgisini ve tabii tepkisini çekmiştir. Şafak revizyonistlerinin yerli hakim sınıfları "aklayan" tezlerini elbette milli zulme/ulusal baskıya karşı amansız bir tavır içinde olan İbrahim'in es geçmesi düşünülmezdi. Bugün biz aynı tavrı ondan aldığımız bilimsel tahlil yöntemi ve bilinçle hayata geçiriyoruz. Ulusal soruna dair konular, "çözümler" de dahil olmak üzere emperyalizm merkezli açıklanamaz. Böyle açıklamalar halkların mücadelesini, istemlerini, tepkilerini ve hatta çektiklerini neredeyse dikkate almamak anlamına gelir.

"... Emperyalizmin, 'Türkiye halklarını birbirine düşman etmek ve ezmek' istediği, bu alçak emeller için her fırsattan, her imkandan yararlanmak istediği açıktır. Ama bu emelleri için bizzat kendisinin ırkçılık politikası güttüğü, sadece saçmadır.

"Türkiye'de ırkçılık politikası, yerli hakim sınıfların politikasıdır; burjuvazinin siyasi bakımdan en geri kesimlerinin ve feodalizmin politikasıdır; feodal ve feodal-burjuva eğilimidir. Bu karakterinden dolayı ırkçılık politikası tutarlı burjuva demokratizminin bile düşmanıdır. (...) Emperyalizm, menfaatlerine elverdiği yerde, bu sınıfların ırkçılık politikasını kışkırtır ve destekler; menfaatlerine elvermediği yerde bu politikanın karşısına çıkabilir..." (age, Sf 224-225)

Ulusal baskı somut analiz gerektirir. Burada belli bir ülkeden, uluslar veya milliyetlerden bahsettiğimiz kesin olmalıdır. Lenin meselenin

böyle ele alınmasının zorunluluğuna yıllar önce açıklama getirmiştir, ki bunun doğruluğu tartışmasızdır! Karşımızdaki sorun, İbrahim'in tartıştığı sorun Kürt ulusunu ilgilendiriyor. O nedenle açıkça diyoruz ki: ulusal baskı dışarıdan sokulan bir şey değildir ama dışarıdan destek görebilir. Sadece bu da değil "çözüm" de dışarıdan gelişmez ama dışarıdan desteklenebilir. Ulusal baskının suçluları içeridedir ve devamla ulusal sorunun çözümünün güçleri de içeridedir. Bir sorun, çözümüyle beraber belli sınıflara dayanır. Bu sınıfları görmeden, analiz etmeden sorunu ve elbette çözümü de somut içerikte tartışamayız. Ne ilginçtir ki günümüzün "barış"çıları da "mevcut barış politikasını reddedenler" de belirttiğimiz somut içeriği pek tartışmıyorlar. Barış istemini sonuç olarak "elde edebileceği" haklara indirgeyenlerin "teslimiyetçi" ilan edilmesi gerçeğin yarım yamalak kavranışını ifade ettiği gibi, bu "çözüm" sürecini emperyalizmle açıklamak da körün manzara tarifine benzer! Bu meselede İbrahim'in yöntemini inceleyerek hareket etmek tarzımızı geliştirir. İçerideki bir sorundan ve belli bir tarihsel birikime sahip "çözüm"den bahsediyoruz. Dolayısıyla içerideki sınıflardan, zümrelerden, topluluklardan bahsediyoruz. Emperyalizm bu soruna ve "çözümü"ne destek verebilecek bir güçtür... Böylece manzaraya doğrudan bakma olanağı yakalamış oluyoruz!

Emperyalizmin desteğini önemsemek, değerlendirmek kuşkusuz gereklidir. Fakat onu merkeze alarak tahliller yapmak, politikalar belirlemek sapla samanı karıştırmak, şovenizmi dışsallaştırmak, tutarlı burjuva demokratizmini bile görmezden gelmek, ezilen ulusun zorlu ve güçlü mücadelesini küçümsemek anlamına gelir. İbrahim'in yöntemi bizi bu zaaftan korur. Emperyalizme odaklanmadan içeride bulunan sınıflara, zümrelere, topluluklara bakmalıyız:

*"Bu sebeptendir ki, ırkçılığa karşı yürütülecek mücadele, her şeyden önce bu sınıf ve zümrelere karşı yürütülecek mücadeledir; proletarya hareketinin en önemli görevlerinden biri, bunları emekçi halka teşhir etmektir; **bunun yanında ve buna bağlı olarak** (abç) emperyalizmin bizzat götüğü ırkçılık politikasını da teşhir etmektir; çeşitli ulusların arasındaki ırkçılığı nasıl ahlaksızca kıskırttığını ve desteklediğini de teşhir etmektir; emekçiler arasında 'demokratizmin ve dünya işçi hareketinin uluslararası kültürünü' yaymaktır." (age, Sf 226)*

Kimileri de "sorun"daki bu ele alışı uygun bulurken mesele "çözüm"e geldiğinde gözünü karartmayı seçmektedir. Çeşitli vesilelerle gündeme alıp değerlendirdiğimiz "emperyalizmin işine geldiğinde ayrı devlet

kurma, ulusal sorunun çözümünde devrimci politika olmaz” yaklaşımı tamamen böyledir. Ezilen ulusun iradesi gündem dışı kalabiliyor böylece! Bunun daha yaygını ve “yutulabilir” cinsi, reformların yadsınmasıdır!

Emperyalizm gerçekliğini ve onun menfaatlerinin hangi yönde olduğunu ihmal etmeden bizler ulusal baskının kalkmasını, kalkmasını koşullayan gelişmeleri, gerçekleşmekte olan reformları, reform taleplerini de dahil olmak üzere savunur, destekleriz. Burada tereddüt olmamalıdır. Önemseyeceğimiz nokta şu olmalıdır: içeride bunlar hangi çalışmaların, ittifakların ürünü olarak gelişiyor ve gelişmeler ne derecede gerçekleşme olanağına, gücüne sahip haklı talepler, tavizler içeriyor. Bu nokta merkezde olmak koşuluyla değerlendirmeler yaygınlaştırılmalıdır...

UKKTH savunusu üzerine

Meselenin can alıcı noktasının kendi kaderini kendisinin tayin hakkı olduğunu yazının girişinde ve daha başka tartışmalarda birçok defa belirttik. Bunu “çözüm”ün nihai biçimi olarak açıkladık. Fakat bu politika “bir” kere uygulandıktan sonra sorun tarihe geçmiş/tarih olmuyor. Bu ilke ulusların gönüllü kaynaşmasının zorunlu aşamasıdır ve gönüllü kaynaşma, ulus olmaktan çıkma hali uzun bir dönemi gerektirecektir. Dolaşısıyla “sosyalizmin de bu sorunu çözememiş olduğu”nu iddia etmek bir gaflettir! Sosyalizmin sınırlı uygulanaşı asla önemsiz bir olgu değildir. Ayrıca sosyalizm koşullarında milliyetçiliğin yıkıcı, ayrıştırıcı özelliklerinin gerçekleşme olanağı bulamadığını, gerçek bir bakış sürecinin yaşandığını herkes kabul etmelidir. Kabul etmeme tavrı gıdasını inkarcılıktan, cahillikten veya sosyalizm düşmanlığından alıyordu.

Meselenin temeli, çözüm (ulusların gönüllü kaynaşması) sürecinin dinamiği kendi kaderini kendisinin tayin hakkıdır ve bu, “eşitlik” teminatı olup proletaryanın ayrımsız uygulayabileceği bir kategoridir... Feodalizmin bunu gerçekleştiremeyeceği, kapitalizmin ise bugün buna gücünün yetmeyeceği artık biliniyor. Sorumluluk yeni demokratik devrimin, sosyalizmin omuzlarındadır. Kısa yoldan söyleyecek olursak ulusal sorunların çözümüne doğru her ilerleme yeni demokratik devrimin ve sosyalizmin yolu üzerindeki ilerlemedir.

Ulusal hareketlerin bu hakkı öne sürmekten vazgeçmesi içinde bulunduğumuz koşullarda anlaşılırdır ve açık ki devrim ve sosyalizme de aykırıdır. Ancak nihayet “burjuva hareketler”den bahsettiğimiz de unutulmamalıdır. Devrimler yapıp sürdüremeyen ve bağımlı ekonomiler örgütleyen, sosyalizmi bürokratik devlet aygıtı olarak kavrayıp büro-

kratik kapitalizmi uygulayan küçük burjuva hareketleri anımsamak bu anlaşılabilirliği kabul etmek için yeterli olmalıdır. Kendi Kaderini Kendisinin Tayin Hakkından vazgeçme, geri bir çözümde anlaşma sürecine dahil olmak anlamına gelir. Biz bunu eleştiririz. Ne var ki eleştirimizin yönü de açık olmalıdır. Eleştirimizin odağında bu hakkın “kabul edilemezliğini” koşullayan yapı vardır. Komünistler bu hakkın kendi yönetimlerinde tanınacağını ilan ederler ve böylece bu hakkın talebine destek olurlar. Bu hakkın talebi olmadığında, talepte bulunmayan bir ulusal hareketi eleştirmek, onun savunduğu ulusu başka uluslarla, özellikle de egemen ulusla, imtiyazların sahibi ulusla eşit görmemesini içerir. Bizlerin, ille de bu hak kabul edilene kadar mücadele edilmelidir, aradaki çözümlere karşı çıkılmalıdır gibi somuttan bağımsız bir görüşümüz olamaz. “Çözümler” olabilir. Bununla beraber her çözüm yetersizdir, nihayet başarısızdır! Komünist hareketin UKKTH savunusu bu nedenle stratejiktir ama taktik gelişmelerin inkarı da değildir...

İbrahim Kaypakaya'nın ulusal meseleye dair görüşlerinin yorumunu sunmaya ama bunu yaparken günümüze düşen izleri de göstermeye çalıştık. Kuşkusuz burada yazdıklarımızın daha fazlasını ortaya çıkarma olanağı vardır. İbrahim'in takipçisi olmanın ihmal edilen en önemli özelliklerinden biri, onu bugünün gereksinimlerine uygun olarak okumaktır. Onun belli koşullarda, çatışmalar içinde ve özellikle belli düzeydeki hareketlerin gerçekleştirdiği faaliyetler kapsamında yazdığını bilmeliyiz. Bugün tekrarlayacağımız birçok tez öne sürdüğü gibi bugüne yetmeyecek birçok görüşün varlığı kuşku götürmezdir. Görüşlerinin özünü anlamaya çalışmak bugünün sorunlarına ve gereksinimlerine dik-katle kafa yormakla ilgilidir. Sadece görüşlerini okumakla yetinmek İbrahim'i ruhundan arındırmak olur. Ona hak ettiği “rehberlik” misyonunu yaşatmanın koşulu ideolojik duruşunu, politikalarının oluşum zeminini ve biçimini, ve son olarak da amaçlarını benimsemekle mümkündür.

Ulusal sorunda onun gösterdiği eşsiz başarı bizler için güven tazeyici olmalıdır. Devam eden ve edeceği belli olan bir büyük sorundan, ezilenlerden, başkaldıranlardan bahsediyoruz. Ayağımızdaki prangaların ağırlığından şikayetçi olmak bu devasa devrim dinamiğine yabancılıktan başka bir şey değil. İbrahim tam da bu yabancılığı paramparça eden bir yaklaşımla karşımızda. Okumasını, öğrenmesini ve onu uygulamayı bilelim.

TAKSİM MEYDAN OKUMASI:

İSYAN EDİN, BİRLEŞİN, ÖRGÜT-
LENİN!

UMUT
YAYINCILIK

Umüt Yayıncılık bürolarında
ve kitapçevlerinde